VIDA HABANERA

האַוואַנער לעבן

אַלמאַנאַך 5721

(אכצנטער באַנד)

רעדאַקציע:
ס. מ. קאַפלאַן און א. י. דובעלמאַן

אַרויסגעגעבן פון "האַוואַנער לעבן" — סאָל 153, האַוואַנאַ, קובא.
— אָקטאָבער —
1960-61 תשכ"א - 5721

CORTESIA DE

Plásticos Industriales Extrusos, S. A.

PRODUCTOS FABRICADOS CON LA
INALTERABLE CALIDAD

PLINEX

CALLE NUÑEZ — TELF. 4-4760
REPARTO ALDABO — LA HABANA

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

VIDA HABANERA

האַוואַנער לעבן

אַלמאַנאַך 5721

(אַ כּצנטער באַנד)

רעדאַקציע:

ס. מ. קאַפלאַן און א. י. דובעלמאַן

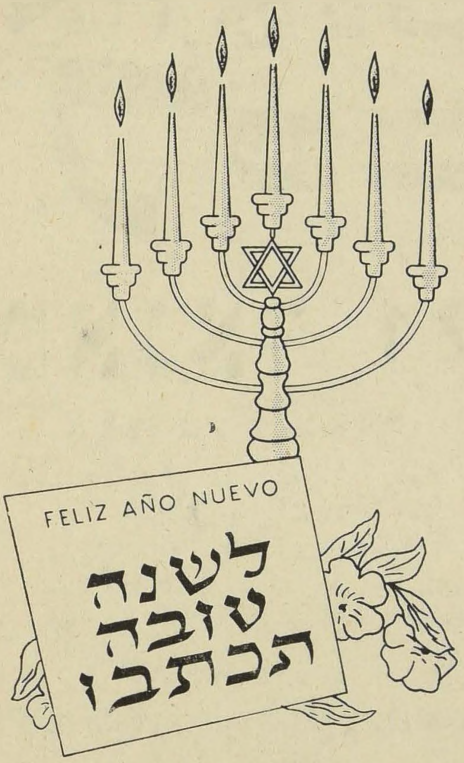
אַרויסגעגעבן פון „האַוואַנער לעבן" — סאַל 153, האַוואַנאַ, קובאַ.

— אַקטאַבער —

1960-61 תשכ"א - 5721

תשכ"א — 5721

1960-61

צום נייעם יאָר באַגריסן מיד אַלע לייענער
פון „האָוואַנער לעבן" דער אידישער
קאָלאָניע אין קובא און כּלל ישראל.

רעדאקציע און אַדמיניסטראַציע פון:
„האָוואַנער לעבן"

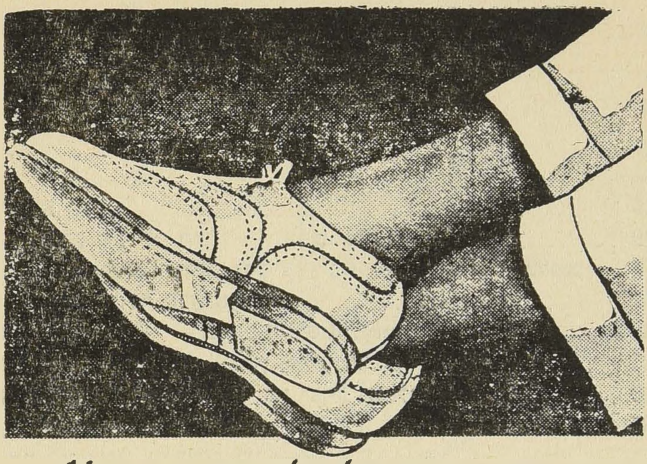
אינהאלט:

זייט

לוח תשכ"א 5
דער ישוב קובא אין יאר תש"ך — פון ס. בן־צבי 9
„פייוול" און פייפעלאוויטש... (דערציילונג) — פון א. י. דובעלמאן .. 15
לידער — פון אליעזר אראנאווסקי 27
ציוניזם אין יאר תש"ך — פון פנחס שטיינוואקס 33
א בליק אין דעם יאר תש"ך — פון בעלא טערנער 45
אידן אין צענטראל אמעריקע — פון יצחק גאטליב 55
דר. טעאדאר הערצל (בילד) 65
הערצל אין ליכט פון אונזערע טעג —
פון ברוך קרוא אידיש: מ. סקורניק 66
די געשיכטע פון מיין לעבן — פון טעאדאר הערצל 73
אזוי האט געזאגט הערצל... 79
יידע און אייניקל... (דערציילונג) — פון אליעזר אראנאווסקי 87
דאס געזעלשאפטלעכע לעבן פון ישוב אין בילד 97
געזעלשאפטלעכע טוער וואס האבן אנגעפירט מיט די אידישע
אינסטיטוציעס אין פארגאנגענעם יאר תש"ך..... 129
זוי אזוי די „חגנה"-מענטשן האבן געזוכט אייכמאנען
— פון מרדכי ברקאי 161

שפאניש אפטיילונג:

דער הונדערטסטער געבוירנטאג פון דר. טעאדאר הערצל
— פון דר. יואל בררומי 3
הערצל און מארטי — צווייי פארשלעג לעבנס
— פון דר. אנטאניא מארטינעז בעיא 11
וויסנשאפט און עטיק — פון דוד בן־גוריון 37
ישראל אין די אויפוואכונג פון אפריקע און אזיע — פון רות גרובער . 55
אפקלאנגען פון דער קובאנער פרעסע 71
דער ביונעם פון נתן חי (דערציילונג) — פון חיים האזאז 81

Una nota de buen gusto...

Estos elegantes escarpines TODO NYLON - de finísimo tejido y asombrosa duración - pondrán una nota de buen gusto en su vestuario. Su diseño varonil es una exclusiva creación de Casino.

ESCARPINES **Casino**

¡Pruebe a romperlos a ver si puede! TODO NYLON

SALUDAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU PROGRESO, BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

לוח תשכ"א — 1960-61

TISHRI 5721 — תשרי תשכ"א

Septiembre-Octubre 1960 — 21.49-13 (20.9) — תשלה: קרב ד'

JUE	22	Sep. Rosh Hashaná (1)	א' ראש השנה. תשליך
VIE	23	Rosh Hashaná (2)	ב' ראש השנה
SAB	24		האזינו. שבת שובה
DOM	25	Ayuno de Gedalia	צום גדליה (נדחה)
LUN	26		
MAR	27		
MIE	28		
JUE	29		
VIE	30	Vispera de Yom Kipur	ערב יום כיפור
SAB	1	Octubre YOM KIPUR Iscor	יום כיפור. יזכור
DOM	3		
LUN	3	19 Aniv Fall. M Usishkin	
MAR	4		
MIE	5	Vispera de Sucót	ערב סיכות. סיום תכשילין
JUE	6	Sucót (1)	א' סוכות
VIE	7	Sucót (2)	ב' סוכות
SAB	8	Jol Hamoed (1)	א' חוה"מ
DOM	9	Jol Hamoed (2)	ב' חוה"מ
LUN	10	Jol Hamoed (3)	ג' חוה"מ
MAR	11	Jol Hamoed (4)	ד' חוה"מ
MIE	12	Hoshana Rába	הושענא רבה. סיום תכשילין
JUE	13	Shmini Azerot. Iscor	שמיני עצרת. יזכור. גשם
VIE	14	Simlát Toré	שמחת תורה
SAB	15		נרצים. סברכים התורם
DOM	16		
LUN	17		
MAR	18		
MIE	19		
JUE	20		
VIE	21	Rosh Jódesh (1)	א' ראש חודש

JESHVAN 5721 — חשון תשכ"א

Octubre-Noviembre 1960 — 10.33-14 (20.10) — תשלה: כוסף ה'

SAB	22	Octubre Rosh Jódesh (2)	ב' ראש חודש
DOM	23		
LUN	24		
MAR	25		
MIE	26		
JUE	27		
VIE	28		
SAB	29		לך לך. כח"כ
DOM	30		
LUN	31		תענית ב' קמא
MAR	1	Noviembre	
MIE	2		
JUE	3		תענית ה'
VIE	4		
SAB	5		וירא
DOM	6		
LUN	7		תענית ב' בחרא
MAR	8		
MIE	9		
JUE	10		
VIE	11	8° Aniv del Fall Dr Jaim Weitzman, 1er Presidente del Estado de Israel	
SAB	12		חיי שרה
DOM	13		
LUN	14		
MAR	15		
MIE	16		
JUE	17		
VIE	18		
SAB	19		תולדות. סברכים התורם

KISLEV 5721 — כסלו תשכ"א

Noviembre-Diciembre 1960 — 23.17-15 (18.11) — תשלה: ערב ו'

DOM	20	Noviembre Rosh Jódesh	ראש חודש
LUN	21		
MAR	22		
MIE	23		
JUE	24		
VIE	25		
SAB	26		ויצא
DOM	27		
LUN	28		
MAR	29	Declaración O.N.U (13° Aniv.)	
MIE	30		
JUE	1	Diciembre	
VIE	2		
SAB	3		וישלח
DOM	4		
LUN	5		שאלה (בל יכבו)
MAR	6		
MIE	7		
JUE	8		
VIE	9		
SAB	10		וישב
DOM	11		
LUN	12		
MAR	13	Vispera de Jánuca	ערב חנוכה
MIE	14	Jánuca (1)	א' חנוכה
JUE	15	Jánuca (2)	ב' חנוכה
VIE	16	Jánuca (3)	ג' חנוכה
SAB	17	Jánuca (4)	ד' חנוכה. מקץ. סברכים התורם
DOM	18	Jánuca (5)	ה' חנוכה
LUN	19	Jánuca (6) Rosh Jódesh (1)	ו' חנוכה. ר' ראש חודש

TEVET 5721 — טבת תשכ"א

Diciembre 1960-Enero 1961 — 12.1-16 (18.12) — תשלה: יום א'

MAR	20	Dic Rosh Jódesh (2) Jánuca (7)	ב' חנוכה. ר' ראש חודש
MIE	21	Jánuca (8)	ח' חנוכה
JUE	22		
VIE	23		
SAB	24		ויגש
DOM	25		
LUN	26		
MAR	27		
MIE	28		
JUE	29		צום עשרה בטבת
VIE	30		
SAB	31		ויחי
DOM	1	Enero 1961	
LUN	2		
MAR	3		
MIE	4		
JUE	5		
VIE	6		
SAB	7	39° Aniv Fundación Keren Kayemeth Leisrael	שמות
DOM	8		
LUN	9		
MAR	10		
MIE	11		
JUE	12		
VIE	13		
SAB	14		הגדה. סברכים התורם
DOM	15		
LUN	16		
MAR	17		

לוח תשכ"א — 1960-61

שבט תשכ"א — SHVAT 5721

השלח: פ"ק ו' (17.1) 0.45-17 — Enero-Febrero 1961

MIE	18	Enero Rosh Jódesh	א ראש חודש
JUE	19		ב
VIE	20		ג
SAB	21		ד כא
DOM	22		ה
LUN	23		ו
MAR	24		ז
MIE	25		ח
JUE	26		ט
VIE	27		י
SAB	28		יא בשלח שירה
DOM	29		יב
LUN	30		יג
MAR	31		יד
MIE	1	Febrero Día del Arbol	טו ראש השנה לאילנות
JUE	2		טז
VIE	3		יז
SAB	4		יח יתרו
DOM	5		יט
LUN	6		כ
MAR	7		כא
MIE	8		כב
JUE	9		כג
VIE	10		כד
SAB	11		כה כשמים שקלים מכורכים החודש
DOM	12		כו
LUN	13		כז
MAR	14		כח
MIE	15		כט
JUE	16	Rosh Jódesh (1)	ל א' ראש חודש

אדר תשכ"א — ADAR 5721

השלח: יום ה' (15.2) 13.30-0 — Febrero-Marzo 1961

VIE	17	Febrero Rosh Jódesh (2)	א ב' ראש חודש
SAB	18		ב תרומה תפסטה ג
DOM	19		ג
LUN	20		ד
MAR	21		ה
MIE	22		ו
JUE	23		ז
VIE	24		ח
SAB	25		ט תצוה, זכור
DOM	26		י
LUN	27		יא
MAR	28		יב
MIE	1	Marzo Ayuno de Esther	יג תענית אסתר
JUE	2	Purim	יד פורים
VIE	3	Purim de Shushan	טו פורים שושן
SAB	4		טז כי תשא הפטה ב'
DOM	5		יז
LUN	6		יח
MAR	7		יט
MIE	8		כ
JUE	9		כא
VIE	10		כב
SAB	11		כג ויקהל-פקודי, פרה, ר'חודים החודש
DOM	12		כד
LUN	13		כה
MAR	14		כו
MIE	15		כז
JUE	16		כח
VIE	17		כט

ניסן תשכ"א — NISAN 5721

השלח: פ"ק ו' (17.3) 2.14-1 — Marzo-Abril 1961

SAB	18	Marzo Rosh Jódesh		א ויקרא ראש חודש ג' החודש
DOM	19			ב
LUN	20			ג
MAR	21			ד
MIE	22			ה
JUE	23			ו
VIE	24			ז
SAB	25			ח צו שבת הגדל
DOM	26			ט
LUN	27			י
MAR	28			יא
MIE	29			יב
JUE	30	Insp Jamais por la noche		יג בריכת חסן בערב
VIE	31	Vispera Pésaj		יד ערב פסח
SAB	1	Abril Pésaj (1)		טו א' פסח ספירה בערב לעומר
DOM	2	Pésaj (2)	Omer (1)	טז ב' פסח א' לעומר
LUN	3	Jol Hamoed (1)	(2)	יז א' חוהמ"ם ב' לעומר
MAR	4	Jol Hamoed (2)	(3)	יח ב' חוהמ"ם ג' לעומר
MIE	5	Jol Hamoed (3)	(4)	יט ג' חוהמ"ם ד' לעומר
JUE	6	Jol Hamoed (4)	(5)	כ ד' חוהמ"ם ה' לעומר
VIE	7	Pesaj (7)	(6)	כא ה' פסח ו' לעומר
SAB	8	Pésaj (8) fecer	(7)	כב ו' פסח יזכור ז' לעומר
DOM	9	Iaru Jag	(8)	כג אחרו חג ח' לעומר
LUN	10		(9)	כד ט' לעומר
MAR	11		(10)	כה י' לעומר
MIE	12		(11)	כו יא' לעומר
JUE	13		(12)	כז יב' לעומר
VIE	14		(13)	כח יג' לעומר
SAB	15		(14)	כט שביעי פסח"ה פרק א' יז' לעומר
DOM	16	Rosh Jódesh (1)	(15)	ל א' ראש חודש מ' לעומר

איר תשכ"א — YIAR 5721

השלח: יום ג' (15.4) 14.58-2 — Abril-Mayo 1961

LUN	17	Abril Rosh Jódesh (2)	(16)	א ב' ראש חודש מ' לעומר
MAR	18		(17)	ב יז' לעומר
MIE	19		(18)	ג יח' לעומר
JUE	20	Día de los Muertos en la Guerra de Liberación	(19)	ד יום הזכרון לחללי מלחמת השחרור יט' לעומר
VIE	21	13- Día Independencia de Israel	(20)	ה יום העצמאות כ' לעומר
SAB	22		(21)	ו תורין מזרעין פרק ג' כא לעומר
DOM	23		(22)	ז כב' לעומר
LUN	24		(23)	ח תענית ג' קסא כג' לעומר
MAR	25		(24)	ט כד' לעומר
MIE	26		(25)	י כה' לעומר
JUE	27		(26)	יא תענית ח' כו' לעומר
VIE	28		(27)	יב כז' לעומר
SAB	29		(28)	יג אחה"קדשים. פרק ג' כח' לעומר
DOM	30		(29)	יד פסח שני כט' לעומר
LUN	1	Mayo	(30)	טו תענית ב' בתרא ל' לעומר
MAR	2		(31)	טז ול' לעומר
MIE	3		(32)	יז לב' לעומר
JUE	4	Lag Baomor	(33)	יח ל"ג בעומר לג' לעומר
VIE	5		(34)	יט לד' לעומר
SAB	6		(35)	כ אמור, פרק ד' לה' לעומר
DOM	7		(36)	כא לו' לעומר
LUN	8		(37)	כב לז' לעומר
MAR	9		(38)	כג לח' לעומר
MIE	10		(39)	כד לט' לעומר
JUE	11		(40)	כה מ' לעומר
VIE	12		(41)	כו מא' לעומר
SAB	13		(42)	כז בהר-בחקתי, פרק ה' מבה"ח מב' לעומר
DOM	14		(43)	כח מג' לעומר
LUN	15		(44)	כט מד' לעומר

לוח תשכ"א — 1960-61

סיון תשכ"א

SIVAN 5721

Maya-Junio 1961

המולד: יום ה' כ' (15.5) 3.42-3

א				ראש חודש סה' לעומר
ב				סי' לעומר
ג				כי' לעומר
ד				סח' לעומר
ה	MAR	16	Maya Omer (45)	ערב שבועות. פרק ד'. בסדבר. סס' לעומר
ו	MIE	17	(46)	
ז	JUE	18	(47)	
ח	VIE	19	(48)	
ט	SAB	20	Vispera Shevuót (49)	
י				א' שבועות
יא	DOM	21	Shevuót (1)	ב' שבועות. יזכור
יב	LUN	22	Shevuót (2) Iscor	אסרו חג
יג	MAR	23	Isru Jag	
יד	MIE	24		
טו	JUE	25		
טז	VIE	26		
יז	SAB	27		נשא. פרק א'
יח				
יט	DOM	28		
כ	LUN	29		
כא	MAR	30		
כב	MIE	31		
כג	JUE	1	Junio	
כד	VIE	2		
כה	SAB	3		בהעלותך. פרק ח'
כו				
כז	DOM	4		
כח	LUN	5		
כט	MAR	6		
ל	MIE	7		
א'	JUE	8		
	VIE	9		
	SAB	10		שלח. סברכים החודש פרק ג'
	DOM	11		
	LUN	12		
	MAR	13		
	MIE	14	Rosh Jódesh (1)	א' ראש חודש

תמוז תשכ"א

TAMUZ 5721

Junio-Julio 1961

המולד: יום ג' (13.6) 16.26-6

א	JUE	15	Junio Rosh Jódesh (2)	ב' ראש חודש
ב	VIE	16		
ג	SAB	17		קרח. פרק ד'
ד				
ה	DOM	18		
ו	LUN	19		
ז	MAR	20		
ח	MIE	21		
ט	JUE	22		
י	VIE	23		
יא	SAB	24		חקת. פרק ח'
יב				
יג	DOM	25		
יד	LUN	26		
טו	MAR	27		
טז	MIE	28		
יז	JUE	29		
יח	VIE	30		
יט	SAB	1	Julio	בלק. פרק ב'
כ				
כא	DOM	2	Ayuno 17 de Tamuz	צום שבעה-עשר בתמוז (נדחה)
כב	LUN	3		
כג	MAR	4	57 Aniv. Fall. Dr. Herzl	
כד	MIE	5	27 Aniv. Fall. Bialik	
כה	JUE	6		
כו	VIE	7		
כז	SAB	8		פנחס. סברכים החודש פרק א'
כח				
כט	DOM	9		
ל	LUN	10		
א'	MAR	11		
	MIE	12		
	JUE	13		

אב תשכ"א

AV 5721

Julio-Agosto 1961

המולד: יום ה' ה' (13.7) 5.10-5

א	VIE	14	Julio	ראש חודש
ב	SAB	15		מטות ומסעי. פרק ב'
ג				
ד	DOM	16		
ה	LUN	17		
ו	MAR	18		
ז	MIE	19		
ח	JUE	20		
ט	VIE	21		
י	SAB	22		דברים. חזון
יא				
יב	DOM	23	Ayuno Tisha 9 Av	תשעה באב (נדחה)
יג	LUN	24		
יד	MAR	25		
טו	MIE	26		
טז	JUE	27		
יז	VIE	28	15 de Av	ט"ו באב
יח	SAB	29		ואתחנן. נחמו. פרק ג
יט				
כ	DOM	30		
כא	LUN	31		
כב	MAR	1	Agosto	
כג	MIE	2		
כד	JUE	3		
כה	VIE	4		
כו	SAB	5		עקב. סברכים החודש פרק ד'
כז				
כח	DOM	6		
כט	LUN	7		
ל	MAR	8		
א'	MIE	9		
	JUE	10		יום כיפור. מפטיר (סוקרים)
	VIE	11		
	SAB	12	Rosh Jódesh (1)	ראה. א' ראש חודש. מפטיר

אלול תשכ"א

ELUL 5721

Agosto Septiembre 1961

המולד: יום ד' (11.8) 17.54-6

א	DOM	13	Agosto	ב' ראש חודש
ב	LUN	14		
ג	MAR	15		
ד	MIE	16		
ה	JUE	17		
ו	VIE	18		
ז	SAB	19		שופטים. פרק ו'
ח				
ט	DOM	20		
י	LUN	21		
יא	MAR	22		
יב	MIE	23		
יג	JUE	24		
יד	VIE	25		
טו	SAB	26		תצא. פרק א'—כ'
טז				
יז	DOM	27		
יח	LUN	28		
יט	MAR	29		
כ	MIE	30		
כא	JUE	31		
כב	VIE	1	Septiembre	
כג	SAB	2		תבא. פרק ג'—ד'
כד				
כה	DOM	3		א' דסליחות
כו	LUN	4		
כז	MAR	5		
כח	MIE	6		
כט	JUE	7		
ל	VIE	8		
א'	SAB	9		נצבים. מפטיר ה'—ו'
	DOM	10	Vispera de ROSH HASHANA 5722	ערב ראש השנה תשכ"ב

לשנה טובה תכתבו!

AZZE HOSIERY MILLS, S. A.

FABRICANTES DE LAS MEDIAS:

Once — Once

Enamorados No. 165 (Santos Suárez)

Teléfonos I-8585 e I-8586

PRESENTAN: LOS MODELOS

- NAPOLI
- NYLON BORDADO
- MALLA TROPIKAL
- HILO FRANCES
- PICADILLY
- PORTO ALEGRE
- HILO DE ESCOCIA
- JUNIOR
- BERMUDA
- BALLERINA

Y UNICOS CON TRIPLE VIDA

FELIZ AÑO NUEVO 5721

דער ישוב קומט אין יאר תש"ד

פון ס. בן - צבי

יעדער באַנד פון „האַוואַנער לעבן אַלמאַנאַך", וואָס דערשיינט לכבוד דעם אידישן ניי - יאָר, גיט אונז אַ גע-לעגנהייט צו מאַכן אַ קורצן סך-הכל פון אַ יאָר אידיש לעבן אין קובאַ. און מען דאַרף זיך מודה זיין, אַז וועגן מען הויבט אָן צונויפצאָמלען די מא-טעריאַלן וועגן די טעטיקייטן פון אַלע אידישע אינסטיטוציעס — גרויסע און קלייגע — במשך פון אַ יאָר צייט, באַקומט זיך אַ גאָר פיינער בילד, וואָס זאָגט עדות, אַז אונזער ישוב איז אַן אַקטיווער, אַ פולסירנדיקער, אַ נאַציאָ-נאַל באַוואוסטזיניקער, וואָס שטרעבט זיך צו דערהויבן, צו זיין שעפעריש און דערפילן די פליכטן וואָס יעדער מאַמענט לייגט אויף אים ארויף.

עס וואָלט פאַרנומען צו פיל פלאַץ וועגן מיר זאָלן פאַרזוכן דערמאָנען יע-דער אינסטיטוציע באַזונדערס און זיכ אָפשטעלן אויף אירע טעטיקייטן אין דעם פאַרגאַנגענעם יאָר תש"ד. די קרוב דריי צענדליק אינסטיטוציעס, וואָס זענען טעטיק ביי אונז אין ישוב האָבן זיך זייערע טאָג-טעגלעכע אק-טיוויטעטן, וואָס זענען אָן און פאַר זיך וויכטיק. אין דער דאָזיקער פאָזיציע געפינען זיך אונזערע פילאַנטראָפישע אינסטיטוציעס, וואָס טוען אַ קאָלאָסא-לע הילפס - אַרבעט; די אידישע האַנ-דלס קאַמער; די בני ברית לאָזשע; די קהלה „עדת ישראל"; דער פאַטראָנאַט; די ציוניסטישע פאַרייניקונג; די שולן; די יוגנט אָרגאַניזאַציעס און אַנדערע. (טייל וויי וועלן די טעטיקייטן אָפּגע-שפיגלט אין דער אָפּטיילונג: „דאָס געזעלשאַפטלעך לעבן אין בילד").

מיר ווילן דערפאַר אין אונזער היינ-טיקן סך - הכל זיך קאָנצענטרירן אויף אייניקע פון די וויכטיקסטע דערשיינונ-גען פון אונזער געזעלשאַפטלעכן און נאַציאָנאַלן לעבן, וואָס פאַרדינט בא-

זונדערס געגומען צו ווערן אין אכט און פאַרצייכנט ווערן.

אין דער ערשטער רייע ווילן מיר זיך אפשטעלן אויף דער ציוניסטישער באַוועגונג, וואָס איז דער אקטיווסטער פאַקטאָר אין אונזער ישוב.

אין פאַרגאַנגענעם יאָר תש"ך האָט די ציוניסטישע פאַרייניקונג געזען רעאַליזירט צוויי וויכטיקע אַספּיראַציעס: 1) עס איז פאַרענדיקט געוואָרן דער רעמאָנט פון ציוניסטישן בית עם און 2) עס איז געקומען א שליח פון ישראל, וואָס האָט איבערגענימען דעם אכט פון עקזעקוטיוו דירעקטאָר..

דאָס איבערבויען פון בית - עם איז געווען א נויטוענדיקייט. עס האָט זיך געהאַנדלט ניט בלויז וועגן מאַדערניזירן דעם בית עם, נאָר פאַקטיש אים צופאַסן צו די באַדערפענישן פון דער גאַנצער ציוניסטישער באַוועגונג. אין דעם איבערגעבויטן בית עם האָבן צוריק געפונען זייער פּלאַץ אַלע דריי חלוצישע יוגנט אָרגאַניזאַציעס און עס איז אויפגעקומען א נייע ציוניסטישע גרופּע אונטערן נאָמען "טעאַדאָר הערצל". אויך די וויצע מיט אַלע אירע סעקציעס האָבן זיך צוריק אריינגעצויגן אין בית עם. די גאַנצע ציוניסטישע משפּחה האָט דערפאָר מיט ענטוזיאזם זיך באַטייליקט אין דעם חנוכת הבית. די ציוניסטישע פאַרייניקונג האָט דורכגעפירט צוויי אקטן: א חנוכת הבית פאָר די מיטגלידער און א ערן אויפנאַמע פאָר די פאַרשטייער פון אַלע אידישע אינסטיטוציעס. אין בויידע אונטערנעמונגען האָט זיך באַטייליקט אַלס ערן גאַסט דער ישראל מיניסטער אין יוגאָסלאַוויע, דר אברהם דרום. אין א קורצע צייט שפּעטער האָבן אַלע ציוניסטישע יוגנט אָרגאַניזאַציעס און אויך די וויצע דורכגעפירט פייערלעכע אקטן אין שיכות מיטן חנוכת הבית פון רעמאָנטירטן בית עם. דער בית עם האָט וויידער פאַרייניקט די גאַנצע ציוניסטישע כּח- פּחה אונטער איין דאַך און דאָס איז פון אַלעמען אפּגעשאַצט געוואָרן ווי א גרויסע דערגרייכונג.

די ציוניסטישע פאַרייניקונג האָט א לענגערע צייט פאַרהאַנדלט מיטן אָר- גאַניזאַציע דעפּאַרטמענט פון דער אי- דישער אגענטור, אז עס זאָל קומען א פאַסיקער און פּאַעיקער מענטש פון ישראל פאַרן אמט פון עקזעקוטיוו- דירעקטאָר, וועלכער זאָל מיטהעלפן די לאָקאַלע עסקנים בייס רעאַליזירן אַלע אַרבעטס - פּלענער און פאַר- שטאַרקן די טעטיקייטן פון דער גאַנ- צער באַוועגונג. אזא מענטש איז ג- קומען. עס האָנדלט זיך וועגן ה' נחום שרון — א פּאַיקער און אקטיווער שליח. זיין אָנווועזנהייט אין קובא וועט זיין א גרויסער גווינס ניט בלויז פאַר דער ציוניסטישער פאַרייניקונג, נאָר פאַר דער גאַנצער באַוועגונג.

און נאָך צוויי מאַמענטן דאַרפן דערמאָנט ווערן:

1) אין יאָר תש"ך זענען פראַקלא- מירט געוואָרן די פּייערונגען אין שיי- כות מיטן הונדערטסטן געבורטסטאָג פון דעם שעפער פון פאַליטישן ציו- ניזם דר. טעאָדאָר הערצל. די ציונים- טישע באַרייניקונג האָט אויסגעאַרבעט

א פּלאַן פון א רייע פּייערונגען צוישן אַלע קרייזן פון ישוב. די פּייערונגען אין קובאַ האָבן זיך אָנגעפּאַנגען מיט אַן אָקט אויף וועלכן עס זענען אויפּגעטראָטן אַלס הויפּט - רערנער דר. יואל בערזמי, דער דיפּלאָמאַטישער פֿאַרשטייער פון ישראל און דר. אַנטאָניא מאַרטינעז בעיאָ, א באַקאַנטער קובאַנער אינטעלעקטואל. די וויצע האָט אויך דערכגעפּירט א שיינעם אָקט גענוידמעט דער דאָזיקער דאָטע. דאָס זעלבע האָבן אויך געטאָן די ציוניס-טישע יוגנט אָרגאַניזאַציעס. און עס ווערט פֿראָיעקטירט פֿאַר דער נאָענטער צוקונפט א הערצל - אויסשטעלונג, ווי אויך אָנדערע אָקטן.

2) דער כוח פון דער ציוניסטישער באַוועגונג איז בולט דעמאָנסטרירט געוואָרן ביים דורכפירן דעם שקל. פֿאַרקויף און די צוגרייטונגען צו די וואַלן צום 25-טן ציוניסטישן קאָנגרעס. דער ישוב קובא האָט באַקומען צוויי מאָנדאַטן צום קאָנגרעס. דורך די פֿאַרשיידענע גרופּירונגען זענען אַרויסגעשטעלט געוואָרן פיר קאַנדידאַטן לויסטעס, וואָס שליסן אויף די אַלגעמיינע פּראָגרעסיווע ציוניסטן, מפּא"י, מפּ"ם און ביתר - חירות. עס זענען פֿאַרקויפט געוואָרן קרוב צו 2500 שקלים. דאָס מיינט מיט טייזנט מער ווי ביי דעם 24-טן ציוניסטישן קאָנגרעס. יעדער לויסטע פירט א פּאַר-צווייגטע וואל - פּראָפּאַגאַנדע און עס ווערט דערוואַרטעט, אז דער גרעס-טער טייל פון די שקל - קויפער זאָלן זיך באַטייליקן אין די וואַלן, וואָס זענען באַשטימט אויף דעם 30-טן אָק-טאָבער.

אין פּאַרגאַנגענעם יאָר תש"ך איז רעאַליזירט געוואָרן נאָך אַן אַלטער-חלום: עס איז געשאַפן געוואָרן א וועד החינוך. די פּאַרוואַלטונג פון דער ציוניסטישער פּאַרייניקונג האָט דעם ענין אויפגענומען און באַהאַנדלט אויף א רייע זיצונגען און דאָן געמומען די איניציאַטיוו צו שאַפן דעם וועד־החינוך מיט דער קאָאָפּעראַציע און מיטאַרבעט פון פּאַרשטייער פון די וויכטיק-סטע אינסטיטוציעס פון ישוב, פון די שולעם און א צאָל כלל-טויער, וואָס האָבן פּאַרשטענדעניש פּאַר דעם חינוך פּראָבלעם.

עס האָט געמומען געמוג צייט ביז מען האָט קאָנסטיטואירט דעם וועד-החינוך. די עסקנים האָבן באַזייטיקט אַלע שווערקייטן און מיט גרויס אינ-טערעס זיך געמומען צו דער ארבעט פון שאַפן א באַוועגונג אַרום דעם אי-דישן שול - וועזן. דער וועד החינוך האָט אָפּגעלירט דורך ספּעציעלע אויפ-רופן צו אַלע עלטערן, אז זיי זאָלן שיקן זייערע קינדער אין די אידישע שולן. און איצט האָט ער די אויפגאַבע צו העלפן שאַפן פינאַנציעלע שטיצע פּאַר די אידישע שולן; העלפן ברענ-גען אידישע און העברעאישע לערער; אַרגאַניזירן א לערער - סעמינאַר און אַזוי ווייטער.

רערנדיק וועגן דער שאָפונג פון וועד החינוך, דאַרף דערמאָנט ווערן, אז גראָד צום היי - יאָריקן שול זמן האָט מען ניט געקענט דערעפענען די שולע „תחכמוני", וואו עס האָבן געלעבט קרוב 80 תלמידים. דער וועד החינוך האָט פון זיין זייט אינטערוועניט אין דער אָנגעלעגנהייט, אָבער לויידער, איז ניט געלונגען צו ראַטעווען די דא-

זיקע שולע, וואס האט עקזיסטירט ארום צען יאר צייט. בלויז א טייל פון די געוועזענע תלמידים פון תהכמוני זענען אריין אין די אנדערע צוויי אי־דישע שולן. די איבעריקע זענען אוועק אין ניט אידישע שולן.

———

אין דעם פארגאנגענעם יאר האבן די קובאנער אידן באוויזן, אז זיי האלטן הייליק דעם אנדענק פון די אומ־געקומענע זעקס מיליאר קדושים פון אידישן פאלק און פארגעסן ניט דעם יאר - טאג פון דעם אויפשטאנד אין וואר־שעווער געטא.

א רייע אזכרה - אקטן זענען דורכ־געפירט נעווארן דורך די אידישע אינ־סטיטוציעס אין הונדערטער מענער און פרויען, ווי אויך יונגנטלעבע. האבן זיך באטייליקט און געזאגט א קאלע־טיוון קדיש נאך די קדושים.

די געזעלשאפט „ברידער פון יש־ראל" האט — פונקט ווי אין די פאר־גאנגענע יארן — דורכגעפירט א יזכור אקט ביים מאנומענט נאך די זעקס מיליאן קדושים, וואס געפינט זיך אויפנעשטעלט אויף זייער בית־החיים. צו דעם אקט איז ארגעבראכט גע־ווארן פון ניו - יארק — אלם הויפט־רעדנער — דער באקאנטער זשורנא־ליסט, ה' י. שמולעוויטש. די קהלה „עדת ישראל" האט ארגאניזירט א געדענק אוונט אין איר אייגענעם לא־קאל. די צענטער שולע צוזאמען מיט דעם פאטראנאט, האבן דורכגעפירט א אזכרה - אוונט אין זאל פון פאט־ראנאט בנין און דער אידישער באלקם פארבאנד האט דורכגעפירט א יזכור־אקט דורך טעלעוויזיע קאנאל 12 און וואס איז אויך טראנסמיטירט געווארן דורך ראדיא רעבעלדע.

דורך די דאזיקע אקטן האט אונזער ישוב באוויזן, אז ער האלט הויליק דעם אנדענק פון די זעקס מיליאן קדו־שים און וועט זיי קיינמאל ניט פאר־געסן.

———

די פראגע פון א צענטראלער רעפ־רעזענטאטיווער קערפערשאפט איז גע־ווען זייער אקטועל אין דעם יאר תש'ך. אין דעם צווייטן יאר פון דער קובאנער רעוואלוציע זענען געווען מא־מענטן, ווען אונזער ישוב האט זיך גענויטיקט אין א צענטראלער קער־פערשאפט, אבער ליידער האט מען אזא אינסטאנץ ניט געקענט שאפן, צוליב דער אפענער קעגנערשאפט פון פאטראנאט, וועלכער האלט, אז ער קען פארטרעטן דעם ישוב און בא־זונדערס דעם אשכנזישן כעקטאר. ניט דא איז דער פלאץ צו דיסקוטירן צו דער פאטראנאט אליין איז אדער קען זיין די רעפרעזענטאנץ פון גאנצן ישוב. פונקט ווי מען קען ניט פארזען דעם פלאץ פון פאטראנאט אלס א וויכ־טיקע געזעלשאפטלעכע אינסטיטוציע, אזוי קען מען אויך ניט פארזען און פארליקענען די עקזיסטענץ פון א גאנצער רייע וויכטיקע אינסטיטוציעס פון אונזער ישוב. און עס וועט מוזן קומען דער טאג, ווען דער פאטרא־נאט, וועט צוזאמען מיט זיי מוזן זוכן און געפינען א פארכילע, ווי אזוי צו שאפן איין צענטראלע רעפרעזענטא־

טיווע קערפערשאפט, וועלכע זאל ווירקלעך קענען רעדן כלפי פנים און כלפי חוץ, אין נאמען פון אונזער ישוב, ניט אראפנעמענדיק די חשיבות פון קיינעם.

די איינגעשפארטקייט פון פאטראנאט זיך ניט צו באטייליקן אין די פייערונגען צום 12-טן יום העצמאות, צוזאמען מיט די אנדערע וויכטיקע אינסטיטוציעס; דאס זיך אפזאגן צו באטייליקן אין אנדערע וויכטיקע טערעמוניעס (ווי ביים פארמירן דעם ועד החינוך אדער העלפן שאפן פאנדן פאר די טעטיקייטן פון קובאנער-ישראל אינסטיטוט פאר קולטור אויסטויש אא"וו.) זענען א גרויסער מינוס פארן פאטראנאט און א שטערונג אין דער שאפונג פון אחדות אין ישוב, וואס איז אזוי נויטיק אין דעם איצטיקן מאמענט.

אין פארגאנגענעם יאר זענען פאר-געקומען א רייע צוזאמענקונפטן פון פארשטייער פון אידישן אינסטיטוציעס (און איינע פארהופן אויף דער איניציאטיוו פון פאטראנאט) און דארט איז קלאר ארויסגעברענגט געזאגט פון אלעמען, אז מען מוז שאפן זוי אמשנעלסטן א רעפרעזענטאטיוועט קערפערשאפט, אבער מען ווייל, אז דער פאטראנאט זאל דארט אויך זיין פארטראטן. הלוואי זאל אין דעם נייר עם יאר דער דאזיקער זואונטש פארזוירקלעכט ווערן לטובת די אלגעמיינע אינטערעסן פון אונזער ישוב.

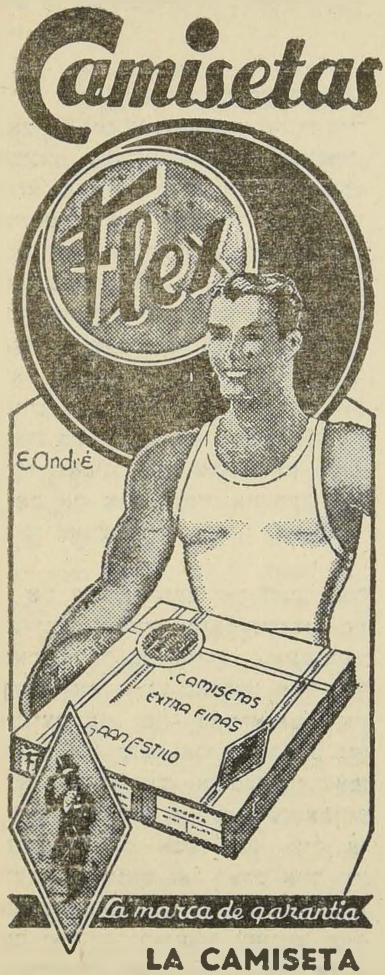
די באציאונגען צווישן קובא און ישראל זענען אין יאר תש"ך אויסגע-ברייטערט און פארשטארקט געוואָרן, סיי פאליטיש, עקאנאמיש און קול-טורעל.

אין חודש דעצעמבער פון 1959 איז געקומען קיין האוואנא דער ישראל אמבאסאדאר דר. אברהם דרום, ווייל-כער האט געמאלדן דער קובאנער רע-גירונג, אז ישראל איז גרייט צו דער-עפענען א לעגאציע אין האוואנא און באשטימען א מיניסטער מיט רעזי-דענץ. עס האט זיך דאן גלייך אקרע-דיטירט אלס שארזש ד'אפער פון דער ישראל - לעגאציע דר. יואל בררומי, וועלכער האט במשך פון פיר חדשים צייט אנטוויקלט א בריטע און פאר-צווינגטע דיפלאמאטישע טעטיקייט. ווען דר. בררומי האט זיך צוריקגע-קערט קיין ארגענטינע, האט דעם וועלכן אמט פארנומען במשך פון צווויי חדשים דער יונגער ישראל דיפלאמאט ה' שמאי כהנא.

ווען די דאזיקע שורות ווערן גע-שריבן איז שוין באקאנט, אז די יש-ראל רעגירונג האט באשטימט אלס מיניסטער אין האוואנא דר. יהונתן פרטו, וועלכער איז פארבונדן מיט דעם אויסלאנדס מיניסטעריום זייט 1949 און האט פארנומען דיפלאמא-טישע אמטן אין ארגענטינע און גרי-כנלאנד. דער ישראל מיניסטער וועט דערוואַרטעט אין האוואנא גלייך נאך ראש השנה און עס איז צו דערוואַרטן, אז זיין אנוועזנהייט אין האוואנא וועט פיל בייטראגן נאך מער צו פאר-שטארקן די פריינטלעכע באציאונגען צווישן ביידע לענדער.

אין פאריקן יאר איז באניט גע-וואָרן דער אנדלס אפמאך צווישן

קובא און ישראל און א דאנק דעם זע־
נען אנגעפאנגען געווארן פאר־אנדלונ־
גען וועגן ברענגען אויפן קובאנער
מארק א רייע ישראל פראדוקטן און
בכלל פארגרעסערן דעם האנדלם אוים־
טויש.

LA CAMISETA
DEL NOMBRE MAS CORTO
Y DURACION MAS LARGA

אויך קולטורעל איז פיל דערגרייכט
געווארן. אין דעם לעצטן יאר האבן
דריי קובאנער זשורנאליסטן באזוכט
מדינת ישראל און נאך זייער צוריק־
קער האבן זיי געשריבן באגייסטערטע
א־טיקלען און געהאלטן רעדעם וועגן
די דערגרייכונגען פון דער אידישער
מדינה. א פראמינענטער קובאנער אינ־
זשיניער האט זיך באטייליקט אין א
סימפאזיום וועגן בוי - ענינים, וואס
איז ארגאניזירט געווארן דורך דעם
וויצמאן אינסטיטוט אין רחובות —
אלס דער פארטרעטער פון דער הא־
וואנער אוניווערזיטעט. אויך דער אינ־
סטיטוט פאר קולטורעלע באציאונ־
גען קובא - ישראל, האט דורכגעפירט
א פאר אונטערנעמונגען במשך פון
דעם יאר, וואס האבן ארויסגערופן
גרויס אינטערעס אין די אפיציעלע
און קולטורעלע קרייזן פון לאנד.

די קובאנער רעגירונג פון איר זייט
האט באשטימט אלס נייעם מיניסטער
אין ישראל דעם ה' ריקארדא סוביר־
נא לאבא, וועלכער וועט האבן זיין
פערמאנענטע רעזידענץ אין תל אביב.
דער קובאנער מיניסטער האט זיך אק־
רעדיטירט אין ישראל סוף חודש אוי־
גוסט און אויך ער איז גרייט צו אר־
בעטן מיט דעם גרעסטן ענטוזיאזם
פאר דער פריינטשאפט און נאענטער
קאאפעראציע אויף אלע געביטן צווישן
ביידע לענדער.

„פּיזל" און פּיפּעלאַוויטש...

(דערציילונג)

פון א. י. דובעלמאַן

— 1 —

אַיך חיים ניט „פּיזל". מיין נאָמען איז פּייפּעלאַוויטש. אזוי האָב איך געהייסן אין דער אַלטער היים, אין פּוילן, אין מיין קלײן דערפּעלע און אזוי היים איך דאָ אין קובא, אין דער גרויסער האוואנא, צו וועלכער איך בין אָנגעקומען מיט פּינה און דרייסיק יאָר צוריק. וואָס איך האָב יאָ געביטן איז מיין ערשטן נאָמען; פון דוד אויה „דאָווטשע", אָבער אַז מען וויל זאָגן, קען מען זאָגן, אַז איך האָב באַלד צוריקגעביטן דעם נאָמען אויה „דאָוויד", עס זאָל קלינגען אין שפּאַניש. אזוי האָט מען מיר געזאָגט און אזוי האָב איך געטאָן. וואָרין וואָס וויסט אַ גרינער..?

אַז איך בין אָנגעקומען, אַראָפּגעשטעלט דעם פּוס אויה קובאַנער ערד, האָב איך גלײַך דערפילט, אַז מען האָט מיר ניט אָפּגענארט, מען האָט מיר געזאָגט:

— פּייפּעלאַוויטש! דו פּאַרסט אין א לאַנד פון אייביקן זומער!

וועז איך בין ארויסגעפּאָרן פון דער היים, האָט מען מיר אָנדערציילט געשיכטעס, אַז איך פּאָר אין א לאַנד וואו, אַז מען שטעלט אַ טעפּל עסן, קאָכט זיך עס אָפּ אויה דער גאַס, אָן האַלץ און פּייער. עס איז געווג אַז די זון זאָל עס אויסוואַרעמען, ווערט עס אָפּגעקאָכט. נאָר איין זאַך האָב איך ניט געקענט פאַרשטיין: ווי אזוי קען מען גיין מיטן קאָפּ אַראָפּ און מיט די פּיס אַרויה? מען דערציילט: אזוי ווי קובאַ איז עק ווועלט, ווען עס איז דאָ נאכט איז דאָרט טאָג און אזוי ווי די ערד איז קיילעכדיק ווי אַן איי, וועל איך דאָרפן גיין אויה דער אַנדערער זייט איי. א חבר מיינער האָט מיר אפילו אָנגעזאָגט: וועסט גיין א שטאַרקן טופּע מיטן פּוס, אפשר וועל איך דער-הערן פון דער אַנדערער זייט.

איך האָב אַ שטעל גענאָן די ערשטע טריט און ניט דערפילט אַז איך גיי פֿאַרקערט. די טריט זענען געווען די זעלבע, בלויז דער שוויים האָט מיר אַביסל געקיצלט אין לייב און די מענטשן זענען מיר אויסטערליש פרעמד געווען. ביז איך האָב זיך באַגעגנט מיט די ערשטע אידן.

אַז מען טרעפט אָן אַ אידן וועט מען שוין ניט פֿאַרפאַלן ווערן, האָב איך אַ טראַכט געטאָן: וואָס אַלע וועלן טאָן וועל איך אויך טאָן! איך האָב זיך גענומען צוטולייגן.

— פון וואַנען קומסטו?
— פון פּוילן!
— פון וועלכער שטאָט?
— פון אַ שטעטל, כ'מיין, אַ דאָרף!
— וואָס פאר אַ פאַך!
— גאָרניט!
— וואָס האָסטו געטאָן?
— גאָרניט!
— אַ ישיבה בחור?
— ניין! גאָרניט!
— האָסט געלייענט ביכער?
— עטלעכע מעשה ביכלעך!
— וואָס רעכנסטו צו טאָן?
— וואָס אַלע רעכענען!
— אַ שווער לעבן! מען דאַרף זיך אונטערגאַרטלען!
— כ'בין געוואוינט ניט צו דערעסן...
— שרעקסט זיך ניט?
— וואָס איז זיך דאָ וואָס צו שרעקן.

נאָך דעם ווי איך בין אַרומרגעגאַנגען דעם גרויסן קרייץ־פאַרהער, האָט זיך אויסגעלאָזט אַז דער „אויסגעגרינטער" געפינט זיך שוין דאָ אין קובאַ אַ יאָר צייט. שטייט אין דער זעלבער לאַגע ווי איך און אפשר אַ קאפּעטשקע ערגער. ער לעבט פון דעם וואָס קרובים פון די פאַריניקטע שטאַטן שיקן אים צו און האַלטן אים אין איין וואָרענען, אַז זיי זענען שוין מיד צו שיקן דאָלאַרן, ער זאָל זיך נעמען צו עפּעס אַ פרנסה. אַז מען וויל געפינען אַרבעט געפינט מען!... וואָס מיינט ער זיך? זיי אליין אַרבעטן זייער שווער. די דאָלאַרן פאַלן ניט פון הימל. עס איז שוין דאָ עטלעכע טויזנט אידן אין קובאַ, זאָגט מען, און אַלע זוכן זיך אליין אויסצוהאַלטן.

האָב איך אזוי אַרום דערפילט אַז מיין לאַגע איז גינסטיקער: קיין געלט האָב איך טאַקע ניט, איך האָב אַבער האַפענונג און קיין זאַך איז פאַר מיר ניט שווער...

א צווייטער איד איז צוגעקומען. ער האָט ניט געשטעלט קיין פֿראָגן און א זאָג געטאָן:

— ביסט א יונג בחור‌ל! כה האָסטו! חשק צו אַרבעטן האָסטו, וועסטו ניט פֿארפֿאַלן וועלן! וועסט אָנהענגען עטלעכע קראָוואָטן אויפן אקס‌ל און וועסט ארויסגיין פֿאַרקויפן! איך קען דיר צושטעלן די קראָוואָטן!

א צווייטער איד איז פֿאַרלאָפן דעם וועג:

— גייסט שוין עקספּלואָטירן דעם גרינעם! אַז ער וועט וועלן, וועט מען אים אָנווייזן וואו די גאַסן בערנאַזע און מוראַשע געפינט זיך, וועט ער אליין קויפן...

— וואָס איז דיין פֿאַרשוועג עסק! אפשר וויל איך ביי אים ניט פֿאַרדינען?

— וועז ער איז אפילו דיינער א ברודער, וואָלט איך דיר ניט געגלויבט!

— פון וואַנען קענסטו מיר? מיר האָבן אינאיינעם ניט געפֿאַשעט קיין חזרים.

עס האָט ניט לאַנג געמומען אין ביידע זענען אריין אין א געשלעג. איך האָב אריינגעשטעקט מיינע הענט אין דערמיט אויפן דאַרפישן שטייגער, אַז עס איז זיי מער וואַרעם געוואָרן פון מיינע הענט וואָס האָבן בלויז צעמומען ווי פון זייערע וואָס האָבן זיך געגעבן קלעפּ.

א זייטיקער קיבעצער האָט א זאָג געטאָן:

— האָסט דאָך א גאָלדן פּאָד! אייזערנע הענט! ביזט אַלרייט! וועסט דיר קענען אונטערהאַלטן דעם בויך וועז עס וועט דיר הונגערן!

— ער האָט דיר אין ד'ערד! איך וועל שוין דווקא זען אים אריינצו־דרייען אין דער הויזן-פּאַבריק וואו איך אַרבעט.

— איך בין ניט קיין שנייידער!

— וועסט ווערן! איך בין אויך ניט געווען קיין שנייידער! איך בין גאָר א סטאָליאר! דאָ איז ניט די אַלטע היים! דאָ ווייזט מען דיר צו און דו לערנסט דיר אוים. עס איז גאָרניט מיט גאָרניט.

— איז וועז דאָרף איך גיין? — האָב איך שוין א זאָג געטאָן, דערפילנ־דיק אז דער דאָזיקער בחור מיינט עס גאָנץ ערנסט. איך בין גרייט צו טאָן וואָס עס לאָזט זיך.

— וואָרט אָפּ א טאָג צווי אוז איך וועל עס דערלויזן.

דערווייל האָט ער מיר איינגעלאַדן אויף א שפּאַציר צו דער פֿראָדאָ גאַס. מיר האָבן אָנגעהויבן שמועסן. ער האָט מיר אפילו אָנגעהויבן לויבן, אז איך בין אַן אַרנטלעכער בחור. אין וואָס מיין אַרנטלעכקייט באַשטייט האָב איך ניט אָנגעהויבן וויסן. ער האט געהאַלטן אין איין פֿאַרזיכערן מיר, אז ער פֿאַרשטייט מיר און וויסט וואָס איך לעב איצט איבער. ס'איז דאָ בורזשוען און פֿראָלעטאַריער און מיר געהערן צו די פֿראָלעטאַריער...

ער האָט אַ קוק געטאָן אויפן זייגער.

— ס'איז שוין שפּעט! מירן גיין אין „קולטור פּאַרייַן"! וועסט דיר פּילן ווי ביי דיר אינדערהיים. ס'איז אייגענע יאָטן... וועסט דיר האָבן וואו אויסצולעבן. ביסט דאָך עמך!

איך אליין וויים נאָך ניט וואָס איך בין. נאָר אין אַזאַ בין איך שוין זיכער, אַז דער בחור מיט די געקרייזלטע שוואַרצע האָר געפעלט מיר אין איך וועל גיין מיט אים. כאָטש דאָס וואָרט „קולטור" האָט מיר נעקלונגען אין די אויערן אזוי מיסטעריעז שרעקעדיק. אפשר מאַכט ער אַ טעות אין מיר און מיינט, אז איך בין אַ געלערנטער בחור. איך וועל אים דאָך ניט אויפקלערקזאָם מאַכן... ס'איז מיר ניט שיין. איך וועל מיטגיין! מען וועט מיר דאָרט ניט אָפּבייסן.

מיר זענען ארויפגעקומען אין „קולטור פּאַרייַן". ער האָט מיר באַקאַנט מיט בחורים און מיידלעך.

— דאָס איז אַ חבר אַ „גרינער", ניט לאַנג צוריק געקומען קיין קובא. זיי קענען אים נאָך פּאַרפירן אין „אידישן צענטער", האָב איך אים געבראַנגט אַהער.

— ווי איז אייער נאָמען? — איז צוגעקומען אַ בלאָנדע מיידל מיט אַ ליבלעכן שמייכל. זי האָט ארויפגעלייגט די האַנט אויף מיין אַקסל, ווי זי וואָלט זיך מיט מיר געקענט שוין פון לאַנג.

— ווי האָט איר געזאָגט? דוד פייפעלאָוויטש. נו גוט, דאָוטשע, כאָוור דאָוטשע. פילט זיך פרייַ! דאָ זענען ניט די אַנגעבלאָזענע אינדיקעס! דאָ זענען אַלע גלייך! ווי עס פלאַמען נאָך ביי אייך די רויטע בעקעלעך?

—ער קען דערלאַנגען אַ זעץ, אַז מען דארף!

— איך בין ניט קיין שלעגער, פריילן!

— אויך איך בין ניט קיין פריילין! איך בין אַ כאָוועטע! כאָוור דאָווידאָוויטש!

— איך היים ניט דאָווידאָוויטש! דאָוטשע פייפעלאָוויטש היים איך!

— נו זייטשע מוהל אויף דער וועלט און — — —

— שוין, בראַנטשעלע, גייסט שוין עפענען דאָס פיסקל דיינס... ס'איז נאָך צו פרי... נעם צו די גרויסע אויגן דיינע און בינד זיי דיר איין פיסקל...

— כ'האָב דיך אין באָד, דו קלוינבירגערל... וועסט ביי מיר אויסציען די נשמה...

עס איז ביי מיר אַדורכגעלאָפן אַ געדאַנק וואָס האָט זיך אַנגעהויבן וואַרעמען און שפּילקעווען אין לייב. איך וואָלט אויך געוואָלט ביי איר אויס-

ציען די נשמה, נאָר אַנשטאָט טראַכטן, האָט זיך מיר עס אויך אַרויסגעוואָגט.. זי האָט זיך געגעבן אַזא הילכיקן צעלאַך אַז דער עכּא פון די וועגט האָבן מיטגעלאַכט. אירע הענט האָבן מיך אַ טרייסל געטאָן:

— ס'איז דער אמתער יאָט פון יאָטן לאַנד...

האָב איך שוין אזוי אַרום אויך געהאַט דעם סטעמפל פון דער כאַווערטע בראַנטשע.

— 2 —

אין „אידישן צענטער" האָט מען אויסגעאַרדנט אַ מנין צום דאַוענען ראש השנה און יום כפור. ראש השנה קומען וויניק אידן, וויל די מערסטע אידן קענען זיך ניט אָפּרויסן פון זייערע געשעפטן. יום כפור קומען שוין מער אידן, דאָך האַלט אַ גרויסער טייל אָפּן די געשעפטן. אויך אין „קולטור פּאַרויין" איז געפּאַקט מיט אידן. דאָ ווערט אויסגעאַרדנט אַן אַנטי יום-כפור אָוונט. מען האָט אַרויסגעלאָזט ספּעציעל אויפרופן, מיט אַ ריזיקן פּראָגראַם, מיט אַ לייצים כאַר. מען איז געשטאַנען קאָפּ אויף קאָפּ. דער זאַל, און אפילו אין די דורכגאַנגן, איז געווען פול מיט מענער און פרויען. די מענער האָבן געהאַלטן אין איין אָנפילן דעם זאַל מיט רויך פון די פּאַפּיראָסן. ווי עס ווייזט אויס, איז יום כפור אַ מצווה צו רויכערן. און איך ויאָס טו? איך בין דער חזן! מען האָט אויסגעפונען אַז מיין שטימע איז פונקט צוגעפּאַסט צו זאָגן „כל נדרי" און טאַקע מיט אַ בעזים אין דער האַנט אַז איך האָב בשעת די פּראָבעס אַ פּרעג געטאָן: וואָס דאַרף איך עפּעס גיין מיט אַ קיטל אָנגעטאָן און האַלטן אין די הענט אַ בעזים, האָט מען מיר גע-זאָגט: גוי גמור, דו ווייסט ניט? די תורה איז דאָך דער בעזים. ווייזט אויס, אַז איך האָב עס געמאַכט זייער גוט, וויל מען האָט געהאַלטן אין איין פּאַטשן בראַווא, ווען איך האָב זיך צעזונגען מיטן זעלבן כל נדרי ניגן: „כ'האָב געגנבט, געגזלט, פּאַר כל נדרי", און דער כאַר האָט מיר צוגעהאַלפן מיט שאָקלען זיך, מיט די פּאַריסענע לאַנגע בערד... מען האָט געזונגען פּאַר-שידענע פּאַראָדיעס, וואָס האָבן חוזק געמאַכט פון אַלע באַלעבאַטישע אידן, פון די בורזשוין, פון די אינטעליגענטן וואָס חברן זיך מיטן אידישן צענטער, וואָס איז אַ נעסט פון רעאַקציע. מען האָט אפילו חוזק געמאַכט פון די צו-קונפטיקע פּאָעטן און שרייבער וואָס האָבן זיך געוואָלט חברן מיט זיי און האָבן דאָך געהאַט אַ גרויסן חטא. זיי האָבן זייערע שאָפונגען געלאָזן צו דער וועלט דורך אַן אויסגאַבע אין אידישן צענטער. „וואַר עס איז גיט מיט אונז איז קענן אונז" — איז געווען דער לאָזונג פון קולטור פּאַריין און איז געהאָנגען צווישן די פּאַרשידענע לאָזונגען אויף די וועגט. „רעליגיע איז אָפיום פאַרן פּאָלק" — האָט אַראָפּגעשריגן פון אַלע פיר וועגט, ספּעציעל אַרויסגעהאָנגען לכבוד די ימים נוראים און איינער אַ רעדנער האָט עס אויך

געגעבן צו פֿאַרשטיין פון דער בינע. ער האָט נאָך באַקומען מער אַפּלאָדיס־מענטן פון מיר און מיין חזנות.

איך מוז זיך מודה זיין, אַז די נאַכט פון יום כפור בין איך שלעכט געשלאָפֿן. כ'האָב עפּעס בירא געהאַט פֿאַר דער פּינצטערער נאַכט. פֿאַרשידענע חלומות האָבן מיר געהאַלטן ווי אַ געפּענטעטער. דער טאַטע איז געקומען צו חלום, די אויגן זיינע האָבן געברענט מיט רציחה: גזלן, געדאַרפט מאַכן די שיף זאָל דערטרונקען ווערן מיט דיר אינאיינעם, ביי דער מאַמען אין בויך האָסטו געדאַרפט דערשטיקט ווערן... צוליב דיר באַנדיט האָלט מען מיר אין איין ווארפן אין אויוון, מען ברענט און מען בראָט און די האָסט גאָרניט קיין רחמנות אויף דיין טאַטן?.. זע ווי איך זע אויס? יאָ, דאַכט זיך איך זעט טאַקע, דער טאַטע איז אַביסל צוגעסמאַלעט ביי דער רעכטער זייט פון דער בּאָרד. דער פּינגער וואָס טוטשעט מיר אין די אויגן איז דאָך אינגאַנצן רויט־פלייש: ביזט געשטאַנען און החזק געמאַכט פון „כל נדרי" מיט אַ בעזים אין דער האַנט... ווי טוט עס אַ אידיש קינד? וועסט דאָך אין גהינום קיין רו ניט האָבן... אפילו דער גהינום וועט דיר ארויסוואַרפן... פֿלוצלינג איז פון ערגעץ אַ ווינקל אויסגעוואַקסן בראָנטשעלע מיט אירע גרויסע באַלאַך־אויגן און מיר ארומגענומען: זיי ניט קיין יאָלד! נישטאָ זיך וואָס צו שרעקן פֿאַר טויטע... אָט זע איך האָב ניט קיין מורא... זי שמייכלט און טולעט זיך צו מיר אזוי זיס! נאָך דעם ווי איך האָב אזוי פיין געמאַכט די כל נדרי שפּיל... אַ האַרציקע זיסע שטימע האָסטו דאָווטשעלע... דאַכט זיך, אַז זי האָט מיר אין הלום אַ קוש געטאָן. דער טאַטע איז פֿאַרשוואַנדן געווארן... ער האָט מורא פֿאַר בראָנטשען? זאָל עס מעגלעך זיין? און באַלד לויפט ווידער אַדורך אַשרעק: דאַכט זיך דער טאַטע שלעפּט מיך ערגעץ אין אַ אָפּגרונט. טיף זייער טיף האָלט איך אין איין פאַלן, עס ענדיקט זיך גאָרניט. אין די געדאַנקען האַלטן אין איין קלאַפּן עפּעס אַזעלכע מאַרנע קלעפּ... פון טאַטנס מויל קומען ארוים ווערטער וואָס שפּריצן מיט פייער וואָס ברייען מיר אָפּ... יום כפור ביינאַכט האָסטו געגעסן און געטרונקען... פֿרעסער, זויפער, צוליעכיסניק... בראָטן און ברענען וועט מען דיר. ווייסטו ניט, אַז פֿאַר טרינקען אַ ביסל וואַסער בלויז אין דער כל נדרי נאַכט האָט מען דעם גיהנום... איך פֿאָל דאַכט זיך אַריין אין אַ טיפן גרוב וואָס איז פול מיט פייערדיקע לייבן און זיי האַלטן אָפּן די מיילער און ווארטן בלויז איך זאָל אַ פּאָל טאָן אַביסל טיפער, זיי זאָלן מיר קענען אַ כאַפּ טאָן אין מויל אין מיר אויפעסן לעבעדיקערהייט.

איך האָב ווייזט אויס אַ הילכיקן קוויטש געטאָן פון שלאָף. די צוויטע מיטשלאָפער פון צימער האָבן אָנגעהויבן שרייען:

— וואָס שרייסטו דאַרט פון שלאָף גרינע חיה? לאָז שלאָפן!

איך האָב זיך אויפגעכאַפּט אַ פּאַרשעמטער. דאָס אייזערנע בעטל האָט אַ קרעכץ געטאָן. איך בין געלעגן אין אַ קאַליזשע שוויים און דער גאַנצער קערפּער האָט ביי מיר געשוידערט. איך האָב זיך פֿאַר מיר אליין געשעמט.

דאָך איז מיר שווער געווען אַנטשלאָפן צו ווערן. עפעס האָב איך מורא געהאַט אַנטשלאָפן צו ווערן... דער בעזעם פון קולטור פאַריין האָט זיך נע־באַמבלט פאַר מיינע אויגן צווישן שלאָף און וואַך זיין: ס'איז די תורה... די תורה דאַרף מען קושן און דער בעזעם איז צו רייניקן... אביש לעפקא־וויטש האָט אים גאַראַנטירט אַז עס איז נישטאָ קיין גאָט... פון וואַנען וויסט ער? קומט אַבישן ניט צו חלום זיין פאַטער? גאָט עקזיסטירט ניט! — האָט ער געלאַכט. דאָס האָבן די רייכע אויסגעטראַכט! דעליגיע איז אָפיום פאַרן פאָלק! און וואָס איז אָפיום? אַלע זאָגן עס נאָר און איך שעם זיך צו פרעגן וואָס עס איז אַוויסנס „אָפיום". די רעליגיע האָבן די בורושוון אויסגעטראַכט: צו האַלטן באַרשקאַפט אין פינצטערקייט דאָס פאָלק, אָט האָט מען דאָך אַדורכגעפירט א קעסטל אָוונט, איז געשטעלט געוואָרן די פראָגע צו עס איז דא א גאָט אויף דער וועלט, האָבן אַלע אָפגעשטימט אַז עס איז נישטאָ קיין גאָט אויף דער וועלט. ער האָט ניט געזען, אַז איינער פון די חברים זאָל זאָגן דאָס פאַרקערטע?... אָבער פון וואַנען וויסן זיי? פון וואַנען זענען זיי אזוי זיכער? טאָמער איז ער דאָ? און ווער פירט טאָקע אונדזראמתן די וועלט? עס מוז דאָך עמעץ זיין? די וועלט פירט זי דאָך ניט אליין...

איך האָב זיך דאָך געפרואווט ארויסשלאָגן פון קאָשמאר פון די חלומות. אָט לעבן זיי דאָך אַלע, די הונדערטער בחורים און מיידלעך, וואָס האָבן אָפ־געשטימט, אַז עס איז קיין גאָט נישטאָ... איך אליין בין דאָך ניט געווען דער אקטיאָר אויפן אַנטי־כפור אָוונט. עס זענען דאָך געווען אפשר פופציק חברים ביים חברטעם וואָס האָבן אַנטיילגענומען אינם אָוונט. פאַר וואָס ערקלערן זיי זיך ניט... ס'איז טאָקע ווי דער חבר אביש לעפקאָוויטש זאָגט ביי יעדער זאַך וואָס איז ניט ווי עס געהערט צו זיין: „קליינבירגערלעכע סענטימענטן". כעין דאַרף קענען קעמפן קענן אייגענעם אבערגלויבן וואָס טאָטשעט ווי א וואַרעם. די באַפרייאונג פון פעלקער, די רעוואָלוציע פון דער וועלט דאַרף זיין אונזער גאָט און פאַר דעם דאַרפן מיר קעמפן אויף שרייט און טריט איבער דער גאַנצער וועלט. די גאַנצע מאַכט דעם אַרבעטער קלאַס. דער חבר אביש לעפקאָוויטש וויסט וואָס ער רעדט, — זאָגן אַלע חברים. ער זיצט גאַנצע טעג איבער ביכער. אז ער ניט א רעפעראַט איז דא וואָס צו הערן. אַנומעלטן האָט ער גערעדט אַז דער קאָמף פון קובאַנער פאָלק פאַר באַפרייאונג איז אויך אונזער קאָמף און מיר דאַרפן העלפן, וויל אַלע זענען ברידער פון איין וועלט־פראָלעטאַריאַט. מיר טאָרן אויך ניט מאַכן קיין אונטערשייד פון שוואַרצע און ווייסע. עס איז נאָר אַן אונטער־שייד אין דער הויז, אָבער ניט אין די אינטערעסן. אַלע וועלן עקספלואַטירט פון אימפעריאַליזם. עס איז דא בלויז איין לאַנד וואָס האָט באַפרייט אַלע פעלקער און אָפגעוויישט דעם אַנטיסעמיטיזם, וואָס איז געווען טיף איינגע־וואָרצלט. אידן זענען איבעראַל דיסקרימינירט געוואָרן, ניט נעמאַרט וואוינען אַלס אידן אין פאַרשידענע געגנטן, איז געקומען די רעוואָלוציע און געמאַכט אַן ענדע צו דעם. אויך דא דריקט דער קאַפיטאַליזם דעם ארבעטער

קלאס. עס הערשט אַ רעזשים, וואָס דריקט דעם פאָלק און טאָקע פֿריער פון אַלץ דעם אַרבעטער קלאס. דאַרפן מיר זיין פאַרייניקט מיטן קובאַנער פּראָלעטאַריאַט אויף אויסצוקעמפן אונזער רעכט. אַז עס וועט קומען צו אַ סטרייק אין אַ פאַבריק טאָר זיך אין אונזערע רייען ניט געפֿינען קיין סטרייק-ברעכער. זיי דאַרפן באַקעמפט ווערן דורך אַלע מיטלען. דער אַר-בעטער דאַרף זיין דער וואָס זאָל שטענדיק קעמפן פאַר יושר און גערעכטי-קייט. און וואַר איז נאָך אזוי יושרדיק און ערלעך ווי אַן אַרבעטער? עס איז אויך דאָ אין אונזערע רייען לומפן-פּראָלעטאַריער, זענען פאַרקויפט צו דער בורזשואַזיע. ביי אַ טייל איז עס פון אומווייסנהייט, ביי אַ טייל איז עס אייגנעווצרצלט אין זייער קלייגערגערלעכע נשמה... זיי האָבן גאָר מורא צו קעמפן פאַר אַ בעסערן מאָרגן. אָבי זיי שטופן אַן די קישקע, גייט זיי ניט אַן דער גורל פון דער וועלט. אויך קעגן זיי דארפן מיר קעמפן. אַ טייל פון זיי האַלטן זיך פאַר סאָציאַליסטן, נאָר גלויבט זיי ניט. וואַר עס איז ניט מיט אונז איז קעגן אונז.

אין רעדן וווייזט דער חבר אבי לעפקאָוויטש אַן כסדר, אַז דער חבר לענין האָט אזוי געזאָגט, אדער קאַרל מאַרקס האָט עס פאַרויסגעזען.

מיר איז שווער צו באַנעמען אַלץ וואָס דער חבר לעפקאָוויטש רעדט. אין וואָס דאָ גייט און וואָס איך דאַרף טאָן וויים איך ניט. נאָר מיר געפֿעלט דער בלאָנדער בחור מיט די צוויי שטערן-ווינקלען. ער רעדט דאַכט זיך אזוי געלאַסן, מאַכט אַלע וווייַלע מיט די פינגער, אַ נישט ציט ער צוזאַמען די האַנט אזוי, אַז עס גיט זיך אוים אַ פויסט וואָס האַלט פאַרקוועטשט אין איר אַלע בורזשוען, די שונאים פון וועלט פּראָלעטאַריאַט. איך זע אפילו ארויס מיין שנייַדער־באַלעבאָס דעם בלוט-זויגער וואָס לעבט פון דעם וואָס ער זויגט אויס טאָג טעגלעך אונזער בלוט דורך די הויזן וואָס כייר שטעלן אים צו. ער האָט שוין באַוויזן דורך אונזער שוויים צו מאַכן טיזנטער און יעדעס מאָל וואָס מיר זוכן ער זאָל אונז דערלייגן, שרייט ער, אַז עס איז שלעכטע צייטן און מיר וועלן פאַרפירט פון אַגיטאַטאָרס, און דאַרפן זיך ניט מישן אין דער פּאָליטיק פון לאַנד.און זאָל מען אים פון געדולד ניט אַרויסברענגען... אַ ניט וועט וועלן שלעכט...

— ער קען מסרן!

— נאָך ניט אָנגעוואַרעמט די פּיאַטעס, שוין אַזאַ בלוט זויגער!...

— אַ בורזשוי ווי אַלע!

— נאָר זיך ניט אָפּשרעקן, חברים!

— ער איז איינער און מיר זענען אַ סך!

— אַ סטרייק דאַרף מען רופן!

— ער וועט נאָכגעבן! עס איז איצט ביי אים דער סיזאָן!

— ער וועט נעמען סטרייק-ברעכער!

— מיר וועלן אים ווייזן!

— ער סטראשעט דאך!...

— ער וועט זיך ניט דערלויבן אנצוואוייזן! אז מען וועט זעצן אין די טורמעס, איז מיט וועמען וועט ער אַרבעטן? נאָר קיין סטרייק־ברעכער זאָל ניט צוגעלאָזן ווערן. מיר וועלן אים פּאַרשוואַרצן דאָס לעבן. נאָר נעאיי־ניקט זאָלן מיר זיין. א קאָמיסיע זאָל כּיט אים רעדן און פּריער וואָרענען. אונזערע פּאָדערונגען זענען גערעכטע. און אַז מען וועט זעצן אין טורמע, אַדער געבן קלעפּ, איז וואָס? פון וועלן אין שרעקן זיך אמתע רעוואָלוציאָנערן פּאַר אַזעלכע מעטאָדן? דער צאָר האָט אויך אין רוסלאַנד פּאַרשיקט אין די טורמעס, געשלאָגן, אין קייטן קיין סיביר געשיקט, נו האָט עס דען אָפּגע־שרעקן. יעדער חבר איז אונז ליב און טייער, נאָר דער קאמף פּאַר א שענע־רער און בעסערער וועלט שטייט העכער פון אַלץ. א רעוואָלוציאָנער שרעקט זי ניט אפּ פּאַר דעם. מיר דאַרפן אַלעמען עפּענען די אויגן צו זען דעם אמת.

אינדערפרי אַז די עטלעכע צוואַנציק ארבעטער, פרויען און מענען זענען געקומען צו דער אַרבעט, איז איינער פון די אַרבעטער, א נידעריקער, א דא־דינקער א זשמורע געטאָן מיט די אויגן און ארויפגעשפּרונגען אויפן שנייד־טיש, אוועקשטעלנדיק זי אויף דער סחורה מיט זיינע שמוציקע האַלב צע־ריסענע שיך און געוואָלט אָנהויבן רעדן. דער באַלעבאָס איז צוגעלאָפן צו אים פּוּל מיט רציחה און געמומען שרייען: וואָס מיינסטו דיר, דו באַלשעוויק! ארויסטרייבן וועל איך דיר! אין קייטן וועסטו ביי מיר גיין! וואָס מיינסטו דיר, עס איז הפקר פּעטרישקע! די גאַנצע סחורה וועסטו מיר צוטרעטן! שוין זאָלסטו אַראָפּגיין, האָט ער אים געמומען ריסן ביים פּוס, נאָר דער קלייניער יאָסלע האָט זיך ניט געלאָזן. ענדלעך האָט ער אים אַראָפּגע־שלעפּט אידער די אַנדערע חברים זענען צוגעלאָפן. אזוי ווי איך בין געווען דער נאַענטסטער און פון צווישן די בליקן פון די חברים האָב איך איפּגע־כאַפּט די פּאָר גרויסע קוקערס פון דער חברטע בראַנטשע, האָט מיר שוין באַדראָכן אויפן באַלעבאָס, בין איך צוגעלאָפן און מיטן נאַנצן כח א הויב געטאָן דעם קורץ געוויקסיקן דאַרן יאָסלע און אים ווי א פּילקע א וואַרף געטאָן צוריק אויפן טיש:

—וואָס אַרט אייך אז ער וועט עפּעס רעדן צו חברים? עס וועט אייך ניט געפעלן וועלן וועט איר אים ניט פּאַלגן. ער האָט עפּעס צו זאָגן, איז לאָזט אים.

דער באַלעבאָס האָט זיך ווידער ענעמען ריסן צום שנייד־טיש, נאָר איך האָב אים שוין פּעסט געהאַלטן. די איבעריקע ארבעטער האָבן באַסטעם מוט און געמומען שרייען אויף אים. אויך די קובאַנער ארבעטער האָבן בא־קומען מוט און געמומען שרייען. דער באַלעבאָס איז צעטומלט נעוואָרן און געמומען שרייען:

— אַווי, אַווי, איר האָט זיך שוין פֿאַרייניקט מיט די שקאַצים, איז וועל איך אייך ווייזן...

וואָס ער וועט ווייזן, האָט מען פֿארשטאַנען, אַז ער סטראַשעט בלויז. ער וועט ניט מאַכן קיין צו גרויסן טומל... ער פילט, אַז עס וועט דערפֿון קיין נוטס ניט ארויסקומען. דער סיזאַן שטייט אין דער מיט... און וואָס וועלן די אַנדערע אידן זאָגן?...

דער קליינער יאָסעלע האָט אָנגעהויבן רעדן וועגן דעם עקספּלואַטאַציע, עס זענען דאָ פֿאַבריקן וואָס צאָלן מער, איז דעריבער פֿאָדערן זיי פון באַלע־באָמ ער זאָל דערלייגן זעכצן סענט א טאָג און אויב ניט זענען זיי אין צוועקגיין און ווער עס וויל קען בלייבן ארבעטן. דער קליינער יאָסעלע האָט סטרייק. דער באַלעבאָס האָט צוריקגעשריגן, אַז ווער עס וויל קען שוין צוריקגעשריגן, אָבער ניט צום באַלעבאָס, נאָר צו די אַרבעטער אַז זיי זאָלן פֿאַרלאָזן די פֿלעצער.

א טייל האָבן זיך אויפגעהויבן פון די פֿלעצער, אַנדערע האָבן זיך דערשראָקן פון באַלעבאָס ווערטער, אַז ער וועט זיי לאָזן אויסשטאַרבן פון הונגער, מען וועט זיי אין קיין שום אידישן פֿלאַץ מער ניט אריינלאָזן, די בונטאָווטשיקעס, זענען זיי טיילווייז געבליבן זיצן ביי די מאַשינען און געפֿרוואוט אָנהויבן אַרבעטן. דאָ בין איך שוין אינגאַנצן געווארן אין כעס און צוגעלאָפן צו אייניעם, צו א צווייטן, אָנכאַפּנדיק ביים העמד:

— בהימה דו, מען נעמט זיך פאַר דיר אָן און דו גייסט פֿאַרראַטן. ביסטו דאָך טאַקע דאָס וואָס זאָגט דער חבר אביש לעפקאָוויטש, א לומפן פּראָלעטאַריער, א סטרייק ברעכער... אַז מען זאָגט דיר ניט אַרבעטן, איז ניט. דו הערסט?

— איך האָב א ווייב מיט א קינד אויסצוהאַלטן!

— און איך האָב ניט קיין ווייב דאַרף איך ניט עסן?

— די קעפּ וועלן מיר שפּאַלטן!

— די מאַשינען צעברעכן!

— מירן ניט דערלאָזן קיין סטרייק ברעכער!

— איידער אַזא לעבן איז בעסער דער טויט!

— טויט די בורזשוין!

— א טויט די בלוט זויגערס!

— זעכצן סענט מער א טאָג איז אונזער לאָזונג!

דער באַלעבאָס האָט זיך דערשראָקן פֿאַרן טומל. די וואָס האָבן ווייטער געוואָלט אָנגיין מיט דער אַרבעט, האָבן זיך מער פון אַלץ געשראָקן פאַר די דראָאונגען פון די קלעפּ און האָבן זיך שטילשווייגנדע אָנגעהויבן צוועקרוקן פון די מאַשינען, ווי עס וואָלט געווען א אָנצוהערעניש פון זייער זייט, אַז זיי וועלן בלייבן נייטראַל. ענדלעך איז מען געקומען צו א שטיקל אויס-

גלייך, אז די ארבעטער זאלן אויסקלויבן א קאמיסיע פון דריי און זיי זאלן ארויסגיין מיטן באלעבאס אין הינטערשטן צימער אויף ערלידיקן דעם ענין. דא איז ווידער געקומען צו א שטרייט: דער באלעבאס האט געשטעלט א פאדערונג אז ניט דער קלייניער יאסעלע, און ניט איך דער שלעגא־, זאלן זיין אין דער קאמיסיע. נאר וויל דער באלעבאס האט זיך איינגעשיקט, איז א צווייטער חבר ארויפגעשפרונגען אויפן שנייד־טיש און געמומען באווייזן, א זדווקא פראלעטאריש אויסגעהאלטן איז, אז דער חבר יאסעלע און דער חבר דאוועטשע זאלן זיין אין דער קאמיסיע. די באוועגונג דארף האבן מוטיקע מענטשן. זיי און נאר זיי קענען פארטיידיקן אונזערע ארבעטער אינטערעסן און ווידער זאל ער זיך ניט לייגן דער באלעבאס קיין פיינעלעך אין בוזים. די הוספה איז שוין פון פריער באשטימט געווארן ביי א זיצונג פון די פירנדע חברים. עס איז ניט קיין מארק און עס וועט ניט העלפן קיין דינגען זיך. אדער מיר זענען אין סטרייק אדער מיר באקומען אונזער קלייניע העבערונג פון זעכצן סענט.

וועמ מיר זענען אריין אינם הינטערשטן צימער, וואס ביים באלעבאס האט עס געהייסן זיין אפיס, האט ער גענומען רעדן אנדערש ווערטער. ביי דעם קלייניעם יאסעלע האט עס געהייסן „טאקטיק"...

— איר פארשטייט, איר זייט דאך אויך אידן. מען האט מיר ארייננגעשיקט פון אמעריקע א טויזנטער, אביסל האט מען צוגעבארגט אין די גרעשטן און א דאנקען גאט מען מאכט א לעבן, קומט איר איצט און ווילט מיר אומגליקלעך מאכן. לאזט מיר פריער אפארבעטן דעם סיזאן, אפשר זועל איך מיך ארויפארבעטן, וועל איך אייך הערנאך הערליינגן. איר וועט שוין רייכער ווערן יעדער איינער פון אייך מיט די זעכצן סענט? אן דעם און מיט דעם, וועט איר גארניט אפשפאלן. איר וועט שוין קיין גביר הערפון ניט ווערן. העלפט מיר ארוים און איך וועל אייך אמאל אפדינען.

וועמ עם וואלט געווען געווענדעט אין מיר אליין, וואלט איך אפגעווארט נאך עטלעכע מאנאטן. ביי מיר האט עס שוין געהייסן אז ער רעדט ווי א בענטש. נאר יאסעלע האט זיך אויסגעלאכט דערפון.

— איר גייט וועלן רייך אויף אונזער פראצע? מיט אונזער שוויים? וועט איר פאדרינען וויניקער עטלעכע הונדערט דאלער א מאנאט, וועט איר וויניקער שפאלן!... ביי אונז מיינט די זעכצן סענט בעסערע דערנערונג! אז מען עסט בעסער האט מען כח בעסער צו ארבעטן. איר וועט אזוי ארום וויניקער פארלירן פון די פראפיטן וואס איר קלויבט זיך ביי אונז צו מאכן. באוואס צאלן די אנדערע פאבריקאנטן? זיי ווילן דען ניט ווערן רייך ווי איר? וואס דארפן מיר אויף אייך רחמנות האבן? האט איר דען רחמנות אויף אונז? מיר ווערן דאך ביי אייך טובערקולאז.

אז יאסעלע האט געמומען רעדן האב איך ווידער דערזען אז יאסעלע איז געראטן און פארשטייט טאקע בעסער פון מיר אין די דאזיקע זאכן און האב שוין אויך פארשטאנען דאס ווארט „טאקטיק"...

נאָך דעם ווי דער באַלעבאָס האָט נאָכגעגעבן די פּאָדערונג אונזערע, האָט ער ווידער אָנגעהויבן ארויפציען אויף זיך דאָס פּנים פון שטרענגקייט און א זאָג געמאַכט:

— איך גיב אייך די זעכצן סענט, ניט ווייל מען קען, נאָר עס איז דאָך אויף אייך א רחמנות. מיר זענען דאָך עפּעס אידן און א איד איז דאָך שטענדיק א בני רחמנים...

— עס האָט אינגאַנצן ניט צו טאָן מיט דער אידן-פראַגע! — האָט יאָסעלע חוצפהדיק א שפּרונג געטאָן מיט א כינעזיש געלעכטער, וואָס איז אים געבליבן הענגען אויפן פּנים, וואָס האָט כמעט ווי פּאַרשעמט דעם באַלעבאָס. עס האָט מיר שוין אַביסל פּאַרדראָסן אויפן חבר יאָסעלע וואָס ווייל אפילו אַזא טרוקן ביינדעלע ניט צואוואַרפן דעם באַלעבאָס.

אז עס איז געקומען שבת, ווען דער באַלעבאָס האָט אָנגעהויבן אויסצאָלן די ארבעטער האָט ער אַלע סטרייקערס אויסגעצאָלט לויטן חשבון פון די זעכצן סענט. צו די ניט סטרייקער האָט ער זייער ליבלעך געשמייכלט און גענאָגט:

— איר זייט דאָך פּאַרשטענדלעכע מענטשן... די באַנדיטן האָבן מיר צוגעשטעלט א מעסער צום האַלז, האָב איך זיי נאָכגעגעבן, כאָטש איך קען ניט, איך וועל אייך דערלייגן אבי געזונט ביים אָנדערן סיזאָן. איר וועט ביי מיר ניט האָבן קיין עוולות...

כמעט אַלע האָבן געמוען די סומע וואָס דער באַלעבאָס האָט געגעבן. איינער בלויז האָט געפּרואווט אָנווייזן דעם באַלעבאָס, אז ער באַגייט אַן עוולה, ס'איז ניט מענטשלעך און ס'איז אויך ניט אידישלעך. ס'גייט אים אייגנטלעך ניט אין די פּאָר סענט טעגלעך, כאָטש ס'וועט אים אויך זייער? זייער צונוץ קומען... אָבער וואו איז יושר? א איד זאָל אזוי האַנדלען?... ער מיינט אייגנטלעך זיין טובה וועגן... עס איז זייער ניט געזונט פאַר זיין פאַבריק אין דער צוקונפט... מען מוז ווערן א בונטאָווטשעק... אַרבעטן זיי דען ניט אַלע גלייך?

אז דער קליינער יאָסעלע איז געוואָר געוואָרן, איז ער געוואָרן אויסער זיך! הערסט א חוצפּה פון א מענטשן, פון א באַלעבאָס! אָט א בלוט זויג-ער!... איר זעט שוין חברים וואָס עס מיינט זיין ארגאַניזירט? און ער האָט גלייך פאַראַרדנט, אז אַלע זאָלן צוגיין צום באַלעבאָס מיט דער פּאָדערונג, אז ער זאָל גלייך באַצאָלן אַלעמען גלייך. ווען מען האָט געהערט האָט מען אינזינען געהאַט אַלע ארבעטער. דאָס איז ער אויסן דער ביטראָק צום צעטיילן דעם ארבעטער קלאַס, די ארבעטער אינטערעסן. דאָס איז ניט קיין געזונטע דערשיינונג און מוז ווי אַמשאַרפסטן באַקעמפט ווערן. מיר קענען נאָך דאַרפן ווערן סטרייקער פאַר אונזערע סטרייק-בערעכער... מיר דארפן שטענדיק שטייגן גרייט און וואַכזאַם פאַר די שפּיצלעך פון די בורזשועזי...

לידער

פון אליעזר אראנאוויסקי

עפן אויף פאר מיר די טיר...

עפן אויף פאר מיר
א שמאלע עפענונג, א טיר,
וואס זאל מיך פירן
צו פארשטיין,
וואס קומט פאר רונד ארום,
עפעס פיל איך און שפיר,
אז סתם אזוי —
מיר - ניט - דיך —
איז עס געוואלדן פון זיך אליין —
שיינט צו זיין עס קרום...

עפן אויף פאַר מיר די טיר
אין אויב ניט — כאַטש אַ שפּאַלט.
צי אַ שפּאַרון.
וואָס זאָל פירן מיר
צו אַ שפּור פון ליכט.
כ׳וויים עס שטראַלט
פון יעדע זאַך.
אַן אייגן פונק.
אַן אייגן גלי.
איז עס אַ טייל פון זיין געזיכט?

עפן אויף פאַר מיר די טיר
און פיר מיר אין דעם לאַבירינט.
וואו סוד פאַרפלעכט זיך מער מיט סוד —
מען רופט עם אחד. מען רופט עם גאָט.
אַלץ פאַריניקט אין דעם איינס.
וואָס איך האָב ניט קיין באַגריף.
צו פאַרנעמען. צו פאַרשטיין.
און עס איז ניטאָ קיין שריפט.
צו דערקלערן אַט דעם מיין
פון דעם איינאונאיינציק איין...

●

סוכת דוד הנופלת...

סוכות דוד הנופלת.
וועו איז זי ניט איינגעפאלן?
זיצסט אן עלנטער אין דרויסן —
ארום געוואיען פון שאקאלן.

אייזן - פעסטע פונדאמענטן.
פון בעטאן און שטיין גענאסן.
פארזיבערט פאר ציקלאנען
מיט שטאבעם פעסט פארשלאסן.

פלוצלונג ווערן אויפגערישן.
צעטרייסלט און צעשאקלט.
פון צייט . ווינטן צעשמיסן.
באדויבט דיך און פארוואגלט.

סוכות דוד הנופלת.
ווידער איז זי איינגעפאלן.
אומעטום דער זעלבער גורל
פון דעם קרייז דעם פאטאלן.

די בלעטלעך באַווענען זיך ריטמיש...

די בלעטלעך באַווענען זיך ריטמיש.
ארויף און אַראָפּ אַן א סוף.
דאָס שרייבט דער ווינט זיין פערז
פון גרינינקע בלעטער אַ סטראָף.

כאָפּן די פויגל עם אויף
און זינגען אים אויס אויפן בוים,—
דוכט זיך די וועלט רונדאַרום.
איז געווארן פאַרוואַנדלט אין טרוים...

ווינט. פויגל און בלאַט
שאָפן דאָס שענסטע געוואַנג.
ווער עס גייט נאָר פאַרביי —
פאַלט ביי זיי אין געפאַנג.

ווערט ער א טייל פון דעם טרוים.
א טאַנץ און א קלאַנג פון דעם ליד.
און צוזאַמען אין רוים.
אין דעם כאָר זינגט ער מיט.

ער ווייס ניט וויי אַזוי דאָ ער קומט.
ווואו. און ווייטער ער גייט:
ער פילט נאָר. אַז אַליין וואָס געשטומט
זינגט אין יובלט פון פרייד.

די ראָזע איז רויט...

די ראָזע איז רויט. מילד און גוט.
זי בעט זיך: צו באָוינגען. צו מאַלן:
ניט איינמאָל מוזטן איר צאָרן מיט בלוט
פון דיינע אייגענע פינגער צו צאָלן...

זי פאַר זיך נעמט ניט. חלילה - וחס!
ווי פאַסט עס פאַר איר גאָר צו דענקען?
זי קען בלויז ליבן און וויים ניט פון האַס —
נאָר איר דאָרן דיין בלוט מוזטו שיינקען...

וויזט אויס אויף דער וועלט פירט זיך אַזוי.
פאַר אַלץ וואָס דו קריגסט מוזטו צאָלן.
עס ווערט ניט געשאנקען אומזיסט דיר קיין שטרוי
און אפילו קיין סעטשקע צעמאָלן.

איז גוט נאָך צו צאָלן. צו צאָלן מיט בלוט.
צו קריגן אַ בלום אין דיין לעבן.
ניט איינער צאָלט - אַפּ א לעבן גאַנץ גוט
און עס ווערט אים אַ שטרוי געגעבן...

כ׳האָב צום שפּיץ פון בּאַרג...

כ׳האָב צום שפּיץ פון באַרג קיינמאָל ניט דערגאַנגען.
וויפֿל ניט געקלעטערט. גערייכן צו דער הויך.
און איצט שוין באַרגאַראָפּ. מיינע אַלינקע פּאַרלאַנגען
גלימשן זיך צום גרונט. ווי א פּוסטער רויך...

דער פּאַקל אויסגעלאָשן מיט וואַסער פון פּאַרראַטן.
עס האָט דער שיין געבלענדט. געצויגן מיט זיין ליכט.
און איך האָב אויך מיין פּנים. דעם בלאַסן און דעם מאַטן
גלאַזט זיך צו באַלייכטן פון זיין אַנגעזיכט...

מיר גייען ווי פּאַרשעמטע פון א פּאַרשפּילטע שלאַכט.
אַזויפֿיל בלוט געגעבן! קרבנות עד - לרוב!
צום סוף איז איצט נאָך מערער גרויליקער די נאַכט.
מיר זעען ניט קיין אויסוועג. קיין ענדע און קיין סוף.

אויסגעלאָשן גלויבן. אין ספֿיקות איינגעזונקען.
גלאָווניעם. קוילן - שווארצע — פון דעם העלן פּלאָם.
אין דעם נאַכטיק הימל זעט מען ניט קיין פונקען.
קיין צייכן פון קיין שטערן אין דעם שוואַרצן ראָם.

שנה טובה

שנת שלום ושלוה

ערה"ש תשכ"א

ISRAEL

ESPERA

SU VISITA

- VIA K.L.M. — Servicio Personalizado
- CLASE ECONOMICA — Más Ahorro
- PLAN DE VIAJES — Pagos más Cómodos

Informes:
SU AGENTE DE PASAJES
o

K. L. M.

ROYAL DUTCH AIRLINES

Trocadero y Prado
Tel'f 5-3142 - 6-7669

EN EL MUNDO ENTERO
KLM
ROYAL DUTCH AIRLINES

FOX FILM

DE CUBA

Felicita la Colonia Hebrea de Cuba con motivo del Año Nuevo 5721

20TH

CENTURY - FOX

les presenta

Desde el 10 de Octubre en los Teatros

TRIANON

Y

PAYRET

Desde el 31 de Octubre

en los cines:

INFANTA

MONACO

Metropolitan

ציוניזם אין יאָר תש"ך

פון **פנחס שטיינוואקס**

מיטן אָנהויב פון יאָר תש'ך איז די ציוניסטישע וועלט - באַוועגונג אריינגעטראָטן אין א נייעם קלימאַט. אין פאַרבינדונג מיט די באַשלוסן פון ציוניסטישן אקציאָנס - קאָמיטעט בנוגע אויסבריטערן די ראָמען פון דער ציוניסטישער וועלט - באַוועגונג, האָבן זיך אין דעם פאַרגאַנגענעם יאָר אָנגעשלאָסן אין אָרגאַניזירטן ציוניזם גרויסע אידישע אָרגאַניזאַציעס, וואָס זענען ביז איצט געשטאַנען מחוץ פון דעם אָרגאַניזירטן ציוניזם און האָבן איצט מקבל געווען דעם ציוניסטישן פראָגראַם. אין משך פון פאַרגאַנגענעם יאָר תש'ך האָבן אין לאַטיין - אַמעריקע אייניקע אָרגאַניזירטע קערפּערשאַפטן פון די אידישע ישובים דאָרט זיך אָנגעשלאָסן אין דער ציוניסטישער וועלט - באַוועגונג. אַזוי האָט, למשל, דער וער - הקהילות אין ארגענטינע אויף אן אויסערארדנטלעכן צוזאַמענקונפט, וואָס איז אָפּגעהאַלטן געוואָרן אין די טעג פון 27-טן ביזן 29-טן אויגוסט, מיט דער באַטייליקונג פון דעלעגאַטן פון 120 קהילות, באַשלאָסן זי אָנצושליסן אין דער ציוניסטישער וועלט - אָרגאַניזאַציע און צו שיקן א דעלעגאַציע קיין ירושלים צי דעם 25-טן ציוניסטישן קאָנגרעס.

עם האָט זיך אין פאַרגאַנגענעם יאָר אָנגעשלאָסן אין דער ציוניסטישער וועלט - אָרגאַניזאַציע דער צווייטער גרעסטער אידישער ישוב אין דרום-אַמעריקע, נעמלעך: די קאָנפעדעראַציע פון אידישע אָרגאַניזאַציעס אין ברזיל, א קערפּערשאַפט, וואָס נעמט אָרום אלע קרייזן און שיכטן פון דער בראַזיליענער אידישער באַפעלקערונג. דער צענטראל - קאָמיטעט פון אורוגווייער אידנטום האָט באַשלאָסן זיך אָנצושליסן אין דער ציוניסטישער וועלט באַוועגונג. נאָך אָנדערע אידישע ישובים אין לאַטיין אַמעריקע האָבן נאָך נישט אָנגענומען אַזעלכן שריט. אין ווענעזועלא האָט דער ציוניסטישער וועלט - אָרגאַניזאַציע פאַרהאַנדלונגען וועלכע זענען נאָך נישט פארענדיקט. אין מעקסיקע האָט דער ציוניסטישער וועלט - אָרגאַניזאַציע אויך אָנגעהויבן פאַרהאַנדלונגען וועגן אָנשליסן זיך פון דער אידישער קהילה אין מעקסיקע סיטי מיט דער ציוניסטישער וועלט - באַוועגונג. אין פּאַראַגוויי האָבן אידן אויך אָנגעהויבן אָרגאַניזירן זיך אין אַ ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.

גרויסע אידישע אָרגאַניזאַציעס וועגן זייער אָנשלוס אין דעם אָרגאַניזירטן וועלט - ציוניזם.

דאָס פּאַרלאַמענט יאָר תש"ך איז געשטאַנען אונטערן צייכן פון די פייערונגען לכבוד דעם 100-טן געבוירנטאָג פון דעם ציוניסטישן מנהיג דר. טעאָדאָר הערצל. די יום - העצמאות פייערונגען לכבוד 12 יאָר מדינת ישראל זענען אין אידישן היימלאַנד געווען פאַרבונדן און געפייערט געוואָרן לכבוד דעם אומפאַרגעסלעכן ציוניסטישן מנהיג טעאָדאָר הערצל.

א ספּעציעלער פּראָגראַם פון פייערלעכקייטן איז אויסגעאַרבעט געוואָרן געמיינזאַם פון דער רעגירונג פון ישראל און דער ציוניסטישער וועלט־עקזעקוטיווע וויי אזוי צו באַערן די דאַטע פון 100-טן געבוירן יאָר פון דעם מנהיג, וועלכער האָט מיט זיין וויזיע און פירערשאַפט רעוואָלוציאָניזירט דעם גאַנג פון דער אידישער געשיכטע.

אָבער שיכטן פון ישראלדיקן ישוב און מענטשן פון יעדער עלטער: מאַן, פרוי און קינד האָבן געפייערט די דאַטע פון הערצלס 100-טן געבוירן־טאָג.

דאָס צפון אַמעריקאַנער אידנטום האָט באַצייכנט די דאַטע פון הערצלס 100-טן געבוירן־טאָג דורך ספּעציעל איינגאַרדנטע הערצל - סאָדעמיעס אין ניו - יאָרק און אין צענדליקער שטעט איבערן גאַנצן לאַנד, וואו די ציוניסטישע באַוועגונג, אָרגאַניזירט אין דעם צפון - אַמעריקאַנער ציוניסטישן ראַט, האָט איינגאַרדנט. עס זענען איבערגעדרוקט געוואָרן אין אידיש און אין ענגליש די טאָג - ביכער פון דר. הערצל, דער הערצל - אינסטיטוט האָט אָרויסגעגעבן א ספּעציעלע זאַמלונג פון פאַרשידענע אויסגאַבן, וואָס שטעלן דעם לעבנס - באַלויף פון דר. הערצל זיך.

אין די אידישע ישובים פון לאַטיין אַמעריקע, אַנהויבנדיק מיט דעם גרעסטן אידישן ישוב, אין אָרגענטינע, און אזוי נאָכפאָלגנדיק די אַנדערע ישובים ווי: בראַזיל, אורוגוויי, טשילע, פּערו, באָליוויע, פּאַראַגוואַי, ווענעזועלא, קאָלאָמביע, מעקסיקע און קובא, זענען פאַרגעקומען בייערונגען צום יום טוב לכבוד הערצלס 100-טן געבוירן־טאָג. דאָס זעלבע אין די אידישע ישובים אין מערב - אייראָפּע, אין זיד - אפריקע, אין אויסטראַליע און אומעטום אויף דער פרייער וועלט, וואו עס לעבט א אידישער ישוב און איז פריי צו קענען פירן א נאַציאָנאַל אידיש לעבן און צו ארגאַניזירט אונטער דער פאָן פון ציוניזם — איז מיט געהעריקער פייערלעכקייט באַצייכנט געוואָרן די היסטאָרישע דאַטע אין דער אידישער געשיכטע — 100 יאָר דר. טעאָדאָר הערצל.

אין ערשטן קוואַרטאַל פון יאָר תשכ"א, קומט זיך צונויף אין ירושלים— די הויפּט שטאָט פון דער אידישער מדינה — דער 25-טער יובל - קאָנגרעס פון דער ציוניסטישער וועלט - באַוועגונג. דער קאָנגרעס וועט אָנגערופן אַלס הערצל - קאָנגרעס. די הערצל פייערונגען אין פאַרגאַנגענעם יאָר תש"ך זענען אויך אויסגענוצט געוואָרן כאָר אן אינטענסיווער שקל - פאַרשפּרוי-

טונג, בכדי דער 25-טער ציוניסטישער קאָנגרעס זאָל אַרומנעמען וואָס מער־אידן פון דער וועלט. די לאָוונג פון אָרגאַניזירטן ציוניזם צום 25-טן ציוניס־טישן יובל־קאָנגרעס איז: צו זען שטאַרקן אין כמות און איכות די ציוניסטישע וועלט - באַוועגונג, וואָס האָט אויף איר קרוין - ראָל צו באַ־צייכענען די עטאַבלירונג פון דעם אידישן שטאַט אין ארץ ישראל.

ידיעות וואָס דער אָרגאַניזאַציע - דעפּאַרטמענט פון דער ציוניסטישער וועלט - אָרגאַניזאַציע האָט ביז איצט — ווען די שורות וועלן געשריבן — באַקומען, זייען, אז אין זייער פיל אידישע ישובים איבער דער פרייער וועלט איז די שקל - פאַרשפּרייטונג היי יאָר באַדייטנד איבערגעשטיגן די צאָל פאַרשפּרייטע שקלים צום 24-טן ציוניסטישן קאָנגרעס, וואָס איז פאַר־געקומען אין ירושלים אין פרילינג פון יאָר תשט"ו.

ביידע: סיי די הערצל - פייערונגען סיי די צוגרייטונגען צום 25־טן ציוניסטישן קאָנגרעס, זענען אין דעם פאָרגאַנגענעם יאָר תש"ך געשטאַנען אונטערן צייכן פון אידעאישער פאַרטיפונג פון דעם ציוניסטישן גערַאַנק צווישן די בריטסטע קרייזן פון דער אידישער באַפעלקערונג אין דער פרייער אידישער וועלט און אין מדינת ישראל.

ערב דעם 25-טן ציוניסטישן קאָנגרעס האָט דער אָרגאַניזאַציע דעפּאַרט־מענט פאַררופן אייניקע ראַיאָן - צוזאַמענפאַרן אין אייראָפּע און דרום־אַמע־ריקע. אויך אין צפון - אַמעריקע קומט פאָר אין חודש נאָוועמבער פון 1960 א לאָקאַלער ציוניסטישער קאָנגרעס פון אָרגאַניזירטן ציוניזם אין אַמעריקע, וואָס ווערט פאַררופן פון דעם אַמעריקאַנער ציוניסטישן ראַט.

דער ציל פון דער קאָנפערענץ איז: אָרומצורעדן און צו דיסקוטירן די בראַנז און פּראָבלעמען, וואָס דער קאָנגרעס וועט באַהאַנדלען. איצט, נאָך דעם, ווי עס איז אויפגעקלערט געוואָרן די ראָל פון ציוניזם אין דער תקופה פון ישראל: די דערגרייכטע פאַרשטענדיקונג פון דער ציוניסטישער וועלט־עקזעקוטיוו מיט דער רעגירונג פון ישראל; די אויסדריקלעכע פּראָ - ציו־ניסטישע שטעלונג פון דעם רוב מיטגלידער פון צענטראל קאָמיטעט פון כּפּ"י און אַנדערע פּאַרטייען פון ישראלדיקן לעבן, וואָס שטעלן מיט זיך פאָר די איבערוויגנדע מערהייט אין דעם געזעלשאַפטלעבן לעבן אין דער אידישער מדינה — איז נויטיק געווען אָפּצושפּיגלען אויף ציוניסטישע ראַיאָן־זוזאַמענפאָרן די אויפגעמונטערטע שטימונג ביי ציוניסטישע מנהיגים און עסקנים און צוצוטרעטן צו פּראַקטישער טאַט, אַזוי ווי ציוניזם איז געוואָונט לויט זיין טראַדיציע צו טאָן.

די זיצונגען פון ציוניסטישן אקציאָנס - קאָמיטעט, וואָס איז דער קליי־נער קאָנגרעס צווישן די ציוניסטישע קאָנגרעסן, האָט אין פאָרגאַנגענעם יאָר תש"ך אויף אַן אויסשעפלעכן אופן דיסקוטירט די פראָגן און פּראָבלעמען, וואָס שטייען אויפן סדר - היום פון וועלט - ציוניזם און בעיקר די ראָל פון

דער ציוניסטישער וועלט - באוועגונג אין אידישן לעבן אין דער תקופה פון דער אידישער מדינה. אן אויספירלעכן ויכוח וועגן דער ראל פון ציוניזם אין דער היינטיקער תקופה איז פארגעקומען אויף א געמיינזאמער זיצונג פון דעם סיניסטאַרן קאבינעט פון ישראל מיט די מיטגלידער פון דער ציוניסטישער וועלט - עקזעקוטיווע. דער ויכוח האט זיך פארענדיקט מיט א געמיינזאמער פארעפנטלעכטער דעקלאראציע, וואס לויטעט:

„די ישראל - רעגירונג און די עקזעקוטיווע פון דער ציוניסטישער וועלט - ארגאניזאציע, וועלכע זענען זיך צונויפגעקומען אויף א געמיינזאמער זיצונג, דריקן דערביי אויס זייער אונדערשיטערטן ווילן אנצוהאלטן ענגע, קעגנזייטיקע באציאונגען אין איינקלאנג מיט דער „אמנה" פון יאר 1954 און אין גייסט פון סטאטוס - געזעץ פין יאר 1952, לויט וועלכן מדינת ישראל באטראכט זיך ווי די שאפונג פון גאנצן אידישן פאלק און דערווארט מצד דער ציוניסטישער וועלט - ארגאניזאציע באמיאונגען צו פארייניקן דאס גאנצע פאלק ארום דער מדינה.

אין פלאן אויסצובריטערן די ציוניסטישע ארגאניזאציע, וועלכער איז באשטעטיקט געוואָרן דורך דעם ציוניסטישן אקציאנס קאמיטעט, זעט די געמיינזאמע זיצונג א שריט אין דער ראיקער ריכטונג. די ישראל - רעגירונג וועט געבן פולע הילף פאר דער פארווירקלעכונג פון דעם דאזיקן פלאן און פאר די באמיאונגען פון דער ציוניסטישער באוועגונג צו דערפירן צו דער פארייניקונג פון אידישן פאלק פארן אויבוי פון דער מדינה, פארן אויסברייטערן די העברעאישע און אידישע דערציאונג אינם יונגן דור, פארשטארקן דעם פערזענלעכן צוזאמנד צו ישראל און פאר דערכויטיקן די עליה און דעם חלוציזם".

נאכן פארעפנטלעכן די געמיינזאמע דעקלאראציע איז געשאפן געוואָרן אויף פאריטעטע יסודות א קאמיסיע פון פארשטייער פון דער רעגירונג און פון דער ציוניסטישער וועלט - עקזעקוטיווע מיטן צוועק צו רעאליזירן אין לעבן — אין דער טאג - טעגלעכער ארבעט — די פרינציפיעלע פונקטן וואס די דעקלאראציע אנטהאלט.

די פראגע איז אויך אוועקגעשטעלט געוואָרן צו דיסקוסיע אין ציוניסטישע פארטייען און אין די ישראלדיקע פארטייען.

אן אויספירלעכער ויכוח וועגן דער ראל פון ציוניזם אין דער היינטיקער תקופה איז פארגעקומען אויף א זיצונג פון צענטראל - קאמיטעט פין דער ישראלדיקער ארבעטער - פראטי מפא"י, געווידמעט די פראגן פון דער עקזיסטענץ פון דער ציוניסטישער וועלט - ארגאניזאציע.

די 9-טע פראטי - קאנפערענץ פון מפא"י, וואס איז פארגעקומען אין חודש מערץ פון יאר 1960 אין ישראל, האט אנגענומען א רעזאליוציע, וואס באפליכטעט דעם צענטראל קאמיטעט פון מפא"י צו באהאנדלען די פראגע

פון דער ראם און עקזיסטענץ פון דער ציוניסטישער וועלט - ארגאניזאציע, און האט באפולמעכטיקט דעם צענטראל קאמיטעט, אין דער פראגע צו באשליסן מיט די קאמפעטענצן פון א קאנפערענץ.

אין חודש סיון פון פארגאנגענעם יאר תש"ך איז זיך צוזאמענגעקומען דער צענטראל - קאמיטעט פון מפא"י אין ישראל אויף א ספעציעלער זיצונג און האט אין הסכם מיטן באשלוס פון דער 9-טער פארטיי - קאנפערענץ די פראגע וועגן ווייטערדיקן קיום פון ציוניזם דעבאטירט. אויף די זיצונגען פון מפא"י צענטראל קאמיטעט האבן זיך אויך באטייליקט: דר. נחום גאלד. מאן — פרעזידענט פון דער ציוניסטישער וועלט ארגאניזאציע און פרוי ראז האלפערין — פארזיצערין פון דער אמעריקאנער סעקציע פון דער אידישער אגענטור. ביידע האבן פארטראטן דער ציוניסטישער וועלט ארגאניזאציע. מצד דער רעגירונג פון ישראל איז אנוועזנד געווען און זיך באטייליקט אין ויכוח דער פרעמיער פון דער אידישער מדינה, דוד בן גוריון, וועלכער איז א מיטגליד אין דעם צענטראל - קאמיטעט פון דער פארטיי. נאך אנדערע מיניסטארן פון דער רעגירונג, מיטגלידער פון צענטראל קאמיטעט פון מפא"י, האבן זיך אין דער זיצונג באטייליקט און אנטיילגענומען אין ויכוח, וויי: גאלדע מאיר, אויסרען מיניסטארין; לוי אשכול, פינאנץ מיניסטער; דר. יוספטאל, ארבעטס מיניסטער.

נאך דעם ויכוח איז דעם 2-טן יוני 1960 אנגענומען געוואָרן פאלגנדער באשלוס:

"מפלגת פועלי ארץ ישראל איז פאר ארגאניזירן דאם אידישע פאלק אין אלגעמיינער ראם, לויט די באזונדערע באדינגונגען, אין יעדן לאנד, כדי צו געבן דעם יונגן דור, צוזאמען מיט דער אלגעמיינער בילדונג, אויך העברעאישע דערציאונג. און צו פארפעסטיקע מדינת ישראל דורך: א) חלוציש עליה; ב) באזוכן פון אידישע יוגנט אין ישראל אויף א קורצער אדער לענגערער צייט; ג) אפחיטן און שאפן די איניקייט פון אידישן פאלק אין דער וועלט און שטעלן אים ביי דער זייט פון דער מדינה.

מפלגת פועלי ארץ ישראל איז פאר דעם פראיעקט אויסצוברייטערן די ראמען פון דער ציוניסטישער וועלט - ארגאניזאציע, מיט דער שטרעבונג אריינצונעמען, אדער אנשליסן אין איר אידישע פארבאנדן און ארגאניזאציעס; אלוועלטלעכע און אל - לענדישע, וועלכע זאלן, ניט פארפליכטנדיק זיך צו די ארגאניזאציאנעלע ראמען, וואס זענען ביים היינטיקן טאג איינגעפירט אין דער ציוניסטישער באוועגונג אין די פארשידענע לענדער, גרייט זיין אנטיילצונעמען אין ציוניסטישן קאנגרעס, אנצונעמען די הויפט-פונקטן פון ירושלימער פראגראם און אויף דעם יסוד מיטארבעטן מיט די ציוניסטישע אינסטיטוציעס.

מפלגת פועלי ארץ ישראל שטעלט פעסט, אז צו די התחייבותן

פון די ציוניסטישע ארגאניזאציעס צו העלפן דער עקאנאמישער און פאליטישער פארפעסטיקונג פון ישראל; העלפן דערפילן איר היסטאדרישע שליחות, העלפן פארטיפן דעם נאציאנאלן באוואוסטזיין ביים אידנטום אין די גלותן און אן אויפהער זארגן פארן אויסברייטערן און פארפולקאמען אלע פארמען פון דער העברעאישער דערציאונג, קומט נאך צו די אויפגאבע דורכצודרינגען די הערצער פון די מיטגלידער, דעם באוואוסטזיין פון חוב און צו שטעלן אין צענטער פון זייער טעטיקייט די פליכט פון זעלבסט - רעאליזירונג און אוממיטלבארע פארבינדונג מיט דער מדינה און איר אויפבוי דורך: אינוועסטיציעס אין אירע אונטערנעמונגען און שיקן זייערע קינדער זיך דערציען אין לאנד און זייער פערזענלעכע עליה, פלענען און קולטיווירן עליה - באוועגונגען. חלוציזם און יוגט - ארבעט דארף פארנעמען א צענטרален פלאץ אין דער טעטיקייט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

די שליחים פון דער פארטיי אין די אינסטיטוציעס פון דער רעגירונג און דער אגענץ ווערן אויפגעפאדערט צו שטעלן זיך אין שפיץ פונם קאמף פארן רעאליזירן די דאזיקע באשלוסן.

מפלגת פועלי ארץ ישראל רופט דעם וועלט - פארבאנד פון פועלי-ציון — התאחדות מיט אלע זיינע אפטיילונגען אין יעדן לאנד, אלע פריינט פון דער אידישער ארבעטער באוועגונג אין דער וועלט, צו מאביליזירן זיך צום 25-טן ציוניסטישן קאנגרעס, כדי העכער אויפצוהויבן די פאן פון ארבעטנדיקן און רעאליזירנדיקן ציוניזם און כדי דער קאנגרעס זאל קענען דינען ווי א וועג - פונקט אין דער פאויציע און טעטיקייט פון דער ציוניסטישער באוועגונג".

ערב דעם 25-טן ציוניסטישן קאנגרעס האט אויך די ישראלדיקע ארבעטער פארטיי אחדות - העבודה - פועלי - ציון פארעפנטלעכט א פראגראמאטישע רעזאלוציע, וואס מאכט קלאר די שטעלונג פון דער פארטיי צו דער ראל און אויפגאבן פון ציוניזם היינט צו טאג.

צווישן אנדערן לייענען מיר אין דער פראגראמאטישער רעזאלוציע:

„די ציוניסטישע באוועגונג איז געווען און איז אויך היינט די נאציאנאל - אידישע באוועגונג פאר אויטאמאנציפאציע פון אידישן פאלק פון גלות, פון צעוואנדערנקייט — צו קאנצענטראציע אין זיין היסטארישן היימלאנד, צו אויפבויען זיין נאציאנאלע זעלבסטשטענדיקייט אין דער סוואוועדענער ישראל - מדינה. די ציוניסטישע ארגאניזאציע איז דער אינסטרומענט צו פארייניקן דאס אידישע פאלק ארום דער צענטראלער היסטארישער אויפגאבע אין אונזער היינטיקן דור: אויפבוי, שטארקונג און פארפעסטיקונג פון מדינת ישראל, דורך ארגאניזירן אידישע עליה, דורך דערציען די אידישע מאסן און די יוגנט צו נאציאנאל - ציוניסטישן באוואוסטזיין, דורך לערנען די העברעאישע

שפּראך און קולטור אין גלות, דורך באקעמפן אסימילאציע, דורך קולטיווירן די אייניקייט פון אידישן פאלק אין אלע זיינע וואוין לענדער. אין צענטער פון דער טעטיקייט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, וועט שטיין די צוגרייטונג און ארגאניזירונג פון דער עליה קיין ישראל. די ציוניסטישע באוועגונג וועט פירן א ברייטע און טיפע אויפקלערונגס ארבעט, וועט רופן און וועקן יעדן ציוניסט און איד צו פערזענלעכער באַרוירקלעכונג, צו פולער אידענטיפיצירונג מיט דעם היסטארישן וועזן פון אידישן פאלק — מדינת ישראל. די ציוניסטישע ארגאניזאציע וועט זיך באמיען צו פארטיפן דעם נאציאנאלן באוואוסטזיין אין אלע פאלקס שיכטן אין גלות; זי וועט מאביליזירן געזעלשאפטלעכן און פרי-וואטן קאפיטאל פאר דעם קאנסטרוקטיוון וועזן פון מדינת ישראל, פאר איר באזעצונג און אנטוויקלונג.

די צענטראלע פון אחדות העבודה פועלי ציון באויפטראגט די שליחים פון דער פארטיי אין די ציוניסטישע אינסטיטוציעס זיך צו זארגן דערפאר, אז נאכן אויסברייטערן די ציוניסטישע ארגאניזאציע דורך ארייננעמען אידישע קערפערשאפטן אויפן גרונט פון דעם ירושלימער פראגראם, זאל אפגעהיט ווערן דער פאלקסטימלעכער כאראקטער פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, זאל געזיכערט ווערן די דעמאקראטישע באזע פון אירע געווילטע אינסטאנצן און די דיסציפלין פון דער ציוניסטישער באוועגונג איבער אלע אירע טיילן; עס זאל אויך דאן געשטארקט ווערן די דערמוטיקונג פון חלוצישער עליה און די העברעאיש - אידישע דערציאונג".

אויך אנדערע פארטיען אין ציוניזם האבן אנגענומען רעזאלוציעס, וואס דערקלערן די צילן און אויפגאבן פון ציוניזם אין דער תקופה פון מדינת ישראל פון זייער קוק - ווינקל.

דאס יאר תש"ך איז ניט נאר געווען א יאר פון עיון, פון אידעאישער פארטיפונג און פון פייערלעכקייט, נאר האט אויך געהאט צו פארצייכענען מעשים, וויכטיקע טעטיקייטן פון דער ציוניסטישער וועלט ארגאניזאציע אין דער אויפבוי - ארבעט פאר ישראל און טעטיקייטן אין אידישן לעבן אין די תפוצות.

א פארצווייגטע ארבעט האט געלייסטעט דער דעפארטאמענט פון דער-ציאונג פון דער ציוניסטישער וועלט ארגאניזאציע אין דעם פארגאנגענעם יאר תש"ך.

פאר ציוניזם איז אידנטום און אידישקייט תמיד געווען און איז אזוי פארבליבן א ביז גאר טייערער כוענטשלעכער אוצר, פאר וועלכן עס איז כדאי צו ארבעטן און קיין שום אנשטרענגונג איז ניט צו שווער, בכדי דעם דאזיקן אוצר אפצוהיטן און אים ווייטער קולטיווירן.

צוזאמען מיט דער אפטיילונג פאר תורה - דערציאונג, האט דער קולטור־דעפארטאמענט בכל תפוצות ישראל, אומעטום וואו עס גייט אן א פריי אידיש לעבן, געהאלפן אין דער פארשטארקונג פון נאציאנאלן גייסט פון אידן און צו פארשטארקן דעם הינוך ביי דעם אונטערוואקסנדיקן דור.

א גרויסע ארבעט האט אין יאר תש"ך געלייסטעט דער דעפארטאמענט פון יוגנט און החלוץ פון דער ציוניסטישער וועלט ארגאניזאציע. דאס צו־נויפנעמען הונדערטער יוגנטלעכע, סטודענטן און שילער פון אלע אידישע וועלט - עקן און זיי ברענגען קיין ארץ ישראל אויף א פאר הדשים תורה און עבודה, איז פון גאר וויכטיקער באדייטונג. דער קיבוץ - גלויות פון אי־דישער יוגנט איבער גאר דער וועלט, כאטש אויף א קורצער צייט, קיין יש־ראל, האט זייער א גרויסע ווירקונג אויף זייער וויטערדיקער אנטוויקלונג. די יוגנט אין שול עלטער ווערט פון א קורצן באזוך אין ישראל פארנאמערט אין דעם נאציאנאלן גייסט פון אידישן קיום און זיי וועלן זיין די וויטער־דיקע טרעגער פון אידישן נאציאנאלן געראנק ביי דער אידישער יוגנט אין זייערע וואוין־ערטער.

אויפן געביט פון עליה, סיי פון דעם מערב - העמיספער, פון צפון און פון דרום אמעריקע און פון אנדערע לענדער, פון וואנען אידן זענען עולה קיין ישראל — איז אין דעם פארגעאנגענעם יאר תש"ך אנגעאנגען א לעב־האפטע ארבעט. אויך עליה פון מיטלשטאנד, פון מענטשן מיט קלייניע קא־פיטאלן, גאנץ באזונדערס פון די אמעריקעס, האט אין פארגאנגענעם יאר תש"ך געהאט צי פארצייכענען א באדייטנדע צאל עולים.

א באזונדער קאפיטל אין דער עליה קיין ישראל האט אין יאר תש"ך פארנומען די חסידישע עליה. אין חודש כסלו פון פאריקן יאר האט דער קלויזענבורגער רבי זיך באזעצט אין ישראל און צוזאמען מיט אים א צאל פון זיינע חסידים. פרעמיער דוד בן גוריון האט צוגעשיקט א ספעציעלע בא־גריסונג לרביד דאס עולה זיין פון קלויזענבורגער רבין קיין ישראל.

דער קלויזענבורגער רבי האט אנקומענדיק אין דער אידישער מדינה געזאגט צווישן אנדערן: "א איד מוז עולה זיין קיין ארץ ישראל. ישראל איז מיין מדינה". די וועלט פון קלויזענבורגער רבין האבן געהאט א באדייטנ־דיקע השפעה אויף נאך אידן, אויף זיינע חסידים און מקורבים, וועלכע האבן נאכגעפאלגט זיין ביישפיל און עולה געווען קיין ישראל און העלפן דארט בויען קריח כאנדז, א חסידישע קאלאניע אין דער אידישער מדינה.

אויפן געביט פון קליטה, פון איינגליידערן נייע עולים אין דעם וויר־טשאפטלעכן לעבן אין ישראל און אויך אויפן געביט פון גייסטיקער קליטה, פון מיזוג גלויות איז זייער פיל געלייסטעט געוואָרן אין דעם פארגאנגענעם יאר תש"ך מצד דער ציוניסטישער וועלט - עקזעקוטיווע אין איר אדבט אין ישראל.

צוזאמען מיט דער ישראל - רעגירונג און דעם העברעאישן אוניווער־
זיטעט, האט די ציוניסטישע וועלט - עקזעקוטיווע עטאבלירט אין פאריקן
יאר אן אינסטיטוט אין ירושלים, וואס באצווועקט צו פארשן דאס היינטצי־
טיקע אידנטום אין גאר דער וועלט; צו באקענען זיך מיטן אידישן פאלק אי־
בער דער וועלט; מיטן לעבן פון יחיד און פון כלל אין זייערע פארשידענע
אנטפלעקונגען; זיך צו באקענען מיט די טעטיקייטן פון די אידישע ארגא־
ניזאציעס אין יעדן לאנד.

דער אינסטיטוט טראגט דעם נאמען נאך יוסף שפרינצאק ז'ל, געווע־
זענער יושב - ראש פון ישראלדיקן פארלאמענט — די כנסת — און לאנג־
יאריקער פארזיצער פון דעם ציוניסטישן אקציאנס - קאמיטעט.

די ציוניסטישער וועלט - ארגאניזאציע צייכנט אפ דאס יאר תש'ך
מיט א באלאנס פון ארבעט, פון לייסטונג פאר דעם אויפבוי פון דער מדינה
און פאר דעם נאציאנאלן קיום פון אידישן לעבן איבער די תפוצות. די צי־
ניסטישע וועלט - ארגאניזאציע גרייט זיך מקבל פניט צו זיין דאס נייע יאר
תשכ'א מיט א גרויסצוגיקן ארבעטס - פלאן, סיי אויפן געביט פון העלפן אין
דעם בוי און פארפעסטיקונג פון דער אידישער מדינה און צו פארשטארקן דעם
קשר פון וועלט - אידנטום מיט ישראל און אויך אויפן שטח פון פארזיכערן
דעם נאציאנאלן גייסט פון אידן אין די תפוצות דורך שטארקן אידישן חינוך,
דורך א גייסטיק - קולטורעלער דערוואכונג, וואס זאל ארומנעמען וואס מער
שיכטן, וואס גרעסערע טיילן פון אדישן פאלק איבער גאר וועלט.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

SALUDAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU PROGRESO, BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

THE BANK OF NOVA SCOTIA

Dositeo Fernández

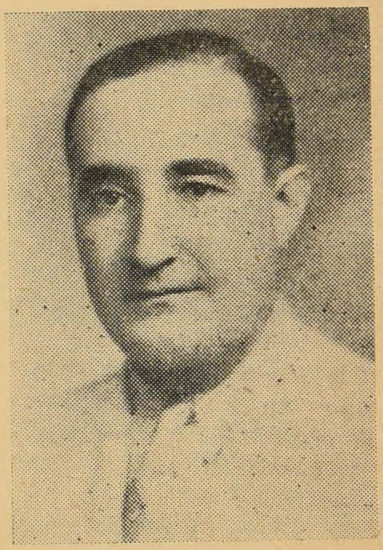
SEGUROS EN GENERAL

Garantía — Solvencia — Servicio

AGUIAR No. 574, Dptos. 316 y 318

Teléfonos: 8-0895 y 8-3667 — Apartados: 2815 y 364

HABANA

האט דעם כביד צו מעלדן

א ל ע זייגע פרוינט און

קליענטן און

דער גאנצער אידישער

קאלאניע, אז ער שטייט

צו דינסט אין זיין נייעם

אפיס פאר אלע סארטן

פארזיכערונגען

און אין יעדן פאל וואו ער

קען זיין אימיצן נוצלעך.

אויך מאך איך באקאנט, אז איך בין באשטימט געווארן אלס דער הויפט־פארטרעטער פאר קובא פון דער מעכטיקער פארזיכערונגס־געזעלשאפט:

INSURANCE COMPANY, LTD.

Compañía Inglesa de Seguros

BRITISH TRADERS'

Establecida en 1865

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

TIENDA SU CAMA CON

SABANAS **TROYA** GENUINAS

del mejor Warandol

LAS MAS BLANCAS Y MAS FRESCAS

CONFECCION PERFECTA

Garantía por 3 años

NOVIAS COMPRAD SABANAS TROYA GENUINAS

ALMACENES DE TEJIDOS

Ortiz Hno. y Cía. S. A.

Sucsores de FERNANDEZ y CIA.
Casa Fundada en el año 1889
Importadores de Tejidos
MURALLA 204 y CUBA 520
TELEFONOS: 61-1290 y 8-6770

Fabricantes de las afamadas sábanas **TROYA**

צו אלע סוהרים און פערלער !

מיר האבן א גרויסן אויסוואל אין אלערליי שטאפן, ווי קרעפעם סעדא-פריא, ספונס, באטיסטאם, עסטאמיפאדאם, פאפלינס, ליענזאם סעפיראם, ווארענדאל א. א. וו.

פרייזן פון אל-פאר מאיאר! באזוכט אונז גלייך!

1960 - 61 תשכ"א - 5721

Naviera R. Díaz & Co.

AGENTES GENERALECS PARA CUBA
DE LA

Zim - Israel Navigation Company

EDIFICIO CORREDORES DE ADUANAS

Oficios 154 y 156 Telf. 8-5940

La Habana

FELICITA CALUROSAMENTE A SUS NUMEROSOS CLIENTES HEBREOS EN PARTICULAR Y A LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN GENERAL, CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

אַ בליק אין דעם יאָר תש"ך

פֿון בעלאַ טערנער

מאי קאַ משמע לן ליבניקער אַלטער יאָר פֿינף טויזנט זיבן הונדערט צוואַנציק? וואָסזשע לאָזטו אונז צוהערן מיט דיינע לעצטע אייליקע נדיקע טריט, פֿון דעם שפֿאַן דיינעם איבער אונזער וועלטעלע? מאי קאַ משמע לאַן לעצטע טריט וועלכע וועלן אָפּגעשיכט מיט די לעצטלאַך אויף דיין לעבנס-בוים פֿון דעם לוח יאָר תש"ך?

איז פֿאַרהאַלט אַ וויילע דיינע אייליקע טריט, און לאָמיר מאַכן אַ איבערבליק אַ קורצן פֿון דיין פֿאַרגאַנגענהייט. עס איז פֿון אייביק אַן אין דער נאַטור פֿון דעם בן אדם צו מאַכן אַ דין וחשבון פֿון יעדן יאָר וואָס קומט און גייט שנעל, גאָר שנעל אַוועק און זאָמלט זיך און ציילט זיך אין מענטשנס לעבן. עס קען זיין עס איז ניט אין דיין אינטערעס, און עס איז קיין תכלית פֿון יאָרן צו מאַכן חשבון־הנפש ווי ביי אַ בישר־ודם. איז העלפֿ'ט־ישע מיר גוטער אַלטינקער היינט צו פֿאַרצייכענען אַ שטיקל דין וחשבון אין די מאַמע לעצטע טעג פֿון דיין עקזיסטענץ.

לאָמיר אַ שמועס טאָן, און זיך דערמאַנען: יענע ערשטע יונגע טריט דיינע. דערמאָנער זיך וועגן יענע ערשטע יונגע טעג אַנגעלאָדן מיט אַ סודותדיקן באַגאַזש. פֿאַרהוילן אונטער דיינע יונגע דאָזעווע ווי פֿון אַ מלאך פֿליגל, יענע ערשטע טריט דיינע פֿון פֿאַרגאַנגענעם תשרי מיט דיין יום טובדיקן אָנקום, פֿון שאָלענדע שופֿרות באַגלייט. און דער בן אדם אין הייליקער דערוואַרטונג, און מיט תפילות חייסע צום בורא עולם, מיט כורעים וכישתחוות, מיט טרערן און אויפן האַרץ מיט די פויסטן פֿאַ חטא זיך גלאָגן און דאָך אויסגעבעטן אַז אַ גוטער, אַ פֿריילעכער, אַז אַ יאָר פֿון געזונט זאָלסטו יאָר תש"ך זיין.

איז לאָמיר באַטראַכטן אין דער מינוט פֿון אויפֿקוקן אין דיין אַלטקייט און מיט פֿליגל אין מידקייט נידערגעלאָזענע, אויסגעלאַדענע פֿון דער משא דער שווערער פֿון האָפֿענונגען, שטרעבונגען אין מענטשלעכע חלומות, פֿון יאָר צו יאָר געהאָפֿטע, געשטרעבטע, געחלומטע פֿון זיי, וויניק דערגרייכטע, פֿאַרווירקלעכטע און אויך ניט וויניק אַנטוישונגען אין פֿאַרביטערונגען. ט ו ד י ן וואויל־גענאַד צו מיר אַ אַרעמען בן אדם און פֿאַהאַלט נאָך איין מינוט דיינע טריט און העלף מיר באַטראַכטן

געשעעניש, פֿאסירונגען אין משך פון דיין לעבנס-גאנג, לאמיר א בליק-ער טאָן דעם ספר הזכרון און פֿאר-צייכענען אויף צו געדענקען.

———

די גאָר וויכטיקסטע געשעעניש אין דיין צייט איז אָן א ספק די: וואָס דורך אידישע הענט איז ענדליך — נאָך פיל יאָרן ארומזוכן איבער דער גאָרער וועלט — געכאפט געוואָרן די דייטשע מיט אידיש בלוט געזעטיקטע און נאָך אלץ בלוט דורשטיקע מענטשן חיה וואָס הייסט אדאלף אייכמאן, וועלכער איז געבראכט געוואָרן אין אידישן לאנד וואו עס וועט איבער אָט דער חיה אין מענטש-געשטאלט דורכגעפּריט ווערן א משפט; א משפט וואו ער וועט באדארפן אפּגעבן א דין וחשבון וועגן דער בעסטיאלער אוים-רָאטונג פון זעקס מיליאָן אידן און צווישן זיי א מיליאָן קינדער. קינדער קליינע פון דעם אידישן פֿאלק; א משפט אין א גריכט זאל, וואָס וועט זיין א היסטאָרישע סצענע, אויף וועלכע עס וועלן זיך אפּשפּיגלען אלע בלוטקיע גרויליקן פון דעם שוידערלעכן אומקום פון א דריטל פון אידישן פֿאלק, וואו עס וועלן אויך ניט פעלן קיין אדוואָקאטן פאר פאַרטיידיקונג, פונקט ווי עס האָבן ניט געפעלט מענטשן וואָס האָבן זיך איינגעשטעלט פאר דעם גורל פון דעם מאָסן מערדער, וועלכער איז אריינגעפאלן אין די הענט פון די גואלי־הרם, פון אזויפיל גרויזאָם פאַרשניטענע לעבנס.

עס האָט ניט ווינציק זיך געקאָכט ארום אָט דער גרויסער סענסאציע. עס זענען געווען גאָר אנגעשטרענגט די דיפלאָמאטישע באציאונגען, נאָך דעם אויפּפאָדערן מדינת ישראל ארויסצוגעבן צוריק דעם מערדער צו דעם לאנד, וועלכע איז פאר פיל יאָר געווען א היים און א באשיצונג, פאר אָט דער בלוטיקער חיה. און עס האָט פישוט געווייטאָקט דאָס אידישע הארץ צוצוזען, ווי אַז מען האָט אונגער פאלק געמארדעט, איז ניט געווען קיין מלוכה וואָס זאל אפּרופן, זאל אפּ-האלטן דעם מערדער. און פאר אָט דעם מערדער האָט מען זיך אזוי שטארק איינגעשטעלט, אַזש דיפלא-מאטישע באציאונגען געשטעלט אין קאָן און דער פירט דעם ענין ביז צו דעם רונדן טיש פון דער פעלקער משפחה, און עס האָט קיינעם ניט גע-פלאמט דאָס פנים פון בושה און חרפה פון וועלן באשיצן אָט די חיה.

ביי דעם טיש פון פעלקער־משפחה האָט מען געוואלט אפּשרייען דאָס רעכט פון ישראל צו זיין די שופטים פון דעם מערדער פון די זין און טעכ-טער און קינדער קליינע פון איר פאלק. און ביי אָט דעם טיש פון משפט און צדק פאר פעלקער פון דער יוועלט איז געשטאנען די פארשטייערשאפט פון אונזער מדינה אין דעם ביטערן ווי-טאקדיק־בלוטיקן צדק גראנגל און אנגעווויזן אויף איר רעכט צו זיין די שופטים איבער דעם דייטשן נאצי־מערדער אדאלף אייכמאן, דער מיליא-נען מערדער, דער גענאסידיסט.

און דער מערדער איז אין ישראל. זיין משפט ווערט געגרייט, די פראגע איצט בלייבט נאָר אוואו, אין וועלכע ספּרים און ביכער, אין וועלכע גע־ריכטס־קאדעקסן, וועט געפונען ווערן א שטראף א פאסיקע, וועלכער שופט, וועלכער בית-דין, וועלכע דזשורי,

וועלט, וואו אלע וועלן איז ערגעץ וואו געשריבן געווארן וועגן אזא משפט: וועגן אזויפיל שוידערלעבע פאר-ברעכנס. וועלכער שופט אדער שופ-טים, וועלן אט די שטראף באשטי-מען. מיט רעכט איז פון גרויסע מנהיגים אונזערע באצייכנט געווארן דאס כאפן דעם נאצי מערדער און שטעלן אים צום משפט אין מדינת ישראל. אלם די צווייטע גרויסע ג-שעעניש נאך דעם אויפקום פון מדינת ישראל.

עס איז פאר אונז אידן אין די תפוצות א גרויסע פרייד צו הערן און זען די וויכטיקע אנטוויקלונגען און דערגרייכונגען אין ישראל. אונזערע הערצער לעבן מיט מיט אלץ וואס קומט דארט פאר. אז עס איז אין ישראל צוזאמענגעשטעלט געווארן דער ערשטער דזשעט ערשפלאן, און האט זיך א הויב און א פלי געטאן אי-בער די בלויע ישראל הימלען, האט דוכט זיך יעדער איד, וואו ער נעפינט זיך, מיטגעלעבט מיט דעם מאמענט און דער רויש פון די מאטארן פון יע-נעם ערשטן ערשפלאן האט אנגעפילט מיט נאציאנאלער דערגרייכונג און פרייד יעדער נשמה.

ישראל סבא איז אלעמאל געווען פארעכנט פאר דעם עם הספר. און אונזער בר מצוה ישראל אין איר יונגן עלטער פון דרייצנטן יאר, האט גע-האט ה ייאר א וועלט קאנגדעם פון וויסנשאפט. אין דער יונגער מדינה זענען זיך צוזאמענגעקומען וויסנ-שאפטלייט פון דער גאנצער וועלט. און דאס הארץ פון יעדן איד אין אלע וויקלאך פון דער גרויסער וועלט איז איבערפולט פון נאציאנאלער פרייד און שטאלץ. נאציאנאלע פרייד און שטאלץ פאר ברידער און שוועסטער אונזערע, זין פון דעם אידישן פאלק, וועלכע וואוינען אין לענדער פרייע. און עס גרייכט אויך אט דער נאציא-נאלער אידישער שטאלץ און פרייד, און דרינגט ארויין דורך די אייזן פעסטע פארהאמערטע טירן און טור-ערן פון לענדער אונטער וועלכע עם שמאכטן ברידער אונזערע פאר-שקלאפטע צו אריפגעצוואונגענע אזוי גערופענע פרייהייטן. און עס לעבט אין הארץ די האפענונג אויף יענעם גרויסן זכות-טאג פון שיבת ציון. אט די האפענונג איז דער ליכטיקער שטראל, וואס דרינגט ארויין דורך דער טיפער געדיכטער פינצטערניש. העלט און וואלעמט דעם קיינמאל ניט אוים-גלאשענעם ניצוץ פון אהבת ישראל אין דער אידישער נשמה.

מיט גדוים אינטערעס האבן מיר נאכגעפאלגט דעם היינטיקן יאר די רייזעם איבער דער וועלט פון גרויסע פערזענלעכקייטן פון אונזער מדינה. צום סאמע ערשטן איז פון גרוים אינ-טערעס פאר אידן אין דער וועלט גע-וען דער פאליטישער טורניר, ערב דער ערוואלטעטער שפיצן קאנפע-רענץ; די רייזע איבער אייניקע לענד-ער פון אונזער ראש המשלה דוד בן גוריון. מיט גרוים אינטערעס האבן מיר נאכגעפאלגט די ידיעות יושן בן גוריון'ס פגישות, טרעפונגען און אויפ-נאמעם פון פרעזידענטן פון גרוים-מאכטן, פון די גרעסטע פאליטיקער און מלוכה פירער. מען האט אויפ-גענאפט א יעדן וואלרט וואס עס איז געזאגט געווארן אין דער פרעסע. מען האט זיך געפראוועט משער זיין, וועלכע ענינים עם זענען באהאנדלט

געווארן און וועלכע פראבלעמען עס זענען געשטעלט גווארן אויפן סדר היום ביי אינטימע טרעפונגען, וועגן וועלכע עס איז ניט געווארן אין דער עפנטלעכקייט. און מען האט ארויסגעלייענט מסקנות פון א וואָרט געזאגט דא און דארט, און עס האט ריכטיק צוגעפאסט דאם וועלט: „די לחכימא ברמיזא".

אויך האט אונזער נאציאנאלער נייגער נאכגעפאלגט אויף אירע רייזעס אונזער שר החוץ גאלדע מאיר, באקאנט, באליבט און פארערט ביים אידישן פאלק אין די תפוצות. און אזוי אויך האבן אונזערע געדאנקען, און געפילן באגלייט אויף איר רייזע איבער לאטיין אמעריקאנער לענדער אונזער פרעזידענטין פון „ויצו עולמית" חברה רבקה זיו, איינע פון די גאר וויכטיקסטע ישראלס פרויען-פערזענלעכקייטן.

גרויסע ויכוחים זענען היי-יאר געפירט געווארן פון אונזערע גרויסע מנהיגי-העם, סיי פון מדינת ישראל און סיי פון גרויסע פערזענלעכקייטן אין די תפוצות. עס איז פארשארפט געווארן דער ויכוח וועגן דער עקזיסטענץ-באראכטיקונג פון דער ציונים-טישער וועלט-ארגאניזאציע פון נאך דעם אנטשטייאונג פון מדינת ישראל. איז שוין ניט איינמאל אויפגעשווארמיעט אז די פראגע און איז שוין גאר א חך דיסקוטירט געווארן. אבער ווי געזאגט איז אין אנזיכט פון דער דערנעטערונג פון דעם ציוניסטישן קאנגרעס וואס באדארף פארקומען אין חודש דעצעמבער, איז ווידער אמאל אויפגעשוואמען די פראגע פון עקזיסטענץ באראכטיקונג פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

און אוודאי וועל איך, הקטנההזואת, ניט ארויסזאגן א מיינונג אין א ויכוח וועגן אזא הויכן ענין, אין וועלכן עס באטייליקן זיך אזעלכע גדולי העם, ווי דער ראש הממשלה, דוד בן גוריון; די שר החוץ גאלדע מאיר; דר. נחום גאלדמאן, משה שרת, און גאר גרויסע פערזענלעכקייטן פון אידנטום אין די פארייניקטע שטאטן און אנדערע לענדער. עס איז געווען פון גאר גרויסן אינטערעס, די ארטיקלען אין דער פרעסע, צו דער ברייטער עפנטלעכקייט, די אפהאנדלונגען וועגן דער סעסיע פון אקציאנס קאמיטעט.

דאס ארויסזאגן זיך מיט אזויפל זיכערקייט קענן דער עקזיסטענץ-באראכטיקונג פון דער ציוניסטישער וועלט ארגאניזאציע פון בן-גוריון אין גאלדע מאיר און די פארטיידיקונג און די גינסטיקע באציאונג צו דער ציוניסטישער וועלט ארגאניזאציע פון משה שרת, און זיין אנווייזן אויף דער וויכטיקייט פון איר ווייטערדיקער עקזיסטענץ, מאכנדיק אין אינעם פון זיינע ארטיקלען דעם אויספיר אז: ווען ס'וואלט ניט געווען קיין ציוניסטישע וועלט ארגאניזאציע, וואלט מען זי ערשט היינט באדארפט גרינדן. פארשטייט זיך אז משה שרת פארפעלט אויך ניט צו דער געגנהייט אנצוויזן אויף פעלערן וואס מען באדארף אויסבעסערן, אויף 'אקטיוויטעטן, וועלכע באדארפן אויסגעברייטערט ווערן, און נייע אקטיוויטעטן וועלכע באדארפן אונטערגענומען ווערן. משה שרת באנוצט זיך ניט א סך שלאג-מאטעריאל קעגן דעם פיל מאל ארויס-געזאגטן געדאנק אז: „די ציוניסטישע ארגאניזאציע שטייט ווי א מחיצה צווישן דעם אידישן פאלק און דער

מדינה". עס איז גאר א סך ארויסגע־זאגט געוואָרן פון פיל פערזענלעכ־קייטן אנטקעגן אט דעם שארפן פסק־דין פון אויפלייזן די ציוניסטישע וועלט - ארגאניזאציע. און עס איז אויך ארויסגעזאגט געוואָרן, אז די מיסיע, די שליחות פון דער זעלבער איז נאך ווייט ניט פאַרענדיקט, און עס בלייבט איר נאך א גרויסע שליחות דורכצופירן סיי פאר מדינת ישראל, אין סיי פארן פאלק אין די תפוצות.

און אפטרעטנדיק א מינוט בלויז פון אונזער אייגן אידישן וועלטל לאמיר אויך כאפן א בליק אויף אונזער גרויסער ארומיקער וועלט בתוך טויזנט ניין הונדערט זעכציק. לאמיר כאפן א בליק וואס עס טוט זיך צווישן די אומות העולם.

זייער שטארק האט מען זיך אין דער וועלט געגרייט צו דער קאנפערענץ פון די וועלט גרויסע, די אזוי גערופענע שפיצן קאנפערענץ, וועלכע האט באדארפט פארקומען אין פראנקרייך. א וועלט קאנפערענץ פון גרויסע שפאנענדע אנטוויקלונגען, פון ערווארטונגען און גרויסע האפענונג פאר וועלט שלום. וועלכע זענען אויס־גערונען אין ספאזמאטישער שטויונונג, וועו די אזוי דערווארטעטע קאנפע־רענץ, איז אויפגעריסן געוואָרן אינד־ער זי האט זיך נאך אנגעהויבן, ארייג־וואַרפנדיק די וועלט אין א צעטומלט־ער אומויבערקייט.

און ווייזט אויס אז דער בן אדם הויבט אן א רעוואלט אנטקעגן דעם רבונו של עולם, הלמאי ער האט גע־נומען די הויכע הימלען פאר זיין קעניגרייך און בלויז די ערד האט ער געגעבן דעם מענטשן. און ווי עס זעט אויס גילט שוין ניט. די באהויפטונג פון: „השמים שמים לי־י והארץ נתן לבני אדם". און עס וויל ווייזט אויס דער בן אדם צוריקנעמען זיין סאמען ערשטן פונקט אין זיין באשאפ. ער וויל צוריק דעם גן ערן פונוואנען ער איז ארויסגעטריבן געוואָרן. און ער וויל אהינקומען א לעבעדיקער דווקא. עס גייט אן א געיעג אין היסטישאפטלעכע פארשונגען פון די הויכע רוימען. מען יאגט זיך אין די הימלען ווי אין א געווען - געיעג, ניט ראקעטן פארשידענע'ארלייי מיסילם — רופט מען זיי — יאגט מען זיך צו דער לבנה. גלויבט מיר, אז דעם טאג וואס מען וועט זיך ריכטיק טאקע דער־לאנגען צו איר, וועט מען איר פאר־שווארצן איר אמאנטישן פנים. שוין דא עמיצער וואס זאגט, אז דעם יאר וועלן זיינע וויסנשאפטלייט ארויפ־שיסן א באן א גאנצע. דו הערסט אל־טינקער? א גאנצע באן. און יש אומרים: אז דארטן אין די מרומים איז עס דער פמליה של מעלה קאר ניט אזוי נאה'דיק. וואס דער בן־אדם רו־דערט אזוי צווישן לבנה, זון און שטערן, און רייסט זיך צום רבונו של עולם, צום הימלישן קעניגרייך וואו זיין הייליקע כסא הכבוד געפינט זיך. און עס האבן געשמועסט אנומלטן מענטשן, אז דאס אויפרייסן דעם אטאם און דאס ארויפשיסן פארשי־דענע ראקעטן צו דער לבנה האבן עס אזוי דערצארנט דעם רבונו של עולם, אז ער האט עס באוויזן זיין אלטן כח און א טרייסל געטאן אונזער ערד, ווי א דערמאנונג צו דעם בן אדם, אז ער

זאל ניט פארגעסן, אוואו זיין פלאץ איז. און אין אייניקע לענדער זענען טאקע געווען גרויסע קאטאסטראפעס, ערד ציטערנישן וועלכע האבן איבער-געלאזט גאר א טראגישן סך - הכל פיל קרבנות זענען געווען פון ערד-ציטערנישן און פארפליצונגען. עס איז ניט דאגעגן דער בורא עולם, אז דער וויסנשאפטסמאן, זיין בן - אדם, זאל שאפן אטאמישע קראפט צו טרייבן ריזיקע אונטער-וואסער שיפן, וועלכע שוויימען אין ענג ווייטע, גאר ווייטע מקומות, וואו זיי שימען אונט-ער ריזיקע איז בערג. אבער אטאמי-שע אויפרייזן אויף ימים וואו עס ווערט אומגעברואכט אלץ וואס ער האט אין ים געשאפן פון די ערשטע שש ימי בראשית, אטאמישע אויפ-רייזן וועלכע גרייכן צו די הימלען איז ניט גאר קיין „אשה ריח ניחח".

אין דעם היינטיקן יאר האבן פיל לענדער אראפגעווארפן פון זיך פרעמדן יאך און געווארן זעלבסט-שטענדיק. ניט ווייניק בלוט, איז אין אט די באפרייאונגען פארגאסן גע-ווארן, ספעציעל אין איינעם פון די אפריקאנער לענדער, וואו עס איז נאך ביז היינט אומרואיק און וואו עס איז געשיקט געווארן א ארמיי פון „אנו" סאלדאטן איינצושטעלן ארדענונג. א סך פון אהנו בני ישראל, וועלכע באי שטייגן שטארק, אז ביי אידן באי-דארפן זיין כלל חגויב און אין זייער דראנג צו כלל הגוים'דיקויט האבן זיי געהאט גרויס תרעומות הלבאי די „אנו", שיקנדיק סאלדאטן פון פאר-שידענע לענדער, איז ניט געווען גע-נוג גוטוויליק אויף צו שיקן אין איר ארמיי, אויך ישראל סאלדאטן. איז וועל איך ארויסזאגן מיין באשיידענע מיינונג וועגן אט דעם ענין וואס האט ביי ניט ווייניק אויפגערודערט דעם געמיט. לפי דעתי, זענען שוין אידן ענוג יארן געווען סאלדאטן ביי פרעמדע מלוכות און געקעמפט און בלוט פארגאסן אויף שאבט פעלדער איבער דער גאנצער וועלט. און נאך מיין דרייי חדשיסדיקן באזוך אין ישראל בין א פאר יאר צוריק און קענענדיק דעם ישראל סאלדאט פון דער נאענט, בין איך ביי דער מיי-נונג, אז דער ישראלי האט ענוג וואס ער טוט זיין אין זיין לאנד א סאלדאט, א פארטיידיקונגס סאלדאט; הייבט דאך טאקע אזוי די ישראל אר-מיי „צבא ההגנה". און אין דעם ענין טעג א איד פארקוקן אויף דעם „ככל הגויים". ישראל האט געגעבן הונ-דערט בעקאס, און איינגעלאדן די סטודענטן צו קומען שטודירן אין מדינת ישראל. ניט קיין סאלדאטן שיקן מדינת ישראל אין די באפרייטע אפרא-אזיאטישע לענדער, נאר אינס-זשעניארן, טעכניקער, אינזשענירן, ארכיטעקטן, פאר אגריקולטור, אנט-וויקלונגען, הילף אין פארשידענע ריזאנאבישע שוועריקייטן. א סך פון יענע באפרייטע לענדער לערנען אין ישראל ביעטאדן פון אלע צווייגן פון ריזאנאבישע אנטוויקלונגען. ישראל טראכט צו איר שטיצע צו אלע די ווילבי ווילן ביי איר לערנען. ניין! ניט קיין סאלדאטן פאר דער „אנו" ארמיי, נאר פראקטישע הילף דורך אירע שפעפערטן פאר אויפשוונג אויף פארשידענע געביטן — זוי פיש-באנג, אינדוסטריע, נאוויגאציע און אנדערע געביטן. זוה יפה, דאס איז שיין און דאס איז וואס פאסט פאר דעם אלט יונגן ישראל סבא, דאס פאלק וואס האט נעהאט אזא נביא ווי

ישעיה וועלכע האָט נביאות געזאָגט א באחרית הימים און פֿאַרוואָס ניט דערמאָנען צו דער געלעגנהייט א גרסא דינקותא":

„והיה באחרית הימים, נכון יהיה הר בית יהוה בראש ההרים ונשא מגבעות ינהרו אליו כל הגויים: והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר יהוה אל-בית אלהי יעקב ויורנו מדרכיו ונלכה בארחתיו כי מציון תצא תורה".

אנדערע האָבן זיך ארויסגעזאָגט מיט ציפֿרידנקייט וואָס עס איז ניט געווען קיין צוואַנג פֿאַר אַזא מיליטעריסער באַטייליקונג, ושלום על ישראל.

און אָט דאָ התש"ך, וועלן מיר אָפּ-כאַפּן דעם אָטעם אַביסל, זיך פֿאַר-טראַכטן, ווען מיר דערן פון לענדער אין ווייטע קאָנטינענטן וועלכע באַ-פרייען זיך. א שיין און קלאָנגפול וואַרט איז עס דאָס וואַרט פרייהייט, א וואַרט אַזא וואָס ווערט זייער פיל באַנוצט — איך וואָלט געזאָגט אויס-גענוצט — וויל עס ווערט אזויפיל גענוצט צו שפּילן דעהמיט אויף די אייזעלסטע סטרונעס פון דעם הארץ פון א יחיד, און פון א פֿאָלק א גאַנצן אזוי פיל און אויף אזויפיל פֿאַרמען, אַז ס'פֿאַרלירט דעם אמתן זין זיין באַ-דייט... און טיילמאָל ברענגט עס א קאַפֿוועךדיקע השפּעה... און אין דעם הארצן בלייבט דער טיפֿער דראַנג, די טיפֿע האָפענונג צו זיין א אמתדי-קער בן חורין...

אמת אַז פיל פעלקער פון ווייטע קאָנטינענטן ווערן באַפרייט אין דער היינטיקער צייט אָבער אין אָט דער מינוט ווארצלט א אומעט, א טיפער פיינלעבער אומעט און עס יאָגן זיך שאָטנס אין חשכות, אָבער נאָך וואָס אָניאָגן אויף דיר א אומעט אַוועקגיי-ענדיק יאָר התש"ך, בעת עס קלינגען די פרייהייט גלאָקן איבער דער וועלט? נאָך וואָס באַאומרואיקן דיך ביי דיין סאַמע אַוועקגאַנג, מיט דעם ציטער וואָס עס רודערן אויף אין הארץ אָט דער עכּא פון פרייהייטס-גלאָקן ג-קלאַנג? מיר אידן האָבן א אלטן גרויסן און מעכטיקן פֿאַרמעגן, וואָס מען רופט אידישער בטחון.

איז שלום צו דיר יאָר התש"ך לצאתך. א גוטער מליץ יושר זאָלסטו פֿאַר אונז זיין ביי דיין באַגעגענען זיך מיט דעם יונגן יאָר התשכ"א. בעט פֿאַר אונז א שנה טובה ומבורכת ומעדים לשמחה.

לייענט און פֿאַרשפּרייט דעם

„האָוואַנער לעבן"

Textilera Tricana, S. A.

SUZARTE 990
Reparto Nuevo Palatino

TELEFONOS:
4-7611 y 4-3742

Habana, Cuba

SALOMON RIKLANSKY,
Presidente

JOSE PERCAL
Tesorero

JULIO LIPSHITZ
Vice-Presidente

צום נייעם יאר באגריסן מיט אלע אונזערע קליענטן.

פריינט אזן דער גאנצער באלאניע אין קובא

אזן וינטשן אלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

S. BIGELMAN Y CIA.

ALMACENES "EL TANQUE"

MURALLA 455 APARTADO 3107

LA HABANA TELFS. 6-7738 - 8-6733

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן
פריינט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ.

זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד
פאָר אַלע אידן אויף דער וועלט !

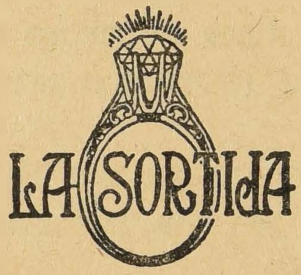
לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

BIGELMAN Y CIA.

M. Corona 603-5-7 Teléfono 2755
Apartado 34 Santiago de Cuba

1960-61 — 5721 תשכ"א

SALUDAMOS A NUESTROS CLIENTES Y A TODA LA COLONIA HEBREA, DESEANDOLES UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט אוּן דער גאַנצער קאָלאָניע אין קובאַ
אוּן ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

I. SKARBREVIK y Co., S. A.

אידן אין צענטראַל אַמעריקע

פון יצחק גאָטליב

עס איז ממש ניטאָ קיין לאַנד אויף דעם קאָנטינענט, אַז אידן זאָלן אַהין ניט האָבן דערגרייכט, אין זובעניש נאָך אַ בעסערער און רואיקער פרנסה. צו אַזעלכע געהערן די זעקס קליינע רעפובליקן, וואָס געפינען זיך צווישן מעקסיקע און דעם פאַנאַמא־קאַנאַל און טראָגן דעם נאָמען „צענטראַל־אַמעריקע". זיי זיינען באַאָנט מיט דעם, וואָס זיי פאַרמאָגן אַ גרויסע צאָל וואולקאַנען, צווישן זיי פילע שטעי־קע; ווי אויך, וואָס אפטע ערד־ציטער־נישן האָבן שוין ניט איינמאָל באַר־אַזאָכט גרויסע קאַטאַסטראָפעס. די לענדער זיינען אָרעם אין נאַטור־אי־רית און זייער הויפּט־עקאָנאָמיע באַ־שטייט פון באַנאַנען און קאַווע־בלאַ־טאָציעס און פּי־צוכט. צילים דעם, ווערן די לענדער גערופן „באַנאַנא־רעפובליקן". די איינוואוינער באַשטיי־ען פון דער כמעט־אינדיאַנישער באַ־פעלקערונג אין גוואַטעמאַלאַ, ביז כמעט וויסער — אין קאָסטא־ריקאַ. אין די אַנדערע זיינען פאַראַן מערסטנטייל געמישטע „לאַדינאָס" און אַ צאָל נע־גערס.

די געשיכטע פון די לענדער איז זייער אַ שטורמישע. אַנהויבנדיק פון דער צייט, וואָס זיי האָבן זיך באַפרייט פון דער שפּאַנישער ממשלה, האָבן זיי אַדורכגעמאַכט אַן אַ שיעור רעוואָלו־ציעס און פאַרמאָגט אַ גרעסערע צאָל דיקטאַטאָרן.

די ערעסטע און אַממיינסטן באַפעל־קערטע רעפובליק, וואָס גרענעצט מיט מעקסיקע, איז גוואַטעמאַלאַ.

דאָס לאַנד איז אַן אמתער אוצר פאַר די, וואָס זוכן עקזאָטיק אַרער פאַרישן די אַלטע געשיכטע פון אַמע־ריקע. אַ גרויסע צאָל וואולקאַנען, בא־זונדערס די צוויי טעטיקע, פוענע און סאַנטאַ מאַריאַ, האָבן ניט איינמאָל חרוב געמאַכט דאָס לאַנד און פאַר־אורזאַכט פילע מענטשלעכע קרבנות. אויך די ערד־ציטערנישן האָבן אפט־מאָל אַ תל געמאַכט פון שטעט, און איינע פון זיי, האָט נאָך מיט פערציק יאָר צורק פאַרניכטעט די הויפּט־שטאָט, גוואַטעמאַלאַ סיטי.

אין דעם פעריאָד פאַר דער שפּא־נישער דערָאָבערונג, איז דאָס לאַנד געשטאַנען אויף אַ זייער הויכער שטו־פע פון אַנטוויקלונג. נאָך היינט צו טאָג געפינט מען אין די צפונדיקע

דושאנגלס. דואינען און מאנומענטן פון דער אמאליקער רייכער קווירינא און טיקאל ווי אויך מאיא-קולטור. די לעצטע האבן באוואוינט גוואטעמאלא פאר א לאנגער צייט און האבן מיט צוועלף הונדערט יאר צוריק צוליב אומבאקאנטע סיבות, אויסגעוואנדערט קיין יוקאטאן אין מעקסיקע.

דער מאדערנער פעריאד פון דער אומאפהענגיקער געשיכטע פון גוואטעמאלא צייכנט זיך אויס מיט אינערלעכע קאמפן און אפטע דיקטאטורן. אפילו אין די לעצטע יארן האבן מיר בייגעוואוינט די רעוואלוציע, וואס האט פארטריבן דעם פרעזידענט ארבענז פון לאנד, און שפעטער דאס דערמארדן פון זיין נאכפאלגער קאסטיליא ארמאס. פאר די לעצטע פאר יאר איז אין לאנד רואיק, אבער קיינער קען ניט פאראויסזען ווי לאנג דאס וועט דויערן, ווען מען ווייסט, ווייל איבערקערענישן גוואטעמאלא האט שוין דורכגעמאכט.

די באפעלקערונג, וואס ציילט אויבער דריי און א האלבן מיליאן, איז אין אזר מערהייט אינדיאנער, פון דעם שבט קיטשע, וואס האט ג'ירשנט א סך פון דער אמאליקער מאיא-קולטור. ווייסע בילדן קוים פינף פראצענט פון דער באפעלקערונג. דער רוב פון די אינדיאנער און די געמישטע „לאדינאס" זיינען אנאלפאבעטן. זיי האבן אנגענומען דעם קריסטלעכן גלויבן, אבער ניט אויפגעגעבן געצנדיגערייט. אין דעם צענטער פון די קיטשע-אינדיאנער, אין דער שטאט טשיטשיקאסטענאנגא קען מען אין א יריד-טאג זען, ווי די אינדיאנער איידער זיי גייען אין דער קירכע, ברענגען צו ערשט זייערע קרבנות צו די אלטע געטער, אין דעם צלם זעען זיי זייער אלטן כימבאל פון די פיר געטער, וואס האלטן אונטער דעם הימל. דער כשופ־מאכער, דער „ברוכא" איז נאך אלץ פארבליבן זייער גייסטיקער פירער.

מארגענס און אפשטאמיקע פון זיי, זיינען געקומען אין לאנד צוזאמען מיט די שפאניער. זיי האבן געליטן פון רדיפות מצד דער אינקוויזיציע און טייל פון זיי האבן אוועקגעגעבן זייערע לעבנס אויף קידוש-השם. אין א קורצער צייט האבן זיי זיך אויסגעמישט מיט די שפאניער, און נאר אין די פראטאקאלן פון דער אינקווויזיציע קען מען געפינען שפורן, אז אידן זיינען אמאל גשוען אין גוואטעמאלא.

דער איצטיקער יישוב איז אנטשטאנען מיט בערך הונדערט יאר צוריק, מיטן באזעצן זיך אין לאנד פון א קליינער צאל אידן פון פויזנער געגנט, וואס האט דאן באלאנגט צו דייטשלאנד. מיט עטלעכע דרייסיק יאר צוריק זיינען אנגעקומען א צאל ספרדים, מזרח-אייראפייישע אידן פון מעקסיקע און קובא זיינען אויך געקומען מיט דרייסיק יאר צוריק, באזונדערס ווען די קובאנער רעגירונג האט אין יאר 1929 פארבאטן זיך באשעפטיקן מיט פעדלערייי. היינט צו טאג געפינען זיך אין גוואטעמאלא שטאט אלזם ניין הונדערט אידן, פון זיי מער ווי א העלפט דייטש-רעדנדיקע. פאראן אויך ארום 250 ספרדים און א 150 אדין פון מזרח-אייראפע. יעדער כהנקטאר פון דעם קליינעם ישוב איז ארגאניזירט באזונדער.

די דייטשע אידן גרופירן זיך ארום דער „סאסיעדאד איזראעליטא דע בענעפיסענסיא", וועלכע פארמאגט

ניט קיין אייגענעם לאקאל. די סאסיע־דאר פארנעמט זיך הויפטזעכלעך מיט העלפן די נויטבאדערפטיקע מיטגלידער. די ספרדים פארמאגן די „סאסיעראד מגן דוד", וואס איז נעשאפן געווארן אין יאר 1923 און געפינט זיך אין אייגענעם לאקאל. דארט איז אויך פארהן די שול. די מזרח־איראפייאישע אידן ווידער זיינען אר־גאניזירט אין דער „סאסיעדאד סענ־טראל העברעא" און האלטן אפ זייערע צוזאמענקומען אין א געדונגענעם צי־מער. די אלע אויסגערעכנטע ארגא־ניזאציעס האבן מיט עטלעכע יאר צו־ריק אויפגעשטעלט א געמיינזאמע „קאמונידאד אישראעליטא". טראץ דער עקזיסטענץ פון די ארגאניזאציעס, ווערט אבער אינם ישוב ניט אנגע־פירט קיין באזונדערע טעטיקייט במשך פון דעם קייעכדיקן יאר.

מער אקטיוו זיינען שוין די ציוניס־טישע ארגאניזאציע, מיט אירע 150 מיטגלידער, און די „וויצא", וועלכע ציילט 120 פרויען. ציוזאמען פירן זיי אדורך די נאציאנאלע קאמפיינס און טוען א באשטימטע הילפס - ארבעט פאר ישראל. פארהן אויך א „מכבי"־ארגאניזאציע. וועלכע באשטייט פון בוכצים מטידענטן, א העלפט פון אלע אידישע סטודענטן אין גוואטעמאלא. ניט א פאר יאר צוריק האט דער ישוב אויסגעבויט פאר דער יוגנט א ספארט פלאץ.

די אידן האלטן אוים א עלעמען־טארע שולע, אין וועלכער עס לערנען ניט נאר ווי פערציק קינדער. אנדערע אידישע קינדער לערנען זיך אין דער אמעריקאנער שולע און באקומען ניט קיין אידישע דערציאונג. צוליב דער באפעלקערונג, איז ניט פארהן אין לאנד קיין אסימילאציע, הגם עס זיינען פארהן פאלן פון געמישטע חתונות.

אידן זיינען געווען פיאנערן אין די טעקסטיל, לערער און פלאסטיק־אינדוסטריעס, מערסטנטיילס זיינען זיי באשעפטיקט אין האנדל. א טייל זיינען אויך באשעפטיקט אין דער מלוכהשער אדמיניסטראציע. קיין אי־דישע פראפעסיאנאלן זיינען ניט פא־הן, צוליב די גרויסע שווערקייטן פון באקומען א דערלויבעניש צו פראק־טיזירן.

די אידעאלאגישע לאגע פונם ישוב איז ניט די סאמע בעסטע, באזונדערס פאר די לעצטע עטלעכע יאר, וועו די כסדרדיקע פאליטישע ענדערונגען אין לאנד, באזונדערס פאר די לעצטע עט־לעכע יאר, וועו די כסדרדיקע פאליטי־שע ענדערונגען אין לאנד האבן אין א שטארקער מאס זיך אפגעשלאגן אויפן האנדל און אויף דער טוריסטיק, וואס איז געווען א קוואל פון פארדינ־סטן.

קיין אנטיסעמיטיזם איז אין לאנד ניט פארהן. געווען מיט צען יאר צוריק אנטיסעמיטישע ארויסטרעטונגען, א־בער אן גרויסער באדייטונג. די אימי־גראציע איז כמעט ווי אפגעשטעלט. פערזאנען פון אזיאטישע לענדער און פון פוילן אדער רוסלאנד, קענען ניט באקומען קיין דערלויבעניש זיך צו באזעצן אין לאנד. סיידן זיי זיינען קוואליפיצירטע ארבעטער אדער טעכ־ניקער. דאקגעז ווערן ארויסגעגעבן דערלויבעניש צו קומען פאר נאענטע קרובים פון די, וואס געפינען זיך שוין אין גוואטעמאלא. דערצו דארף נאך צוגעגעבן ווערן, אז זייט יאר 1936 איז אין לאנד פארפליכטנדיק דער

משונהדיקער געזעץ, וואס דערלויבט ניט אימיגראנטן, געבוירענע אין אזיע און אין פוילן, צו עפענען געשעפטן. אזוי ארום האט דער ישוב אין גוואטעמאלא קיין שום אויסזיכטן, אז עס זאלן צוקומען נייע אידן און צוגעבן פריש בלוט, און ווער וויסט ווי לאנג ער וועט קענען אויסהאלטן דעם דרוק פון דער ארומיקער באפעלקערונג.

נעבן גוואטעמאלא געפינט זיך די קליינע רעפובליק על סאלוואדאר וואס איז די סאמע געדיכט-באוואוינטע רעפובליק אין אמעריקא, אבער אין דער זעלבער צייט די אממייסטן פראגרעסיווע אין צענטראל-אמעריקע. די באפעלקערונג פון דעם לאנד באטרעפט איבער צוויי און א האלבן מיליאן, און באשטייט פון לאדינאס. די צאל פון אינדיאנער באטרעפט ניט מער ווי צען פראצענט. די ווייסע באפעלקערונג פון לאנד באטרעפט אויך ניט מער ווי א צען פראצענט. די עקאנאמיע פון לאנד באזירט אויף אגריקולטור און דער עיקר אויף די קאוווע-פלאנטאציעס, באנוצט און עקספארט פון באלזאם.

אידן זיינען אנגעקומען קיין סאלוואדאר מיט זעכציק יאר צוריק, הויפט זעלבסט פון דייטשלאנד. היינט צו טאג זיינען פארען אין גאנצן לאנד ארום 280 אידן, וועלכע וואוינען כמעט אלע אין דער הויפט-שטאט, סאן סאלוואדאר. די מערהייט פון דעם ישוב בילדן אידן פון דייטשלאנד. א חוץ דעם זיינען פארען דרייסיק ספרדים און פופציק אשכנזישע אידן פון מזרח-אייראפע. זיי אלע זיינען ארגאניזירט אין דער „קאמונידאד איזראעליטא", וועלכע אזי געשאפן געווארן אין יאר 1944. פארען אויך א ציוניסטישע ארגאניזאציע און א „ווייצא". קיין איינע פון די ארגאניזאציעס פירט ניט אן מיט קיין שום טעטיקייט, אפילו ניט די יערלעכע קאמפיייען פאר ישראל, וועלכע ווערן אדורכגעפירט מיט אויגענע כוחות אן דעם באטיליקונג פון א שליח. כעין שבעלט צונויף די רשימה פון די בוישטייערער און זייערע געלטער אין דערמיט ווערט דער קאמפיין פארענדיקט. מען מוז אבער צום שבה פון די דארטיקע אידן צוגעבן, אז די סומען, וועלכע זיי גיבן פאר ישראל זיינען זייער בכבודיקע.

דער ישוב האט מיט עטלעכע יאר צוריק אויסגעבויט א שול און ארפגעזעראבט א רב, וועלכער לערנט אידיש דעלויגיע מיט די פערציק קינדער, וואס באזוכן די אמעריקאנער שולע. אין די ראמען פון דעם פראגראם פון דער שולע, די צאל נעמיטע זיינען זייער אויפגעקומען ביז זיבעציק פראצענט.

קיין אנטיסעמיטיזם און קיין באזונדערע באשרענקונגען פאר אימיגראנטן זיינען ניט פארען. די עקאנאמיש לאגע פון די אידן איז אין אלגעמיין א גוטע. אידן פארמאגן א צאל קליינע טעקסטיל - פאבריקלעך, אין וועלכע עס ארבעטן ארום 400 סאלוואדארער. דער אנטיל אינם האנדל איז ניט קיין גרויסער. פון הכל זיינען פארען א 16 אידישע געשעפטן, וועלכע באשעפטיקן ארום 600 אנגעשטעלטע. צווישן זיי פופציק אידן. פארען אויך פיר אידישע קאוווע-פלאנטאציעס און צווי פארמס פאר פיצוכט, וועלכע באשעפטיקן אין סעזאן ארום 3000 אובעטער.

ניקאראגוא איז אייגע פון די שענ־סטע לענדער אין צענטראל־אמעריקע, און פארכאפנד איז דאס בילד פון דער אזיערע ניקאראגוא, אין מיט פון וועל־כער עס געפינט זיך דער וואולקאן אטעמפע, וועלכער שפריצט כסדר מיט פייער און רויך. אין דער אזערע געפינען זיך פארשיידענע מינים אקע־אנישע פיש און אפילו האי־כיש, וועל־כע זיינען פארבליבן אין דער אזערע ווען אין רעזולטאט פון א נאטור־קא־טאסטראפע איז דער אקעאן צוריקגע־טראטן פון לאנד. ניקאראגוא באר־מאגט א גרויסע צאל וואולקאנען, צווישן זיי זעקס טעטיקע און איז באדראט פון אפטע ערד־ציטערנישן. אזא ערדציטערניש האט אין יאר 1931 געמאכט א תל פון דער הויפטשטאט מאנאגוא.

די באפעלקערונג פון לאנד ציילט ארום אנדערהאלבן מיליאן נפשות, פון וועלכע דריי־פערטל זיינען לאדינאס. די רעשט באשטייט פון נעגער און אינ־דיאנער. וויכטיג בילדן בלויז זעכצן פראצענט. די איינוואוינער זיינען אמ־מייסטנס באשעפטיקט אין לאנדווירט־שאפט, דער עיקר אין די קאווע־פלאנ־טאציעס.

ניקאראגוא איז א טיפיש לאנד פון רעוואלוציעס און דיקטאטורן. די כסדר־דיקע אויפטרייסלונגען האבן אפילו פארחוצט, אז צווישן מאל זאלן די פארייניקטע שטאטן אקופירן דאס לאנד. דאס איז געשען אין יאר 1912, ווען דער דעמאלטיקער פרע־זידענט אדאלפא דיאז האט געבעטן די אמעריקאנער רעגירונג צו פארהיטן דאס לאנד פון א רעוואלוציע. די אקו־פאציע האט געדויערט נאנצע דריצן יאר. אבער מיט צוויי יאר שפעטער, אין יאר 1927, האט אמעריקע ווידער באזעצט ניקאראגוא, כדי ניט צו דער־לאזן צו אן אינטערוועניץ פון אייראי־פייאישע מלוכות. אין צוזאמענהאנג מיטן אפזאגן זיך מצד דער רעגירונג צו באצאלן חובות, וואס זי איז נעווען שולדיק. דאסמאל האט די אמעריקא־נער אקופאציע געדויערט ביזן יאר 1932. אבער מיט פינף יאר שפעטער איז ווידער אויסגעבראכן א רעוואלו־ציע, וועלכע האט געבראכט צו דער מאכט די דיקטאטור פון דער משפחה סאמאזא, וואס דויערט עד היום.

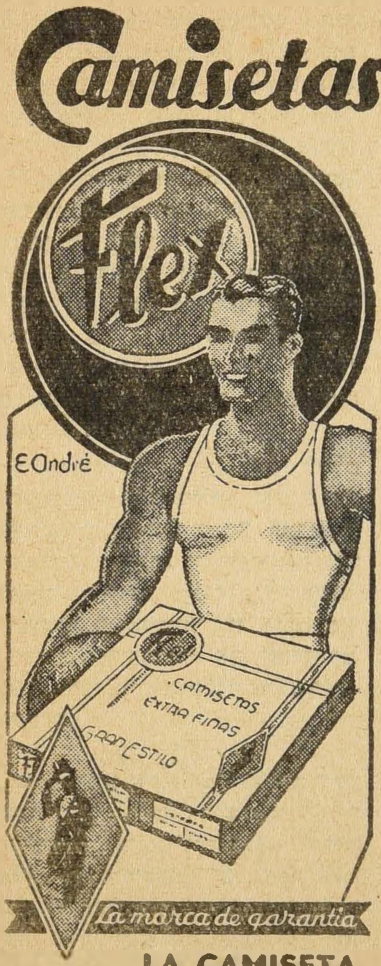
אידן האבן זיך באזעצט אין ניקא־ראגוא מיט א חרייסיק יאר צוריק. אבער אין יאר 1930 האט די רעגירונג פארבאטן די אימיגראציע פון כינע־זער, טערקן, אראבער, נענער און אידן, און נאר די סאמע נאענטע קרו־בים קענען באקומען א דערלויבעניש צו קומען אין לאנד. היינט צו טאג זיינען פארן אין דער הויפט־שטאט מאנאגוא, ארום צוויי הונדערט אידן, דער רוב פון מזרח־אייראפע. זיי קאנ־צענטרירן זיך ארום דעם אידישן „יוניאן", וועלכע נעפינט זיך אין א שיינער געביידע, וואו אידן קומען זיך אפט צענויף צו פארברענגן די צייט און אמאל אויסהערן א שלית. פארן אויך א ציוניסטישע נרופע און א „וויצא". קיין שולע איז ניט פארן. אידישע קינדער באזוכן די קאטוילישע שולן. דער ישוב איז שטארק פאר־בונדן מיט מרינת־ישראל און ער שאפט באדיטנדע סומען פאר נאציא־נאלע צוועקן.

די ארטיקע אידן זיינען באשעפ־טיקט אין האנדל און זייער עקאנאמי־שע לאגע איז אין אלגעמיין א גוטע.

אין דעם טיפישן לאַנד פון באַנאַנען עקספּאָרט, אין האָנדוראַס, זיינען פאַראן קרוב צוויי מיליאָן לאַרינאַם", מערסטנטיילס אַנאַלפאַבעטן, וואָס זייער הויפּט-באַשעפטיקונג איז אַגרי־קולטור, הויפּטזעכלעך באַנאַנען און קאַווע פּלאַנטאַציעס. די פּאָליטיש לאַגע אין לאַנד איז ווייט ניט קיין סטאַביל, או עס גייט ניט אַוועק קיין יאָר אז עס זאָלן ניט פּאַרקומען קיין רעוואָלוציעס. אירן האָבן זיך באַזעצט אין האָנדוראַס, מיט א פערציק יאָר צוריק. אָבער א טייל פון זיי האָט ניט געקענט פאַרטראָגן די באַדינגונגען און אָפּגעפאָרן אין אַנדערע לענדער.

היינט צו טאָג געפינען זיך אין לאַנד אַרום אַכציק אידן. אַרום ניין משפּחות וואוינען אין דער הויפּט־שטאָט, טעגוסיקאַלפּאַ. אין א צווייטער שטאָט, אין דעם אַגראַר צענטער פון לאַנד, אין סאַן פּעדראָ סולאַ, זיינען פאַראן צען משפּחות, וועלכע קלאַמערן זיך אַרום דעם ישראל־קאָנסולאָט, וואָס געפינט זיך דאָרט. די צאָל אידן אין בריידע שטעט איז צו קליין, אז זיי זאָלן זיין בכוח אויפּצושטעלן וועלכע ניט איז אינסטיטוציע. זייערע קינדער באַזוכן די קאַטוליש שולן אין פאַראן שוין א צאָל פון געמישטע חתונות.

עס קומט אן זייער שווער די אויבנדערמאָנטע קליינע ישובים אנצוהאַלטן א אידיש לעבן און צו זיין פאַרבונדן מיטן אידישן פאָלק. פריער אדער שפּעטער וועלן די ישובים אדער פאַרשלונגען וועלן דורך דער אַרטיקער נויאישער באַפעלקערונג, אדער פאַרלאָזן די לענדער, און אזוי אַרום אפּגעוויישט ווערן פון דער מאפּע פון אידישער צעשפּריטקייט.

LA CAMISETA
DEL NOMBRE MAS CORTO
Y DURACION MAS LARGA

Como usted las desea...

transparentes y duraderas

Medias de Nylon

GOLD SEAL

(Sello de Oro)

Dan a sus piernas mayor lucimiento por su ajuste perfecto y transparencia inigualable.

Usted sabe la calidad que lleva porque el número de agujas y denier de las medias GOLD SEAL va perforado en cada media para mayor garantía. Para el uso diario pida el tipo de 54 agujas y 30 denier que son las más fuertes que se fabrican. Si desea las más finas y transparentes, pida GOLD SEAL de 66 agujas y 12 denier.

Para señoras, caballeros y niños

Medias y escarpines

GOLD SEAL

(Sello de Oro)

MUEBLERIA

"LA UNICA"

de

MAX SHVARTZ

Sol Núm. 453-455 Teléfono **5-4757**

Talleres Propios: Villegas No. 507

Nuestro Lema:

MAS BARATO NADIE ¡VISITENOS!

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
קליענטן און באַקאַנטע און ווינטשן זיי אַ
יאָר פון פראַספעריטעט גליק און פרייד !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

"LA UNICA"

NEPTUNO 867, 869 y 871 entre Oquendo y Soledad

TELF. 7-4543

CAJAS CONTADORAS CON CAPACIDAD HASTA
27 TOTALES INDIVIDUALES (para distintos
empleados o departamentos)

MAQUINAS DE CONTABILIDAD

Distribuidor exclusivo para Cuba de la
R. C. ALLEN BUSINESS MACHINES

MOISES LEVIN

(LA CASA DE LOS MOLINOS)

Belascoain No. 902 Telf. A-0122

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
פרײַנט און באַקאַנטע, און ווינטשן זיי א יאָר
פון גליק, פרייד און פיל פּראָספּעריטעט!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Use lo Apropiado Para Su

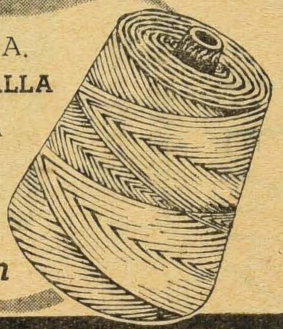
INDUSTRIA

Hilos

BRAZOS

mayor producción
y menor costo.

DISTRIBUIDORA BESOSA, S. A.

ALMACEN DE SEDERIA Y QUINCALLA

AGUIAR 560 - TELFS. ML-1905 - M-7983 - HABANA

Surtido completo de Cordelería de Algodón, Jarcia e Hilos de Nylon

Distribuidores Exclusivos de los Hilos LILY

צום נייעם יאָר תשכ״א

באַגריסן מיר אויפריכטיק

אונזערע צאָלדייבע

אידישע קליענטן און פריינט

און ווינטשן זיי א יאָר פון

גליק און פראָספעריטעט.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו

Servicios Gastronomicos

S. A.

PATRONATO DE LA CASA DE LA COMUNIDAD
HEBREA DE CUBA

13 e I, Vedado - TELEF. 30-4060

CAFETERIA Y RESTAURANT

כ ש ר

התונות. בר - מצות און אַלע אַנדערע
פאַמיליע - שמחות.

באַנקעטן יון בופעטן פאַר
געזעלשאפטלעכע אונטערנעמונגען.

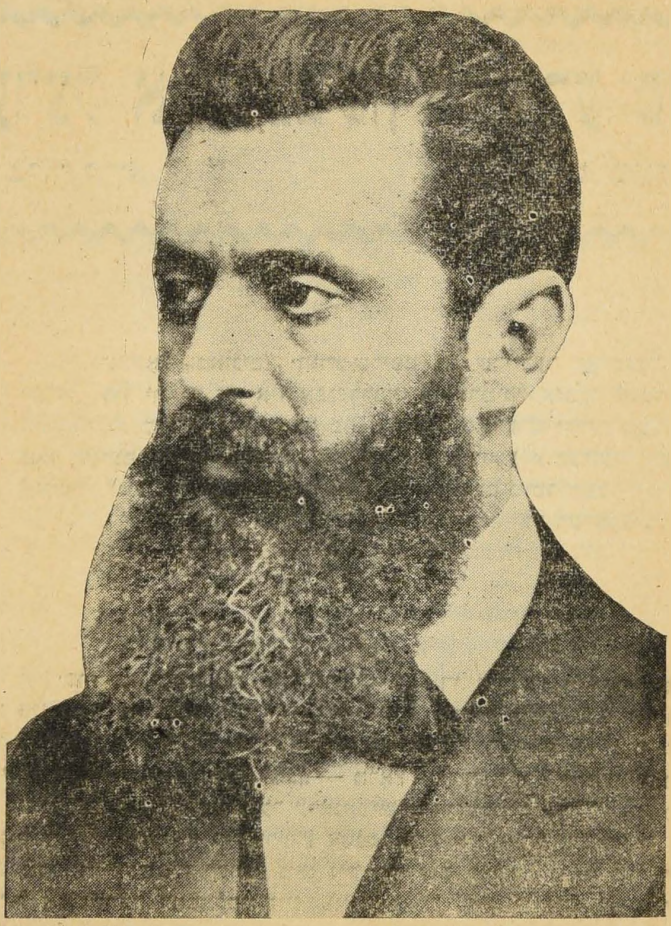
א גליקלעכן און צופרידענעם יאָר. ווינטשן
מיר אַלע אונזערע קליענטן. פרייַנט און
דער גאַנצער אידישער קאַלאַניע אין קובא.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

סאַלאָמאָן ראַפאַפּאָרט
אַדמיניסטראַטאָר

HATUEY
LA GRAN CERVEZA DE CUBA
HATUEY
LA GRAN CERVEZA DE CUBA
LA GRAN CERVEZA DE CUBA
HATUEY
HATUEY
PUNTO
Y PUNTO
a TOMAR
HATUEY
¡Y PUNTO!

דר. טעאָדאָר הערצל

צו זיין הונדערט יאָריקן געבורטסטאָג

1860 — 1960

Use lo Apropiado Para Su

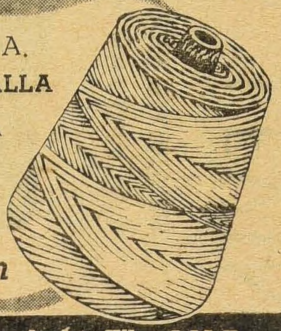
INDUSTRIA

Hilos

BRAZOS

mayor producción
y menor costo.

DISTRIBUIDORA BESOSA, S. A.

ALMACEN DE SEDERIA Y QUINCALLA

AGUIAR 560 - TELFS. ML-1905 - M-7983 - HABANA

Surtido completo de Cordelería
de Algodón, Jarcia e
Hilos de Nylon

Distribuidores Exclusivos de los Hilos LILY

צום נייעם יאָר תשכ״א

באַגריסן מיר אויפריכטיק

אונזערע צאָלדויבע

אידישע קליענטן און פריינט

און ווינטשן זיי א יאָר פון

גליק און פּראָספּעריטעט.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו

Servicios Gastronomicos

S. A.

PATRONATO DE LA CASA DE LA COMUNIDAD
HEBREA DE CUBA

13 e I, Vedado - TELEF. 30-4060

CAFETERIA Y RESTAURANT

כ ש ר

התונות. בר - מצות און אלע אנדערע
פאַמיליע - שמחות.

באַנקעטן יאון בופעטן פאַר
געזעלשאפטלעכע אונטערנעמונגען.

— ◆ —

א גליקלעכן און צופרידענעם יאָר. ווינטשן
מיר אלע אונזערע קליענטן. פרייַנט און
דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע אין קובא.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

סאַלאָמאָן ראַפאַפּאָרט
אדמיניסטראַטאָר

הערצל אין ליכט פון אונזערע טעג

פון ברוך קרוא

אידיש: מ. סקודניק

אין זשורנאל „מאונים", חודש-שריפט פון שרייבער פֿאַרבאַנד אין ישראל, פון יוני ד. י., איז אָפּגעדרוקט אַן אַרטיקל איבער הערצלען. אין שייכות מיט די פייערונגען פון הערצל'ס הונדערט יעריקן געבוירן-טאָג פֿאַרעפֿנטלעכן מיר דאָס אַרטיקל אין אידיש איבערזעצונג פֿאַר אונזערע לייענער וועלכע דאַרפן אַרויסלערנען דעם מוסר השכל דערפון.

די רעדאַקציע

אין סוף פון ניינצענטן יאָרהונדערט וואָן די אידישע גלייכבאַרעכטיקונג אין מערב אייראָפּע האָט דערגרייכט איר העכסטן פונקט, 15 יאָר נאָך דער פֿאָגראָם-כוואַליע אין רוסלאַנד, וואָן אויך דאָס רוסישע אידנטום האָט געלעבט רעלאַטיוו רואיק אָן האָבן — טראָץ די רעכטלעכע באַגרענעצונגען — געאָסן פון דער אַלגעמיינער עקאָנאָמישער אויפֿשטייג און געהאָט מער ווייניקער רעליגיעזע און קולטורעלע אויטאָנאָמיע אין פֿאַרם פון קהלות, אין יענע טעג איז געקומען הערצל מיט זיין רוף צום פֿאַלק. נישט נאָר האָט הערצל אָנגעשריבן דאָמאָלסט זיין „אידנשטאַט" אין וועלכן ער לייגט פֿאָר א פּלאַן פֿאַר א פֿאָזיטיווע לייזונג פון דער אידן פֿראָגע, ער האָט אויך געוואָרנט דאָס ראַטשיילד הויז אין ווין און נביאות געזאָגט, אַז עס וועט קומען א טאָג ווען זייער פֿאַרמעגן וועט קאָנפיסקירט ווערן. מען האָט אים געהאַלטן אַז ער איז נישט ביים זינען, פונקט אַזוי ווי מען זאָל הוינט קיינעם צו א אידישן מיליאָנער אין ניו יאָרק אים וואַרענען, אַז זיין פֿאַרמעגן וועט מען צונעמען ווייל ער איז א איד.

אויב עס איז פֿאראן אן אונטערשיד צווישן הערצל'ס צייטן און אונזערע, איז דאָס נישט אין עצם פון אונזער לאָגע היינט. אויך הערצל האָט געלעבט אין א פֿארעלטניסמעסיק געמיטלעכער צייט פֿאר אידן אין גלות, ער האָט אָבער פֿאָרויסגעזען אז אייראָפּע איז א וואולקאַן, אז דער גלות איז א וואולקאַן און געוופֿרנט אין געוואָרנט די אידן, היינט האָבן מיר נישט מער מענטשן מיטן ווייטן בליק, וואָס זאָלן אויפֿרודערן דאָס פּאָלק.

הערצל'ס דיאגנאָז האָט זיך פון דאמאָלסט ביז היינט גאָרנישט געענדערט, אַנשטאָט דערציילן דעם פּאָלק וואָס הערצל האָט געלערנט זיין דור, דאָרף מען בעסער זיינע ווערטער אַנאַליזירן און זען ווי ווייט זיי זענען נאָך היינט אקטועל פֿאר אונז.

אין דער הקדמה צום בוך „דער אידנשטאַט" שרייבט הערצל: „דער געשריי קעגן אידן הערט זיך פון איין עק וועלט ביז דער צווייטער. דער געשריי וועקט דעם איינגעשלאָפענעם גערַאנק", איז דאָס נישט אויך היינט א ווירקלעכקייט? א דריטל פון אונזער פּאָלק איז פֿארשלאָסן אין סאָוויעטרוסלאַנד, נאָך א דריטל איז אויסגעשטעלט יעדן טאָג צו באַלידיקונג, אידן אין דרום אפֿריקע זענען אין געפֿאָר צעריבן צו ווערן צווישן האָמער און קאָוואַדלע.

„פֿאראן א אידן פֿראָגע, עס איז נאָריש דאָס צו לייקענען" — זאָגט הערצל, זי איז אָבער פֿארזען געוואָרן אין הערצל'ס צייט, און ווערט פֿאר-לייקנט אויך היינט, מען קען לאָכן מיט א מעפיסטאָפּל געלעכטער וועז מען רופט פייערן הערצלס געבוירניאָר מיט אָוונטן, פֿארזאמלונגען א. ד. ג. אנ-שטאָט צו פייערן מיט אן ארגאניזירטע עליה פון אלע לענדער זאָל זיין נישט אין דער מאָס פון הערצל'ס וויזיע.

געווים איז היינט די געזעלשאפטלעכע און מאטעריעלע לאָגע פון אידן אין די מערהייט לענדער א גוטע, אָבער נישט בעסער ווי זי איז געווען אין דייטשלאַנד, אין עסטרייך און אין פראַנקרייך אין הערצלס צייטן. דאָך האָט ער געשריבן דאמאָלסט אז דווקא „דער עקאָנאָמישער אריפשטייג פון די אידן איז דער שטוים קראפט צום אומגליק", הערצלס ארגומענטן פון יענער עפּאָכע האָבן זיך גאָרנישט געענדערט ביז היינט: האָטעלן וואו אידן לאָזט מען נישט אריין, געזעלשאפטן אין וועלכע אידן וועלן נישט אריינגענומען, קלובן געשלאָסן פאר אידן, אין הערצל'ס צייט זענען נישט אויפגעריסן ge-וואָרן קיין שולן נישט אין מערב אייראָפּע און נישט אין די פֿאריניקטע שטאַטן.

דאָס איז בלויז די אָנגעוויטאָקסטע זייט פון דער מטבע. דאָס אידנ-טום האָט וויניק געלערנט דערפון, דער ציוניזם האָט וויניק געלערנט, דווקא די גוטע ציוניסטן זאָגן, אז מען דארף פון גלות נישט אָנטלויפן נאָר עולה זיין קיין ישראל צוליב דעם כוח המושך פון ציון, אזוי האָט געלערנט

אחד-העם, אויך ער האָט געהאַלטן, אז אידישקייט קען נישט עקזיס-טירן דאַרפן צוליב דעם אידן „אַנטלויפן" קיין ארץ ישראל, יעדנפאַלס אויב דער ווידערווילן צו אַנטלויפן איז דער ארגומענט פאַר נישט עולה זיין, איז דאָס נישט ציוניזם.

די אידיישן אין הערצל'ס ביכער זענען מיינסטנס פאַזיטיוו, זעלטן האָט ער א טועת געמאַכט. איינער פון זיינע גרויסע געדאַנקען איז, אז עס וועט אַנטשטיין „א ראַט פון קולטור פעלקער", וועלכער וועט געבן אידן די רעכט צו עטאַבלירן זייער מדינה. דאָס איז א וואונדערלעכע נבואה וואָס איז מקוים געוואָרן.

אין יענער צייט וועז עס איז געווען שטאַרק דער גלויבן אין דער אַבסא-לוטער סואווערעניטעט פון די מדינות, האָט קיינער נישט ג'חלומ'ט אפילו וועגן אן ארגאַניזאַציע פון פאַרייניקטע פעלקער, אין אונזערע טעג איז דער וואונדער געשען און די ארגאַניזאַציע האָט באמת געהאָלפן די אַנטשטייאונג פון דער מדינה. נישט צוליב רחמנות אויף אידן נאָר , ווי הערצל האָט דאָס פאַרויסגעזען, „ווייל די מדינה איז א וועלט נויטוועניקייט". אויך דער מאַ-דאָט פריער פאַר דער מדינה איז געגעבן געוואָרן דורכן פעלקער־בונד וואָס איז אויך געווען א מין „ראַט פון קולטור פעלקער".

א צווייטע גרויסע אידייע הערצל'ס וואָס איז היינט א ווירקלעכקייט איז זיין צוואה וועגן דעמאָקראַטיע, די דעמאָקראַטישע אַרדענונג אין ישראל וואָלט נאָרנישט געווען סטאַביל וועז נישט די דעמאָקראַטישע טראַדיציעס פון די קאָנגרעסן וואָס הערצל האָט געשאַפן, ער האָט געברענגט מיט זיך פון דער בעסערער איראָפּייאישער קולטור וועלט די הומאַניסטיש-דעמאָקרא-טישע אנשויאונגען. וועז נישט הערצל וועד ווייס וואוהין מיר וואָלטן דער-גאַנגען, פון איין זייט וואָלט רעגירט די קליינשטעטלדיקע גבאות, די „גבירא-קראַטיע" לויט זשאַבאַטינסקים באַצייכענונג, און פון דער צווייטער זייט רע-ליגיעזע אַדער סעקולערע דעמאַגאָגיע; אַדער גאָר וואָקלדיקע רעגירונגען נוסח דרום אַמעריקע, א נם איז גשען וואָס הערצל האָט באַשטימט אונזער מדינה אַרדענונג אויף דורות.

א דריטן וויכטן געדאַנק פון הערצלען וואָס איז נאָך ביז היינט נישט אנערקענט געוואָרן: במשך פון צווי טויזנט יאָר איז געווען אַנגענומען אז אַנטיסעמיטיזם איז דער רעזולטאַט פון רשעות, פון די אַלטע קינות און סליחות ביז די פראַטעסט פאַרזאַמלונגען קעגן אידן פאַרפאָלגונג אין די לעצטע דורות, האָבן מיר געהאַלטן אז אידן לוידן פשוט דערפאַר וויל די וועלט איז שלעכט. וועז מענטשן וואָלטן געווען צדיקים וואָלטן זיי זיך נישט געטשעפעט צו אידן, אבער פון וועז אן קען מען הייסן מענטשן יוצרן צדיקים? פינסקער, — אז ער איז געווען דער ערשטער — האָט שוין געהאַט גאָר אַנאַנדער צוגאַנג צו דעם פראַבלעם, אין אַנהויב פון זיין „אויטאָאַנסי-פאַציע" שרייבט ער בפירוש: „די אידן ביילדן א פרעמדן עלעמענט צווישן די

פעלקער וואו זיי וואוינען און קענען זיך נישט אסימילירן, צוליב דעם ווייל קיין פאלק זיי נישט דולדן" אויך הערצל האט געזאגט: „גערעכט ווענן די וואס טענה'ען אז מיטן באצייכענען די אידן ווי א פאלק, אן איינהייטלעך פאלק, העלפט ער די אנטיסעמיטן". דאס הייסט אז די אידן פראגע קען נישט באהאנדלט ווערן מיט מאראלישע באגריפן. נאר מיט רעאליטעטן, שוין אין מיטלע אסתר פארמסרט המן די אידן פאר אחשורוש: „ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים ודתיהם שונות מכל העם" — פארואן איין פאלק צעווייט און אפגעטיילט צווישן די פעלקער און זיינע געזעצן זענען אנדערט ווי ביי יעדן פאלק — דער פונקט דערביי איז אויך דער צע-שפרייטקייט און אפגעטיילט, ווילן אידן זיין אפגעטיילט פון די פעלקער קענען זיי נישט זיין צעשפרייט, זאלן זיי זיך קאנצענטרירן אין זייער לאנד, אויב אידן אין די תפוצות ווילן היינט ניט פארשטיין דעם טיפן געדאנק: אז אן אפגעטיילט לעבן איז נישט מעגלעך אין דער צעשפרייטקייט, און אויך אסימילאציע איז אוממעגלעך איז נישטא קיין אנדער ברירה נאר עליה.

נישט אלע הערצלס אידייען זענען פארווירקלעכט געוואָרן. אויך ער האט געמאכט טעות, דער חויפט טעות זיינער איז ווען ער האט פארזען די ארא-בער. פאר אים האבן זיי גארנישט עקזיסטירט נישט אין צאל אין נישט זייער פלאץ אין לאנד, די הערשער אין לאנד זענען געווען די טערקן, הערצל האט געמיינט אזוי ווי אחד העם, אז אין דער מדינה ווילן זיין גוטבאציצער, מיר ווייסן היינט ווי גורלדיק און גוט עס איז ווען מיר האבן נישט אין דעם פאל נאכגעפאלגט דעם ווענ פון הערצלען און אויך נישט פון אחד העם.

דאס זעלבע אויך מיט הערצלס באקאנטע אקסיאמע: „צום ערשטן די באדינגונגען נאכדעם פראקטישע ארבעט אין ארץ ישראל" דערפאר איז הערצל געווען קעגן קאלאניזאציע פאלן קריגן דעם „טשארטער" (די אפי-ציעלע דערלויבעניש פון סולטאן צו קאלאניזירן דאס לאנד). היינט ווייסן מיר וויפל עס האט מיטגעווירקט צום מאנדאט די עקזיסטירנדע קאלאניעס אין לאנד. ער האט אויך נישט באגריפן די שפראכן פראגע, הערצל שרייבט בפירוש: „די שפראך וועלכע וועט מער באנוצט ווערן אין די אלגעמיינע פארהאנדלונגען וועט אן צוואנג באשטימט ווערן פאר דער חויפט שפראך". פאקטיש איז אזוי געשען, אים איז אבער גארנישט איינגעפאלן אז העברעאיש וועט זיגן, האט דען נישט געצוויפלט אין דעם אויך אחד העם?

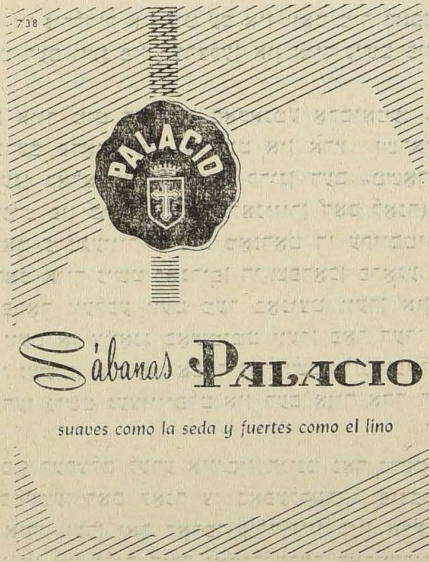
דער עיקר פון הערצלס לערע איז ביז היינט נאך נישט פארווירקלעכט. פארואן דריי סיסטעמען דאס לאנד צו באפעלקערן. פינסקער רעדט וועגן איבערפלום פון אידן, יעדן יאר דארפן עולה זיין קיין ארץ ישראל די צאל אידן וואס קומען צו אין גלות דורך נאטירלעכער פארמערונג, די צאל אידן אין גלות זאל זיך נישט פארגרעסערן. הערצל רעדט שוין וועגן אן עליה פון די מעהייט אידן אין די תפוצות. ער שילדערט ווי גאנצע שטעט פאלן קיין ארץ ישראל מיט זייערע רבנים בראש. אזא טאטאלע עליה האבן מיר

געזען ביז היינט בלויז פון תימן, אחד העם שרייבט וועגן א רוב אידן אין לאנד. דאס איז די איינציקע נבואה וואס איז אויף דעם געביט מקוים געווארן.

היינט איז אויך קלאר געווארן נאך הערצל'ס א טעות: ער ענין אוגאנדא. אין ליכט פון די היינטיקע געשעענישן אין דרום אפריקע זעען מיר וואס פארא אומגליק מיר וואלטן אליין זיך געמומען וען עס ווערט אנ- געמומען דער פארשלאג פון ענגלאנד צו גרינדן אן אויטאנאמישן אידישן ישוב אין אוגאנדא. די שרעק היינט פון די וויסע אין דרום אפריקע וואלט גארנישט געווען אנטקעגן דעם וואס עס וואלט אונז הערווארט, מיר זעען אצינד דעם ווייטן בליק וואס האבן געהאט די „ווינער" אויפן זעקסטן קאנ- גרעס. אונזער היסטארישע רעכט אויף ישראל איז א פאקטאר נישט אפצו- שאצן.

דאס זעלבע אויך מיט העברעאיש וואס איז א רעכטלעבער דאקומענט אויפן לאנד. די שפראך איז איינגעפירט געווארן דורך דעם היסטארישן חוש פון פאלק, דאס איז פון די וואונדער פון אונזער דור.

אין ליכט פון די פארגאנגענע פיר און זעכציק יאר קען מען דרייסט זאגן לויט די חויפט מאמענטן אין הערצל'ס לערע „וידעו כי נביא היה בתוכם" — און זיי האבן געוואוסט אז צווישן זיי איז א נביא געווען.

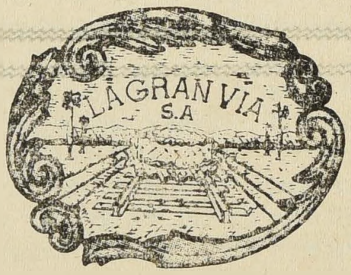

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ
Y PROSPERO AÑO NUEVO

CORTESIA DE

LA GRAN VIA

SANTOS SUAREZ No. 118

PIZARRA ROTATIVA

4-8523

Cortesía

de

Compañía Litográfica de la Habana, S. A.

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

CORTESIA

— DE —

LA ESTRELLA

CHOCOLATES FINOS

טעאַדאָר הערצל

די געשיכטע פון מיין לעבן

(אויטאָביאָגראַפישע נאָטיצן)

— ◆ —

איך בין געבוירן געוואָרן אין 1860, אין בודאַפעשט.

צוערשט האָט מען מיך געשיקט אין א אידישע שול, אין וועלכער מען האָט זיך צו מיר באַצויגן מיט א געוויסער מאַס פון כבוד, ווייל מיין טאַטע איז געווען א פאַרמעגלעכער סוחר. פון דער ערשטער תקופה פון מיין זיין אין אָט דער שול איז געבליבן אין מיין האַרץ דער זכרון פון די קלעפ וואָס איך האָב אריינגעכאַפט צוליב דעם, וואָס כ'האָב ניט געוואוסט די פרטים וועגן יציאת מצרים. היינט וואָלטן געניטע לערער מיך געוואָלט מכבד זיין מיט קלעפ, ווייל איך געדענק צו גוט דעם ענין פון יציאת מצרים...

אין עלטער פון צען יאָר בין איך אָנגעקומען אין דער רעאַל - שול, וואו מען לערנט מער מאָדערנע וויסנשאַפטן אין קעגנזאַץ צו א גימנאַזיע, אין וועלכער די עיקר טענדענץ איז צו לערנען די אַלטע קלאַסישע שפראַכן. לאַספעם (וואָס האָט געגעבן דעם פּלאַן און געבויט דעם סועץ-קאַנאַל) איז דעמאָלט געווען דער העלד פון טאָג. און איך האָב אויסגעארבעט פּלענער ווי אזוי צו פאַנאַנדערטיילן דורך א קאַנאַל א דורכגאַנג פון א צווייטן קאָנטינענט, דעם פאַנאַמא - דורכגאַנג. גאָר שנעל אָבער האָט זיך מיין פריער-דיקער אינטערעס צו לאַגאריטמען און טריגאָמעטריע אויסגעוועפט, וואָרים אין דער שול האָט געהערשט א דורכאויס אַנטיסעמיטישע ריכטונג. איינער פון אונזערע לערער האָט געגעבן צו פאַרשטיין, וואָס איז דער טייטש פון דעם וואָרט "פאַגאַן" און געזאָגט: „צו די פאַגאַנען וועלן מאַרעכנט געצענער, מוסולמענער און אידן". נאָך אזא וואונדערבאַרער הסברה איז מיר מיאוס געוואָרן די רעאַלע שול און איך האָב גיכער געוואָלט באַזוכן די קלאַסישע לערן אינסטיטוציע. מיין גוטער טאַטע האָט מיך קיינמאָל ניט געצוואונגען אָנצוגיין מיט מיינע לימודים דווקא אין א פון פאַרויס באַשטימטן וועג. און אַזוי בין איך געוואָרן א תלמיד אין דער גימנטזיע.

פונדעסטוועגן איז ביי מיר ניט בטול געווארן אינגאנצן דער פאנאמא-פלאן. מיט יארן שפעטער איז ארויפגעלייגט געווארן אויף מיר די אויפגאבע, זוי דער פאריזער קארעספאנדענט פון דער צייטונג „די נייע פרייע פרעסע", צו שרייבן וועגן די שווריקייטן וואס זענען געווען פארבונדן מיט אט דעם קאפיטל, וואס איז אויסגעווארפן צו א סקאנדאל אין דער געשיכטע פון פראנקרייך.

אין דער עוואנגעלישער גימנאזיע זענען אידישע תלמידים געווען אין דער מערהייט און צוליב דעם טאקע איז ניט געווען קיין סיבה זיך צו באקלאגן אויף אנטיסעמיטישע העצעס. אין פערטן קלאס האט איך אנגעשריבן מיין ערשטן שורנאליסטישן ארטיקל, ניט אונטערשרייבנדיק — פארשטעדלעך — מיין נאמען, ווארים אין קעגנפאל, וואלט איך באשטראפט געווארן צו זיצן אין ארעסט (צו בלייבן עטלעכע שעה אין שול נאך די לימודים). ווען איך בין געווען אין העכסטן קלאס פון דער גימנאזיע, איז מיר מיין שוועסטער געשטארבן. א יונגיטשקע, 16 יאר אלט. מיין גוטע מאמע האט זייער שטארק געטרויערט איבער איר, ביז זי איז אריין אין א דעפרעסיע און צוליב דעם זענען מיר אריבער אין 1878 צו וואוינען אין ווין.

אין דער שבעה - וואך האט אונז באזוכט כהן און מיך געפרעגט וועגן מיינע פלענער פאר דער צוקונפט. איך האב אים געזאגט, אז איך ווייל ווערן א שרייבער. ווען דער ראבינער האט דערהערט מיין ענטפער, האט ער געשאקלט מיטן קאפ, משמעות געווען אומצופרידן און מיך אויסגעמוסרט, מכיש אזוי ווי ער האט שפעטער געריידט קעגן ציוניזם. לויט זיין מיינונג, איז דער ליטעראריש ער וועג ניט קיין אמתדיקע פראפעסיע, וואס קען אי-מעצן געבן פרנסה.

אין ווין האב איך געלערנט יורישפרודענץ, אנטייל גענומען אין אלע אינגלישע טוענישן פון די סטודענטן און אנגעטאן א קאלירט היטל פון א סטודענטן פאריין, ביז דער דאזיקער פאריין האט אין א געוויסן טאג באשלאסן, אז פון איצט אן און ווייטער וועט מען קיין אידן ניט אננעמען ווי מיטגלידער. איך בין פון די דאזיקע ארעליקע יונגעלייט אוועק און אנגעהויבן ערנסט זיך צו פארנעמען מיט מיין ארבעט. איך האב פארענדיקט מיין לערנען און באקומען דעם דאקטאר - טיטל פאר יורישפרודענץ... איך האב אבער זייער א סך געשריבן פאר דעם טעאטער, פונקט ווי איך פלעג שרייבן פארן גאריבט...

ווידער האב איך גורם געווען אז דער ראבינער פון בודאפעשט זיל זיך בייזערן ווארים אנישטאט צו זארגן וועגן א מיסיותדיקער פראפעסיע אדער שטעלע, האב איך אנגעפאנגען ארומפארן און שרייבן פארן טעאטער און פאר צייטונגען. א סך פון מיינע טעאטער שטיק זענען געשפילט געווארן אין פארשידענע טעאטערס. עטלעכע פון זיי זענען אויפגענומען געווארן מיט גרויסע אפלאוזן, אנדערע האבן ווייניק דערפאלג געהאט... הויפט בין

איך נוטה צו פֿאַרשטעקן מיינע דראַמעס, אפילו די, וואָס נעמען אויס ביים עולם און איך בין אין זיי מער ניט פֿאראינטערעסירט.

בעת מיינע רייזעס אין שפּאַניע אין יאָר 1891, האָט מיר די ווינער צייטונג „נייע פֿרייע פּרעסע" פֿאַרגעשלאָגן צו ווערן דער שטענדיקער קאָרעספּאָנדענט אין פּאַריז. איך האָב אָנגענומען דעם פֿאַרשלאָג, הגם איך האָב ביז צו דער צייט ניט געהאַלטן גאָר שטאַרק פון פּאָליטיק און זיך מיט דעם געמיאוסט.

אין פּאַריז איז מיר געגעבן געוואָרן די געלעגנהייט צו פֿאַרשטיין דעם באגריף „פּאָליטיק", ווי די וועלט פֿאַרשטייט עס און איך האָב אויסגעדריקט מיינע מיינונגען וועגן דעם אין מיין קלייעם ביכל „דער בורבאָן-פֿאַלאַץ". אין יאָר 1895 האָב איך פֿאַרלאָזן פּאַריז און צוריקגעקומען קיין ווין.

אין די לעצטע חדשים פון מיין זיין אין פּאַריז האָב איך אָנגעשריבן דאָס בוך „דער אידנשטאַט". איך געדענק ניט צי האָב איך אין מיין לעבן עפּעס אָנגעשריבן אין אַזא געהויבענער שטימונג ווי איך האָב געשריבן דאָס דאָזיקע בוך. היינט האָט געזאָגט, אז ער פֿלעגט הערן דעם געווישׂ פון אָרלעאַן פֿליגלען איבער זיין קאָפּ, ווען ער האָט געשריבן געוויסע לידער. און מיר האָט זיך אויסגעדאַכט, אז איך הער אַ פליגל - געפֿלאַטער איבער מיין קאָפּ, ווען איך האָב געשריבן דאָס דאָזיקע בוך. איך האָב אויף דעם געארבעט טאָג און נאַכט, ביז איך בין איינגאַנצן מיד געוואָרן. אָפּגערוט האָב איך זיך אין די אַוונטן, ווען כ'האָב זיך צוגעהערט צו דער מוזיק פון וואַגנערן, באַזונדערס צו „טאַנהויזער" — אַן אָפּערע וואָס איך פלעג הערן יעדעס מאָל ווען זי איז געשפּילט געוואָרן אין דער צייט ווען כ'בין געזעסן אין פּאַריז. נאָר אין יענע אַוונטן, ווען כ'האָב זיך ניט צוגעהערט צו די קלאַנגען פון דער מוזיק, האָב איך געצווייפלט אין דער ריכטיקייט פון מיינע רעיונות.

אין אנפאַנג האָב איך געטראַכט פאַנאַנדערצוטיילן מיין קלייעם בי-כלעל וועגן דער לייזונג פון דער אידן - פּראָגע נאָר צווישן פּרויינט. שפּעטער-אַבער האָב איך באשלאָסן מיינע מיינונגען פאַנאַנדערצושפּרייטן ברבים. מיין כוונה איז ניט געווען אָנצוהויבן מיט פּערזענלעכע אַניטאַציע פאַר דער טובה פון דער אידן - פּראָגע. די מערהייט פון די לייענער וועלן זיך וואונדערן צו הערן, אז לכתחילה האָב איך גאָרניט געוואָלט אַזא פּירסום. איך האָב געטראַכט, אז דער גאנצער ענין, לויט זיין מהות, פאַדערט אקציע, אָבער ניט קיין דיסקוסיעס.

ווען איך האָב פֿאַרענדיקט מיין בוך, האָב איך געבעטן אייניעם פון מיי-נע אלטע און געטרייע פרויינט צו לייענען דעם מאַנוסקריפּט. בעת דעם לייענען האָט ער פֿלוצים אויסגעראַכן אין א געוויין. געמיינט האָב איך, אז דאָס איז גאָר נאטירלעך, אַז ער נעמט זיך איבער וויי אַ איד מיטן גורל פון זיין פֿאָלק. אויך איך האָב געווייניט צייטנווייז בעת דעם שרייבן... אָבער צו מיין גרויס וואונדער, האָט מיר מיין פרויינט דערקלערט זיין ווינען מיט גאָר אַן אַנדער ארגומענט. ער האָט געמיינט, אַז איך בין משוגע געוואָרן... און ווי א גוטער ידיד האָט ער זיך מצער געווען איבער מיין אומגליק. ער

איז פון מיר אַנטלאָפן ניט צו זאָגן קיין וואָרט. נאָך אַ שלאָפלאָזער נאַכט איז ער צוריקגעקומען צו מיר און מיך געבעטן, אַז איך זאָל זיך צוריקציען פון דעם גאַנצן ענין, וויל אַלע וועלן מיר באַטראַכטן ווי אַראָפּ פון זינען. ער איז געווען אזוי דענערווירט, אז איך האָב אים צוגעזאָגט אַלצדינג וואָס ער האָט מיך געבעטן, אַבי ער זאָל זיך באַרואיקן. דעמאָלט האָט ער מיך גע־ראָטן זיך שואַל־עוצה זיין מיט מאַקס נאָרדאָו, צי איז מיין פּלאַן אַ געדאַנק פון אַ מענטש ביים זינען, וואָס איז פאַראַנטוואָרטלעך פאַר זיינע רייד. „איך וועל זיך מיט קיינעם קיין עוצת ניט האַלטן — איז געווען מיין ענטפער — אויב מיינע געדאַנקען מאַכן אַזא איינדרוק אויף אַ טרייען אינטעלי־גענטן פרייַנט, וועל איך זיך אָפּזאָגן פון דעם פּלאַן".

און אזוי בין איך אַדורך אַ גאָר ערנסטן קריזיס. איך קען אים נאָר פאַר־גלייכן צו די רעוולטאַטן וואָס באַקומען זיך ווען מען לייגט אריין אַ פּיי־ערדיק גליענדיקן קערפּער אין וואַסער. אויב די דאָזיקע מאַטעריע איז צי־פעליך אייזן, ווערט עס פאַרוואַנדלט אין שטאָל.

יענעם טאָג האָט דער זעלבער פרייַנט מיינער געדאַרפט מאַכן אַ וושבון פון געלט, וואָס איך האָב אויסגעגעבן אויף אַרויס־שיקן טעלעגראַמעס. ווען ער האָט מיר געגעבן דעם חשבון, וואָס איז געווען צוזאַמענגעשטעלט פון פאַרשידענע און אַ כך פּאָזיציעס פון אויסגאַבן, האָב איך באַלד דערזען, אַז ער האָט ניט געטוי באַרעכנט. איך האָב אויף דעם אויפמערקזאָם געמאַכט און ער האָט אונטערגעצויגן דעם סך ־ הכל נאַכאָמאָל. נאָר צום דריטן אָדער פערטן מאָל האָבן די חשבונות געשטימט מיט מיינע ציפערן. דער דאָזיקער מינדערווערטיקער פאַל האָט מיר צוריקגעגעבן דעם גלויבן אין זיך. עס איז מיר קלאָר געוואָרן, אַז איך קען בעסער פון אים רעכענען; אפּנים, כ'האָב מיין פאַרשטאַנד ניט אינגאַנצן פאַרלוירן.

פון יענעם טאָג האָט זיך אַנגעהויבן מיין זאָרג פאַר דער פראַגע פון אַ אידנשטאַט. אין פאַרלויף פון די צוויי אָדער מער יאָר, וואָס האָבן שפּעטער נאָכגעפאָלגט, האָב איך דורכגעלעבט אַ סך אַ סך טרויעריקע טעג. און איך האָב אַ געפיל, אַז נאָך אַזעלבע טרויעריקע טעג שטייען מיר פאַר — און אפּשר נאָך אין אַ גרעסערער צאָל.

אין יאָר 1895 האָב איך אַנגעהויבן רעדאַגירן אַ טאָג ־ צייטונג. איך האָב באַווייַן אַנצופּילן פיר דיקע בענד. אויב עס וועט מיר אויסקומען אין אַ צייט אַרום זיי צו פאַרעפנטלעכן, וועט די וועלט זיך דערוויסן, זואָס איך בין דורכגעגאַנגען, וועל זענען געווען די קענסער פון מיין פּלאַן אין פון דער אַנדערער זייט — וועל עס האָט מיך געשטיצט.

איין זאָך אָבער ווייזט זיך מיר אוים צו זיין קלאָר און שארף און אויסער יעדן צווייפל: די באַוועגונג וועט ווייטער עקזיסטירן. איך ווייס ניט ווען איך וועל שטאַרבן, אָבער ציוניזם וועט ניט שטאַרבן. פון די טעג פון באַוועל האָט דאָס אידישע באָלק אַ פאַרשטייערשאַפט. דער „אידנשטאַט" וועט פאַר־זורקלעכט ווערן אין דעם פאַטערלאַנד.

Víctor M. Rodríguez

SEGUROS EN GENERAL

En su nueva dirección:

Edificio Garrigo, Empedrado 302, esq. Aguiar, Apt. 712

Teléfono 5-4255 - La Habana

FELICITA CALUROSAMENTE A SUS NUMEROSOS CLIENTES HEBREOS EN PARTICULAR Y A LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN GENERAL, CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

B. V. D.

BRAND

Confecciones Finas de Caballero
Calidad Mundialmente conocida

CONSOLIDATED TEXTILE MILLS, INC.

AGUACATE 472, HABANA, CUBA

TELEFS. M-6441 ML-0848

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

L A D I A N A

SEIJO, MARTINEZ Y CIA., S. en C.

Casimires,ª Muselinas, Gabardinas
W I N D S O R

Muralla No. 460 — Teléfono 6-2939
La Habana

PRECIO ESPECIAL PARA VENDEDORES

SALUDA A SUS CLIENTES Y A TODA LA COLONIA HEBREA, DESANDOLES UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו !

Jardín Rodríguez

Especialidad en Decoración de Bodas

Se alquilan arecas. Flores Finas

Fiestas en general

Calle 10 y 27, Vedado Telf. F-5758

FELICITA CALUROSAMENTE A SUS NUMEROSOS CLIENTES HEBREOS EN PARTICULAR Y A LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN GENERAL, CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

אזוי האט געזאגט הערצל...

פון ויינע ווערק און טאג - בוך

אין יענע טעג האָב איך זייער אפט מורא געהאט, אז איך וועל ארפּ פון זינען. אזוי זענען אין מיר ארומגעלאפן א מאסע אויפטרייסלענדיקע געדאנקען

א גאנץ לעבן פון א מענטש איז נישט גענוג כדי אלץ צו רעאליזירן.

איך לאז אבער נאך זיך איבער א גייסטיקע צוואה. וועמען? אלע מענטשן.

צוליב אונזערע צרות האבן מיר וועגעטירט און עס האט זיך געענדערט אונזער אייגנשאפט, וואס איז אמאל געווען פול מיט שטאלץ און פראכט. מיר זענען דאך געווען גבורים, וואס האבן געוואוסט ווי צו פארטיידיקן דאס לאנד אין שלאכט. און אוודאי זענען מיר געווען א פאלק מיט גרויסע סעאיקייטן, אויב אין משך פון צוויי טויזנט יאר האט מען אונז געשלאגן און נישט געקענט פארניכטן.

די מארערע קאמוניקאציע וואס דערנענטערט אזוי די פעלקער אין אזא גרויסער מאס, האט פארענדיקט צום שלעכטן דעם פאליטישן און סאציאלן מצב פון אידן. דער איד איז געוואָרן מער נע - ונער. דורך דעם איז ער אומגליקלעכער, פארהאסטער מער ווי אין אלע אנדערע צייטן.

געביל־דעטע און פארמעגנלאזע אידן פאלן איצט אלע אין די ארעמס פון סאציאליזם. דער סאציאלער קאמף מיט דעריבער אין יעדן פאל פארקומען

איבער אונזערע ביינער, ווייל סיי אין לאגער פון די קאפיטאליסטן סיי אין כאציאליסטישן לאגער, שטייען מיר אויף די געפערלעכסטע פונקטן.

———◆———

אונזער שלעכטע און נאריש׳ע טבע איינעם דעם אנדערן צו מאכן צו שפאט, איז אן איבערבלייבעניש פון די קנעכטשאפט - געווייַנשאפטן, וועלכע מיר האבן זיך פאריניקט אין משך פון הונדערטער יארן אונטערדריקונג. א פרייער מענטש זעט נישט קיין שום לעכערלעכע זאך ביי זיך און דערלויבט אויך קיינעם נישט אים אויסצושטעלן צו געלעכטער.

———◆———

איך אליין בין געווען אן אסימילירטער איד און איך ערעט פון דער-פארונג. אירן האבן א נאטירלעכע נייגונג צו אסימילירן זיך. דאן קומט דער מאמענט, וועו זיי זענען אויפן בעסטן וועג און דווקא אין דער רגע ווערט געבוירן דער אנטיסעמיטיזם.

———◆———

אסימילאציע איז דערווערבונג פון א באזע און כבוד אין איינע פון די לענדער. דאס צורויבן דעם גרונט אין די נידערייקע שטאפלען און דאס באר-ויבן דעם כבוד אין העכערע שטאפלען — אט דאס מאכט דעם איד דאס וואס ער איז.

———◆———

איך פרואוו באזיגן דעם אנטיסעמיטיזם דארט וואו ער איז געבוירן ג׳ע-ווארן און וואו עס איז זיין הויפט - רעזידענץ: אין דייטשלאנד. די אירן-פראגע איז אין מיינע אויגן ערנסט. דער וואס מיינט, אז דאס העצן קענן אי-דן איז א פארבייגייענדע „מאדע", מאכט א גרויסן טעות. צוליב טיפע סיבות מוז דאס ווערן וואס אמאל ערגער, ביז א רעוואלוציע, וואס מען קען נישט אויסמיידן.

———◆———

ווייל טיף אין גייסט פון פאלק זענען פארפלאנצט אלטע פארורטיילן קענן אונז. ווער עס ווייל זיך אפגעבן וועגן דעם א חשבון האט ניט קיין אנ-דער ברירה ווי צו הערן דאס ווי דאס פאלק דריקט פשוט אוים, וואס עס ליגט אים אויפן הארצן: די לעגענדע און דער פאלקס - אפאריזם זענען אנ-טיסעמיטיש.

———◆———

אומזיסט זענען מיר טריי דאס לאנד און אין א רייע ערטער זענען מיר אויך באגייסטערטע פאטריאטן אין אן איבערגעטריבענער מאס, אומזיסט ברענגען מיר די עלביקע קרבנות מיט פארמעגן און לעבן ווי אונזערע שכנים, אומזיסט באמיען מיר זיך צו פארגרעסערן דעם כבוד פון אונזערע געבוירן-לענדער מיט קונסט און וויסנשאפט און צו פארגרעסערן זייער רייכטום מיט האנדל און פארקער.

איז נישטא קיין רעטונג? — יא, פאראן א רעטונג, די וואס איז אמאל געווען. מען דארף צוריקקומען צו א זאך, וואס איז זייער אלט, זייער געלויבט, זייער קאנטראלירט און דערפארן — אבער אין אנדערע פיל מאדערנערע און פרעציזערע פארמען. אלע מיטלען פון דער קעגנווארט דארף מען אנווענדן כדי צו באנוצן זיך מיט זיי פארן פשוטן אזוי לייכט - פארשטענד-לעכן ציל. יציאת מצרים איז א פשוטע און אלטע זאך.

א פאלק זענען מיר, איין פאלק. דער שונא מאכט אונז פאר אזא קעגן אונזער ווילן, ווי מיר וואלטן דאס תמיר געווען אין דער געשיכטע. אין א טויט - צייט שטייען מיר צוזאמען און אנטפלעקן פלוצים אונזער כוח.

דער ציוניזם ווי איך פארשטיי אים, אנטהאלט נישט בלויז די שטרע. בונג צו א געזיכערטן גליקלעכן היימלאנד - בארן אלס געזעץ פאר אונזער פאלק, נאר אויך די שטרעבונג צו מארגלישער און גייסטיקער עקספאנסיע.

אויפציטערן און אויפטרייסלען דאס אידישע פאלק און ניט לאזן עס איינדרימלען — דאס איז געווען א נויטווענדיקע זאך. און ווירקלעך האט דאס פאלק דערוואכט, אויסגעגלייכט די אברים, אריין אין באוועגונג — אט דאס רופן מיר אן ציוניזם.

ציוניזם איז נישט קיין פארטיי. מען קען צו אים קומען פון אלע פארטייען געניי ווי ער נעמט ארום אלע פארטייען אין לעבן פון פאלק. ציוניזם איז דער אידישער כוח אונטערוועגס.

פון א פארטיי קען מען ארויסטרעטן נאכדעם ווי מען האט צו איר גע-הערט; פון א פאלק קען מען אבער נישט ארויסטרעטן, וויניקסטנס כל - זמן עס געפינט זיך אין א צרה. דא דארף יעדער איינער איילן צום פאן אפילן ווען ער געפינט זיך אין ווייטע וועלט - עקן.

דאס איז טאקע דער גרעסטער רעזולטאט פון קאנגרעס: עס האט זיך אנטפלעקט, אז דער נאציאנאלער געראנק פון אידנטום פארמאגט א כוח וואס פאראייניקט, שמידט צוזאמען אין איין בלאק די אלע מענטשן וואס אונטערשיידן זיך שפראכלעך, סאציאל, פאליטיש און רעליגיעז און פאר-וואנדלט זיי אין איין וועזן. אין דעם האט מען ביז איצט אבסאלוט געליי-

קנט און דווקא דאָס איז באַווייזן געווארן אין באַזעלן אויפן גלענצנדיקסטן אופן. ברידער האָבן זיך צוריק אָפּגעפונען.

———◆———

איך מיין, אז לטובת אונזער ענין וועט גוט זיין ווען די ענגלענדער וועלן זיין געצוואונגען צו פארלאָזן עגיפטן. דען דעמאָלט וועלן זיי דאַרפן, צוליב מאַנגל פון זיכערקייט אין סועץ - קאַנאַל, זוכן אן אַנדער וועג קיין אינדיע. דאָ וועט דאָס אידישע און מאָדערנע ארץ ישראל דינען אלס אויסוועג — א באַן - ליניע פון יפו ביזן פערסישן גאָלף.

———◆———

אין 50 יאָר אַרום, זאָגט דערויער, וועט א אידישע מדינה זיין א רעאליטעט. ער האָלט, אז זי וועט זיין א גרויסע מדינה, ווייל ווי עס ווייזט דער בייישפיל פון ענגלאַנד, העננט נישט אָפּ דער כוח אין דער צאָל בירגער נאָר אין זייער בילדונג.

———◆———

הוינט האָב איך געלייענט די בראָשור „אויטאָמאַנציפּאַציע", וואס עס האָט מיר געגעבן בלאָך. אן איבערראַשנדיקע קאָרדינאַציע אין פאָלעמישקריטישן טייל און גרויסע ענלעכקייט אין קאָנסטרוקטיוון טייל. א שאָד, וואָס איך האָב די בראָשור נישט געלייענט אוידער איך האָב אָפּגעגעבן מיין בוך צום דרוק. און ווידער איז גוט, ווייל איך האָב דאָס ניט געקענט — קען זיין אז איך וואָלט זיך צוריקגעצויגן פון גאַנצן ענין.

———◆———

וואונדערלעך, אז אין דער זעלבער צייט ווען אין דער גאַנצער וועלט גלויבט מען אין דער גרייטקייט פון ענגלאַנד צו האָלטן עגיפטן פאַר יעדער פרייז, האָט זיך ביי מיר דערוועקט דאָס געפיל, בעת איך בין געווען ביי סער טאָמאס, אז זיי האָלטן נישט, אז זייער פאָזיציע איז דאַרט אַזוי פעסט און זעען זי ווי א צייטווייליקע זאַך.

———◆———

נעכטן מיטאָג בין איך געווען ביי טשעמבערליין. ער האָט מיר אויפגענומען כּיט סימפאטיע ווי אן אלטער פרייַנט. „איך האָב בעת מיין רייזע געזען א לאַנג פאַר אייך — האָט געזאָגט דער גרויסער טשעמבערליין — דאָס איז אוגאנדא. אויפן ברעג ים איז דאַרט ווארעם, אָבער ווען מען פארט טיפער אין לאַנד אריין, איז אן אויסגעצייכנטער קלימאט פאר אייראָפּעער. באַלד האָב איך זיך געטראכט, דאָס איז דאָך א לאַנד פאַר דר. הערצל. יענער ווייל אָבער נישט אינערגעץ גיין נאָר קיין פאַלעסטינע אָדער אין שכנות מון איר".

———◆———

אין איין מאָמענט איז דער גוטער, אלטער פרינץ (פרידריך פון באדן)

געווען טיף גערירט, וועו איך האָב אים געזאָגט, אז מיר וועלן מוותר - זיין אויף דער גוטער מדינה אין מזרח אפריקע לטובת דער שלעכטער מדינה אין ארץ - ישראל.

געווען אויך אַנדערע מאַמענטן וואָס דערוועקן דאָס הארץ און רירן אָן די טיפענישן פון דער נשמה, ווי למשל דאָס אָנקומען אין דער הייליקער שטאָט ירושלים אין א לבנהדיקער נאַכט. אָט זענען בולט די שטריכן ארום-גערינגלט מיט א זילבערנער קראַנץ פון די אַלטע מויערן, וואָס הויבן זיך צום הימל. מיט איינמאָל איז אונז קלאָר געוואָרן, אז א חוץ מיסטישע בענק-שאפטן, האָט אוודאי אויך געצאפלט אָן ערדישע ליבשאפט - אין די אַלטע תפילות פון דעם איר צוריקצוקערן קיין ציון און ירושלים. דאָס איז געווען א פרעכטיקע שטאָט וואָס ליגט אויף די בערג פול מיט שטאָלץ. מיר האָבן געטראַכט אז ירושלים וועט ווידער קענען ווערן שוין און פרעכטיק אין די צייטן, וואָס מיר גרייטן צו.

מיר גלויבן אָבער, אז דאָס דאָזיקע וויסטע ווינקעלע פון מזרח וועט נישט בלויז זיין עבר נאָר אויך צוקונפט, געווי ווי מיר גופא. דער דאָזיקער באָדן וואָס שפראַצט איצט לגמרי נישט, האָט דאָך ארויסגעגעבן אידיזען פאַר דער גאַנצער מענטשהייט. — אויב עס זענען בכלל פאַראַן תביעות אויף א שטיקל לאַנד אויף דער ערד, איז מן הדין, אז אַלע פעלקער וואָס גלויבן אין דעם תנ"ך, זאָלן אָנערקענען די אידישע רעכט אויף דעם לאַנד.

אין דעם טאָג וועו מיר וועלן באַקומען דאָס לאַנד אין וועלכעם מיר נויטיקן זיך, וועלן מיר עס גיך באַדעקן מיט קולטור, מיט באַו - ווענ, טע-לעגראַף, טעלעפאָן, פאַבריקן, מאַשינען און קודם כל מיט יענע סאָציאַלע רעפאָרמען, צו וועלכע עם שטרעבט היינט אזוי שטאַרק יעדער דערהויבענער מענטש, גענוי ווי ער שטרעבט צו שנעלקייט פון קאָמוניקאַציע, קולטווירונג פון קונסט און וויסנשאַפט פאַר דער באַקוועמלעכקייט פון לעבן.

מיר אליין ווילן אין אידישן לאַנד זיך באַנוצן מיט אַלע נייע עקספערי-מענטן און זיין א מוסטער, און גענוי ווי מיטן זיבן שחדיקן ארבעטס - טאָג מאַכן מיר אָן עקספערימענט לטובת דער גאַנצער מענטשהייט, אזוי ווילן מיר זיין די ערשטע בנוגע אַלע ענינים, וואָס האָבן א שייכות צו מענטשן-ליבע און פאַרצושטעלן דאָס נייע לאַנד ווי א לאַנד פון עקספערימענט און מוסטער.

א נאַציע איז א היסטאָרישער קאָלעקטיוו פון מענטשן וואָס געהערן איינער צום אַנדערן אין א קענטיקער מאָס און זענען באהאפטן צוזאמען דורך א געמיינזאמן שונא.

אפשר א ווייסע פאָן מיט זיבן גאָלדענע שטערן. די ווייסע קאָנווע באַדייט אונזער ניי און רייך לעבן. די שטערן זענען די שעהען פון אונזער אַרבעט. אין צייכן פון אַרבעט זענען מיר עולה קיין ארץ ישראל.

———◆———

קיין שום זאַך האָלט אונז נישט אָפּ פון זיין די טרעגער פון דער הומאַניסטישער אידייע אויף אונזער אייגענער ערד. פאַר דעם צי מוזן מיר נישט זיצן צווישן די פעלקער, וואָס האָבן אונז פיינט און גרינגשעצן אונז.

———◆———

אויך מיר ווילן זיך באַטייליקן אין דער אויסבעסערונגס - אַרבעט פון אַלגעמיינעם מצב — אָבער אָלם אידן און נישט אָלם סתם מענטשן, און דאָם וואָס מיר ווילן דעמאָלט מאַכן אָלם אידן וועט אונז פאַררעכנט ווערן אויך מיט כבוד.

———◆———

מיר ווילן אין איינעם א טאָג דערגרייכן דעם ציל — מיר האָפן דערויף מיט אונזער גאַנצן מוט — און דאָן ווילן מסתמא פאַרגעסן ווערן מיט איין מאָל אָלע סטאציעס אויפן וועג, אָלע פאַרפאָלן וואָס האָבן געטראָפן אין צווישנצייט, אָלע דערוואַרטונגען און דאגות וואָס האָבן אויסגעפילט אונזער לעבן אין משך פון לאַנגע יאָרן.

———◆———

אויך די אָלע וואָס שטורמען און זידלען אונז ווילן קריגן זייער ווילן מוזן קומען, און אויב זיי ווילן נישט כּוראַ האָבן פאַר קיין שום זאַך, ווילן זיי סוף כּל סוף קאַפּיטולירן אין אָנבליק פון די פאַקטן.

———◆———

פון וואַנען נעמט זיך קרעדיט - בעאיקייט פון א האַנדלס - חוזק? דורך דערפילן די חובות, וואָס זענען אויף אים געלעגן אין דער פאַרגאַנגענהייט, ארבעטספעאיקייט אין דער קעגנווארט און צוקונפט. דעריבער איז נויטיק צו באַפעסטיקן די קרעדיט - פּאַאיקייט פון אידישן פאָלק און באַווייזן אז ער איז מסוגל דערצו, דורך דעם וואָס מיר גלויבן אין זיך, וואָס מיר גלויבן אין אונזער צוקונפט. אויב מיר ווילן דאָס באַווייזן, ווילן מיר אויך קענען אַנדערע וויזן אויף דער פאַרגאַנגענהייט פון דער חוזק. וואו זענען די אַנדערע פעלקער וואָס זענען צוזאַמען מיט אונז אַרויף אויף דער ארענע פון דער געשיכטע? זיי זענען פאַרשוואונדן! אויך פאָלק עקזיסטירט נאָר און מיר דאַרפן אים צוהעלפן באַקומען דעם קרעדיט: דאָס איז דאָס חוזק פון ישראל.

———◆———

איך מיין, אז אידן ווילן תמיד האָבן געוונג שונאים, גענוי ווי יעדעם אנדערע פאָלק. מיר ווילן אָבער זיצן אויף אונזער ערד, ווילן מיר שוין קיינמאָל נישט קענען זיין צושפּרייט און צעוויט איבער אָלע עקן ווילט.

———◆———

MORALITOS

LECHE GRADO "A"

- Leche Pasteurizada
- Leche Homogeneizada
- Leche Descremada
- Crema al 20%
- Crema al 40%
- Chocolate con leche.

C. CENTRAL Km. 22 TEL. M-2677

SALUDA A SUS CLIENTES Y A TODA LA COLONIA HEBREA, DESEANDOLE UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Papeleria Montesinos

MONTESINOS Y CIA.

LA ROSA No. 275 TELF. I-3198

CERRO — HABANA

FELICITA CALUROSAMENTE A SUS NUMEROSOS CLIENTES HEBREOS EN PARTICULAR Y A LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN GENERAL, CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

CORTESIA DE

Casino Comodoro

SALUDAMOS A NUESTROS CLIENTES Y A TODA LA COLONIA HEBREA, DESEANDOLES UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

PERFUMERIA

Richard Hudnut

LA HABANA

SALUDAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU PROGRESO, BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

זיידע און אייניקל...

(דערציילונג) ● פון אליעזר אראנאווסקי

רב מאיר - יוסף איז געווען דער מלמד פון פונפטן קלאס אין סובאל-קער תלמוד תורה.

ווען זיין עלטסטער זון, רב אברהם-יעקב, איז געשטאָרבן פון א לונג-גען אנטצינדונג, צו געגויע דריסיק יאָר, און איבערגעלאָזן אן אלמנה מיט פינף קליינע קינדער פון זעלכע די יונגסטע איז אלט געווען א וואָך, האָט ער דעם עלטסטן אייניקל, חייי-קען, אראפגעבראכט צו זיך אין דער גרויסער שטאָט, צו דערציען אים ווי אן אייגן קינד.

דער זיידע איז געווען א הויכער און א דאָרער, מיט א ציגענע בערדל, פון בייד זייטן גרויליך. זיינע תלמידים האָבן אים געפון: "יאנאָווער דראנג", ווייל ער האָט געשטאָמט פון יאנאָווע. ער האָט געהאט א וויים-ליכטיקן פנים מיט בלויע אויגן ווען ער האָט גע-שמייכלט, און גרוי, ווי פארציגן מיט א וואלקן,בעת ער איז געווען אומצי-טיק אדער בייז.

דער אייניקל, אן אכט יאריק אינגל, איז געווען א קליינטשיקס אין א דאָרם. א ציגיינערל. שוואַרצע קויל-אויגן מיט פינקענדיקע בליקן. די קינ-דער האָבן אים געפון "קטנתי" און אויסגעזונגען דאָס מיטן טראָפ.

דער זיידע האָט געוואָלט דערציען זיין אייניקל ווי זיינע בייד זין למדנים. איינער איז געווען א מלמד פאר דערוואקסענע בחורים און דער צווייטער, א סוחר, כאטש ער האָט געהאט סמיכות אויף רבנות.

זייענדיק אליין שטרענג פרום, א לעבעדיקער שולחן - ערוך, האָט ער דעם אייניקל מדריך געווען אין זעלבן גייסט. פארן שלאָפן-גיין, האָט ער נעבן בעט, שטענדיק אנגעגרייט א קענדל מיט וואסער און א שיסל אויף אפצוגיבן נעגל - וואסער, אזוי פאר זיך, אזוי פארן אייניקל, וועלכער איז געשלאָפן מיט אים צוזאמען אין איין בעט. ניט איינמאל, אין מיטן נאכט, האָט ער אים געוועקט, ער זאל ארוים-

שלעפן די יארמעלקע, וואס איז ארומ-געפאלן בעתן שלאפן.

אינדערפרי זענען זיי געגאנגען דאוונען אין בית - מדרש און פון דארט גלייך אין חדר. אנבייסן האבן זיי ביידע געגעסן צוזאמען, וועו אלע קינדער זענען געגאנגען אויף פרישטיק א היים. א הערינג איינגעוויקלט אין פאפיר, געלאזט אים אפבראטן אויף הייסע קוילן; א טשייניק וואסער פאר-בראקט אין אים עטלעכע קערנדלעך סענפ; שווארץ, ראזעווו ברויט, וועו ניט וועו באשמירט מיט פוטער, איז געווען, כמעט, טאג-איין, טאג-אוים, זייער פרישטיק.

דערביי האט ער אים געוויזן — בראטנדיק די מילך פון הערינג אויף די קוילן — ווי עס צאפלען זיך דינע פערעמלעך. דאס זענען לעבעדיקע וועו-רים. דערביי זאל מען בעסער די מילך ארויסווארפן, אבער די איקרע מעג מען יא עסן.

די זאכן, אין וועלכע ער האט בא-קלוידט זיין אייניקל איז געווען אין זיין גייסט — לאנג און ברויט. טאמער וועט ער אויסוואקסן זאל עס זיין אויף נאך א פאר יאר. כאטש קיין נייע האט ער אים קיינמאל ניט געמאכט, נאר איבערגעניצעווועט פון זיין אינגערן זונס בגדים.

פארן ארויספארן פון דער קליין שטעטל אין דער גרויסער שטאט ארייז האט די מאמע אנגעזאגט אירע קינד: - - „זאלסט זיך חברן מיט רייכע קונ-דער, ווייל רייכע קינדער קומען פון בעסערע למדנישע הייזער, אוו ארי-מע קינדער קומען פון פראסטע היי-מען און מען קען זיך פון זיי אפלע-נען מיאוסע רייד און שלעכטע מע-שים".

דעם זיידנס פלאץ אין בית - מדרש איז געווען אין דער ערשטער באנק. דארט זיינען געשטאנען די רייכע באלעבאטים, למדנים, חברת שס'ני-קעם. האט דער אייניקל זיך שטענדיק געחברט מיט די קינדער פון שול, וואס ער האט זיך באקענט מיט זיי ביים דאוונען, ניט מיט די ארעמע תלמודי-טאטניקעם.

די רייכע קינדער זענען געגאנגען קורצע פאלטקעם, קורצע רעקלעך און קורצע הויזלעך. האט ער אויך געוואלט אויסזען ווי א גברישׂ קינד. מיט די הויזן האט ער נאך ווי ניט איז געפונען א מיטל. ער האט זיי הינטן צונויפ-געדרייט ווי א קנויל, אזוי ווי א קיש-קע און פארשפילעט אויף די קנעפלעך. האבן זיי שוין ממילא אויסגעזען קורץ, בין די קני. אבער מיטן רעקל איז געווען צרות.

שפעטער צו וועו ער איז עלטער גע-ווארן און געקומען אביסל צום שכל, האט ער דעם זיידן אפגעטאן אויף טערקיש.

אויף מאלאראצעק, אין די שמאלע, אויסגעדרייטע, צעקרימטע געם לעך פון סובאלקער ארעמ-קייט זענען די הייזלעך געשטאנען ווי אנגעוואלפענע קעסטלעך, משופע-דיק, צוגעטוליעט אייגע צו די צווייטע, ווי זיי וואלטן זיך אנגעשפארט אויף ניט אייגצופאלן. דארט האט גע-וואוינט דער שניידער, דער לאטוטניק פון דעם זיידן. ביים נעמען די מאס אויף איבערצוניצעווועו א פאלטע פון זיין זון פארן אייניקל, האט אים דער שניידער געפרעגט:

— ווי לאנג?

—אט - אט, ביז דאנען — האט דער זיידע אנגעווייזן מיטן פינגער.

דער אייניקל האט געשווייגן. א ברי־ה האט ער געהאט? אין א פאר טעג ארום, ווען ער איז געגאנגען אנפאסן, האט ער דעם שניידער געזאגט, אז דער זיידע האט נאך פאספייעט צום זאגן דעם שערער, ער ז.אל אים איבערלאזן די פאות, האט ער שוין געהאט איינע אין זיין מאשינקע. דעריבער האט ער שוין געמוזט די אנדערע אויך ארפאפ־נעמען.

דער זיידע האט דערפאר באשלאסן, אז ער וועט מיטגיין מיט אים צום שערער. גייען זיי ביידע אזוי צוזא־מען. דער זיידע האלט דעם אייניקל ביים האנט אויף דער גאנצער לענג פון שול - גאס. א קוואַרטאל פארן שע־רער, האט ער ארויסגעצויגן די האנט פון זיינע, ווי עס וואלט זיך כלומרש ארויסגעגליטשט פון זיך אליין און איר אריינגעלייגט אין קעשענע פון זיידנס פאלטע, ווי ער האט ליב גע־האט דאס רוב צו גיין. אז ס'האט גע־האלטן ביי די דריי טרעפלעך פון שע־רער, איז ער פלינק ארויף און גלייך צום שטול, געהייסן דעם שערער נע־מען די פאה, ווייל דער זיידע גייט. ווען דער זיידע איז צונעקומען און גע־היסן דעם שערער, ער זאל אים אי־בערלאזן די פאות, האט אים דער שע־רער באווייזן, אז אויבן, איז שוין פאר־פאלן, די צווייטע וועט ער ניט אנרירן.

א צווייטער געראנגל מיטן זיידן איז געווען ביים שערן זיך. וויפל מאל ער האט אים ניט אנגעזאגט, ער זאל אי־בערלאזן די פאות, איז ער שטענדיק געקומען מיטן תירוץ, אז איידער ער האט נאך פאספייעט צום זאגן דעם שערער, ער ז.אל אים איבערלאזן די פאות, האט ער שוין געהאט איינע אין זיין מאשינקע. דעריבער האט ער שוין געמוזט די אנדערע אויך ארפאפ־נעמען.

דער זיידע האט דערפאר באשלאסן, אז ער וועט מיטגיין מיט אים צום שערער. גייען זיי ביידע אזוי צוזא־מען. דער זיידע האלט דעם אייניקל ביים האנט אויף דער גאנצער לענג פון שול - גאס. א קוואַרטאל פארן שע־רער, האט ער ארויסגעצויגן די האנט פון זיינע, ווי עס וואלט זיך כלומרש ארויסגעגליטשט פון זיך אליין און איר אריינגעלייגט אין קעשענע פון זיידנס פאלטע, ווי ער האט ליב גע־האט דאס רוב צו גיין. אז ס'האט גע־האלטן ביי די דריי טרעפלעך פון שע־רער, איז ער פלינק ארויף און גלייך צום שטול, געהייסן דעם שערער נע־מען די פאה, ווייל דער זיידע גייט. ווען דער זיידע איז צונעקומען און גע־היסן דעם שערער, ער זאל אים אי־בערלאזן די פאות, האט אים דער שע־רער באווייזן, אז אויבן, איז שוין פאר־פאלן, די צווייטע וועט ער ניט אנרירן.

האט דער אייניקל זיך פארענט־פערט:

— איך האב אים געהייסן מאכן אביסל קירצער ווי דער זיידע האט גע־זאגט, האט ער געמיינט, אז דער זיידע האט געזאגט...

דער זיידע האט זיך געגנומען קריגן מיטן שערער:

— סטייטש, ווי נעמט מען דאס א אידיש קינד ארפאפ די פאות?

דער שערער האט זיך פארענט־פערט:

— אזוי שער איך אים אלעמאל.

דער זיידע האט קיין אנדער ברירה ניט נעהאט ווי אים אנצוזאגן, אז די אנדערע פאה זאל ער ניט וואגן אים צו טשעפען.

— גוט איך וועל אייך פאלגן, רב מאיר - יוסף.

דער אייניקל, וועלכער איז געווען די נאנצע צייט ווי א נאנינקע, ווי א נעבעכל, ווען דער זיידע מיטן שערער האבן זיך איבערגערעדט, איז מיטא-מאל אויפגעשפרונגען:

— ניין, דאס ווייל איך ניט! איין פאה יא און איינע ניט, וועלן מיר די אינגלעך רופן משוגענער.

דער זיידע איז אוועק א ברוגזער אויף ביידן. און דער אייניקל האט זיינם אויסגעפירט.

זומער. ליכטיקע טעג. אין דרויסן שפילן זיך אינגלעך אין פאלאנט, אין קליפ. דער אייניקל וויל אויך ארויס-גיין, אויסלאדן די שטיפעריישע אינ-גלשקייט פון די בלוטן, נאר דער זיי-דע לאזט ניט:

— דאס איז א שפיל פאר שקצים, נישט פאר קיין אידישע אינגלעך.

עס האט קיינמאל ניט געטראפן ביים עסן, אז דער זיידע זאל ניט האבן אין האנט קיין ספר. אבער ער האט אים קיינמאל ניט געלייגט אויפן טיש, ווייל אין יערן ספר זענען פארן מיל-בן און א כייב, אז מען קוקט דורך א פארגרעסער גלאז. זעט אוים ווי א חזיר. און אויפעסנדיק א מילב, וואס פארקריכט אין דעם עסן, איז פונקט ווי מען וואלט געגעסן חזיר.

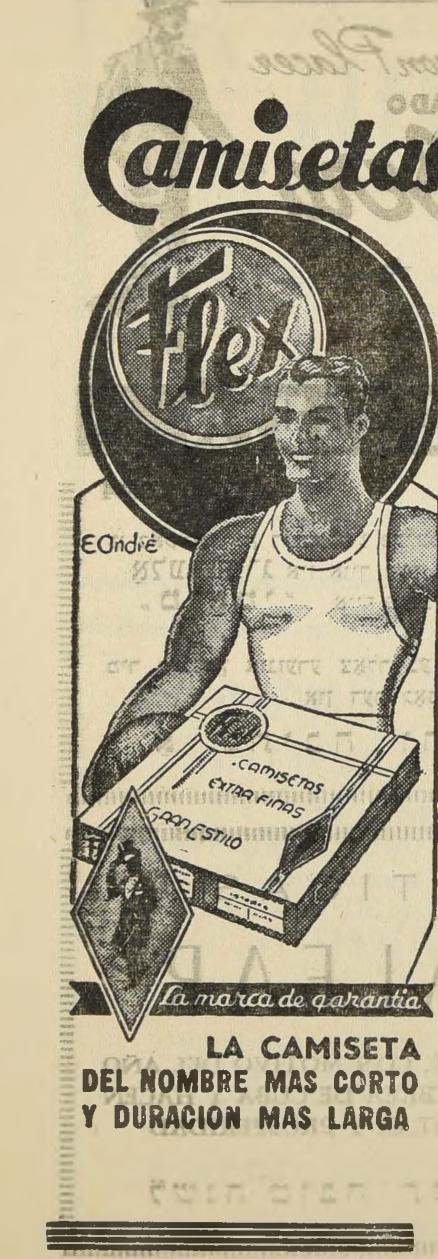
דעם איינציקן לוקסוס, וואס ער האט זיך און דעם אייניקל פארגונען און מבטל געווען דאס לערנען, איז זומער-ציט, אין די גרויסע היצן, צו גיין זיך באדן אין ארקאדיע, אין דער שוואר-צער אנישע, ערב שבת; און שבת נאך מיטאג — גיין שפאצירן אין גרויסן שטאט - גארטן, אויף שאסיי גאס, וואס דעם אייניקל-איז עס אויך ארויס באקום, ווייל ער פלעגט אים דאן פאר-הערן.

א חוץ זיין קנעלן אין דער תלמוד-תורה, האט ער אלע שבת נעלערנט מיטן עולם אידן עין - יעקב. זומער — פאר מעריב; ווינטער — נאך מעריב. א לאנגער, ברוינער, היצער-נער טיש, האט זיך געצויגן פון מזרח קיין מעריב. אין מיטן, ביים וואנט, איז געזעסן דער זיידע. נעבן אים — דער אייניקל. און לענג - אויס פון ביידע זייטן — עמך: מולארעם, סטא-לארעם, גארבערס, שוסטער, שניידער. אזוי יאר-איין, יאר-אוים האט ער אויפגעדעקט פאר זיי די וואינדערבא-רע מעשיות, די פערל פון תלמוד. ניט אלע האבן עס אויפגעפאסט אין דער פולער שיינקייט, אין זייער הערלעכן גלאנץ, זייער טיפן סיין. אבער יעדער איינער האט נעמאסן, לויט זיין השגה פון דער אייביקער ליכט וואס שטראלט אוים פון די וואונדערלעבע לעגענ-דעס, וואס לייכטן מיט א מיסטעריע פון אור - הגנוז.

דער אייניקל האט דורכגעמאכט די ערשטע וועלט - מלחמה ווי א ישיבה-בחור. געגעסן טעג: אנגעזאפט זיך ווי א שוואם מיט אידישקייט. די דרויסן-דיקע ווינטן, די דייטשע צוואנגס-שולע און שפעטער — די רוסישע רע-

וואָלוציע האָבן פון דעם איניקל אַראָפּגעטרייסלט דאָס פּלעוועדיקע, דאָס אויבערפּלעכלעכע. דער קערן — דער אדישער קערן איז אין אים פּאַר. בליבן אויף אייביק.

———

———

ווייט איבער ימען, פּאַר טויזנטער־מיילן פון דער אַלטער חיים, אין דער חויך פון א דאָך פון האַוואַנא, זיצט דער זעלבער אייניקל, א יונג בחור, מיט א קאָפּ שוואַרצע, געדיכטע האָר, פּאַרוואָקסן ביז איבערן שטערן; טונקל ברוינע פּאַרחלומטע אויגן, און לערנט מיט א קריז יוגנטלעכע — אינגלעך און מיידלעך — דעם זעלבן עין־יעקב.

פּאַר דער יוגנט האָט זיך אויפגע־עפנט א נייע וועלט, וואָס זיי האָבן ביז איצט פון איר ניט געוואוסט. שטראָלן, וואָס פּאַר טויזנטער יאָרן צוריק האָבן אויפגעלויכטן און באַלייכטן נאָך איצט און אויף אלע אייביקייטן דעם אידישן לעבן איבער דעם גאַנצן ערד־ קויל.

און די זעלבע זון, וואָס האָט דאָן באַלויכטן דעם הילצערנעם טיש פון גרויסן בית־ מדרש, מיט די עלטערע און מיטעלע אידן אין זיי ארומגענו־מען מיט א כתר - תורה־האָט איצט, די אידישע קינדער אויף א פּרעמדער ערד, אין א פּרעמדער וועלט אויך באַ־צירט מיטן כתר - תורה, די אייביקע קרוין פון אידישן באָלק. און דער זיי־דע מיטן אייניקל זענען ווידער וויי אינס, איינגעשפּאַנט אין דער הייליקער ארבעט פון עבודת הבורא.

אלעמבערג - שיל

San Salvador 439, Cerro **Telf. 4-3504**

צו באקומען אין די בעסטע פּעלעטעריעס פון האוואנא און פּראָווינץ!
אַלעמבערג איז אויך דער עייגנטימער פון דער פּעלעטעריע
„מיאמי", אויף נעפּטונא 460, טעלעפאָן: 5-4859.

מיר וויטשן אונזערע צאַלרייכע קונדן, פּריינט
און דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע אין קובא

א כתיבה וחתימה טובה!

GALLETICAS

LA BALEAR

SALUDAN CORDIALMENTE, CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO A LA COLONIA HEBREA DE CUBA Y HACEN VOTOS POR SU BIENESTAR Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

CREACIONES

Atlantic

MURALLA 422-A TELF. A-9546
HABANA

Camisas, Guayaberas, Escarpines y Ropa interior
No cuestan más y son mejores.

באַגריסן צום נ י י ע ם י א ר אַלע זייערע
קליענטן און באַקאַנטע, און ווינטשן זיי אַ
יאָר פון פראָספעריטעט, גליק און פרייד !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו !

Prashnik Electronics

ANTIGUA CASA AMADEO

DE JOSE PRASHNIK
EMPEDRADO No. 507 entre Monserrate y Villegas
La Habana — Telf. A-2365
IMPORTADOR DE ACCESORIOS PARA RADIO,
TELEVISION Y HIGH FIDELITY

א יאָר פון גליק פרייד און פראָספעריטעט
ווינטשן מיר אַלע אונזערע קליענטן פריינט
און דער גאַנצער א י ד י ש ע ר קאַלאָניע.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

CIA. DIST. DE HILOS

CAPITOLIO, S. A.

SOL 370 (entre Aguacate y Compostela) TELF. 5-6982
La Habana

אַ יאָר פון גליק פרייד און פראָספעריטעט
ווינטשן מיר אַלע אונזערע קליענטן פריינט
און דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

A. WAGNER

IMPORTADORES DE QUINCALLA - SEDERIA
NOVEDADES

Bernaza 213 Teléfono 55-9692 Cable: Wagnerbros
HABANA

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

LA FERIA

de JAIME WINIKOR

Avenida de Bélgica No. 556.—Teléfono W-8044

La Habana

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קלינטן
פריינט און דער גאַנצער קאַלאָניע אין קובאַ
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

CERRO CENTRAL TEXTILE, S. A.

FABRICA DE TEJIDOS DE PUNTO

Camisetas "MORRO" — Camisetas "C. M. Q."
Pantalones "TULIPAN"

Falgueras 414
Cerro

Teléfono A-6862
Habana

אַ גליקלעכן און צופרידענעם יאָר ווינטשן
מיר אַלע אונזערע קלינטן פריינט און
דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע אין קובאַ.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

ALMACENES 361

IMPORTADORES DE TEJIDOS

Muralla 361
entre Aguacate y Compostela

Teléfono A-0548
Habana, Cuba

—0—

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
פריינט און באַקאַנטע און ווינטשן זיי אַ יאָר
פון גליק פרייד און פיל פראָספעריטעט.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

RICLA TEXTILE

FABRICANTES DE ROPA INTERIOR
Y ARTICULOS DE PUNTOS

MURALLA No. 107
Habana, Cuba

TELF. M-7066

—0—

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן
פריינט און דער גאַנצער קאַלאָניע אין קובאַ
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

די וויכטיקסטע טעטיקייטן פון ישוב, אין בילד

די נייע-דערוויילטע פאַרוואַלטונג פון „וויצא" נעמט איבער די לייטונג אויף דעם מיטאָג וואָס אין ארגאַניזירט געוואָרן דעם 25-טן נאָוועמבער אין זאל פון פאַטראַנאַט.

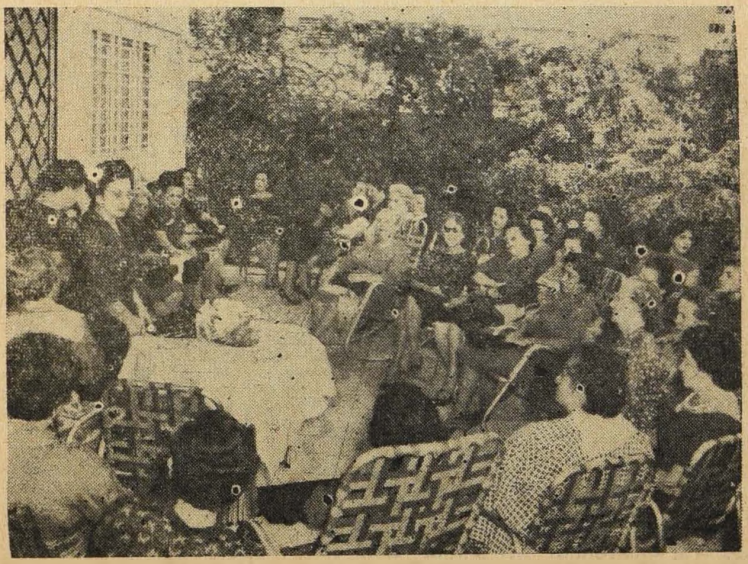
פרעזידיום אויף דעם חנוכה-הבית פון ציוניסטישן בית-עם וואס איז פאַרגעקומען דעם 12-טן דעצעמבער, מיט דער באַטייליקונג פון דר. אברהם דרום (רעדנדיק) אמבאסאדאר פון ישראל.

ציוניסטישער פאַרייניקונג פירט דורך דעם 13-טן דעצעמבער אַן ערן־אויפנאַמע לכבוד דעם ישראל־אמבאסאַדאָר דר. אברהם דרום, מיט דער באַטיליקונג פון פאַרשטייער פון אידישע אינסטיטוציעס. אויף די פאַלגנדע צוויי בילדער זעט מען דר. אברהם דרום, שמועסנדיק מיט כלל־טוער פון אונזער ישוב.

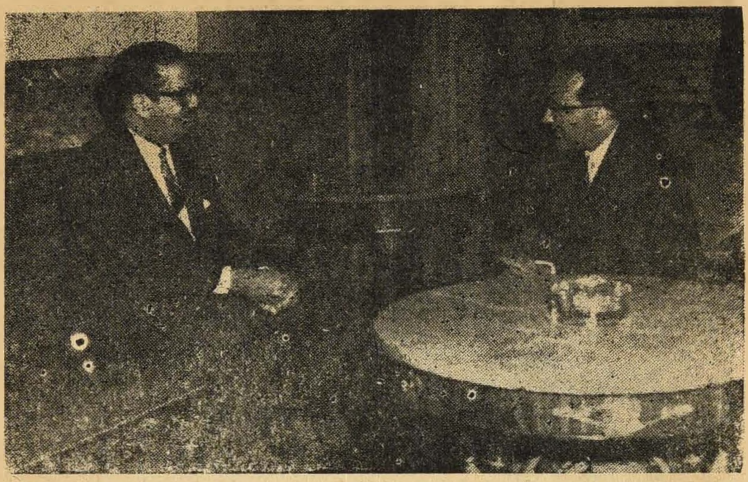
דעם 17-טן דעצעמבער איז פאַרגעקומען א „וויצא"-מסיבה אין דער פריוואט-
ער היים פון פרוי סאילא לעווין. אין שייכות מיט דער פראַקלאַמירונג פון
חודש פאַרן אידישן קינד.

דעם 30-טן דעצעמבער איז באנייט געוואָרן דער אַנדלס-אַפּמאַך צווישן קובא און ישראל. אויפן פאָלגנדן בילד זעט מען דר. יואל בררומי (לינקס) דער שאַרזש ד'אפער פון ישראל און דר. ראול ראָא קובאנער אויסלאַנדס-מיניסטער, נאָך דעם ווי זיי האָבן אונטערגעשריבן דעם אַפּמאַך.

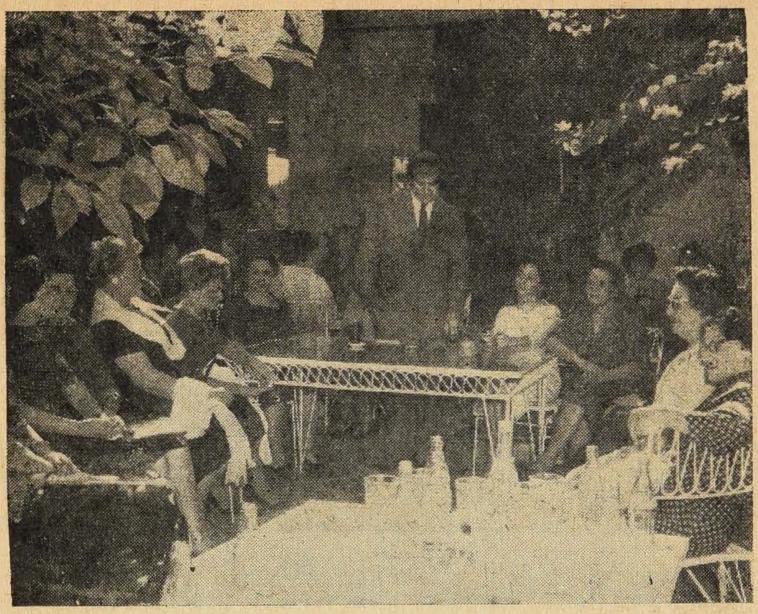
דעם 20-טן יאנואר קומט פאר די ערן-אויפנאבע פאר דעם אקרעדיטירטן דיפלאמאטישן פארשטייער פון ישראל דר. יואל בררומי, ארגאניזירט דורך דער פארוואלטונג פון פאטראנאט מיט דעם אנטייל פון פארשטייער פון אלע אידישע אינסטיטוציעס. ביים מיקראפאן: דר. יואל בררומי האלטנדיק זיין רעדע.

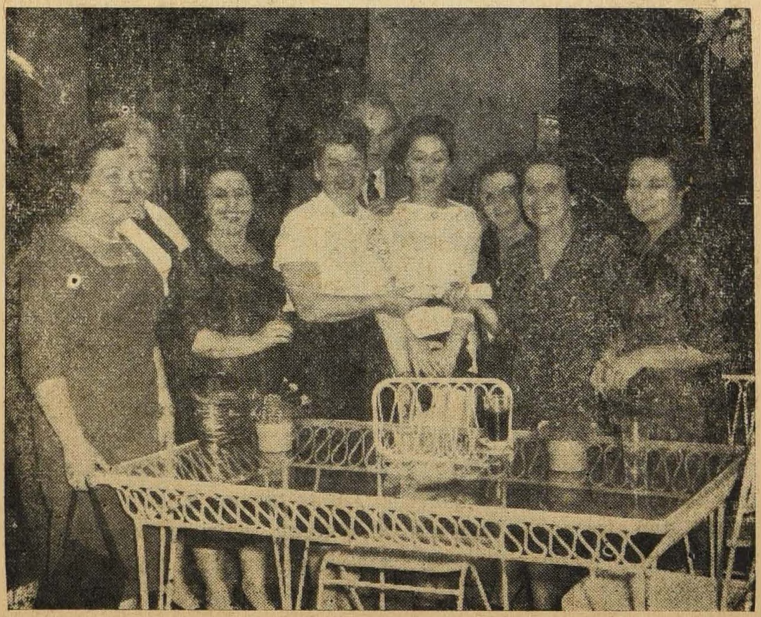
דער דיפלאָמאַטישער פאַרשטייער פון ישראל דר. יואל בררומי ווערט אויפ־
גענומען דורך דעם פרעזידענט פון דער רעפובליק חר. אַסוואלדא דאַרטיקאַס.

דער דיפלאָמאַטישער פאַרשטייער פון ישראל דר. בררומי און דער קאַנסול
פון ישראל ה' ס. מ. קאַפלאַן באַטיילִיקן זיך דעם 28־טן יאַנואַר אין דעם אָקט
פון דער קובאַנער שולע „עסטאַדא דע איזראעל", געווידמעט דעם 107־טן
געבורנטאָג פון קובאַנער אַפּאָסטאָל און פרייהייטס־קעמפער כאָסע מארטי.

דעם 3-טן פעברואר קומט פאר אין דער פריוואטער היים פון פרוי נינא סענאל א „וויצא"-מיטגלידער און עס טרעט אויף אלס גאסט-רעדנער ה' יוסף טכארניצקי, דירעקטאר פון לאטיין-אמעריקאנער דעפארטאמענט פון קרן-היסוד אין ירושלים, וועלכער האט זיך געפונען אויף א קורצן באזוך אין האוואנא.

פּרעזידיום פון דעם ערן־באַנקעט לכּבֿוד דעם דיפּלאָמאַטישן פֿאַרשטייער פון מדינת ישׂראל דר. יואל בּרמוי, אָרגאַניזירט דורך דער ציוניסטישער פֿאַרייניקונג און „וויצא" זונטיק דעם 7-טן פֿעברואַר 1960.

די גרופּע חשובע פרויען, וועלכע האבן געהאָלפן אָרגאַניזירן דעם טיי־אָוונט לטובת דעם אידישן אַנטי־טיבערקו־לאָז קאָמיטעט, וואָס איז באַדערעקומען דעם 23-טן פעברואר, אין „פּאַטראָנאַט" און וואָס האָט אריינגעבראַכט א באַדייטנדע סומע צו דערן דעם דעפיציט פון דער הילפס־אינסטיטוציע. פון רעכטס צו לינקס זעט מען די פרויען: י. לעווין, באַלדאַם, אַלטשון, וואָדאַנאַם, יוקען, פינגערהאָלף, שאַפּאָטשניק און עמא און דושאַנעט שעכטער.

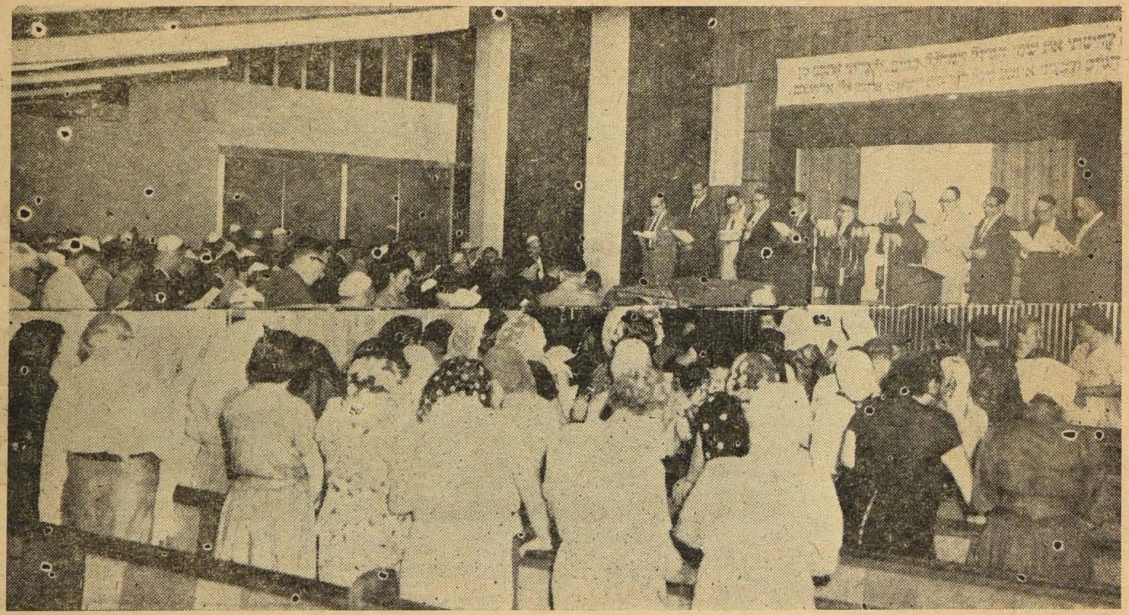
אלגעמיינער אספעקט פון פובליקום אין פרעזידיום ביי דער „וויצא"-אויפנאמע לכבוד דעם דיפלאמאטישן באר־
שטייער פון מדנית ישראל, יואם איז פארגעקומען דעם 2-טן מערץ. ביים מיקראפאן: דר. יואל ברמומי.

דעם 20-טן אַפּריל האָט די זויצע דורכגעפירט א אינטערנעמונג געווידמעט דעם 100-טן געבורטסטאָג פון דר. טעאָדאָר הערצל און עס איז אויפגעטראָטן אלס רעדנער דער קאָנסול פון ישראל ה' ס. מ. קאָפּלאָן (שטייענדיק). ביי דער געלעגנהייט האָט דער קובאָנער צייטונגסמאן ה' אָגוסטין טאָמאַרגא איבערגעגעבן איינדרוקן פון זיין באָזוך אין מדינת ישראל

דעם 20-טן אַפּריל האָט די ווייצ דורכגעפירט אַ אינטערנעמונג געווידמעט דעם 100-טן געבורטסטאָג פון דר. טעאָדאָר הערצל און עם איז אויפגעטראָטן אלס רעדנער דער קאָנסול פון ישראל ה' ס. מ. קאָפלאָן (שטייענדיק). ביי דער גרעגנהייט האָט דער קובאָנער צייטונגסמאן ה' אַגוסטין טאַמאַרגאָ איבערגעגעבן איינדרוקן פון זיין באזוך אין מדינת ישראל

אַלגעמיינער אַספעקט פון פּרעזידיום און דעם אָנוועזנדן עולם אויף דעמגערדענק-אָוונט נאָך די קדושים, וואָס איז דורכגעפירט געוואָרן אין דער קהלה „ערת ישראל", זונטיק דעם 24-טן אפריל„ 9 אין אָוונט.

דעם 2-טן מאי איז אין האָטעל „האוואנא היל־טאָן" (היינט „האוואנא ליברע") פאָרגעקומען דער גרויסער פאָלקס־מיטינג צום 12־טן יום־העצמאות פון מדינת ישראל מיט דער באַטייליקונג פון קרוב צוויי טויזנט מענטשן. ביים פּרעזידיום זעט מען פון לינקס צו רעכטס: ריקאַרדאָ סוביראנא לאָבאָ, קאָנסול מיניסטער אין ישראל; ה' שמאי כהנא, שאָרוש ד'אפער פון דער ישראל־לעגאַציע; משה לעווין, פּרעזידענט פון דער ציוניסטישער פאַרייניקונג און פון ספּעציעלן קאָמיטעט פאַר די יום־העצמאות פייערונגען; קאָמענדאַנט אַלמעכיראָס, שטאָ פון דער פאָליציי; ס. מ. קאָפּלאָן, קאָנסול פון ישראל; אַגוסטין טאַמאַרגאָ, רעדנדיק וועגן זיין באַזוך אין ישראל; פרוי וועלטורא און אַנדערע.

א טייל פון דעם צוויי טויזנט קעפיקן עולם וואס האט זיך פארזאמלט אין גרויסן סאלאן פון האטעל „האוואנא הילטאן". צו פייערן דעם 12-טן יום-העצמאות פון מדינת ישראל.

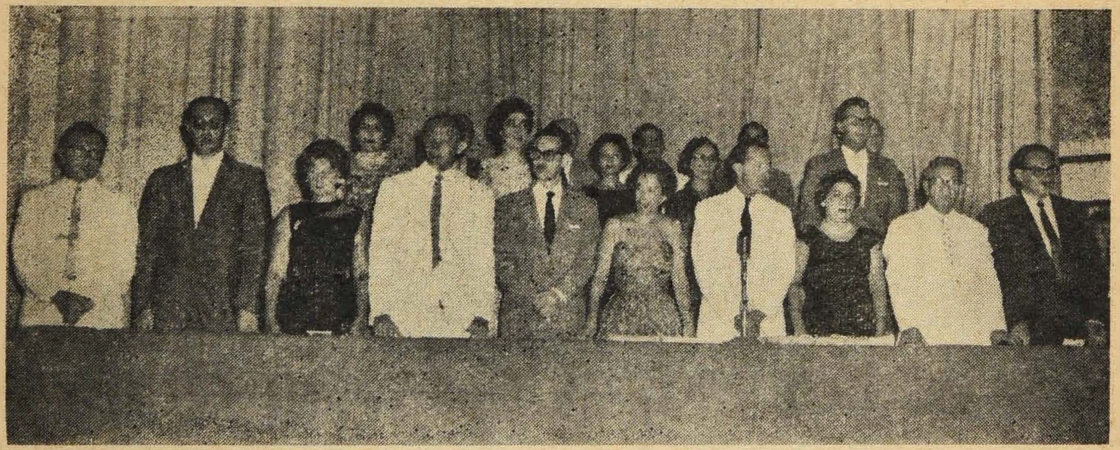
דער דיפּלאָמאַטישער פאָרשטייער פון ישראל ה' שמאי כהנא האָלטנדיק זיין וואָרט בעת דער צערעמאָניע פון לייגן א קראַנץ בלומען ביים מאָנומענט פון קובאַנער פרייהייטס-קעמפער כאָסע מארטי, אין שייכות מיטן יום-העצמאות פון מדינת ישראל. (דעם 3-טן מאי, 12 בייטאָג).

אין שייכות מיטן 12-טן יום-העצמאות האָט דער דיפּלאָמאַטישער באַרשטייער פון ישראל ה' שמאי כהנא דורכגע-
פירט דעם 3-טן כאָ, פון 7 ביז 10 אין אָוונט, אין האָטעל „הילטאָן", א רעסעפּשאָן לכבוד רעגירונגס-אויטאָרי-
טעטן, דיפּלאָמאַטישן קאָרפּוס און באַרשטייער פון אידישע אינסטיטוציעס.

אין חודש יוני איז דורכגעפירט געוואָרן א פייערלעכער אקט צו דער איינשוועָרונג פון דער נייער פאַרוואַלטונג פון אידישן פרויען פאריין. אויפן פאָלגנדן בילד זעט מען די נייע פּרעזידענטין פרוי לובא זאָלל, ווען זי טוט אָן א קאָרסאַזש בלומען דער שוועקגייענדער פּרעזידענטין, פרוי אנא גאַרמיזא. אלס אנערקענונג פאַר איר איבערגעגעבענער ארבעט לטובת דער הילפס-אינסטיטוציע.

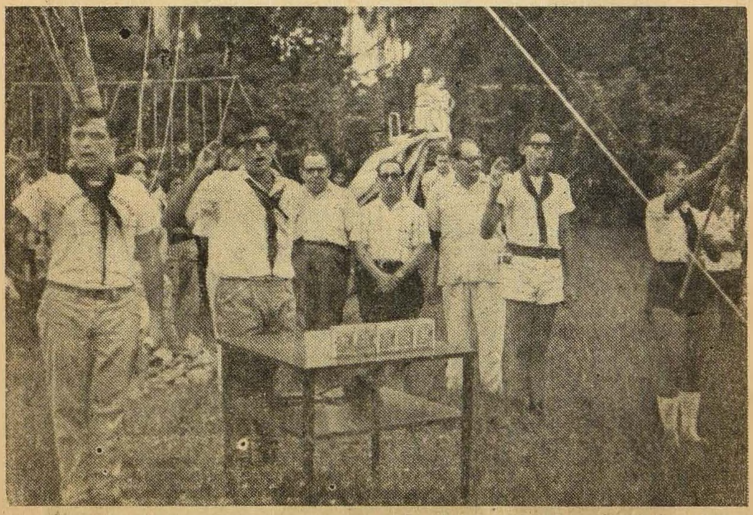

דער פּרעזידיום פון דעם גראדואיר-אָקט פון דער אידישער מיטל־שול ביי דער צענטער שול, וואָס איז באָרגע־
קומען דעם 2-טן יולי. דאָ זעט מען די שול-טוער, לערער און די געלאָדענע ג ע ס ט.

די 12 גראדואנטן פון דער מיטל-שול פון דער אידישער צענטער-שולע, פאטאגראפירט צוזאמען מיט זייערע באגלייטער.

די מושבה פון „השומר הצעיר" אין דער פינקע „לאס מארגאריטאס" איז פאַרגעקומען פון 2-טן ביז דעם 23-טן אויגוסט. די צוויי בילדער זענען גענומען געוואָרן דעם 14-טן אויגוסט, וועו אויף דער מושבה זענען אויפגענומען געוואָרן עלטערן און געסט און איז דורכגעפירט געוואָרן א ספּעציעלער פייערלעכער אקט.

1960 - 61 תשכ"א - 5721

LA GARANTIA

Ropa Interior y Camisas de Trabajo

De N. SMOLANSKY

BERNAZA NUM. 236. HABANA

Teléfono A-8616

צום נייעם יאר באגריסן מיט אַלע אונזערע קליענטן.
פריינט אוך דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובא.

זאל דאס נייע יאר ברענגען פרייד
פאר אַלע אידן אויף דער וועלט!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

פאַמיליע סמאַלאַנסקי

S. BRASLAWSKY

Bernaza 233 **Telf. M-1210**

Habana

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן
פריינט און דער גאַנצער קאָלאָניע אין קובאַ
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

Z. SHAFTAL

ALMACEN DE TEJIDOS
Y CARTERAS DE SEÑORAS

Compostela 561 Teléfono W-4690
entre Muralla y Sol Habana, Cuba

א יאָר פון גליק פרייד און פראָספעריטעט
ווינטשן מיר אַלע אונזערע קליענטן פריינט
און דער גאַנצער א י ד י ש ע ר קאָלאָניע.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

ALBERTO HERNANDEZ RODRIGUEZ

Contador

לעגאלער דעפארטאמענט אונטער דער
אנפירונג פון אדוואקאט

SEGISMUNDO PARES VALDES

בוך - פירער

30 יאר דינענדיק אויפריכטיק
דער אידישער קאלאניע
אלע סארטן פון פארזי-
כערונגען פון ערשט-
קלאסיקע קאמפאניעס.

שטענדיק צו אייער
דינסט

Edificio BOSCH, Deptos. 206 y 208
MURALLA 213 y 215 entre Cuba y Aguiar
Teléfonos: W-8959 y W-3086

SALUDA CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO A LA COLECTIVIDAD HEBREA DE CUBA HACIENDO VOTOS FERVIENTES POR SU BIENESTAR Y PROGRESO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

THE FAIR

VESTIDOS Y ABRIGOS DE CALIDAD Y **ESTILO**
PERFECTO PARA TODAS OCASIONES

San Rafael 203 y 205 — Tel. A-6176 — **Habana.**

HABANA

— ◆ —

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן
פריינט און דער גאַנצער קאַלאָניע אין קובאַ
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

BENJAMIN TERNER

TERNER'S — LAS CARTERAS MODERNAS

Compostela 563 **Telf. W-3837**

HABANA

אַ גליקלעכן און צופרידענעם יאָר ווינטשן
מיר אַלע אונזערע קליענטן פריינט און
דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע אין קובאַ.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

1960 - 61 תשכ"א - 5721

Kalman Wodonos

Almacén de Pieles Americanas y del País
Hules, Badanas y Cordones

BERNAZA 210 TELF. A-4385
HABANA

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
קליענטן און באַקאַנטע. און ווינטשן זיי אַ
יאָר פון פֿראָספּעריטעט. גליק און פרייד !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

BIGELMAN, S. A.

TEJIDOS Y CONFECCIONES
FABRICA DE TELAS DE PUNTO
CAMISETAS, BLOOMERS Y SWEATERS

BERNAZA No. 209 LA HABANA, CUBA

TELFS. 55-5062, 6-7738 y 8-6733

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער נאנצער אידישער קאלאניע אין קובא
און ווינטשן אלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

FLORIDA STORE

Vestidos Importados -

NEPTUNO No. 306 (entre Aguila y Galiano). **Habana**

Teléfono A-4027

◆ ◆

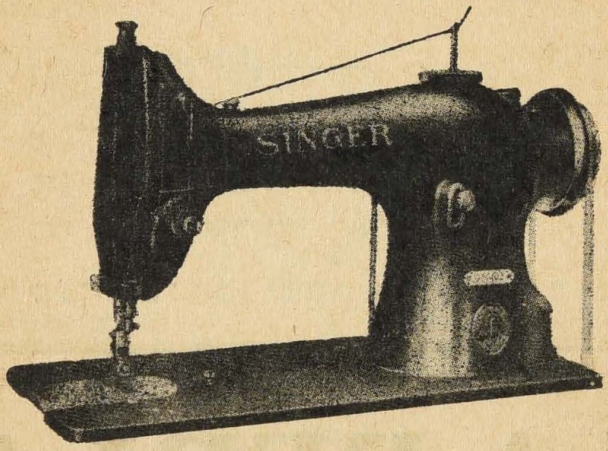
מיר באגריסן צום נייעם יאר אלע אונזערע
פריינט און באקאנטע. און ווינטשן זיי א יאר
פון גליק, פרייד און פיל פראספעריטעט.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

American Sewing Machine Co.

DRAGONES No. 202 TELEFONO W-0311

HABANA — CUBA

דער אייניציקער אידישער געשעפט פון אַלע סאָרטן
מאַשינען פאַר קאָנפעקסיאָן און פאַר דער היים.

MAQUINAS INDUSTRIALES Y DEL HOGAR SINGER
Y OTRAS MARCAS
ACEITE AGUJAS Y ACCESORIOS "SIMANCO"

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
קליענטן און באַקאַנטע און ווינטשן זיי אַ
יאָר פון פראָספעריטעט גליק און פרייד !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Fábrica de Camisas

RECORD

de SINGER y HNO.

Bernaza 219 Tel. A-0276

אַ גליקלעכן און צופרידענעם יאָר. ווינטשן
מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און
דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

LA PERLA

SRETER Y HNO.

GRAN SURTIDO EN JOYERIA,

QUINCALLA Y FANTASIAS EN GENERAL

Dragones 13, esq. a Zulueta **Telf. W-9131**

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
קליענטן און באַקאַנטע און ווינטשן זיי אַ
יאָר פון פראָספעריטעט גליק און פרייד!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

1960 - 61 תשכ"א - 5721

CONFECCIONES MASCOT

ALMACENISTAS E IMPORTADORES
CONFECCIONES EN GENERAL

TRAJES "MONTERREY"

AGUACATE 509 **TELF. A-6645**

HABANA — CUBA.

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן.
פריינט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובא.

זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד
פאַר אַלע אידן אויף דער וועלט!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

משה שלעזינגער און פאַמיליע

LA CASA BEN

TALLER DE ROPA HECHA EN GENERAL

DE

SZUCHMACHER Y MINSKY

Avenida de Bélgica 489 **Teléfono M-6176**
(antes, Monserrate) Habana

HABANA

—0—

מיר באגריסן צום נייעם יאָר אלע אונזערע פרײַנט און באקאַנטע,
און ווינטשן זיי אַ יאָר פון גליק, פרייד און פיל פראָספעריטעט!
לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

ALMACEN DE PIELES

La Casa Lazaro

de

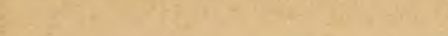
LAZARO BRINBERG

AMARGURA 361. **TELF. M-6207.**

Habana

אַ גליקלעכן און צופריידענעם יאָר ווינטשן
מיר אַלע אונזערע קלינטן פרײַנט און
דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ.
לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

געזעלשאַפטלעכע טוער וואָס האבן אָנגעפירט מיט די אידישע אינסטיטוציעס אין פּאַרגאַנגענעם יאָר תש״ך

ציוניסטישע פאַרייניקונג אין קובא

סענדער מ. קאַפּלאַן — ערן · פּרעזידענט.

משה לעווין — פּרעזידענט.

איסאַק בערעזדיווין — ערשטער וויצע פּרעזידענט.

נחום ראָזענצווייג — צווייטער וויצע פּרעזידענט.

יוסף לוריא — גענעראַל סעקרעטאַר.

באָרים שאַמעס — וויצע סעקרעטאַר.

משה באַלדאָם — קאַסיר.

איסאַק ראָשבאָום — וויצע קאַסיר.

יוסף בלומענקראַנץ — אַדמינים-טראַטאָר.

יעקב איזראַעליט — וויצע אַדמיניסטראַטאָר.

חיים שיינוק — סעקרעטאַר קאָנטאַדאָר.

לעאָן יאַרמוס — דירעקטאָר פון יוגנט דעפּאַרטמענט.

סענאַסטיאָן קאָנאָ און האַרי בערענטאַל — סופלענטעס.

דר. סאַלאָמאָן לוצקי — לעגאַלער ראָטגעבער.

פּאַטראָנאַט פּאַר א געזעלשאַפטלעכער היים און בית · הכנסת פּאַר די אידן אין קובא

הערמאַן הייזלער — פּרעזידענט.

אהרן יוקען — ערשטער וויצע פּרעזידענט.

לייב גאַרמיזאָ — צווייטער וויצע-פּרעזידענט.

נחום ראָזענצווייג — דריטער וויצע פּרעזידענט.

איסאַק גורוויטש — סעקרעטאַר.

עליאָס גוריאַן — ערשטער וויצע סעקרעטאַר.

לעאָן גילבאַרב — צווייטער וויצע סעקרעטאַר.

כוליא קאַריטי — קאַסיר.

הערמאן בערענס — ערשטער וויצע קאסיר.

סאמועל גאסאף — צווייטער וויצע קאסיר.

סאלאמאן ראפאפארט — אדמינים-טראטאר.

וואקאלן: — באריס גלאבערמאן, יוסף וויטקינאס, מארים קאנסקי, וואלף שאפטאל, יוסף ראווינסקי, חיים בלאך, דר. ענריקע אייבער, זישע וויים, חיים טעוול גרינבערג, יעקב מוקאסעי, מיגעל צימבלער און ענרי-קע קויפמאן.

דר. בערנארדא בענעס — לעגא-לער ראטגעבער.

אידישע קהלה „עדת ישראל" אין קובא

קלמן וואדאנאס — פרעזידענט.

משה בייגעלמאן — וויצע פרעזי-דענט.

אשר אייבענבאום — סעקרעטאר.

יעקב איזראעליט — קאסיר.

יקותיאל פיאלקאף — וויצע קאסיר.

האררי בערענטאל — אדמינים-טראטאר.

אהרן גייצהאלץ — וויצע אדמינים-טראטאר.

י. מ. וואפינסקי — גבאי.

וואקאלן: — וואלף שאפטאל, אלתר כ"ץ, דוד סאביע, סידני וויים, יהודה מאוושאוויטש, חיים בייגעלמאן און חיים בולבאנק.

אידישע האנדלס קאמער אין קובא

כאקאבא איזראעליט, — פרעזי-דענט.

קלמן וואדאנאס — וויצע פרעזי-דענט.

מיגעל בראסלאווסקי — סעקרע-טאר.

גבריאל ווינשטיין — וויצע סעק-רעטאר.

כאקאבא ליפשיץ — קאסיר.

נחום גראב — וויצע קאסיר.

וואקאלן: — מאיר מעכאבער, סא-לאמאן איוורי, אברהם יארמולאף, דוד מאץ, ה. ליבערשטיין, ראמאן כהן, כאסע פראשניק, איסאק מאנקארזש, און ק. פיאלקאף.

סופלענטעס: — סימאן יורקעוויטש און כאסע קאפעל.

אידישע צענטער שול אין קובא

מארים קאנסקי — ערן פרעזידענט.

שמואל פאפיר — פרעזידענט.

חיים דערעטשינסקי — וויצע פרע-זידענט.

לייבל לוסקי — סעקרעטאר.

בנימין וואלפע — וויצע סעקרע-טאר.

נח שאפירא — קאסיר.

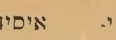
אינזשיניער מאנועל גארמיזא — וויצע קאסיר.

משה דערעטשינסקי — אדמינים-טראטאר.

לייב פערעטשאסקי — וויצע אד-מיניסטראטאר.

וואקאלן: — משה אבוסעוויטש, משה גרעשעס, גדליה גרינבערג, אב-רהם לוסקי, יוסף ליטאוויטש, יעקב מוקאסעי, פנחס פאפיר, דוד ראפא-פארט, חיים שאפירא, הערמאן כמא-לארטשיק, יעקב טאובענפעלד, א. ז.

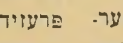
ווינשטיין, יעקב קאפוסטין, חיים ווי-
ניקאר, גדליה וואקסמאן, לואים זא-
קאריאס, מ. טווכמאן, שלמה זעלצ-
קער, מיגעל איזאוור און לעאן קאץ.

אוניאן העברעא

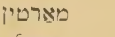
„שבת אחים".

ראול מיטראני — פרעזידענט.
מאוריסיא האליווים — ערשטער
ווייץ פרעזידענט.
אלבערטא פינס — צווייטער ווייץ
פרעזידענט.
ארכיטעקט כוליא ראדריגעז —
סעקרעטאר.
דר. כאקאבא מיטראני טאלעדא —
ווייץ סעקרעטאר.
ברוך זארקא — קאסיר.
ניסים פראנקא — ווייץ קאסיר.
סאלאמאן שוועד — קאנטראלאר.
כאסא ביטאן טאטשער — רעווי-
סאר.
וואקאלן: דוושאן פאליקאר, ראבער-
טא הילל, דאוויד ביטאן, אלבערטא
האביב און סאלאמאן קאמכי.
דר. דיאניסיא קאסטיעל — לענא-
לער ראטגעבער.

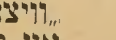
יוניטעד היברו קאנגרעגיישאן.

(טעמפל בית - ישראל)
מאריס מיאראקאס — פרעזידענט.
דר. פיליפ קנאפפקע — ווייץ פרע-
זידענט.
ארטור האמעל — קאסיר.
איסידאר סטעטנער — ווייץ קא-
סיר.
דר. עווערארדא יאנעס מאראלעס—
לעגאלער ראטגעבער.
מאיר פוקסבערג — סעקרעטאר-
קאנסיליער.
אסקאר גורפינקעל — ווייץ סעק-
רעטאר קאנסיליער.
וואקאלן: — אלבערטא בעראר, סא-
לאמאן עפשטיין, כוליא קראמער,
מארטין מייער, טשארלעס מאיארקאס,
מיגעל מ. מענדעלסאן, לאזארא לי-
וואוויטש, לואים ראזענטאל, הענרי
ב. סעליג, טשארלעס שאפירא און
מאריס שוואץ.

בני ברית לאזשע „מאימאנידעס"

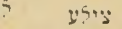
אלבערטא טיאנא — פרעזידענט.
דר. כאקאבא אלבא מאיא — ער-
שטער ווייץ פרעזידענט.
עמיליא ראזסא — צווייטער ווייץ
פרעזידענט.
ערווין גאטהעלף — קאסיר.
ענריקע בענרעי — ווייץ קאסיר.
דר. דיאניסיא קאסטיעל — לענא-
לער ראטגעבער.
פרימיטיווא ראמירעז — סעקרע-
טאר קאנסיליער.
דושאק ראדריגעז — מאניטאר.

„ווייצא" . סעקציע א' אין קובא

עמא ליפשיץ — ערן פרעזידענ-
טין.
אנא קאזאלטשיק — פרעזידענטין.

דאַרא בענעס — ערשטע ווייַע פּרע-
זידענטין.
הילדא לייסטיין — צוויייטע ווייַצ-
פּרעזידענטין.
סאַניע פינקעלמאַן — סעקרעטאַרין.
ציליע לעוונער — ווייַצ סעקרע-
טאַרין.
אידא קאַציעל — קאַסירערין.
כוליא עפּשטיין — ווייַצ קאַסירע-
רין.
וואַקאַלן און מיטגלידער פון די
פּאַרשיידענע קאַכיסיעס:
עוא ווייכמאַן, פרידא ארבער, אנא
קריגער, נינא סטראַל, כוליא קאַפּלאַן,
סימא קאַופמאַן, רייוא בייקאַוויטש,
בעלא טערנער, פרידא ראַשבאום, פרי-
דא שטשוטשינסקי, אלגא שוב, לאה
קאַזאַלטשיק, פאַניע ריקלאַנסקי, ציליע
ארבער, מישע ראזענבערג, אפּעליא
לוריא, זאַלא לעווין, עטא זאק, מאַריא
קורקין, גיטל וואַלסאַן, ראזע לאַשינ-
סקי, לאַניע אייזענבערג, בערטא לאַפּ-
סקער, פּאוליגא טוכמאַן, זלאַטקע לעוו
פרידא באַלדאַס, סעסיליא וויַלבער,
עוא דערעטשינסקי, פּאַני לאַפּסקער,
ראַסאַליא פוקסבערג,
שרה בערעזדיוין, ראַסאַל פערקאַל,
פּאַלא רודמאַן, קלאַרא לעשניק, מאַריא
הערשמאַן און מינא יאקולא.

ספרדישע וויצא - סעקציע

סאַרא ב. דע בעהאר — ערן פּרעזי-
דענטין.
לונא ב. דע מיטראַני — פּרעזי-
דענטין.
לונא מאַטאַלא און פּאוליגא לעווי
— וויצע פּרעזידענטינס.
ראַסאל עזאזי — סעקרעטאַרין.
סוסאַנא בעהאר — וויצע סעקרע-
טארין.
ראַסאל כ. דע בעהאר — קאַסי-
רערין.
כוליטא בעהאר — וויצע קאַסי-
רערין.
רעכינא בעהאר און לואיסא לעווי
— רעווויזאַרן.
וויקטאריא אדוט — דירעקטאַרין
פאר מיטגלידער.
וויאַלעטא מ. דע פינס — ראַטגע-
בערין.

וויצא יאנג - וואומען

לואיסא וואַקסמאַן — ערן פּרעזי-
דענטין.
סוסי שלעזינגער — פּרעזידענטין.
ראַסאל פּאַרא — וויצע פּרעזידענ-
טין.
באַפיא שוואַרצבוים — סעקרע-
טארין.
אפּעליא טאובענפעלד — וויצע-
סעקרעטארין.
בערטא גינזבורג — קאַסירערין.
מאריא וואַקסמאַן — וויצע קאַסי-
רערין.

חברה קדישא וחסד של אמת אין האוואנא

קלמן וואַדאַמאַ — פּרעזידענט.
אהרן גייצהאַלין — ערשטער וויצע
פּרעזידענט.
אשר אייכענבאום — צווייטער וויי-
צע פּרעזידענט.

אהרן יוקעז — געזעראל סעקרע־
טאר.
וואלף שאפטאל — וויצע סעקרע־
טאר.
ברוך גלאבערמאן — קאסיר.
משה בויגעלמאן — ערשטער וויצע
קאסיר.
יקותיאל פיאלקאף — צווייטער וי־
צע קאסיר.
האררי בערענטאל — אדמיניסטרא־
טאר.
יעקב איזראעליט — ערשטער וי־
צע אדמיניסטראטאר.
מאקס וויס — צווייטער וויצע־
אדמיניסטראטאר.
חיים קלאם — גבאי.

געזעלשאפט „בריידר פון ישראל"

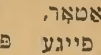
אהרן מינדיק — פרעזידענט.
וואלף שאפטאל — סעקרעטאר.
לייב גאלד — קאסיר.
דר. דיאניסיא קאסטיעל — לעגא־
לער ראטגעבער.
מאקס סאסנא — ערשטער וויצע־
פרעזידענט.
זישע וויים — צווייטער וויצע פרע־
זידענט.
לייב גילפארב — דריטער וויצע־
פרעזידענט.
סענדער בענדער — פערטער וויצע
פרעזידענט.
רפאל גאמפאן — ערשטער וויצע
סעקרעטאר.
כאקאבא קיראוו — צווייטער וויצע
סעקרעטאר.
אהרן מאנקארוש — דריטער וויצע
סעקרעטאר.
כוליא פעלדמאן — ערשטער וויצע
קאסיר.
לאזארא ברינבערג — צווייטער וי־
צע קאסיר.
מוסיא לעווין — דריטער וויצע־
קאסיר.
וואקאלן: — פרוי לובא זאלל, מאר־
קום ווינאקור, מענדל זארוצקי, אהרן
שניידער, משה גרינבערג, כוליא וולא־
דאווסקי און משה פאפעלניק.
סאמועל גאלפאנד, כאטא ראבינא־
ויטש, שמעון סאטראן און יוסף גאר־
בוז — ערן פרעזידענטן.
בית - החיים קאמיסיע: איזידאר
מיכאלי — אדמיניסטראטאר.
סאלאמאן פעלדמאן — ערשטער
וויצע אדמיניסטראטאר.
סאלאמאן ראפאפארט — צווייטער
וויצע אדמיניסטראטאר.

כאמיטעט צו שטיצן ייבערקולאטע און מענטאלע קראנקע

אברהם פיש און יוסף אייבעשיץ —
ערן פרעזידענטן.
חיים קיער — פרעזידענט.
זשאנעט שעכטער — וויצע פרעזי־
דענט.
וואלף פינגערהאף — סעקרעטאר.
באילא לעווין — וויצע סעקרעטאר.
קלמן וואדאמאם — קאסיר.
פרידא באלדאם — וויצע קאסיר.
אברהם מ. מאדאזו — אדמינים־
טראטאר.
שמואל גאלדבערג — וויצע אדמי־
ניסטראטאר.
וואקאלן: — מארים ראזענבאנד,
ראובן אייזען, חיים וואלפע, יוסף

דוואָרין, מ. פרידמאַן, משה ליגאַטאָר, רבקה אַלטשון, כיניא יוקעל, פייגע וואַדאַנאָם, טעמע שעכטער און שרה פינגערהאָף.

אהרן יוקען און יוסף ראָזוינסקי — רעוויזאָרן.

אידישער פרויען פאריין אין קובא

אָנרעט גאַרמיזאָ — ערן פֿרעזידענטין.

לובא זאַלל — פרעזידענטין.

לובא ראָזענבערג — וויצע פרעזידענטין.

אידא מאַדאַריאַגא — סעקרעטארין.

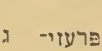
אידא רייך — וויצע סעקרעטאַרין.

אנא קאַריטי — קאַסירערין.

עסטעלאַ קופער — וויצע קאַסירערין.

וואָקאַלן: — לובא בערענס, ציליא ווייגטרויב, בערטא בערמאַן, רחל גאַדלעם, סילוויא טעלסאַן, אסתר שאַפּשניק, עווא דערעטשינסקי, געניע קאַלער, טאַלא בלאָך און פּאַניע קלעפּאַטש.

וואָקאַלן סופּלענטעם: — כאַנטשע וואַפינסקי, אנא פינקום, ראָסא לאַסאָף, העניע אייזען אין אסתר זאַנדבערג.

לַיי - קאַסע ביים אידישן פרויען פאריין

בלומע קריגער — ערן פרעזידענטין.

שרה אשינסקי — פרעזידענטין.

לובא ראָזענבערג — ערשטע וויצע פרעזידענטין.

אסתר שאַפּאַטשניק — צווייטע וויצע פרעזידענטין.

פּאַלא קוביליון — סעקרעטארין.

לוסיא גינזבורג — ערשטע וויצע סעקרעטאַרין.

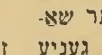
בערטא שאַפּירא — צווייטע וויצע סעקרעטאַרין.

לובא ראָזענפעלד — קאַסירערין.

לובא בערענס — ערשטער וויצע קאַסירערין.

גיטא גינזבורג — צווייטע וויצע קאַסירערין.

וואָקאַלן: — ראָזע ראַפאַפּאָרט, רחל גאַדלעם, סאַביא קרעסס, רבקה שלאַזינגער, מאַניא שומער, גאַלע טוכמאַן, בערטא בערמאַן, לי ביגעלמאַן, סאַילא אַנדורסקי און פּאַלע זינגער.

מוטער פאַראַנד פון דער אידישער צענטער שולע

ווירכיניא ליטאַוויטש — ערן פֿרעזידענטין.

אנא זעלאַנקער — פרעזידענטין.

פרידא ארבער — וויצע פרעזידענטין.

מאַטילדע וואַלפּע — סעקרעטארין.

ראַקעל טוכמאַן — וויצע סעקרעטארין.

אסא געלמאַן — קאַסירערין.

דאָרעטא פייגענבלאַט — וויצע קאַסירערין.

ראָסיטא אייבער — פּראָטאָקאָל-סעקרעטאַרין.

עלסא שאַפּירא — טאַרכעטערא.

עלענא סאַביע, שרה לעווין, מאַניע

דערעטשינסקי און ראקעל טראכטער — אונטערנעמונגס קאמיסיע.

מאריא סאסטשין און פאניע טרייביטש — קאמיסיע פאר אוניפארמעס.

ראסיטא אייבער, טערעסא פערטשוק, פייגע רובינשטיין און פרידא ארבער — קולטור קאמיסיע.

רעבעקא רובינשטיין — קאמיסיע פאר באלעט.

דארים איזאווער, ראסא גאלמאן, לובא קאץ און אנא דובנער — טעלעפאן קאמיסיע.

וואקאלן: — בערטא האכמאן, עדיטא עבענבאום, ראסא פעלדמאן, עווא אסאקי, ראסא גאלדבערג, הילדא וויניקאר, ווירסיניא ליטאוויטש, סארא גרעשעס, ראקעל טוכמאן און אידא אבוסעוויטש.

הנוער הציוני

שלמה ראבינאוויטש — ראש חקן.

אליהו ראזענבערג — סעקרעטאר.

צעכארא ביטאן — קאסירערין.

אפרים טוכמאן — דערציאונג און קולטור.

צבי לאופער — אויסגאבן.

אברהם ביטאן — וויצע סעקרעטאר.

אברהם פראנקא — וויצע קאסיר.

ברית תרומפלדור בית"ר

נתן קויפמאן — נציב.

יהודה סידראנסקי בעהאר — וויצע נציב.

יעקב עסטעס — סעקרעטאר.

לייב ווייזער — מפקד.

לעאן בארוך — צייטונג.

וואקאלן: — אסתר לעווי און שלמה סידראנסקי בעהאר.

הנהגה פון „השומר הצעיר"

שמואל דובעלמאן — ראש הקן.

שושנה רובינשטיין — סעקרעטארין.

אהרן ברום — קאסיר.

אלעקסאנדער אקסלראד — דערציאונג און קולטור.

יצחק טשערוואני — מדריך הנהגה.

עלטערן קאמיטעט פון השומר הצעיר

שמואל זיסהאלץ — פרעזידענט.

לילי שוואַרץ — סעקרעטארין און קאסירערין.

באמערקונג:

עס פעלן דא די פארוואלטונגען פון אייניקע אינסטיטוציעס פון האוואנא און פראווינץ. מיר האבן ניט געקענט רעגיסטרירן די געזעלשאפטלעכע טוער, וועלכע פירן אן מיט זיי צוליב צוויי סיבות: אייניקע אינסטיטוציעס האבן אונז ניט געענטפערט אין דער געהעריקער צייט און מיט אנדערע האבן מיר ניט קאנטאקט אנקניפן קיין קאנטאקט.

UNION ZIONISTA DE CUBA
ציוניסטישע פאַרייניקונג אין קובאַ
Prado 260 Habana

די ציוניסטישע פאַרייניקונג אין קובאַ באַגריסט צום נייעם יאָר אירע מיטגלידער און אַלע אידן פון קובאַ און ווינטשט אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

מיט געמיינזאַמע פאַרשטאַרקטע כוחות זאָלן מיר אַלע זיך אייניקן ארום דעם ציוניסטישן געדאַנק פאַר פאַרשטארקונג און פאַרפעסטיקונג פון אונזער מדינת ישראל.

פאַרוואַלטונג פון דער ציוניסטישער פאַרייניקונג

משה לעווין, פרעזידענט
יוסף לוריא, סעקרעטאַר
משה באַלדאַס, קאַסיר

תשכ"א - 5721 1960 - 61

אידישע קהלה „עדת ישראל"

פיקאטא און צקאסטא — האוואנא

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע מיטגלידער
פון דער קהלה „עדת ישראל" און כלל-ישראל אוּן
ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

קלמן וואַדאַנאַם, פּרעזידענט.
אשר עכענבאום, גענ. סעקרעטאַר.
כאַקאָבאַ איזראַעליט, קאַסיר.

אידישער וועלט קאנגרעס

די עקזעקוטיווע פון אידישן וועלט־קאָנגרעס אין ניו־יאָרק שיקט איבער דעם אידישן ישוב אין קובא א האַרציקע ברכה פאר

א שנת הצלחה ופדות

מיר ווינטשן אונזערע ברידער אין קובא אויפצובויען א מוסטער־האַפטן און אינהאַלטסרייכן אידישן לעבן, און אלס אן אקטיווער טייל פון אונזער פאָלק צו העלפן אונזערע באַשטרעבונגען פאר א גוטן כערטער מדינת ישראל און א שאפערישן אידנטום אין דער גאָרער וועלט.

מיר האָפן, אז דער אידישער ישוב אין קובא וועט זיין פאַרייניקט מיט אונז אין קאַמף פאר די רעכט פון אונזער פאָלק אין אלע אידישע קיבוצים.

עקזעקוטיווע פון אידישן וועלט קאָנגרעס
ניו־יאָרק

ציוניסטישע פרויען אַרגאַניזאַציע „וויצא"

לשנה טובה תכתבו ותחתמו

נעמט צו ליבע חברה צוזאַמען מיט אייער חשובער משפחה, אונזער ברכות און וואונטשן פאר א יאָר פון גליק און צופרידנהייט.

זאל דאָס נייע יאָר ברענגען די פאַרווירקלעכונג פון אונזערע אלעמענס וואונטשן, אז עס זאל קומען דער ענטגילטיקער שלום פאר אונזער פאָלק, און מדינת ישראל זאל קענען פראָגרעסירן אין א וועלט פון פרידן און גערעכטיקייט.

ציוניסטישע פרויען אַרגאַניזאַציע „וויצא"
(מעסא־צענטראל)

ד ע ר ח ס ד ש ל א מ ת

שטיצט עכט רעליגיעזע ענינים

ד ע ר ח ס ד ש ל א מ ת

קאָאפּערירט אין אַלע וויכטיקע געזעלשאפטלעכע אונטערנעמונגען

ד ע ר ח ס ד ש ל א מ ת

שטיצט די פילאַנטראָפישע הצטרכותן אין ישוב

ד ע ר ח ס ד ש ל א מ ת

העלפט אין קולטורעלע אונטערנעמונגען וואָס ברענגען כבוד דער אידישער קאָאָלניע

—0—

די דירעקטיוע פון
חברה קדישא חסד של אמת

באגריסט צום נייעם יאָר אַלע אידן
פון קובא. זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען
ישועות אויף אַלע אידן איבער דער
גאַנצער וועלט!

לשנה טובה תכתבו!

פֿאַרוואַלטונג פֿון חסד של אמת

קלמן וואַדאַנאַם, פּרעזידענט
אהרן יוקען, סעקרעטאַר
ברוך גלאַבערמאַן, קאַסיר

אידישע צענטער שול אין קובא און מיטל-שול
פיגעראָא 224 — סאַנטאָס סוארעז.

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

א גליקלעך און צופרידן יאָר ווינטשן מיר די
עלטערן, תלמידים-ות, דעם לערער-פּערסאָ-
נאַל, דעם מוטער פּארבאַנד און דער גאַנצער
אידישער קאָלעקטיוויטעט !

פּאַר דער פּאַרוואַלטונג:
שמואל פּאַפּיר, פּרעזידענט
לייבל לוסקי, סעקרעטאַר
נח שאַפּירא, קאַסיר

CAMARA DE COMERCIANTES E INDUSTRIALES HEBREOS
Muralla 474 Habana
ווערט מיטגלידער פון דער אידישער האַנדלס-קאַמער!

די פּאַרוואַלטונג פון דער אידישער האַנדלס-קאַמער
באַגריסט און ווינטשט אַלע מיטגלידער, ווי אויך דער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ, א דערפּאָלג-
רייכן און גוטן יאָר!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

כאקאבא איזראעליט, פּרעזידענט
מיגעל בראסלאווסקי, סעקרעטאַר
כאקאבא ליפשיץ, קאַסיר

TEMPLE BETH ISRAEL
יוניטעד היברו קאנגרעגיישאן
Ave. de los Presidentes, 502 — Vedado, Habana

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

א יאר פון גליק און פראספעריטעט
אלע מעמבער און דער גאנצער
אידישער קאלאניע אין קובא

ו ו י נ ט ש ט

UNITED HEBREW CONGREGATION

Morris Mayorkas, Presidente
Arturo Hammel. Tesorero
Meyer Fuchsberg, Secretario Canciller

SALUDAMOS CORDIALMENTE, CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO 5721 A NUESTROS MIEMBROS Y A COMUNIDAD HEBREA DE CUBA Y HACEMOS VOTOS POR SU BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

LOGIA BENE BERITH
Maimonides No. 1516.
Alberto Tiano, Presidente

אידישער פרויען פאַריין אין קובא
ליי-קאַסע ביים אידישן פרויען פאַריין אין קובא
מוראיא 424, 5-טער שטאָק, האַוואַנא.

א כתיבה וחתימה טובה!

אַלע אידישע אינסטיטוציעס, אונזערע מיטגלידער,
פרייַנט און סימפּאַטיקער, און דער גאַנצער
אידישער קאָלאָניע אין קובאַ!

פּאַרוואַלטונג פון אידישן פּרויען-פּאַריין
פּאַרוואַלטונג פון דער ליי-קאַסע ביים פּרויען פּאַריין

קאָמיטעט צו שטיצן טובערקולאָזע
און מענטאַלע קראַנקע
לוז 464 האַוואַנא, קובא.

די דירעקטיוֹרע פון אַנטי-טובערקולאָז קאָמיטעט ווינטשט אַלע אידישע אינסטיטוציעס, די מיטגלידער פון קאָמיטעט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע, א גליקלעכן און צופרידענעם נייַ-יאָר.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

פּאַרוואַלטונג פון אַנטי טובערקולאָז קאָמיטעט

חיים קיער, פּרעזידענט
וואָלף פּינגעראָף, סעקרעטאַר
קלמן וואַדאַנאָס, קאַסיר
אברהם מ. מאַדאָוו, אַדמיניסטראַטאָר

דער קאַנסול פון ישראל
און פרוי כוליא קאַפלאַן

שיקן איבער די אויפריכטיקסטע
באַגריסונגען צום נייעם יאָר צו
אַלע ציוניסטישע עסקנים און
געזעלשאַפטלעכע טוער און צו
אַלע זייערע פריינט און חברים.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

EL CENTENARIO

DE DAVID FENSTER

FELICITA CALUROSAMENTE A SUS NUMEROSOS CLIENTES HEBREOS EN PARTICULAR Y A LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN GENERAL, CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO.

לשנה טובה תכתבו!

Hermanos Grinberg

ARTICULOS DE PUNTO

Villegas 406 Telf. W-8050

HABANA

אַ יאָר פון גליק פרייד און פראָספעריטעט
ווינטשן מיר אַלע אונזערע קליענטן פריינט
און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

BERNETHAL, S. A.

IMPORTADORES DE

ARTICULOS PARA TAPICERIA DE MUEBLES

ACCESORIOS Y PARTES PARA AUTOS Y CAMIONES

TELEFONO U-3116 **ZANJA No. 559**

צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

ALEJANDRO GONZALEZ ARANGO
EMILIO GONZALEZ ARANGO

SALUDAN CORDIALMENTE, CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO A LA COLONIA HEBREA DE CUBA Y HACEN VOTOS POR SU BIENESTAR Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו

CORREDORES DE
SEGUROS Y FIANZAS

Referencias de la Colonia
Hebrea de Cuba,
Bancarias y Comerciales

Oficina: Edificio "La Cubana", Aguiar y Lamparilla
Apartado 2509 Teléfonos U-6480 y M-8229 Habana

א פארזיכערונגם - פאליסע קאנסאלידירט אייער תרשדיט. באשיצט אייער אנשטרענגונגען איז נאראנטירט אייער צוקונפט!

פארזיכערונגען פאר אימפארט, טראנספארט, שריפה, ציקלאן, עבנם-פארזיכערונג, שוי-פענצטער, ארבעטם-פארזיכערונג, פארזיכערונג קעגן גנבה אין קאמערץ און פריוואטער וואוינונג, אומגליקס-פאלן, אויטא-מאבילן און קאמיאנעס, אומארדנונג, ציווילע אויפרוויזן א. א. וו.

ROZEN TEXTILE

ALMACEN DE TEJIDOS

de NAUN ROZENGVAIG

Muralla 456 **Habana** **Teléfono A-2554**

—0—

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
פריינט און באַקאַנטע און ווינטשן זיי אַ יאָר
פון גליק פרייד און פיל פראָספעריטעט.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

SMOLÁRCIK Y CIA.

פאַבריקאַנטן פון די מאַרקעס:

"BOCANA" — "ALAMAR" — "ANTILLA"

MURALLA 366 - TELEFONO M-7861 - HABANA

—0—

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן
פריינט און דער גאַנצער קאַלאָניע אין קובאַ
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

KRIGER y Hno.

ALMACEN DE PIELES

Teniente Rey 354 Teléfono A-9085

HABANA

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאנצער קאַלאָניע אין קובאַ
און וויטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

MAQUINAS DE CALZADO, S. A.

Aguacate No. 406, entre Tte. Rey y Amargura

Telf. W3902 Habana, Cuba

Gerson Kriger, Presidente.

CASA LUSKI

Tejidos, Quincalla y Artículos de Punto en General
LUKY Marca Registrada

Bernaza 248 Tel. M-9534 Habana

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן
פריינט און דער גאַנצער קאַלאָניע אין קובאַ
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

DISTRIBUIDORES EXCLUSIVOS DE LAS MUÑECAS
"ROBERTA"
Marca Registrada

L. TOPP

Almacén Importador de Quincalla, Juguetería, Sedería, Fantasías y Novedades
Bernaza No. 241 Telf. A-9267 y W-8429
Habana, Cuba

אַ גליקלעכן און צופרידענעם יאָר ווינטשן
מיר אַלע אונזערע קליענטן פריינט און
דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע אין קובאַ.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

די פאבריקאנטן פון די פאסקעס „אוניווערסאל"

באגריסן צום נייעם יאר אלע זייערע
קליענטן און באקאנטע, און ווינטשן זיי א
יאר פון פראספעריטעט, גליק און פרייד!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

5A. AVENIDA

DE JULIO LIPSITZ

SASTRERIA Y CAMISERIA

GALIANO Y SALUD **TELF. A-9417**

אַ גליקלעכן און צופרידענעם יאָר. ווינטשן
מיר אַלע אונזערע קליענטן. פריינט און
דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Cortesía

de

A. T.

ABRAHAM SILBER

QUINCALLA Y NOVEDADES

MONSERRATE No. 487. TELF. A-3851
Entre Muralla y Tte. Rey. Habana

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע

קליענטן און באַקאַנטע און ווינטשן זיי אַ

יאָר פון פראָספעריטעט גליק און פרייד !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

אברהם זילבער און פאַמיליע

CHARLES SCHOENFELD

Distribuidor de

PRODUCTOS QUIMICOS Y FARMACEUTICOS
Y DE LOS
DEPURADORES DE AIRE "OZLAB"

EDIFICIO ATLANTIC Calle 23 No. 1155, Vedado

Telf.: 30-3645 Depto. 905

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן
פריינט און דער גאַנצער קאָלאָניע אין קובאַ
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

CONFECCIONES PARA CABALLEROS Y NIÑOS

K E N E D Y

DE OSCAR MANDEL

SOL No. 313 Teléfono W-4431
Entre Compostela y Habana Habana, Cuba

אַ יאָר פון גליק פרייד און פראָספעריטעט
ווינטשן מיר אַלע אונזערע קליענטן פריינט
און דער גאַנצער א י ד י ש ע ר קאָלאָניע.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

OPTICA ORBE

De ISAAC YAVITZ

REINA 257 TELF. A-7973 HABANA

היט אַף אייערע אויגן!

מיר האָבן ספעציעלע בריליַן פאַר אייך!

בלויז אָפּטיק! נאָר אָפּטיק!

אונזער נייע אָפּטיק־סטודיע איז אויסגעשטאַטעט מיט די בעסטע און מאָדערנסטע אַפּאַראַטן! אונזער נייער סאָרט בריליַן איז פון אַ ספּעציעלן סאָרט, וואָס גייט אָן שרייפלעך — די בעסטע פון דעם מין אין קובאַ!

דער ערשטער גראַדואירטער אידישער אָפּטיקער אין קובאַ.
דער אלטמען באָאַנטער ה' אִיסאַק יאַוויטש, באַגריסט צום נייעם יאָר אלע זיינע אָנצאָליקע פרייַנט, קליענטן און באַקאַנטע:

לשנה טובה תכתבו ותחתמו

CHERCHES, Y POSESOWSKY

Distribuidores de Joyería, Fantasías y Quincalla en general

SOL No. 414 TELFS. A-3432 y **M-9061**

Habana

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער באַנצער אידישער קאָלאָניע. זאָל דאָס נייע יאָר ברייננגען פרייד פאָר אַלע אידן אויף דער וועלט!

לשנה טובה תכתבו!

Taller de Confecciones AS

פון **אהרן שניידער**

Fabricante de Jackets y Cazadoras de piel

MAC ARTHUR

24 de Febrero No. 17 Teléfono X0-2127

Regla, Habana

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא

אוןווינטשן אלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

לשנה טובה תכתבו!

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע. זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד פאָר אַלע אידן אויף דער וועלט!

פרוי רייזל וויינשטיין

פרוי קאָנפער

זכריה אַלטמאַן און פרוי

אייגנטימער פון רעסטאָראַן „משה פיפיק"

Almacén de Joyería y Fantasías
Gran surtido en Relojes
Ave. de Bélgica (Egido) No. 503. — Teléfono M-3204
Habana

צום נייעם יאָר באגריסן מיר אַלע אונזערע קלייענטן,
פּרויינט און חער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

CASA LUWAIN
פּין אַסקאַר און לייבל לוסקי
MONSERRATE 473 TELF. M-6684
casi frente a la Cruz Roja Habana

מיר באגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע פרויינט,
קליענטן און באקאנטע, און ווינטשן זיי א
יאָר פון פראָספּעריטעט, גליק און פרייד!
לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Confecciones para Caballeros y Niños
"MIRAMAR"
de H. Liberstein
SOL No. 475 TELEF. A-7143
Entre Egido y Villegas Part. A5-3832
Habana

מיר באגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע קרובים,
פרויינט, קליענטן און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

DAKAL - TEXTIL
IMPORTADOR DE TEJIDOS
CORTES Y RETAZOS
Precios especiales para revendedores
ZULUETA 505, esq. a Dragones Habana, Cuba

מיר ווינטשן אונזערע צאָלרייכע קונדן, פרויינט
און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא
א כתיבה וחתימה טובה!

EL COLLAR
de DAVID ZELIGMAN
MODAS FEMENINAS
Aguila 356, casi esq. a Neptuno **Telf. A-3593**
מיר ווינטשן אונזערע צאָלרייכע קונדן, פרייַנט און דער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא צום נייַעם יאָר
א כתיבה וחתימה טובה!

CARNICERIA ULTRAMAR
Variación de Carnes y Embutidos
de B. KOTZ
Jesús María 103 — Teléfono M-5120 — **Habana**
צום נייַעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פרייַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא!
לשנה טובה תכתבו!

Almacenes de Tejidos
KLIPPER, S. A.
Tejidos, encajes y artículos de puntos
Ventas al detalle y al por mayor
Muralla No. 303 **Telf. A-9732**
esquina a Habana **La Habana**
מיר ווינטשן אונזערע צאָלרייכע קונדן, פרייַנט
און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא
א כתיבה וחתימה טובה!
אברהם ראַבינאָוויטש און לעאָן פּערעלמאַן

א יאָר פון גליק, פרייד און פּראָספּעריטעט
ווינטשן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרייַנט
און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע!
לשנה טובה תכתבו!
יעקב בלום

א גליקלעכן און צופֿרידענעם יאָר ווינטשן
מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און
דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא
לשנה טובה תכתבו ותחתמו!
וואָלף פּינגעראַס און פאַמיליע

YARMUS Y WINOGRAD
Confecciones "PLANETA" y Artículos de Punto
MURALLA 256. — TELF.: A5-5172. — HABANA
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !
צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און דער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע. זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען
פרייד פאָר אַלע אידן אויף דער וועלט!

NEW YORK TEXTILE
Almacenistas e importadores de Tejidos, Sedería y Retazos
De GINZBURG BERMAN y Cía.
MURALLA No. 454 TELEF. M-7661
צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און דער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע און ווינטשן אַלעמען
א כתיבה וחתימה טובה!

SINGER STORE
Blusas, Sayas y Vestidos
NEPTUNO No. 258 TELF. A5-8662
צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פרייַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו ו ת ח ת מ ו !

"LA CASA ABRAHAM"
— DE —
ABRAHAM Z. WAINSTEIN
Fantasía, Quincalla, Perfumería y Novedades en General.
DRAGONES No. 11. — Frente a la 3a. Est. de Policía.
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !
צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פרייַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ!

JACOBO KAUFMAN Y Ca.
San Benigno 119 Habana Teléfono A-2097
מיר באָגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע פרייַנט
קליענטן און באַקאַנטע, און ווינטשן זיי א יאָר פון גליק,
פרייד און פראָספעריטי!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

EL LAPICERO
DE JACOBO ISRAELIT
IMPORTADOR DE ARTICULOS DE NAYLON
BERNAZA 214, Telf. A5-1181 Habana, Cuba.
LA HABANA

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע פרייַנט,
באַקאַנטע און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

LEON YARMUS
MURALLA 422 HABANA TELEFONO M-8545
Confecciones "ELEGANTE"

מיר ווינטשן אונזערע צאָלרייכע קונדן, פרייַנט און דער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ צום נייעם יאָר
א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה !

KAPLAN Y PAPIR
ALMACEN IMPORTADOR DE SEDERIA Y QUINCALLA
Muralla No. 308 Teléfono M-8165 Habana

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און דער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע און ווינטשן אַלעמען
א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה !

EL COLLAR
de JACOBO MUCASEY
BERNAZA No. 226. TELF.:A5-5561.
HABANA. — CUBA
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !
צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פרייַנט און חבר גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ!

Pieles y Abrigos Importados
B R O A D W A Y S T O R E
VESTIDOS Y SOMBREROS
Neptuno 259 Habana Telf. A-2221

מיר ווינטשן אונזערע צאָלרייכע קונדן, פרייַנט און דער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ צום נייעם יאָר
א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה !

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע
קלייענטן, פרייַנט און דער גאַנצער אידישער
קאָלאָניע אין קובאַ. און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

דר. מאיר ליסאָוויטש און פאַמיליע

ברכת כתיבה וחתימה טובה

לכל בני משפחתינו באשר הם שם, ולכל הציונים והעוסקים באמונה בבנין ארצנו ולכל אלו העוזרים בקבוץ גלותנו, די בכל אתר ואתר

מברכים: רוזה ועזריאל ווייץ

א כתיבה וחתימה טובה!

אַלע אונזערע פרייַנט, קרובים און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע!

איסאַק בענדער און פאַמיליע

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

סיל גליק און פראָספעריטעט ווינטשן מיר צום נייעם יאָר אַלע אונזערע קרובים, פרייַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ.

איסאַק קאָפמאַן און פאַמיליע

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע פרייַנט, קרובים און באַקאַנטע, און ווינטשן זיי א יאָר פון גליק, פרייד און פראָספעריטעט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

אשר פינקנאָווסקי און פאַמיליע

איטשע טאָפּפּ און פאַמיליע

מיר ווינטשן אונזערע צאָלרייכע קונדן, פרייַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ

א כתיבה וחתימה טובה!

סאָלאָמאָן כיזערמאָוויטש און פאַמיליע

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע
פריינט, באַקאַנטע און די גאַנצע אידישע
קאָלאָניע אין קובאַ און ווינטשן אַלעמען
א כתיבה וחתימה טובה!
ענריקע פונדיק און פאַמיליע

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !
פיל גליק און פראָספעריטעט ווינטשן מיר צום נייעם יאָר אַלע
אונזערע קרובים, פריינט און דער גאנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא.
יוסף בלומענקראַנץ און פאַמיליע

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע פריינט, קליענטן
און באַקאַנטע, און ווינטשן זיי אַ יאָר פון גליק,
פרייד און פראָספעריטעט!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !
סאַמועל גאָפקאָוויטש און פאַמיליע

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !
כאַקאָבאָ גוסעוויטש און פאַמיליע

מיר ווינטשן אונזערע צאָהלרייכע קונדן, פריינט און דער
גאנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא צום נייעם יאָר
א כתיבה וחתימה טובה!
סימאָן פאַקלאַק
אייגנטימער פון „באָדעגא ספּאָרטדיד"

א גליקלעכן און צופרידענעם יאָר ווינטשן מיר אַלע אונזערע
קליענטן, פריינט און דער גאנצער אידישער קאָלאָניע!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !
ז'ש'ע פייסאָטע און פאַמיליע

מיר ווינטשן א גוט יאָר עלטערן, ברידער שוועסטער
פאַמיליע און פריינט.
א כתיבה וחתימה טובה
פאַמיליע טויבענפעלד

ווי אזוי די „הגנה" - מענטשן האבן געזוכט אייכמאנען

פון מרדכי ברקאי

דער נאצישער פארברעכער נומער אייגס, פון די יעניקע וועלכע לעבן היינט אויף דער וועלט, אדאלף אייכמאן, איז געכאפט געוואָרן דורך פריי־וויליקע און איז געבראכט געוואָרן קיין ישראל ערשט אין מאי 1960 — 15 יאר נאכדעם ווי ער איז פאר־שוואונדן געוואָרן.

א האלב יאר האט מען נאכגעפאלגט אייכמאנען. די ערשטע יאגד נאך דעם צוזאמענברוך פון דער נאצי־מאשין האט זיך אנגעהויבן מיט 13 יאר צוריק. אבער זיינע שפורן זענען דע־מאלט פארשוואונדן און מען האט גע־מוזט אפשטעלן די זוכענישן. על כל פנים די זוך - ארבעט, וואס איז דע־מאלט דורכגעפירט געוואָרן, איז שפע טער צוניין געקומען און מען האט ליי־כטער געקענט אויסגעפינען אייכמא־נען.

מען האט פעסטגעשטעלט די ערש־טע קען - סימנים פון דעם צורר, וואס איז געווען ארומגערינגלט מיט א גע־דיכטן שלייער פון סודותדיקייט.

דעמאלט איז געלונגען צו באקומען זיין ערשטע פאטאגראפיע און פעסט־צושטעלן פרטים פון זיין ביאגראפיע.

דאס איז געווען אן ארבעט, וואס איז דורכגעפירט געוואָרן דורך די שליחים פון דער „הגנה" אין איראפע נאכן סוף פון דער וועלט מלחמה. אונטער דער אנפירונג פון דעם מענטש, וואס אמטירט היינט ווי דער געגנערשל די־רעקטאר פון זיכערקייטס מיניסטער־יום אשר בן נתן, וואס איז אין יענע יארן געווען באקאנט אונטער זיין פסעודאנים „ארטור".

ארטור איז אנגעקומען קיין ווין דעם 1־טן נאוועמבער 1945. די אפ־טיילונג פון דער הגנה, וואס איז דע־מאלט אויפגעשטעלט געוואָרן האט גע־האט פאר זיך דריי אויפגאבן:

— ארגאניזירן די „בריחה". דאס הייסט, ברענגען די צענדליקער טוי־זנטער גראטעווועטע פון חורבן אירן קיין ארץ ישראל, וואס איז געווען פאר־

שפּאָרט פאר דער עליה. מען האָט זיי געדאַרפט פירן איבער גרעניצן, זיי קאָנצענטרירן אין געוויסע פונקטן און זיי אָפּשיקן אויף די „אומלעגאַלע" שיפן קיין ארץ ישראל.

2 — מיט אַלע מיטלען אויסצופֿינען געוועג פּאַרן אידישן ישוב אין ארץ ישראל.

3 — אַנטדעקן און אויסגעפינען מלחמה פּאַרבראָכער, וואָס באַהאַלטן זיך אויס פון לויכטיקן שיין און זיי אַריבערלייפערן אין די הענט פון די כאָטש אָרגאַנען פון יענע מדינות וואו זיי זענען זייערע פּאַרברעכנס באַגאַנגען.

די דריטע אויפגאָבע האָט מען אייגנטלעך אָנגעהויבן דורכצופירן מיט א יאָר פריער. מען האָט אויפגענומען עדות - דערקלערונגען פון ערשטן מיקור פון יענע עולים, וועלכע עס איז געלונגען עולה צו זיין טראָץ די שוועריקייטן בשעת דער מלחמה. זיי האָבן דערציילט וועגן די אויסראָטקציעס און וועגן די רוצחים, וואָס האָבן די דאָזיקע מערדערישע ארבעט אויסגעפירט.

די דאָזיקע פאַרשונגען זענען געפירט געוואָרן דורך א ספּעציעלער אָפּטיילונג פון דער הגנה אונטער דער לייטונג פון גדעון רפאל, וואָס איז באַשעפטיקט היינט אין דיפּלאָמאַטישן דינסט פון ישראל. דער צוועק איז געווען א צווייפאַכיקער: געבן די נויטיקע אינפֿארמאַציע די אידישע פּאַראַשוטיסטן, וואָס זענען געשיקט געוואָרן פון ארץ ישראל אין צענטערן פון דער אויסראָטונג און אויפזאַמלען באַשולדיקונגס מאטעריאלן קעגן די מלחמה פּאַרברעכער, וועלכע האָבן געדאַרפט געשטעלט ווערן פּאַרן גערעכט נאָך דער מלחמה.

אין רעזולטאט פון דער דאָזיקער ארבעט האָבן זיך אָנגעזאַמלט 500 טעקעס, וואָס זענען איבערגעגעבן געווארן די דעמאָקראַטישע אלייאַנטן.

מיטן אָנקום פון ארטור קיין ווין, האָבן זיך צו אים אָנגעשלאָסן אזעלכע מיטהעלפער ווי טוביה פרידמאן און אַנדערע, וועלכע האָבן זיך אָפּגעגעבן בלב ונפש דער אויפדעקונג און דער באַשטראָפונג בון די מלחמה באַרברעכער. מיט זייער הילף האָט בן נתן געשאפן די אָפּטיילונג פּאַר היסטאָרישער דאָקומענטאַציע.

די דאָזיקע אָפּטיילונג איז ניט געווען אונטערגעוואָרפן קיין שום צענטראַלער נאַציאָנאַלער אָדער אינטערנאַציאָנאַלער אינסטאַנץ.

דער נאָמען וואָס האָט ניט געלאָזט רוען

באַלד האָבן זיך געמערקט די רעזולטאטן פון אָט דער שווערער מסירת-נפשדיקער ארבעט.

צענדליקער מלחמה באַרברעכער זענען אויסגעבונען געוואָרן און זענען געשטעלט געוואָרן פּאַר א משפט. עס זענען געווען צווישן זיי ס. ס.-לייט, וואָס האָבן געלעבט אין עסטרייך. נאָך דער מפּלה פון דייטשלאַנד האָבן זיי פּרובירט זיך אויסבאַהאַלטן צווישן די געפֿאַנגענע, אָבער זיי זענען פון דאָרט אַרויסגעפירט געוואָרן.

וועגן א גאַנצע גרופּע עסטרייכישע פּאָליציאַנטן, וועלכע האָבן אָנגעפירט כּיידט כּיט די כּאָסן רציחות פון אידן אין קאָלאָטע (גאָליציע). זיי זענען

איבערגענעבן געווארן צו די עסטרויכישע געריכטן.

אבער בן נתן און זיינע מיטהעלפער האבן זיך ניט געקענט באפרידיקן ניט אט די דערגרייכונגען. איין נאמען האט געשטעלט אין שאטן אלע אנדערע נעמען פון די פארברעכער: אדאלף אייכמאן. עס איז געווען באקאנט, אז ער לעבט. מען האט געוואוסט, ווענן זיין דעצידירנדיקער רעל אין דער אויסמארדונג פון איראפעאישן אידנטום. עס איז געווען באקאנט, אז ער שטאמט פון עסטרייך.

אבער קיין פרטים ווענן דעם צורר האט מען ניט געוואוסט. ניט געווען קיין אינציקע פאטאגראפיע, ניט געווען קיינע דאקומענטן, וועלכע זאלן אנגעבן אנדערע מערק - צייכנס פון זיין פערזאן.

דעם ערשטן „פאדעם" האט געגעבן דיטער פאן וויסליצעני — דער ערשטער פון אייכמאנס דריי געהילפן.

וויסליצעני איז געכאפט געווארן דורך די סלאוואקן און בישעת עס זענען אנגעגאנגען די פיבערדיקע זוכענישן פון אייכמאנען איז ער געוועסן אין טורמע אין בראטיסלאוא און האט געוואלרט אויף זיין משפט. אין זיין אנשטרענגונג צו ראטעווען זיך פון דער תליה (ער איז אויפגעהאנגען געווארן אין יאר 1947), האט ער מיטגעארבעט מיט זיינע אויספארשער. ער האט געגעבן א ענעוע שילדערונג פון זיין בישתפותדיקער ארבעט מיט אייכמאנען אין משך פון צען יאר. ער האט פארזיכערט, אז ווען מען וואלט אים געגעבן די מעגלעכקייט, וואלט ער אליין געקענט אויסגעפינען אייכמאנען אין עסטרייך אין געציילטע וואנען.

ארטור, וואס האט באוויזן אנצוזינדן גוטע באציאונגען ניט נאר אין עסטרייך, נאר אויך אין סלאוואקיע, איז געקומען קיין בראטיסלאוא און האט זיך געזען מיט וויסליצעני אין זיין טורמע קאמער. פון אים האט ער זיך דערוואוסט א רייע פרטים ווענן אייכמאנען, וועלכע האבן אים געהאלפן צו גיין ווייטער אויף זיינע שפורן.

אזוי למשל, איז ער דערגאנגען, אז אייכמאן האט געהאט א „פריינדין", וואס האט פארמאגט א פאבריק אין שטעטל דופל, אין עסטרייך. אייכמאן פלעגט זי דערמאנען, ווי זיין „אלטע ליבע", מיט וועלכער ער האט איבערגעריכן זיינע באציאונגען נאך אין יאר 1939.

בן נתן האט זיך אויך דערוואוסט, אז איינער א ס. ס.-מאן מיטן נאמען וויזל האט געהערט צו אייכמאנס שטאב און איז געבליבן צוזאמען מיט זיין שוף ביזן לעצטן מאמענט פון דער נאציישער טפלה. עס האט זיך אויף ארויסגעווויזן, אז אין די לעצטע חדשים פון דער מלחמה האט אייכמאן געשיקט א מעלדונג צו זיין ברודער אין דער שטאט לינץ, אז ער לעבט און געבינט זיך אין עסטרייך.

וויסליצעני האט אויך דערציילט ארטורן, אז אין טיש קעסטל פון זיין ארבעטס טיש אין ווין געפינען זיך 2 פאטאגראפיעס פון אייכמאנען, וואס זענען געמאכט געווארן אין בודאפעסט אין יאר 1944.

אין אייכמאנס פוסטריט

פון דאנעט האָט מען שוין געקענט נאכשפּירן די שריט פון אייכמאנען. עס האָט זיך ארויסגעשטעלט, אז איינע א פרוי מיטן נאָמען מענסבאך פון דעשטאָט דופל האָט געהאָט פּאַרקויפט א פאַבריק דעם ס'ס-צענטער אין בערלין מיט דער פּאַרמיטלונג פון אייכמאנען, וואָס האָט דעם פּלאָץ פאר-וואַנדלט אין א קאָנצעט פאר אידן.

מען האָט אויך אנטדעקט דעם ס.ס.-מאן וועזן. ער איז געווען אין טורמע אין עסטרייך און האָט געווארט אויף זיין משפּט אלס מלחמה פאַרברעכער. די הגנה - מענטשן האָבן אים באַזוכט אין דער טורמע און זענען פון אים דערגאנגען ביל פּרטים וועגן וויכטיקע פאקטן וועגן אייכמאנס ארבעט פאר די לעצטע חדשים. פון אונגארן איז ער סוף 1944 אריבער קיין פּראג און פון דארטן קיין אלט - אאוסע זוין עסטרייך, וואוהין ער האָט געבראכט אויך זיין משפּחה. וועז די זיגערישע אלייאנס האָבן זיך דערנענטערט פון מזרח און מע.ב, האָט אייכמאן אפּגע-געבן די לעצטע פאַרדעכטונגען זיינע מיענטשן און איז נעלם געוואָרן.

און ווי אזוי געפינט מען די פריי מענסבאך? וויזל האָט אנגעצייכנט ארטורן א גענויעם פּלאן ווי אזוי צו דערלאנגען קיין דופל און ווי מען קען די פרוי געפינען.

אין דופל האָט מען די פרוי ניט גע-פונען. האָט מען זיך נאכגעפרעגט ביי די שכנים און מען האָט זיך דערוואוסט אז זי וואוינט אין דער שטאָט אורפאר.

אייכמאנס געלויבטע פון אידישן אפשטאם

האָט מען זיך אוועקגעלאזט צו איר. און דא האָט זיך ארויסגעוויזן א מערקווירדיקע זאך. די פרוי איז געוען פון אידישן אפשטאם. נאָר די שנאה צו איר אייגענעם פאלק האָט איר געבראכט דערצו, אז זי איז געוואָרן א פאַרבראנטע אנטיסעמיטקע.

שוין אין איר יוגנט איז זי געווען באַקאנט ווי א מיידל מיט א צווייפל-האפטער רעפוטאציע. כדי צו פארזיכערן איר צוקונפט, האָט זי חתונה געהאָט אין יאָר 1939 מיט א נאצי. אבער וועז איר מאן האָט אנטדעקט, אז אידיש בלוט שטראמט אין אירע אדערן, האָט ער זיך געשיידט פון איר.

מען האָט פאַרפירט מיט איר א שמועס וועגן אייכמאנען. לכתחילה האָט זי געמאכט דעם אנשטעל, אז זי קען גאָר דעם נאָמען ניט. אבער וועז זי איז צוגעדריקט געוואָרן צו דער וואנט, האָט זי מודה געווען, אז זי האָט געקענט איינעם א ס.ס.-אפיציר מיטן נאָמען ערוארד, וואָס האָט ביי איר אפּגעקויפט די אייריכטונגען פון דער באַבריק. זיין פאמיליע נאָמען, האָט זי געזאגט, האָט זי קיינמאל ניט געוואוסט.

אבער בשעת אן אונטערזוכונג אין איר דירה האָט מען געפונען דאָס בילד פון א מאן, וואָס איז געווען אין יאָר 1937 איר געליבטער: דאָס ערשטע בילד פון אדאלף אייכמאן.

אייכמאנס פוסטריט גופא זענען נעלם געוואָרן אין דייטשלאנד. געווען א האפנונג, אז מען וועט אים צווינגען זיך צו אנטפלעקן. זיין משפּחה

האָט געלעבט אין אלט - אאוזע אין עסטרייך. עס זענען באקאנט געוואָרן מער פרטים וועגן זיין לעבנס שטיי־גער.

מען האָט געוואוסט, אז לגבי זיין טשעבישער פרוי וועראניקא ליבל איז ער געווען גלייכגילטיק, אבער ער האָט געהאט א שוואכקייט צו זיינע דריי קינדער. זיי פלעגט ער קומען באזוכן אין פראג אפילו אין די ברענעדיקסטע סעזאנען פון די אנטשיידענע אקציעס.

איז אויפגעשוואומען א פלאן צו פארכאפן זיין כישפחה און אויף אזא אופן פרובירן ארויסבאקומען אייג־מאנען פון זיין באהעלטענים. אבער דאס וואלט געקענט אויפרויסן די וויי־טערדיקע ארבעט פון בן נתן אין עס־טרייך און וואלט געקענט באגראבן די טעטיקייט פון דער „בריחה" און די אקציע פון געווער — דווקא דאן, וועו מען האָט דערוואַרט דעם אויסברוך פון מלחמה פאר דער אידישער מדינה אין ארץ ישראל.

איצט האָט אים דערגרייכט — מיט דרייצן יאר שפעטער — די שטראָ־פנדיקע האנט פון ישראל געזעץ.

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ
Y PROSPERO AÑO NUEVO

בויער פון הייזער, אינסטיטוציעס, לאנדווירטשאפטלעכע פארמס, דערפער און פארשטעט אין מדינת ישראל.

וויכטיקער אינוועסטמענטס-אינסטרומענט פאר דער מיטל-קלאס עקאנאמיע אין ישראל.

אפיציעלע קערפערשאפט פון דער אידישער אגענטור.

שיקט איבער די וואַרעמסטע באַגריסונגען צו אַלע אידן פון קובאַ און וויינטשט אַז דאָס נייע יאָר תשכ א זאָל ברענגען גרויסן עקאָנאָמישן אויפ-שטייג פאַר מדינת ישראל.

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

„רסקו" צענטראלע אין ישראל

מרדכי מ. שטערן, הויפט-דירעקטאר י. האמבורג סעקרעטאר

„רסקו" לייטונג פאַרן אמעריקאַנער קאַמיטענט

לואים גאלדשטיין, פרעזידענט י. איבער, הויפט געשעפטס-פירער

בעטלער רופט מען זיי...

(קורצע בילדלעך)

פון **אשר שטשוטשינסקי**

מ׳קען מיר געבן א סענט?

— מ׳קען מיר געבן א סענט? — האָט געציטערט די אַלטע אָפּגע־שוואכטע שטים פון דעם שווארצן. די הענט האָבן זיך אים געטרייסלט און לייבט אָנגעקלאַפּט אין פּאָל דעם גראָבן אויסגעטריקנטן סעקעוואטן שטעקן, זואָס ער האָט אין זיי געהאַלטן. זיין קלאַפּן האָט געוועקט. געמאַנט. ערופן צו לייגן אַכט אויף זייער רייד. דער איינגעבויגענער רוקן האָט געהאַלטן די קאָפּ טיף געבויגן צו דער ערד. ער האָט אַביסל אויפגעהויבן דעם פּאר־שוויצטן גלאַנציקן פּנים ווי שטיין קויל׳ן און מיט אויסגעלאָשענע פּאַרזשמו־דעטע אויגן מיר אָנגעקוקט:

— איין סענט, כ׳בין מיד פון גיין; אזא הייסער טאָג; שוין איין און צייניציק יאָר ווי די זון באַקט מיר און זיך נאָך אַלץ ניט צונעווואוינט צו דער היץ; באַלד וועט די ערד שוין קיל׳ן מיין פּאַרגליווערטן בלוט. שווער זיך צום דערוואַרטן. די ווייסע זואָס האָבן געקעמפּט מיט מיר האָבן אויסגע־לעבט זייערע יאָרן בעסער פון מיר, אין זייערע הויפן, ביי זייערע קינדער; דענקמאָל׳ן האָט מען נאָך א סך פון זיי געשטעלט. אונזערע האָט מען אויך ניט פאַרגעסן, אָבער ניט אַלע האָבן דעם זעלבן קאָליר; ניט אַלע האָבן דעם זעלבן מזל.

דער אַלטער האָט דערהערט דעם קלונג פון סענט אויפן טאָמבאַנק און מיט די גראָבע צומאַרשטשעטע פינגער אָנגעהויבן טאָפּן איבערן האַלץ. די פּאַרבויגענע האַרטע נעגל׳ האָבן אָנגעקלאַפּט אָן ברעט. ער האָט דערשפּירט דעם סענט אין האָנט. עס האָט זי א קאַרב געטאָן זיין פּנים ווי פון לייכטער

פרייד און באַלד צוריק זיך פֿאַרשרומפּן, פֿאַרגליווערט דעם ווייטאַק פון א צי לאַנגער שוואַרצער עלטער.

— א דאַנק קירנדערלעך, אז כּען וועט קענען, וועט מען קומען נאַך אמאָל, מ'וועט דאָך מיר ניט ארויסווארפן... מ'וועט דאָך, אז צו דער ארבעט טויג איך ניט, כּל־זמן מ'האָט מיר געהאַלטן צו דער ארבעט האָב איך זיך באמיט צום טאָן וואָס איך האָב געקענט, אבער אז מען האָט מיר אנגעהויבן פֿארוואַרפן, אז איך פֿאַרדין ניט מיין עסן, אז מען גיט מיר מיין ברוזט אומזיסט, בין איך אווועק, אווועק בעטלען, אבי ניט פֿאַלן קיינעם צו שווער... ניט אלע העלפן, מ'שאָקלט מיטן קאָפּ אויף ניין...

דער שוואַרצער האָט זיך אויסגעדרייט מיטן אלטן איינגעקוועלטן גוף, — וואָס טראָגט נאָך סימנים פון א געזונטער שטאַרקער יוגנט — צו דער טיר, דערזען ווי הינטער אים שטייט א צווייטער מיט אן אויסגעשטערעקטער האַנט, האָט ער אים באטראַכט די האַנט, געווארפן א בליק אויף זיין גלייכן רוקן, אויף זיין קאָפּ וואָס האָט ניט געהאַט קיין סך גרויע פֿלאָמעס און געשאָקלט מיטן קאָפּ... קלאַפּנדיק מיטן פֿארטריקנטן שטעקן אז דער שטיינערנעם פֿאל האָט ער זיך ארויסגעשאָרט.

ער קומט זעלטן ווען...

ער קומט זעלטן ווען אויף דער גאַס. די גראָבע קולעס, וואָס שפּאַרן אונטער זיינע אַרעמס און העלפן שלעפּן זיין אייניציקע פוס, זענען אויסגעשמירט אין בלאָטע, פון זעלבן קאָליר וואָס דער צעריסענער אויסגעדרייטער שוך. די כאַלעווקע איז ארומגעדרייט מיט א שטריקל אנשטאָט א שוך בענדל. ער סאָפּעט שווער פֿאר יעדער מאָל וואָס ער גיט א שלעפּ פֿאַרויס די צוויי קוליעס.

פון טיר גיט א שלאָג א פֿארפוילטער ריח. ער בלייבט שטיין און וואַרט; ער ווייס אז מען האָט דערפילט זיין אנקום...

די באַוואָקסענע באָרד אויפן רויטן געשוואָלענעם פנים קוקט אויס ווי האַרטע דרעטלעך, וואָס מען האָט אריינגעזעצט אין דער פוכקער לייב.

— איין סענט? איך קום זעלטן ווען...

— דו פֿארטרינקסט דאָך דאָס אלצאיינס...

— מיט מיינע געשנאַרטע סענטן קען איך דאָך טאָן וואָס איך ווילּ... איר גיט א סענט און ווילט נאָך זאָגן א דעה. מען קען דען עסן פֿאר א געשנאַרטן סענט...

ער דרייט אויס די קוליעס און ווילּ אוועקגיין.

— וואַרט! גיי ניט... נא דיר פינף סענט!

ער דרייט צוריק אויס די קוליעס אויף זייער פריערדיקן אָרט אן קוקט אן מיט זיינע אויסגעלאָשענע פֿארשוואָלענע אויגן.

— א דאנק! איך בין ניט אין כעס, פארוואס האב איך צום זיין אין כעס? איך קען צו אימיצן האבן א טענה?

— ווי אזוי איז דאס געשען?

— געשען! שוועד צום איבער'חזר'ן... א ביטערער זכר, געהאט צוויי פיס ווי אלע. ער קוקט אויף זיין פוס, ער קוקט אויפן לויפיקן ארט פון דער פוס וואס פעלט אים. מיטן אראפגעלאזטן קאפ צו דער ערד ערדט ער הייזעריק:

— א מעסער... אין שלאכט הויז, א פאלשן צי מיטן מעסער... פאר-גיפטעט, מען האט געמוזט אראפנעמען, גארניט געהאלפן... פארפאלן...

— און פארזיכערונג האט מען דיר באצאלט?

— יע! באצאלט... אבער ס'איז אלצאיינס... וואס האב איך געדארפט טאן מיטן געלט... שוועד זיך צוגעוואוינען... האסט געהאט צוויי פיס! זוכט מען צום פארגעסן — פארטרינקען ביז א סענט...

— האסט דאך געקענט זיך איינארדענען אויף צום קענען לעבן.

— ניט געוואוסט ווי, איך האב ניט געהאט קיינעם. געארבעט פון קינדווייז אן אין שלאכט הויז, נו, שוין פארפאלן...

ער דרייט אוים די קוליעס, דערנאך די פוס.

— אוואו שלאפסטו?

— אין גאס...

— מ'לאזט שלאפן אין גאס?

א גאליקער שמייכל האט זיך באוויזן אויפן געשוואלענעם פנים.

— מיר לאזט מען דארט שלאפן... דארט יע! אונטערן שלאכט הויז, אויפן גארטן.

ער האט ביסלעכווייז ארויסגעשלעפט די אייניציקע פוס, מיט די צוויי הילצערנע קוליעס. דער ריח איז נאך אלץ געשטאנען און דערמאנט אן פארפוילטן פלייש, אן שלאכט הויז, אן צוויי פיס.

ס'טרעפט זיך...

דער מאן האט מיט דער האנט געהאלטן די טוכענע הוט אביסעלע אויפגעהויבן איבערן קאפ, ער האט ארויפגעשטעלט די פוס אויפן שוועל און ארויפגעשטעלנדיק זיין האלבן גוט באקלוידטן גוף אין טיר זיך שטארק ארום-געקוקט מיט צעשראקענע אויגן.

ער איז א ווילע אונטערגעשטאנען און געגעבן א האסטיקן שטעל אריין די צווייטע פוס אויפן שוועל. ער האט אויסגעגלייכט זיין גוף און פאר-קנעפלט דעם אפגעשפילטן קנעפל.

זיינע אויגן זענען ארומגעלאפן פון פנים צו פנים, ווי ער וואלט אימיצן זוכן, אימיצן ווערן ער דערזעט.

אלע האבן דאס באמערקט, אלע האבן דאס דערפילט, אלע האבן נאכן ערשטן בליק טאן אפגעדרייט די פנימער און ווייטער געטאן זייער ארבעט.

דער בעל־הבית איז אריין פון אפיס און גלייך דערזען דעם מענטשן. ער האָט אים אין אויגנבליק באטראכט באַגלייטנדיק דעם בליק מיט רעזיגנאציע: „איך קען אים?" „א קונה"...

דער מאן איז אים אנטקעגנגענאנגען. דער בעל־הבית האָט א טראכט געטאן: „אן אינספעקטאר".

— איך ווייל מיט אייך עפעס רעדן, — האָט דער מאן מיט א שטילער וואקלענדיקער שטים געזאגט — איך ווייל מיט אייך עפעס רעדן!

— נו, איר קענט רעדן, — האָט דער בעל־הבית אים געענטפערט נאַנץ גלייכגילטיק.

— ניין! דא ניט! — דאָרטן! האָט ער אנגעוויזן מיטן פינגער אויף טיפער אין געשעפט.

דעם בעל־הבית איז געווארן אויפמאַנד. ער האָט זיך א וואקל געטאן אין גראַנק און זיך גלייך דעציידירט:

— גוט! לאָמיר גיין אהין! וואָס ווילט איר? — האָט ער אים שארף געפרעגט.

פון דער שארפער פראגע איז דער מאן געבליבן שטיין א שוויגענדיקער.

— נו! זאגט וואָס איר ווילט! איך האָב דאָך ניט קיין צייט...

— א סך מאל האָב איך אויך קיין צייט ניט, אנטשולדיקט... אנטשולדיקט...

דער מאן האָט אנגעהויבן זיך אפרוקן. דער בעל־הבית איז געבליבן אין א פארלענגהייט. וואָס קומט דא פאר? אפשר דארף ער מיר זאָגן א וויכטיקע זאך? — האָט ער געטראכט.

— זייט אזוי גוט מיין הער, אנטלויפט ניט! איך האָב דאָך אייך גאָרנישט געזאָגט — אזן איר מיר אויך ניט! וואָס אנטלויפט איר? מען איז דאָך כיענטשן... קומט אהער, קומט אהער! זייט אזוי פריינטלעך...

דער בעל־הבית האָט דאָס אזוי זייער געזאָגט, אז דער מאן איז גלייך צוריקגענגען אן זיך צוגערוקט נאָך נאענטער.

— א קלייניקייט! ניט קיין וויכטיקע זאך... אבער מען קען זיך אמאל דערצידרן, עס פאַסט ניט, איך האָב פריינד, נאָר גיי זוך זיי אז איך האָב ניט קיין פינף פענט, כיען האָט מיר ארויסגענומען דעם טעשל, נאר וואָס...

— „וואָס? א נייע חכמה!" אין רעזון האבן אים א שלאָג געטאן אלע ווילדע רעזונות. האַרסט א חוצפה! אויסגעפוצט ווי א שרדה, זע נאָר די געפוצטע שיך...

— נו! איז וואָלט ווילט איר?

— איך זאָלט מיר באַרגן אין דאָלער! איך וועל אייך אים באַלד צושיקן.

דער בעל־הבית איז געבליבן שטום אויף א זייגע. ס'האָב זיך צונויפ־געשווייסט זייער פיין. די שוואַרצאפלען זענען ארומגעשפרונגען ווי קוועק־

זילבער... ער האָט אים געגעבן א היציקן קוק אַריין אין די אויגן אָן אויף גיך זיך געכאַפּט צו דער קעשענע.

— גוט! איך וועל אייך געבן, עס איז ניט דאָס ערשטע מאָל וואָס מ'נאַרט מיר אריין...

— „א דאַנק, איך וועל אייך צושיקן"...

דער מאַן איז ארויסגעלאָפן פון קראָם.

אין א פאָר שעה אַרום האָט זיך דער זעלבער מאַן באַוויזן אין טיר פון קראָם. אַלע האָבן אים גלייך דערקענט. זיין פנים האָט אָבער אויסגעקוקט אַנדערש ווי פריער...

דער בעל הבית האָט אים אָנגעקוקט...

דער מאַן איז אים אַנטקעגנגעגאַנגען טראָגנדיק אין האַנט א אייניציקן דאָלער.

— איך דאַנק אייך זייער! א מענטש ווערט זייער געפֿאַלן ביי זיך אַז ער דאַרף בעטן א טובה...

— א מענטש ווערט זייער „געפֿאַלן" אַז ער דאַרף טאָן א טובה... מען איך וויסן ווער איר זייט?

— יע! מיט פֿאַרגעניגן! דר... א ריכטער... אָבער עס איז אַלצ-איינס... מען פֿילט נאָך ערגער, א שיינעם דאַנק!

— אַנטשולדיקט... אַנטשולדיקט...

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
פרייַנט אוּן באַקאַנטע, אוּן ווינטשן זיי א יאָר
פון גליק אוּן פיל פראָספּעריטעט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

משה באַלדאָם אוּן פרוי

די רעדאקציע און אדמיניסטראציע
פון „האוואנער לעבן". בראנקעז

אלע אידישע סוחרים און אינדוסט־
ריעלער, די אינסטיטוציעס, די געזעל־
שאפטלעבע טורי; די זעצער און מא־
שיניסטן, און ספעציעל די אידישע
שרייבער פון קובא, ווי אויך פון אויס־
לאנד, וועלכע האבן דערמעגלעכט דעם
ערפאלג פון דער אונטערנעמונג ארויס־
צוגעבן דעם „האוואנער לעבן אלמא־
נאך 5721" ל כ ב ו ד ראש - שהנה.

צו אלע אידן פון קובא!

די עקזעקוטיווע פון דער ציוניסטישער פארייניקונג באגריסט אלע אידישע ארגאניזאציעס, אלע ציוניסטישע גרופן און באוועגונגען, אלע חברים און חברות מיטן טראדיציאנעלן אידישן וואונטש — לשנה טובה!

דאס פארגאנגענע יאר תש"ך האט געבראכט ווייטערדיקע ענדערונגען אינם אידישן לעבן. מדינת ישראל האט נאכמער פארשטארקט אירע נאציאנאלע און עקאנאמישע פאזיציעס. טראץ דער דויערנדער פאליטישער שפאנונג, טראץ די אומאויפערלעכע דראונגען פון די אראבישע שכנים צו פארניכטן מדינת ישראל, האט די מדינה געמאכט ווייטערע גרויסע שריט אין דער ריכטונג פון עקאנאמישער אוטאפהענגיקייט און צו שטארקן אירע מיליטערישע פארטיידיקונגס כוחות. אויך אינם לעצטן יאר האט ישראל אויפגענומען אן עליה פון פיל טויזנטער אידן פון פארשידענע לענדער און קודם כל פון די מקומות, וואו עליה איז אידענטיש מיט רעטונג.

דייטלעכער ווי ווען עס איז פריער האבן אידן דערזען די וויכטיקייט פון באריטונג פון דער אידישער מדינה. דער פראצעס פון אסימילאציע אין די לענדער פון מזרח און פון מערב; די מאטעריעלע און מאראלישע פראבלעמען, פאר וועלכע אידן זענען אוועקגעשטעלט געוואָרן אין אייניקע לענדער, האבן ווי פון דאסניי באשטעטיקט דעם אלטן, אבער אייביק אקטואלן הערצליאנישן אמת, אז דאס איינציקע ארט, וואו עס קען געבויט ווערן א זיכער און נאציאנאל אידיש לעבן איז — מדינת ישראל. עס האט זיך ארויסגעוויזן, אז די ספעציפישע שוואכקייט פון דער אידישער עקאנאמישער סטרוקטור אין די גלות לענדער, איז גילטיק אויך אין די ערטער, וועלכע זענען ערשט נעכטן באטראכט געוואָרן ווי זיכערע און פראספעריראנדע אידישע ישובים.

אין יאר תש"ך, האט זיך איבער פיל לענדער פון איראפע אין אמעריקע אריבערגעטראגן די מגפה פון האקענקרייץ. דאס איז א וואָרנונג, אז דער היטלעריזם איז ניט ליקווידירט, אז די געפאר פון מלחמות און בלוטשחיטות איז ניט באזיגט. דאס איז א רוף צו בלייבן וואכזאם און גרייט אפישטויסן די סכנות פון אנטיסעמיטיזם און פון ראסן-האס.

צום ערשטן מאל נאך א לענגערער צייט האבן א רייע אידישע ישובים אין דער וועלט זיך ערנסט געמומען צום פארטיפן די קולטור ארבעט און פאר אלעמען צו פארבריטערן די אידישע דערציאונגס - נעצן. ישראל האט געגבן א גרויסן באשטייער, שיקנדיק פיל הונדערטער לערער אין די שטעט און שטעטלעך פון אלע עקן וועלט; די געפאר פון אסימילאציע איז אבער די סכנה נומער איינס פון דער אידישער נאציאנאלער צוקונפט.

אין אַנבליק פון אַט די דאָזיקע פּראָצעסן און פּאַקטן דאַרף דאָס אידישע פּאָלק זיך נאָך ענגער קאָנסאָלידירן, ברייטער אויסבויען זיינע אָרטיקע נאַציאָנאַלע, קולטורעלע, סאָציאַלע וויי אויך היליפּס-אינסטיטוציעס.

עם ישראל דאַרף זיך נאָך שטאַרקער צוזאַמענבינדן מיט מדינת ישראל.

עס דאַרפן אויסגעבריטערט ווערן די אינסטרומענטן פאַר אידישער נאַציאָנאַלער דערציאונג. עס מוז באַלד אָרגאַניזירט ווערן די עליה פון אומעטום, וואו אידישע פּאָזיציעס זענען ארונטערגעריסן געוואָרן; עס דאַרף געגעבן ווערן ישראל יעדע הילף צום דערגרייכן וואָס פריער פולע עקאָנאָמישע און פינאַנציעלע אומאָפהענגיקייט.

אויך מיר, ציוניסטן אין קובא, ווערן געפּרוּפן אויסצובריטערן אונזער מעטיקייט אין אַלע נעביטן פון אידישן לעבן. אַלץ דאָס, וואָס איז עלול צו פאַרשטאַרקן די גייסטיקע, פיזישע און נאַציאָנאַלע פּאָזיציעס פון אונזער ישוב, וועט געפינען ביי אונז אונטערשטיצונג. אידן זענען אין דער ציונים-טישער פאריניקונג דעם מאַראַלישן אָנשפּאַר און דעם אַדרעס פאַר א ליי-זונג פון זייערע פּראָבלעמען. מיר וועלן ניט שפּאָרן קיין כוחות צו העלפן דער עליה און דער קליטה פון אונזערע חברים און זייערע משפּחות.

גלייכצייטיק וועט די ציוניסטישער פאריניקונג פירן אָן אויפקלערונגם און קולטור אַרבעט צו באַפרידיקן די נאַציאָנאַלע קולטור באַדערפענישן פון דעם ישוב. קורסן פאַר עברית, רעפעראַטן, אויפשטעלונגען און אַנדערע אונ-טערנעמונגען, וועלן דינען אַלס מיטל צו דערנענטערן די יוגנט און אויך דעם עלטערן דור צו די פּראָבלעמען און צו דער ווירקלעכקייט פון מדינת ישראל און פון אידישן פּאָלק בכלל.

מיר רופן אַלע מיטגלידער און פרייַנט, די חלוצישע יוגנט, די אלגע-מיינע אידיש וועלטלעכע, קולטורעלע, רעליגיעזע און געזעלשאַפטלעכע אר-גאַניזאַציעס צו פולער מיטאַרבעט. מיר רופן דעם יונגן דור פון קובאַנער אידנטום צו געזעלשאַפטלעכער און נאַציאָנאַלער אַקטיוויטעט.

נאָר מיט געמיינזאַמע כוחות וועלן מיר זיך קענען פאַנאַנדערבויען און אַנטוויקלען דאָ אַ אידיש נאַציאָנאַל קולטור לעבן. דורך קאָלעקטיווער אָנ-שטרענגונג פון גאַנצן אידישן ישוב אין קובא לטובת ישראל — דאָס פּאָלק און דאָס לאַנד — וועלן מיר באַצייכענען דאָס בר - מצוה יאָר פון מדינת ישראל.

עקזעקוטיווע פון דער ציוניסטישער

האוואנא, תשרי תשכ'א.

Z. Katz y Cia.

Joyeros

Ave. de Bélgica 570 (por Apodaca)

Telf. M-2874
HABANA

זאל דאס נייע יאר ברענגען פרייד פאר אלע אידן אויף דער וועלט!
צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן, פרייַנט
און דעם גאנצן אידישן ישוב אין קובא.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

MONCARZ

REGALOS — ARTICULOS DE PIEL
NEPTUNO ESQ. INDUSTRIA TELF. W-4419

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פרייַנט און דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא
און ווינטשן אלעמען
א כתיבה וחתימה טובה!

LA BODEGA CUBANA

Cuba No. 705, esq. a Acosta Teléfono M-5208

ראב און שיינבוים

Habana

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פרייַנט אין דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

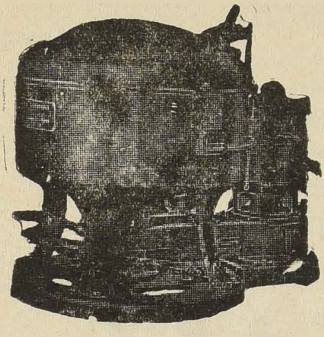
JAIME KIER

Compostela 558 Telf W-8513 Habana

א גרויסער אויסואל פון נייליאן ארטיקלען
סערוועטן, רעגנמאנטלען סאברעקאמאס, פאַרטעכער און אנדערע.
צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און דער
גאנצער קאלאניע אין קובא און ווינטשן אלעמען
א כתיבה וחתימה טובה!

TINTORERIA "BERTA"

Compostela 824 **Tel. A-8604**

די אייגציקע אידישע טינטאַרעריע

וואָס וואַשט אנצוגער, דאמען קליידער

און מאנטלען אין פארלוף פון

2 שעה ציים

שנעל! גוט! פּינקטלעך!

שנעלע באהאנדלונג דורך:

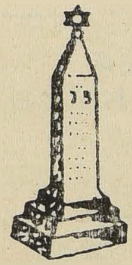
מענסאכערא און קאמיאן !

אייגנטימער ששקאר בראוערמאן

א כתיבה וחתימה טובה!

אלע אונזערע קליענטן, פרוינט און דעם גאנצן אידישן ישוב אין קובא.

בערטא בראוערמאן

JUAN CASTILLO

MARMOLISTA

עס ווערן אנגענומען אלערליי

ארבעטן פון מ א ר מ א ר

ספעציאליטעט אין

ט צ ב ו ת

Rodríguez No. 169, **Telf. I-8116**

entre Flores y S. Benigno

Santos Suárez — Habana

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

ALMANAQUE HEBREO

VIDA HABANERA

TOMO DECIMO OCTAVO

●

DIRECTORES:

S. M. KAPLAN y A. J. DUBELMAN

●

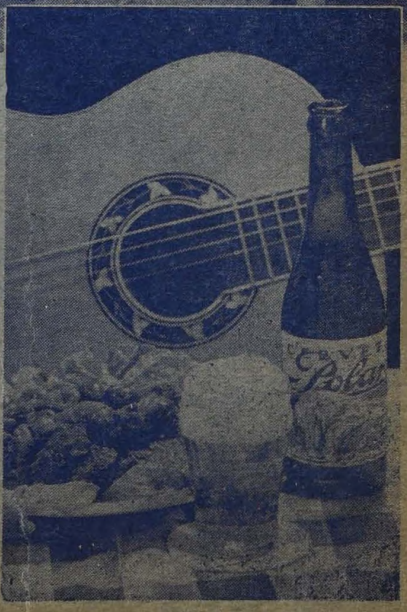
5721 OCTUBRE Habana, Cuba 1960

ESTO SOLO SE DA EN CUBA

Un lechoncito bien tierno dando vueltas en la "pua". ¡Qué bien huele... doradito! ¡Esto sólo se da en Cuba!

...y en el centro esta Polar. Así es como los cubanos disfrutamos de lo nuestro, con amigos, y con Polar una cerveza redonda... ¡buena por los cuatro costados! ¡Esto sólo se da en Cuba!

DISFRÚTELO CON Polar

Y ese primer "pellejito" ¡qué bi... sabe con Polar!

3455 Publicidad ALVAREZ PEREZ

INDICE DE LOS ANUNCIANTES

Patronato de la Casa de Comunidad Hebrea de Cuba

	PAG.
— A —	
Asociación Femenina Hebrea	142
Artistas Unidos	Cromo
Azze Hosiery Mills	8
Adath Israel, Kehila	137
American Sewing Machine	125
Almacenes 361	96
— B —	
Bacardi	Cromo
Bigelman, S. y Cía.	53
Bigelman, S. A.	124
Bloch y Cía.	149
Bank of Canada, Royal	33-C
Banco Continental	9-C
Bank of Nova Scotia	41
Balear, La (Galletería)	92
Bismagen	34-C
Braslawsky, S.	120
Brinberg Lázaro	128
Bene-Berith	141
Ben, La Casa	128
Bourjois, Perf.	80-C
Besosa, Tomás B.	64
Brassieres	Cromo
Beth Israel, Templo	141
Berenthal, S. A.	144
B. V. D.	77
Baldas Moises	171
Bulm Yacobo	156
Broadway Store	158
Blumenkrantz, José	160
Bender, Isaac	159
— C —	
Cámara Comerciantes e Industriales Hebreos	140
Clermont S. A. Conf.	78-C
Comité Anti Tuberculoso	142
Cía. Litográfica de La Habana, S. A.	72
Cherches y Posesowsky	154
Cortesía, A. T.	150
Cairo, El	95-C
Casino, medias	4
Cubana, La (Seguros)	51-C
Castillo, Juan	176
Congreso Judío Mundial	138
Consulado de Israel en Cuba	143
Cerro Central Textile	95
Cimbler e Hijo	94-C
Cotorra, La	32-C
Columbia Pictures	52-53-C
Crugliak Natan	68-C

	PAG.
Casino Comodoro	86
Cortesía de Teatros	54-C
Casablank	155
Coca-Cola	10-C
Colegio del Centro Iraelita	140
Chilerovich, Salomón	159
—D—	
Diana, La	78
Díaz R. y Co. Naviera	44
Dakal - Textil	155
—E—	
Epstein, M. y Cía.	69-C
Estrella, La	72
—F—	
Fenstar David	143
Fair, The	122
Feder y Rips	93
Florida Store	124
Fox Film de Cuba	Cromo
Fernández Dositeo	42
Fab, Crusellas y Cía.	165
Flex, Camisetas	14-91-60
Fingeroff Wolf	156
Fialkoff Kasiel	96-C
—G—	
González Arango, Emilio y Alejandro	145
Gurian, Elías	93-C
Gold Seal	61
Grinberg, Hnos.	144
Ginzburg Berman	157
Gaekowich, Samuel	160
Gusevich Jacobo	160
—H—	
Hilos Capitolio, Cía. Dist.	94
Hernández Alberto R.	121
Hudnut Richard	86
—I—	
Iris, El	79-C
Israelit Jacobo	158
—J—	
Jesed Shel Emes	139
—K—	
Kaufmann Isaac	159
K. L. M.	Cromo

PAG.

Kriger y Hno. 147
Kubiliun, N. 95-C
Kaufman Jacobo y Cia. 157
Klipper, S. A. 156
Kier, Jaime 175
Kaplan y Papir 158
Kotz, B. 156
Katz Z. y Cia. 175

— L —

Lucevan 66-C
Laségne, Perf. 67-C
Levin, Moisés 63
Luski, Casa 148
Lipsitz, Julio 150
Liberstein H. 155
Luski Oscar y Leibel 155
Lisovich Mayer Dr. 159

— M —

Metro Goldwin Mayer ..... Cromo
Montesinos, Papelería 85
Moralitos, Leche 85
Montero, Foto 54-C
Moncarz 175
May. Trading Co. 80-C
Mucasey Jacobo 158
Max Factor Holywood 69-C
Mascot, Confecciones 127
Minimax - Supermercados S. A. 67-C

PAG.

— O —

Ortiz Hno. y Cia. 43
Olenberg, León 92
Orbe, Optica (Isaac Yavitz) 153

— P —

Polar, La ..... Portada
Perro, S. A. Tejidos y Confecciones 70-C
Palacio de Cristal 70
Prashnik Electronics 93
Pundik Enrique 160
Paklak Simón 160
Peisate Z 160
Plásticos Industriales ..... Portada

— R —

Redler, Matias 94-C
Rosengvaig, N. 146
Rachman, Isaac 68-C
Ricla Textile 96
Rodriguez Jardín 78
Rasco 166
Rodriguez, Victor M. 77
Rab y Sheinbaum 175
Rank, Peliculas 66-C

PAG.

—S—

Shaftal, Z. 120
Smoliansky, N. 119
Sortija, La 54
Singer y Hno. 126
Sylvania 64-C
Shvartz, Max 62
Sreter y Hno. 126
Smolarcik y Cía. 146
Silber Abraham 151
Shoenfeld Charles 152
Shapiro Aron 96-C
Singer Store 157
Shnaider Aron 154

—T—

Turull, Casa 77-C
Terner, Benjamín 122
The Central Agency, Ltd. 79-C
Tintorería Berta 176
Trust Insurance Agency 35-C
Topp L. 148
Tricana Textilera S. A. 52
Taubenfeld Fam 160

—U—

United States Rubber Co. 8-C
Unión Zionista de Cuba 136

PAG.

United Shoe Machinery 34-C
U. S. Keds 36-C

—V—

Vía, La Gran 71

—W—

Wagner Bros 94
Waksman, Hersh e Hijo ..... 93-C y Cromo
Wizo Asociación 138
Wodonos, Kalman 123
Wainstein, Kanfer y Altman 154
Warner Bros 65-C
Wainstein A. Z. 157
Winikor Jaime 95
Waitz Ezriel 159

—Y—

Yanmus y Winograd 157
Yarmus, León 158

—Z—

Zeligman David 156

ALMANAQUE HEBREO

VIDA HABANERA

TOMO DECIMO OCTAVO

●

DIRECTORES:

S. M. KAPLAN y A. J. DUBELMAN

●

5721 OCTUBRE Habana, Cuba 1960

TESTIMONIO DE GRATITUD

NUESTRO AGRADECIMIENTO A LAS FIRMAS QUEREMOS EXPRESARLE EN ESTAS LINEAS COMERCIALES QUE, AL CONCEDERNOS SUS ANUNCIOS, HAN COOPERADO A LA EDICION DE ESTE ALMANAQUE DE "VIDA HABANERA", QUE SALE A LA LUZ PUBLICA CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO HEBREO 5721 EN ESTA FORMA, NO SOLO HAN DEMOSTRADO SU INTERES HACIA LOS MILLARES DE LECTORES DEL PRESENTE ALMANAQUE, SINO QUE HAN DADO PRUEBA DE UN ALTO ESPIRITU DE COOPERACION SOCIAL Y CULTURAL. PORQUE ESTE ALMANAQUE REPRESENTA UN ESFUERZO DE SUPERACION DE "VIDA HABANERA" Y, AL PROPIO TIEMPO, UN EVENTO CULTURAL, DE SINGULAR IMPORTANCIA, EN EL SENO DE LA COMUNIDAD HEBREA DE CUBA. PARA TODOS ELLOS, COMERCIANTES, INDUSTRIALES Y PROFESIONALES—HEBREOS Y NO HEBREOS—EXPRESAMOS NUESTRA GRATITUD Y RECONOCIMIENTO.

LA ADMINISTRACION

Centenario del Nacimiento de Theodoro Hertzl

Por doctor JOEL BARROMI

Cada fecha patria es siempre, para todo pueblo amante de la libertad, ocasión de regocijo, cargado de nobles y profundas emociones. Para el pueblo de Israel, heredero de milenios de sufrimientos, celebrar un aniversario, en esta época gloriosa de reconquistada soberanía, tiene un significado especial, constituye algo como un invalorable regalo.

Honrar la memoria de Theodoro Herzl en el centenario de su nacimiento, representa pues una preciosa recompensa, una vivencia inolvidable, un premio tal vez, inmerecido para cada uno de nosotros, hijos privilegiados de una generación trágica y sublime, que conoció las llamas del infierno, vió la dignidad humana prostituída en los campos de concentración, llegó al abismo de la desesperación y tuvo después la increíble ventura de asistir al amanecer del nuevo día y de contemplar al fulgor resplandeciente de la redención nacional.

Recordar a Herzl no es sólo un alto honor, sino, una compleja tarea. Significa tener presente dos aspectos, dos facetas de la misma personalidad. El hombre como fué y la imagen con la cual se convirtió al transcurrir las décadas, en la conciencia de su pueblo.

El Herzl real, episódico, biográfico, en las dos fases de su vida, la primera liviana, mundana, como escritor, periodista, corresponsal político, especializado en los manejos del Palais Bourbon, el parlamento francés y la segunda, austera y admirable como líder de un pue-

blo oprimido, como rey no coronado de una nación de esclavos. Herzl, digo, fué un hijo característico del siglo décimo noveno. No fué un místico, sino un político y un nacionalista. Como la mayoría de los libertadores de aquella época, él ejemplificó en su persona el ingenuo entusiasmo, la rebosante confianza en el progreso humano.

Herzl creía firmemente, así como lo escribió en su obra maestra, que la luz eléctrica no fué inventada para iluminar el fasto y la lujuria de los privilegiados, sino para aclarar las grandes cuestiones que afectan a los pueblos. El creía en la fuerza irresistible de la idea, en el poder de la lógica. Estaba convencido de que su programa sobre la emigración en masa del pueblo judío hacia Sión, tenía que realizarse en forma ordenada, según un plan preestablecido, por el simple hecho de ser judío, de representar una contribución positiva al bienestar de la humanidad.

Heredero de Descartes, de los enciclopedistas franceses, de los utopistas del 1800, él se irguió contra los hechos establecidos, contra la guerra de la sin razón, empuñando en su mano derecha la espada afilada del razonamiento. Con esta única arma se presentó solo ante los grandes de su época, el Emperador de Alemania, el Sultán de Turquía, el Papa, el Primer Ministro Británico, el Rey de Italia. Precursor de la teoría tan común hoy, de los encuentros personales, no tuvo recelo en visitar el terrible Ministro del Interior del Gobierno del Zar —el Barón Von Plehwe.

Impresionados por el vigor de su personalidad, por la dialéctica, propia de su argumentación, los hombres de Estado, tan desencantados por las artimanas de la politiquería barata, lo recibieron, trataron con él; otorgaron inconscientemente a través de él, primer reconocimiento diplomático a la nacionalidad judía que en aquellos días, parecía resumirse en la inspirada audacia de un solo hombre.

Las masas y particularmente los millones de hebreos sometidos en Rusia a crueles persecuciones, al verlo, franquear el umbral de los palacios y tratar sobre un plano de igualdad a Reyes y Emperadores, lo

miraron asombrados y vieron en él, un arcangel, un enviado de Dios.

Pero, a diferencia de Shabatay Zvi, el falso Mesías, que tres siglos antes había levantado esperanzas de redención y había hundido al pueblo en el peor de los desengaños, Herzl, pidió no adoración sino acción. En lugar de esperar la realización de un milagro, exigió la ejecución rigurosa de una concepción estratégica, novedosa y genial.

El punto de apoyo fué la propia desesperación judía, su método —la organización, que había aprendido del estudio de los partidos políticos modernos.

Herzl abrió el camino del triunfo porque supo encausar la amargura y el resentimiento de siglos de opresión, las afrentas del pasado y las esperanzas del mañana y transformarlos en un instrumento político de acción internacional.

Herzl en realidad no fué el fundador del sionismo sino su descubridor. El anhelo del retorno a Sion, había existido en cada generación y había sido expresado en dulces y elevadas palabras por poetas y rabinos, filósofos y sociólogos. Pero, Herzl fué el primero quién, comprendió el potencial revolucionario involucrado en la inquietud, en la angustia de un pueblo entero, el latido de pasión que vibraba año tras año en la oración Leshana Haba Birushalaayim —el año venidero en Jerusalém. Fué él quien supo galvanizar con el magnetismo de su personalidad las infinitas virtudes de sacrificio y de entrega de la juventud judía. Fué él quién formuló un programa, levantó una bandera, creó un movimiento, un movimiento dotado de estructura moderna, de ramificaciones en cada país, de órganos deliberativos y ejecutivos, de un aparato económico y financiero, de una sólida base democrática.

Fué Herzl pues, el primero que comprendió que los desamparados y los desposeídos serían los protagonistas de la redención nacional. En elaborar su plan de migración dijo: "primero los desesperados, luego los pobres, más tarde los acomodados, por último los ricos".

Aquí está la grandeza de Herzl, su gloria imperecedera, el haber encontrado a su pueblo, el haber tenido confianza en sus capacidades menospreciadas, en haber comprendido que los últimos serían los primeros, que los humildes se convertirían en pioneros, y adalides de la reconstrucción nacional. En haber comprendido la suprema simplicidad, de las soluciones de fondo.

En su discurso inaugural en el primer congreso Sionista, dijo estas palabras lapidarias, con las cuales inició su heroica aventura en los caminos de la utopía: "Nuestra causa es tan grande que no podemos tratarle sino en términos muy simples". Desde luego, el derrotero de la historia fué diferente del proyecto tan lúcido y claro por el cual Herzl había luchado, a comienzos del siglo, en todas las cancillerías europeas.

El Estado de Israel no fué creado a través de un tratado pacífico y rápido de población, bajo el patrocinio de todos los gobiernos; no fué el resultado del triunfo de la lógica Hertzliana, ni de la doctrina del interés ilustrado en las relaciones internacionales.

El Estado surgió del grito horroroso de protesta que salía de las cenizas ardientes de millones de seres humanos quienes perecieron en las cámaras de gas, y de los huesos fríos de quienes fueron obligados a excavar su propia tumba antes de que fuera segada su vida.

El Estado de Israel surgió en un ímpetu de reparación y de justicia, pero su alborada fué manchada por la sangre y la violencia, la joven república nació en el fragor de la batalla y nunca ha conocido el descanso, el silencio dichoso de la paz.

La trayectoría de la historia pues en hacer causa del sueño de Herzl ha dejado de lado muchas de sus generosas esperanzas, que proceden de una sincera fe en la bondad humana.

Hoy, en el primer centenario de su nacimiento, al inclinar reverentemente la frente ante su memoria, le damos las gracias por la clarividencia de su visión política que es hoy, ya pujante realidad diaria y por las nobles ilusiones que se estrellaron contra las murallas del odio y de la maldad humana.

Le damos las gracias por haber educado las generaciones que le siguieron no en el camino del egoísmo nacionalista, sino en los altos principios de liberalismo y de fraternidad universal, que tan ensalzada expresión encuentran en su obra señera "Altneuland" — La Tierra antigua y nueva.

Entretanto la figura de Herzl ha crecido de proporciones. En un estudio muy profundo sobre Moisés, el filósofo Achad Haam, nos explica que la importancia del líder del Exodo estaba, no en su vida como se desarrolló entonces, sino en los sucesivos cantares de su proyección histórica, de generación en generación.

Lo mismo está ocurriendo con Theodoro Herzl. El hombre como fué con sus aciertos y sus errores, sus vacilaciones y sus debilidades, desaparecen. La admiración del pueblo lo eleva hacia los ciclos de la historia patria, lo coloca al lado de los dos titanes de la libertad y de la verdad: Abraham y Moisés. El se transforma en una imagen de tamaño bíblico y su nombre es pronunciado con veneración como el de Isaías y Jeremías, por la juventud de Israel, por toda la Diaspora judía, aún en lugares donde no llegó el eco de su palabra durante su vida terrenal.

Y allá en el panteón de los héroes, Theodoro Herzl, se encuentra con los libertadores, y los apóstoles de todos los pueblos. El, que creía en la solidaridad de los hombres de todas las razas y credos, en el culto común del progreso científico y moral, tiende la mano a José Martí. Ambos juntos, indican a sus pueblos, empeñados en duras luchas de soberanía, de adelanto, de estructuración democrática, las anchas avenidas del futuro.

Ojalá que las dos naciones, el Estado de Israel y la República de Cuba, sigan la inspiración de sus próceres. Encontraremos entonces, a los dos pueblos unidos siempre en la religión del amor y en la defensa del derecho, en la fraternidad de la cultura.

(Discurso pronunciado por el Dr. JOEL BARROMI, Encargado de Negocios de Israel en Cuba, en el acto organizado por la Union Sionista de Cuba, el día 6 de Abril de 1960, con motivo del Centenario del Natalicio del doctor Theodoro Hertzl).

Las gomas U. S. ROYAL

Autopista

Protegen su vida!

Las gomas U. S. ROYAL AUTOPISTA son las únicas gomas que han salido victoriosas de la más severa de las pruebas al sometérseles atravesadas por 8 clavos de 2 pulgadas a un recorrido de 3559 kilómetros (4 veces la distancia entre la Habana y Santiago de Cuba) sin que se registrara el más mínimo escape de aire.

Las gomas U. S. ROYAL AUTOPISTA protegen su vida, eliminando los peligrosos reventones y los ponches bruscos, brindándole esa seguridad que usted necesita para disfrutar felizmente de su automóvil en las largas distancias, altas velocidades y tráficos congestionados de hoy.

Las gomas U. S. ROYAL AUTOPISTA ruedan mucho más kilómetros porque se gastan parejo y son gomas frescas que siempre responden a la confianza del automovilista.

Los tiempos modernos requieren la nueva seguridad de la moderna goma U. S. ROYAL AUTOPISTA.

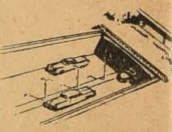
INMUNES A PONCHES Y REVENTONES

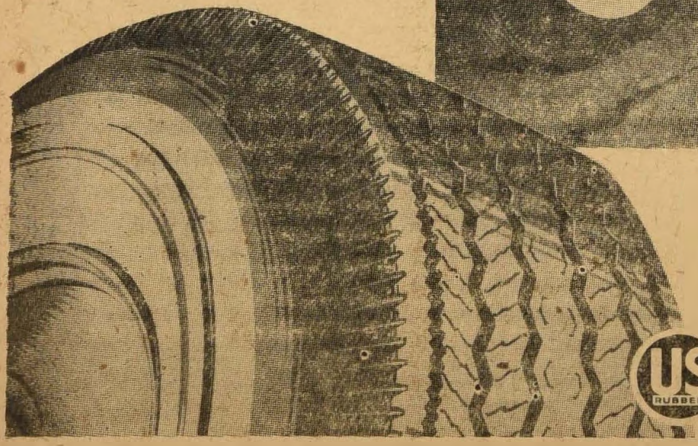
SEGURIDAD EN CAMINOS PELIGROSOS

FRENAJE SIN PATINAZOS

GRAN RESISTENCIA AL DESGASTE

U. S. ROYAL

Lo mejor en gomas!

U. S. ROYAL

Autopista

U. S. Rubber

Fabricadas en Cuba por obreros cubanos

8-702

SIMBOLO DE UN SERVICIO BANCARIO EFICIENTE Y CORDIAL

- Cuentas Corrientes
- Cuentas de Ahorro
- Depósitos a Plazo Fijo
- Cobros Nacionales y Extranjeros
- Cartas de Crédito Comerciales
- Cartas de Crédito y Cheques de Viajeros
- Préstamos Industriales
- Operaciones Bancarias en General

BANCO CONTINENTAL CUBANO

OFICINA PRINCIPAL:

Amargura No. 53 Habana

57 Sucursales en el Territorio Nacional y Corresponsales Bancarios en Todos los Países.

SALUDAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU PROGRESO, BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

¡Es tan fácil..!

HERTZL Y MARTI

DOS VIDAS PARALELAS

(Conferencia pronunciada por el doctor Antonio Martínez Bello en el local de la Unión Sionista de Cuba, el día 6 de abril de 1960, con motivo del Centenario del Natalicio del creador del Sionismo político).

—o—

"Venid, casa de Jacob, y caminemos": tales son las palabras hebreas del Profeta Isaías, cuyas iniciales configuran la palabra **Bilu,** la cual a su vez dió nombre en 1881 a un grupo de estudiantes judíos rusos, quienes en efecto estuvieron resueltos a emprender el camino de la emancipación judía en su propio suelo. Fueron en realidad, como se ha dicho reiteradas veces, "la vanguardia del futuro Estado de Israel: sin más armas, empero, que su fe iluminada y su entusiasmo creador".

Pero aquél no fué el estado de ánimo transitorio de un núcleo minoritario de soñadores juveniles. En rigor se trataba de un anhelo profundo, de una voluntad histórica, eslabonada fuertemente a lo largo de las generaciones, y cuya raíz de dos milenios se nutría con los jugos vitales de esfuerzos y sacrificios, martirios y trabajos, afanes y sueños, sudor y triunfos, y lágrimas y sangre.

A partir del día luctuoso en que fué destruído el Segundo Templo por las legiones romanas en el año 71, el pueblo judío perseveró en su amor al suelo de la tradición, aún disperso en otras tierras, viviendo y muriendo lejos del lar originario. No era, pues, de extrañar, que este núcleo de humanidad capaz de conservar íntegro su sentimiento nacional a despecho de estar

desposeído de la base material del territorio, aunque erguido en todo momento por la vértebra espiritual de la unidad, de la cultura, de la historia, de la fe, sintiera que esa conciencia nacional se configuraba en la demanda más enérgica de su suelo natal, particularmente cuando a tal demanda fué propicio el ambiente del Siglo XIX y del Siglo XX con sus tendencias nacionalistas reivindicadoras de todos los elementos de la nacionalidad.

Estos ideales, que anteriormente apenas afloraban en difusos y exaltados sueños, fueron plasmándose con perfiles definidos dentro de posibilidades de acción. Como en general sucede, una personalidad extraordinaria habría de sentir en su propia carne la aspiración de su colectividad. Y fué así como en la segunda mitad del siglo XIX, aquel estado de ánimo del pueblo judío encontró su palabra definidora en el eximio escritor, periodista y abogado doctor Theodor Herzl, fundador del sionismo como movimiento político dotado de plan, de programa, de fines específicos, si bien aquella aspiración de retorno al hogar ancestral tenía ya muchos siglos de viviente espera en los sentimientos de toda una sociedad.

Gracias a los afanes y desvelos apostólicos de Theodor Herzl, a través de una etapa histórica de sacrificios inenarra-

bles y de esfuerzos dignos de jerarquía bíblica (¡los Macabeos resucitaron!), este pueblo admirable por sus virtudes, por su perseverancia y por su unidad tanto en la lucha como en el trabajo, logró el triunfo de su propósito capital: el reconocimiento de soberanía sobre el propio territorio, integrándose al cabo la liberación nacional del pueblo judío.

El 14 de mayo de 1948 —ha dicho la excelente publicación informativa "Básicas" —los representantes de la comunidad judía de Palestina se reunieron en el Museo de la ciudad de Tel-Aviv y declararon que "el pueblo judío tiene el derecho natural de ser, como todos los demás pueblos, el dueño de su destino en su Estado soberano. De conformidad con ello proclamamos, por la presente, el establecimiento del Estado Judío en el país de Israel, que se llamará Estado de Israel". El veterano líder sionista David Ben Gurion fué designado jefe del gobierno provisional, y unos días después el doctor Chaim Weizmann fué elegido primer Presidente del Estado". El insigne estadista señor Ben Gurion dijo:

"Hamedina Kamah. Hayeshiva Tamah": en hebreo. sólo cuatro palabras: "El Estado ha quedado establecido. Se levanta la sesión". Eso fué todo: un gran momento había pasado a la hisoria. "De inmediato, las principales naciones del mundo comenzaron a reconocer la nueva entidad política". "El 11 de mayo de 1949, Israel fué admitido como miembro de las Naciones Unidas. Dieciocho naciones latinoamericanas votaron a favor, ninguna en contra. Así probó Israel su derecho a la existencia como Estado libre y soberano . . . Establecido y reconocido como Estado, el pueblo de Israel pudo dedicar, y dedicó al máximum. sus energías a las gigantescas tareas de construcción que le esperaban, la inmigración de todos aquellos judíos que querían y necesitaban vivir en la tierra de sus antepasados y la creación de una base económica capaz de sobrellevar la duplicación del número de habitantes" en dos décadas apenas. "Los sacrificios y esfuerzos necesarios para alcanzar estos objetivos, no merecen menos admiración que la gesta heroica que culminó con la creación del Estado de Israel".

En esa "gesta heroica" se destacaría con perfiles mesiánicos aquel héroe de la paz y del trabajo que fué el doctor Herzl. Por ello un gran retrato suyo dominaba, con imperio espiritual, el

estrado donde estaban los trece miembros del Gabinete. Era justo que así fuese, porque él había escrito medio siglo ante estas palabras premonitorias: "Los judíos que lo quieran, tendrán su Estado", fijando incluso la fecha en otra oportunidad: dentro de cincuenta años.

Los muros estaban engalanados con la bandera blanca y azul de Sion. Y los objetos artísticos e históricos del gran museo israelita simbolizaban la síntesis entre el bíblico ayer glorioso y un presente promisorio cuajado de realidades.

Vieja y nueva tierra: "Alt-Neuland": así se titula una novela del prócer.

En treinta y cuatro minutos que duró la ceremonia, se sintetizó y alcanzó su cenit una historia de treinta y cuatro siglos: destino histórico ante cuyo avance todos los obstáculos se desmoronarían como una muralla de naipes.

Ya lo había dicho Herzl: "No hay individuo capaz de hacer cambiar de residencia a un pueblo. Eso puede lograrlo únicamente un ideal. El ideal del Estado tiene ese poder".

La verdad es que, como señalara el periodista hebreo Marcus Matterin en un inteligente prólogo a la "Autobiografía y Pensamientos" del fundador y guía del sionismo, "Theodor Herzl fué el profeta del renacimiento del Estado de Israel, su creador y su legislador, cual nuevo Moisés redivivo!"

Nacido en Budapest el 2 de mayo de 1860, este año se conmemora el Centenario de su Natalicio. Bien hacen, pues, sus discípulos e hijos espirituales, en confraternidad con los amigos de Cuba, en festejar tan fausta efemérides, rindiendo tributo a la memoria del "primer estadista judío de la diáspora", como le llamara el doctor Mateo Goldstein en "El Camino hacia Israel".

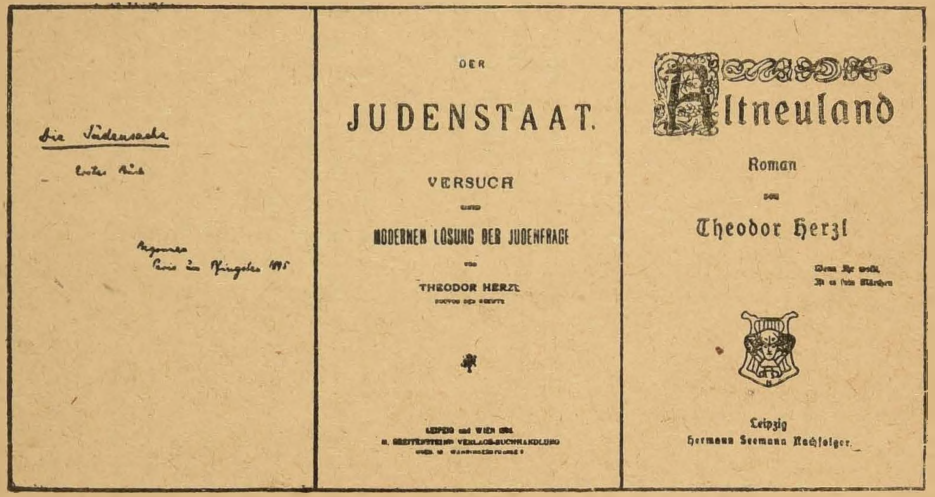
Huelga toda recordación de pormenores biográficos, particularmente si es tiene en cuenta que nuestras palabras han de ser enjuiciadas por auditores eruditos y especializados en el estudio de las obras y de la vida del prócer judío. Creo, pues, más apropiado a nuestra circunstancia (y a nuestro Yo, con perdón del giro orteguiano) limitarnos a expresar algunas consideraciones que el ínclito mentor de Israel sugiere a un admirador cubano.

Como se sabe, en 1884 se graduó de Abogado, pero no mucho más tarde (así él lo dice) "me fuí de Salzburfo y abandoné, al mismo tiempo, la jurisprudencia". Se advertirá que Herzl nació apenas siete años después que nuestro Martí; que, como éste, se graduó en Derecho y, al igual que éste, abandonó el ejercicio de la profesión para consagrarse a otras labores relacionadas sobre todo con su apostolado. Sin dar de lado, desde luego, a que algunos biógrafos han señalado en Martí posibles ancestros semíticos, sobre todo por vía del padre valenciano; y que también se han supuesto en Herzl determinado parentesco con judíos españoles.

Herzl se dedicó preferentemente al periodismo, y a análoga actividad destinó Martí muchas de sus energías. Fué literato y dramaturgo, y también Martí fué escritor y poeta, sin olvidar que compuso obras teatrales.

Así como Martí dedicó lo más lúcido de su vida a orientar y a redimir a su pueblo, escribiendo bajo ese norte poesías, ensayos, artículos periodísticos, etc., también Herzl compendió su pensamiento apostólico en un libro fundamental que tituló "El Estado Judío", publicado en 1896.

Empero, antes de proseguir nosotros la ronda de nuestros comentarios en torno a la luz de dicha obra, hemos de hacer referencia a un muy interesante libro de Walter Eytan (Director General del Ministerio de Relaciones Exteriores de Israel) que lleva el título de "Los Diez Primeros Años". A lo largo de 260 páginas, este magnífico texto hace esclarecer estudio de la "Historia Diplomática de Israel", deteniéndose a menudo a glosar la obra del doctor Herzl. Por ejemplo, dice lo siguiente, sin duda sugeridor de polémica posible en la cual yo sería apenas espectador sin voz ni voto: "Cuando Herzl dió forma política por ver primera al sueño de la independencia judía, lo hizo en un folleto titulado "Der Judenstaat", "El Estado de los Judíos". No lo llamó "Der Jüdische Staat", "El Estado Judío". La diferencia puede parecer sutil, no por eso es menos real. Israel no es solamente un estado predominantemente judío por la raza, la religión o la forma de vida de su pueblo. Es un Estado para todos los judíos. El principio fué formulado en su Declaración de Independencia: "El Estado de Israel estará abierto a la inmigración de judíos de todos los países de su dis-

Portadas del manuscrito del diario de Herzl, del "Estado Judío" y de su novela "Altneuland"

persión". A esto le dió fuerza legislativa con la Ley del Retorno, unánimemente aprobada por la Kneset el 5 de julio de 1950". "En su mensaje del Día de la Independencia en 1957— añade el señor Walter Eytan— definió Ben Gurion sucintamente los lazos que unen a Israel y los judíos de todo el mundo: "La unidad del pueblo judío, su sentido de una responsabilidad común por su destino, su apego a su herencia espiritual, y su amor por la antigua patria nacional, se han vuelto más y más intensos a consecuencia del renacimiento del Tercer Estado. La reunión de los hijos de Israel exilados y dispersos. es una tarea común de todos los sectores del pueblo judío, donde quiera que habiten. Todo lo que ha sido creado en este país es propiedad común de todos los judíos de todos los países".

En cambio, otro espléndido tomo titulado "Theodor Herzl — Páginas Escogidas", publicado por "Editorial Israel" y que nos obsequiara no ha mucho el señor Sender M. Kaplan, culto Cónsul General de Israel en Cuba, emplea la denominación de "El Estado Judío", tanto en unas palabras preliminares firmadas por "M. Y.", como en el brillante "Estudio Preliminar" debido a Alex Bein, en la misma Autobiografía de Herzl y en su propio "Diario". Las autoridades competentes dilucidarán el asunto de dicho título. De cualquier manera que se traduzca, veamos cómo el apóstol judío recuerda los instantes que la escribió; nos dice:

"No me acuerdo de haber escrito nada en un estado de tan solemne emoción. Heine dice que al componer ciertos versos oyó un batir de alas de águila por encima de su cabeza. Yo también, cuando escribía aquel libro, creía sentir algo como un batir de alas sobre mi cabeza. Trabajaba en él todos los días, hasta quedar exhausto; mi único recreo consistía en escuchar por las noches música de Wagner, particularmente su "Tannhauser", ópera que acudía a oir cuantas veces era puesta en ejecución. Sólo las noches que no había función, me sentía invadido de dudas sobre si mis ideas eran acertadas".

Por cierto que Herzl, quien, a pesar de la gravedad de su misión, tenía ocasionales rasgos de humorismo, luego nos expone una anécdota. La narra así:

"Terminado el libro, rogué a uno de mis mejores amigos que leyese el manuscrito. Durante la lectura rompió en sollozos,

repentinamente. La emoción me pareció muy natural en un judío: yo también había llorado algunas veces en el curso del trabajo. Pero me quedé consternado cuando mi amigo dijo que lloraba por otro motivo bien distinto. Creía que yo me había vuelto loco, y como era amigo mío, se acongojó tanto por mi desventura. Salió corriendo sin decir nada más".

Y menos mal que el amigo que lo creyera loco lo estimaba al punto de acongojarse por presumir tal desventura. Martí no siempre fué tan afortunado, pues quienes le imputaron demencia fueron en general enemigos acérrimos, los reaccionarios integristas, los autonomistas conservadores, y no es de olvidarse aquel capitán general que, tras escuchar un discurso del entonces juvenil apóstol dijo de éste: "Ese Martí es un loco, pero un loco peligroso".

Después de todo, ¿qué gran libertador, qué grande hombre en cualquier extremo del espíritu, no ha sido calificado de demente por escribas y fariseos, por estultos y beocios? La Historia está animada con las siluetas fulgurantes de hombres apasionados, radicales, de fe exaltada en la palabra y resplandor transfigurado en la mirada y en los gestos. Se les ha llamado "Quijotes", en evocación de Nuestro Señor de la Mancha con lo cual reinciden en el achaque de atribuir algo así como una esquizofrenia —sólo curable en los bordes de la muerte, si no después de ella— a todos aquellos que, poseedores de la suprema salud espiritual del genio, del profeta, del apóstol, se empeñan en salir de sí para volcarse en los demás, en un supremo esfuerzo por redimir a su pueblo o por dar más ancha base de justicia a la humanidad.

La figura física y el temperamento de Herzl lo predisponían para ser considerado como un nuevo Mesías y para realizar en efecto una labor mesiánica: mesiánica en el sentido de la profecía, con todas sus reverberaciones bíblicas, y mesiánica por cuanto condujo a su gente a lo largo de tierras y de mares (al igual que Moisés al pueblo hebreo a través de Egipto y del Mar Rojo) hacia la Tierra de Promisión, hacia el Estado de Israel. Sólo que, ante el paso de Moisés, las aguas turbulentas se separaron para franquearle el tránsito, en tanto que frente a Herzl las pasiones, incómprensiones e ingratitudes levantaron oleajes y muros de espuma más peligrosos que la tempestad del mar.

Hemos aludido antes a su biotipo físico y espiritual, porque merece recordarse que no son pocos los grandes revolucionarios, reformadores sociales y conductores de pueblos que tuvieron silueta material y psíquica en algún modo similar a la de Herzl; lo cual no quiere decir que todos hayan de ser idénticos, pues ha habido apóstoles con diferente connotación somática y espiritual. Pero, haciendo esta salvedad, lo cierto es que en no pocos libertadores confluyen determinadas características comunes, anotadas por Kretschmer; si bien es indudable que en Herzl (alto, delgado, proporcionado) existían convergencias biotipos diferentes, según las terminología del autor de "Constitución y Carácter"; o bien de las componentes Segunda y Tercera dentro del sistema de Sheld en su libro "Las Variedades del Temperamento".

Teniendo de todos modos en cuenta que los rasgos temperamentales y morfológicos no suelen darse puros en la generalidad de las personas, sino mezclados; véase cómo Kretschmer se refiere a aquellas personalidades cuya descripción coincidiría, tanto en lo mental como en lo corporal, con el fundador del sionismo político y también con el Apóstol de la Independencia de Cuba. Dice:

"Los héroes de temperamento esquizotímico . . . basan sus éxitos principalmente en las facetas de . . . tenacidad y consecuencia sistemática, sobriedad, rigor espartano y resistencia a las fatigas, estoico frente al destino de la persona y, además, refinada conciencia ética y fanatismo insobornable por la justicia, oído firmísimo para el suspirar de los débiles y lastimados, compasión hiperestésica, repugnancia y patetismo ante los sufrimientos y estragos ocasionados por la corrupción de las costumbres y las pandemias, y ante el mal trato a los animales y a las clases humildes y oprimidas, y especialmente su tendencia al idealismo". Cita luego en primer lugar el grupo de "los idealistas puros y moralistas" de "intransigencia rigurosa". "Para ellos —continúa Kretschmer describiendo el tipo temperamental de referencia, de tal modo que parece describir al apóstol judío y al apóstol cubano— para ellos no existen caminos, sino uno solo, bifurcado en dilema: esto o aquello; por aquí, al paraíso; por allí, al infierno". "Puedes, ya que debes: así trazan la única línea, que parece tan recta y sencilla, a través de toda

la realidad; así comunican las consignas ardientes y frías, las escasas y enérgicas palabras que electrizan a las masas populares de una época desunida, perezosa y atemorizada, y ensordecida por las tempestades. Son los héroes de los grandes períodos revolucionarios... y de los tiempos en que no cabe más posibilidad que lo imposible". "Carácter indómito, de granito", dice Carolina refiriéndose a Schelling. "La nobleza, la sublimidad de pensamiento, la tenacidad en el infortunio, un estilo personal firme, puro e integro, el heroísmo, he aquí el modo de vivir de los grandes esquizotímicos". Son "la apoteosis de la personalidad moral. No queda más que el ideal y la voluntad. Goethe, ya viejo, dice con acento solemne al evocar a su amigo (Schiller): "Era como un Cristo, y así es como debiéramos ser".

Como un Cristo: o como aquellos otros que tuvieron en sus vidas una noble obsesión análoga por reparar injusticias, liberar a los hombres, redimir a los humildes, desbrozar la ruta hacia la Tierra Prometida, iluminar el tránsito de las clases populares hacia una etapa superior de confraternidad humana, de igualdad verdadera, de libertad genuina: vale decir, como Lincoln, como Juárez, como Bolívar, como San Martín, como José Martí, como Theodoro Herzl.

Tanto nuestro Apóstol como el hebreo poseyeron, no obstante, imbricadas en aquellas características temperamentales expuestas por Kretschmer, otras que las complementan o redondean armónicamente, como atributos de realismo, valoración objetiva de la realidad económica, política y social, capacidad para organizar y dirigir con sentido práctico, flexibilidad de la decisión de acuerdo con las exigencias de las circunstancias, rasgos siquiera sea ocasionales de humorismo o de ironía, el tacto fisiognómico o conocimiento del corazón humano, la adecuación de determinadas conclusiones a los datos reales del lugar y de la época.

Inclusive hay puntos de la vida intelectual y cotidiana en que parecen coincidir el libertador judío y el libertador cristiano. Por ejemplo, Alex Bein recuerda que Herzl había conjugado en una etapa de su vida "observaciones respecto de los judíos y del problema judío" y "la cuestión social, el problema de la construcción de una sociedad verdadera y más justa". También

Martí combinó en su obra literaria y militante ambas vertientes de la preocupación humanista: la libertad y superación de Cuba, y la previsión de una sociedad futura encaminada sobre rieles de más alta equidad para todos los hombres: "¡A la felicidad, hombres humildes —decía Martí con palabra que mucho eco tenía de los exhortos bíblicos—, porque el himno más grato a Dios es la dicha de todas sus criaturas! ¡Mientras haya un hombre infeliz, hay un hombre culpable!". Esta es "la era nueva de la humanidad en que ha de ser vencida la miseria odiosa".

Por contraste, véase un paralelo doméstico. Dice Alex Bein de Herzl:

"Escritor de prestigio, se casó en 1889 con una mujer hermosa y pretenciosa de quien tuvo tres hijos. El matrimonio no resultó ser lo que Herzl había esperado. No fué la comunidad entre dos seres humanos a la que él aspiraba. Es posible que por eso mismo —Herzl lo insinuó así más tarde— su matrimonio contribuyese a su honda crisis interior, a disponerlo para una grandiosa misión".

Es sabido que Martí tampoco fué afortunado en su matrimonio. Según autores, parece que doña Carmen Zayas Bazán, mujer hermosa también— los hombres delgados o menudos suelen preferir a mujeres de formas plenas— tenía la pretención —lógica desde el punto de vista del sentido común femenino— de que nuestro Apóstol dedicara su talento a la explotación de la carrera de abogado y a propiciar en consecuencia a ella y a la progenie un nivel de vida seguro, estable, acomodado. Nuestro grande hombre prefirió la vida azarosa y pobre del combatiente puro e insobornable. Los autores a veces han coincidido al afirmar que fué esa disposición de Martí a la lucha política, a la austeridad espartana y al sacrificio lo que causó la separación de la esposa. Sin embargo, tal vez algún audaz analista podría interrogar, a la inversa, si no fué la incompatibilidad de temperamentos y de ideas entre ambos cónyuges, con la separación consiguiente en definitiva, lo que impartió a la sin duda preexistente voluntad apostólica de nuestro libertador un más intenso impulso hacia la pelea abnegada, hacia el renunciamiento de todo bien egoísta, hacia la dación de sí a aquel otro gran amor configurado por la Patria, Nuestra América, la Hu-

manidad; como si en esta entrega de su Yo a una causa de eterna y universal validez se sublimaran las demás apetencias frustradas, los sentimientos cotidianos, los instintos del hombre pusilánime o corriente.

Ciertamente, si Don Alonso Quijano el Bueno se hubiera casado con una dama de la Mancha —de cuyo nombre hoy nadie se acordaría— que hubiese respondido a todos los ideales de belleza física y moral del hidalgo, lo más probable es que este no se hubiera lanzado a esos rumbos de Dios a realizar quijotadas. De manera análoga podría inferirse de aquella cuasi-confesión de Herzl que, si su esposa hubiera armonizado plenamente con él y con su ideal, posible habría sido que su actitud apostólica no hubiera arribado a todas las supremas tensiones de sacrificio a que llegó. Y hasta no sería demasiado suponer que, si Martí se hubiera casado con una mujer cabalmente compenetrada con su idealismo apostólico y realizadora de sus más pulcros anhelos, tal vez no habría habido en su militancia tanto desgarramiento patético, tanta actitud dramática en la dolorosa brega, ese "elán" trágico que marca la personalidad de nuestro prócer con un sello de sublime universalidad.

Agradezcamos, pues, a aquellas dos hermosas mujeres que no hayan sido del todo comprensivas con ambos grandes hombres de allende y aquende el mar. Detrás de los dos titanes atormentados como los de Miguel Angel, se yergue la figura lejana, inasible, un tanto gélida en su esplendor de pura feminidad, de Nuestra Señora Dulcinea.

Otras tangencias ocasionales son de mencionarse. Dice el citado biógrafo respecto a Herzl algo que siquiera sea en algún sentido podría decirse de Martí: el nacimiento de sus hijos influyó sobre él en el sentido de acercarse más aún al pueblo. "Ya en 1891 . . . tuvo la idea de escribir una novela cuyo protagonista, bajo el nombre de Samuel Cohn, había de ser su amigo Kana. Intentó pintar en aquella novela el contraste entre la vida del "grupo oprimido, honrado y despreciado de los judíos pobres" y la de los judíos ricos. "Estos —decía— no experimentan los efectos del antisemitismo, aunque son los verdaderos y principales causantes del mismo".

De tal modo, Herzl "se fué inclinando cada vez más a con-
experimentan los efectos del antisemitismo, aunque son los verdaderos y principales causantes del mismo".

De tal modo, Herzl "se fué inclinando cada vez más a considerar el problema judío como parte del problema social". También para Martí "lo social está en lo político en nuestra tierra, como en todas partes".

Por cierto que Herzl dijo algo que, en Cuba y particularmente en la Cuba revolucionaria, tendría resonancia indudable: "Los pobres —dijo el conductor del pueblo judío— los pobres serán capaces de fundar el Estado por sí solos; ellos son sin duda el material humano más apto para la toma de posesión de un país, porque para las grandes empresas hay que estar un poco desesperado".

También Martí dijo algo parecido y afín al momento revolucionario de nuestro pueblo: "Ignoran los déspotas que el pueblo, la masa adolorida, es el verdadero jefe de las revoluciones"; "tengo una fe en mi pueblo y mejor mientras más pobre". No era de extrañar, por ello, que la Revolución de 1895 fuera de extracción eminentemente popular.

Por cierto que aquellas expresiones de simpatía hacia "los pobres de la tierra" podrían inducirnos a pensar que ambos próceres tuvieron por igual orientación al Socialismo. No fué así.

Las opiniones de Herzl sobre la Política y el Estado, sobre la cuestión social y la misión de la técnica, fueron perfilándose en sus "Escritos Sionistas". Y si en el libro "El Estado Judío" alude a un "ejército de trabajadores" y afirma que el Estado tiene la obligación de socorrer a los que buscan trabajo, estima que la solución primera consistiría en darles trabajo, incluso trabajo fácil o no calificado. "La solución no la esperaba del Socialismo marxista". En efecto, dice en su libro que el movimiento emigratorio hacia la tierra prometida habría de ser regulado de una manera natural, según la presión reinante en los distintos países y el grado de desarrollo del territorio que se habría de colonizar. Los más pobres serían los primeros en emigrar. Habrían de ser capitaneados por los intelectuales medios. La labor realizada por ellos atraería hacia Sión a capas

cada vez superiores. "Siempre se van sólo aquéllos que están convencidos de mejorar de esta suerte su situación, decía Herzl; aunque justo es reconocer que también marcharon hacia el duro trabajo de la tierra de Israel muchos jóvenes de familias acomodadas o ricas, guiados hacia aquélla más por ideales generosos que por móviles de medro individual. De todos modos es cierto que estos jóvenes pudientes fueron una minoría ante la mayoría de los desesperados, primero, y de los pobres, después, que desbrozaron impetuosamente el camino, se embarcaron por centenares en pequeñas embarcaciones que parecían ser apenas aptas para contener unas pocas decenas de viajeros; y, después de desafiar los peligros de un naufragio y penalidades sin cuento, se enfrentaron con arrojo místico a los cañones ingleses que pretendieron cerrarles el camino hacia la Tierra de Promisión: al igual que milenios antes, los soldados del Faraón egipcio trataron en vano de cortarles el paso hacia la Tierra Prometida. "¡Organicemos ya ahora a nuestras masas!", escribía Herzl a Haas en julio de 1896. Asimismo señaló: "Los que están ya en el nuevo país se elevan a la clase superior hasta que ésta envía a sus componentes. La emigración es al mismo tiempo un movimiento ascendente de clases". En definitiva, "las grandes obras serán realizadas por un ejército del trabajo. Se fomentará **la iniciativa privada,** pero se la pondrá **al servicio del Estado".**

Obsérvese que Herzl proclama la libertad de iniciativa privada, pero la condiciona: la sitúa al servicio del Estado. También diríamos que la imparte una función social. Se adelanta, por consiguiente, a variantes señeras de la economía contemporánea, proyectada a lo colectivo mediante una legislación de matices socialistas más o menos acentuados. Su pensamiento económico no aparece, pues, regido por un anacrónico "liberalismo" a los "laissez faire" que todavía en nuestro medio añoran los conservadores y partidarios del capitalismo individualista. En el pensamiento económico de Herzl se avizoran el intervencionismo estatal, la función social de la propiedad, el interés supremo de la especie y, si necesario fuera, el propio colectivismo. Así lo dice él:

"Los judíos cultos y sin bienes se adhieren todos al socialismo"; pero (él decidió) "soms colectivistas tan sólo cuan-

do lo exigen las enormes dificultades que presenta la tarea. Con la única excepción de tales casos, defenderemos y protegeremos al individuo y sus derechos. La propiedad particular, como base económica de la independencia, se desarrollará entre nosotros, libre y respetada. Haremos que nuestros "unskilled labourers" lleguen a gozar de la propiedad particular. El espíritu emprendedor ha de ser estimulado en todas las formas".

Llegó a afirmar algo aparentemente contradictorio con la proyección social: "Por eso —dijo— imagino una república aristocrática". Tal vez con ello quiso decir que la república debía ser gobernada por los mejores: no por los "selectos" de la sangre azul, no por las "elites" de la plutocracia y privilegio, sino por aquellos que hubieran probado ser efectivamente los mejores en el trabajo, los mejores en el pensamiento y en la snsibilidad, los mjores por su coraje patriótico y capacidad de luchar y vencer frente a los enemigos del pueblo, los mejores en enseñar y esclarecer los más rectos caminos al país. Si esa era la república aristocrática que él soñara, sería en verdad la más válida de todas las aristocracias y hasta una democracia si se quiere; ya que se ha dicho una y otra vez que la democracia es o debe ser el gobierno del pueblo, para el pueblo y por los mejores del pueblo.

En suma: podríamos decir que los párrafos transcritos antes, de Teodoro Herzl, bosquejan una economía libre, con la sola salvedad de estar condicionada por los intereses superiores de la sociedad, al extremo de que en contingencias dadas aceptaría medidas colectivivistas; si bien su colectivismo se inspiró —como el de muchos judíos de nuestros días— tal vez más, según creo, en los profetas bíblicos, que en Carlos Marx.

José Martí quería que la primera etapa de Cuba Republicana se desarrollara bajo el signo de una economía liberal, o por lo menos libre, con garantías necesarias a la empresa privada, pronunciándose incluso a favor del librecambismo y de amplia libertad en los órdenes legítimos. Pero bien se sabe —lo dice Vandervelde— que "la revolución democrática burguesa es la antesala de la revolución socialista". Nuestro Libertador prevía, para más tarde, una etapa mundial y cubana desde luego en la cual amanecería un alba colectivista. En nuestro libro "Ideas Socia-

les y Económicas de José Martí" hemos trazado quizás con rasgos excesivamente enfáticos esa nuestra tesis juvenil sobre algunas coincidencias postreras de Martí con el socialismo. Como estimó que "el mundo está en tránsito violento de un estado social a otro", un día dijo a uno de sus compañeros de lucha, Baliño, que era socialista: "¿La Revolución? La Revolución no es la que vamos a iniciar en las maniguas, sino la que vamos a desarrollar en la República". En carta dirigida a Fermín Valdés Domínguez (New York, mayo de 1894) Martí le prometía claramente que él y su amigo fraterno habran de explicar en Cuba libre el Socialismo, "la idea socialista". Y esa su idea socialista, si no era integral y ortodoxamente marxista, algo de Marx hubo de tener cuando, entre otros escritos, dedicó al formidable pensador judío de Tréveris un vibrante artículo que fue publicado en "La Nación" de Buenos Aires en 1883. Este artículo, tal vez el más admirativo de los destinados por Martí a la evocación del prócer judío alguno, comienza con estas frases: "Karl Marx ha muerto. Como se puso del lado de los débiles, merece honor".

Así como Herzl expiró en medio del dolor que le causaron ingratitudes, incomprensiones y columnas; Martí murió crucificado en la cruz de agua que forman los Dos Ríos, clavado en ella a punta de ingratitud, incomprensión e intriga.

Pero así como en gran medida el ideario martiano de libertad sin terror y seguridad económica, de redención para el campesinado y equidad con el obrero, de justicia agraria y afirmación de nuestra soberanía, de honradez administrativa y reivindicación nacional en suma, va siendo puesto en pie de realidad por la revolución popular; también de modo paralelo en el nuevo Estado de Israel se van corporizando —y a ratos, con creces— las previsiones de Herzl calificadas un día de utópicas, pero que hoy son viva carnación de hechos. Véase, si no, en qué medida el nuevo Estado Judío es aquella Palestina por él soñada y descrita en la novela terminada en 1902 y a la que tituló "Alt-Neuland", nombre que ha llegado a ser el símbolo de la Palestina moderna. Nahum Socolov, en su versión de la novela al hebreo, tradujo el título por "Tel-Aviv". En ella —una novela de tesis, según Alex Bein—, Herzl se propuso pintar la nueva Palestina tal como él la veía, desarrollando en dicha obra las ideas que apenas había esbozado en el libro "El Estado Judío".

"El Estado que Herzl describe no es un Estado como los demás. En él el principio de la justicia se ha cumplido en la medida de los humanamente posible. Casi toda la vida económica está organizada en forma cooperativa". De acuerdo con el cuadro de dicha novela, "la tierra pertenece a la colectividad y sólo se da en arrendamiento por cincuenta años, es decir, hasta el año de jubileo. Las colonias rurales están organizadas según el sistema de las cooperativas colonizadoras. El día del trabajo normal es de siete horas. Todos los socios de la "Nueva Sociedad" de "Alt-Neuland" tienen seguros, por parte del Estado, contra la enfermedad, de accidentes, contra la invalidez o de entierro. Cada uno debe dedicar dos años de su vida a obras públicas, como en otros países el servicio militar. Las escuelas, todos los establecimientos de enseñanza, y hasta los cursos en la Universidad de Sion, son gratuitos para toda persona inteligente y apta". "La reconstrucción será financiada exclusivamente por medio de créditos. Los fondos de las grandes obras benéficas, reunidas en Palestina para la acción común, están destinados exclusivamente para hospitales y fines similares. La reconstrucción en nueva forma social, tan lejos del capitalismo desenfrenado como del socialismo radical, será facilitada por la máxima utilización de la técnica. Hay que fomentar, sobre todo, la economía hidráulica. "Los verdaderos fundadores de "Alt-Neuland" eran los técnicos hidráulicos. El drenaje de los pantanos, el riego de los campos eriales y el sistema de instalaciones de fuerza motriz: todo estaba en ello".

"El principio moral de la nueva colectividad era la tolerancia. Lo que poseemos lo debemos a los trabajos preliminares realizados por otros. Conviene, pues, saldar nuestras deudas, y para ello hay un solo medio: la suma tolerancia". A continuación, Herzl se extiende exponiendo los beneficios que ese Estado ideal irrogaría no sólo a los judíos, sino al mundo en general y en especial a los árabes. Pero tal vez por un momento se detuvo para interrogarse si todo aquel ideario tan hermoso podría cuajar en realidad. Y dijo:

"Si queréis, no será una leyenda"... "Los sueños no son tan distintos de los hechos como muchos creen. Toda acción del hombre fue sueño y vuelve a ser sueño".

Porque —así lo creemos— todo gran sueño de un Apóstol, por lo mismo que enraíza en el pueblo y tiene savias de la voluntad popular, crece hacia la luz y fructifica en hechos. Así lo

demuestran —para citar sólo dos ejemplos— los Kibutzim o granjas colectivas de un sueño, o, si se quiere, de una profecía. De Karl Marx se ha dicho que fue "el último profeta judío". También puede decirse de Theodor Herzl.

Hemos citado pasajes del fundador del Sionismo en que cifraba su mayor esperanza en la Técnica. "Imagine usted el retorno de los judíos en la época del progreso tecnológico", decía. Martí asimismo insistió en que "la enseñanza elemental sea ya elementalmente científica" y en la "aplicación de la inteligencia a la Naturaleza que responde".

Podríamos sugerir que ciertos hechos dramáticos presenciados por Herzl y Martí, respectivamente por aquél en Francia (como el inicuo caso de Dreyfus) y por Martí en Estados Unidos (como el martirio de un grupo de socialistas y anarquistas ajusticiados bajo una injusta acusación de terrorismo) influyeron mucho en la denotación de las ideas de ambos. Herzl vio más claramente que nunca las causas del antisemitismo y su solución impostergable; y Martí, a nuestro juicio, orientó sus ideas sociales de manera más definida hacia determinadas tangentes con el socialismo.

Dijo Theodor Herzl: "Yo continúo la interrumpida tradición de nuestro pueblo", "yo lo conduzco a la Tierra Prometida"; y Martí continuó también, y así lo reconoció, la tradición revolucionaria de la Guerra Grande (1868-1878) e invocó a los héroes de ayer al iniciar la lucha que al cabo culminaría en la Independencia Prometida.

Herzl había dicho que, en la nueva república por él soñada, "el símbolo de esta vida nueva, libre, justa y basada en el trabajo y la tolerancia, será la bandera del trabajo". También, para Martí, "la paz viene como necesaria consecuencia del trabajo..." "Se ve que esos son los que hacen el mundo..." "Cada trabajador es santo y cada productor es una raíz".

Si casi religioso era el paroxismo de entusiasmo que Herzl causaba sobre todo en los públicos sencillos, al extremo de que lo aclamaban como al nuevo Moisés o a David redivivo, recuérdese la emoción de adhesión devota que inspiraba nuestro Apóstol a sus espectadores o auditores, especialmente cuando éstos eran los humildes tabaqueros de la emigración o los campesinos

alineados en el ejército mambí. Los públicos judíos maltratados y oprimidos en la Diáspora, veían en Herzl al nuevo Profeta que los conduciría otra vez al hogar ancestral. Los cubanos también expulsados de su tierra o extranjeros en ella, abrumados de miseria y de nostalgia, contemplaban en Martí la resurrección de todas sus esperanzas, la continuidad viviente de los héroes del 68, la nueva fe en una Cuba redimida. Y, por supuesto, ambos próceres desenvolvieron fuera de los países respectivos la campaña y organización destinadas a dar remate político a su obra.

Creo que en este punto debo dejar constancia de reconocimiento a un interesante paralelo trazado antes que por ningún otro historiador —al menos que yo sepa— por el distinguido escritor y periodista señor Marcus Matterin:

"Para nosotros —dice— hebreo-cubanos, es motivo de legítimo orgullo la similitud de las vidas ejemplares del profeta del Estado Judío y del Apóstol de la independencia cubana: Herzl y Martí. Ambos nacen a comienzos de la segunda mitad del siglo décimonono; ambos se dedican al periodismo, Martí como fundador de periódicos y colaborador de los más prestigiosos periódicos de América, y Herzl como director de la sección literaria del "Neue Frie Presse" de Viena y su corresponsal en París. Martí organiza el Partido Revolucionario Cubano como instrumento idóneo para lograr la libertad de Cuba, y Herzl crea la Organización Sionista Mundial para lograr el retorno de los hebreos a Palestina; Martí esboza en el Manifiesto de Montecristi y en su Testamento Político su ideario político-social, al igual que Herzl en su libro "El Estado Judío" planifica su concepción estatal sobre el regreso de Eretz Israel". "Y ambos mueren en la flor de la edad, en plena madurez intelectual y espiritual: Martí a los 42 años en la acción militar de Dos Ríos, y Herzl a los 44 en Edlach, donde exhaló su postrer suspiro. E ironía del destino, al igual que Moisés sólo pudo vislumbrar la tierra prometida desde la lejanía del Monte Nebo, así el apóstol cubano y el visionario judío cayeron antes de que sus obras inmortales: la República de Cuba y el Estado de Israel fueran hermosas realidades, tal como las soñaron en su mente e intelecto, en su sangre y músculos, las vidas paralelas de José Martí y Theodor Herlz, libertadores de pueblos hermanos".

Claro está que, junto a innnegables coincidencias, coexisten diferencias en cuanto a origen social (familia rica la del judío,

cuna pobre la del cubano), formación ambiental, influjo de amigos y maestros, tendencias políticas, económicas y sociales, orientaciones estéticas, filosóficas, religiosas. Pero precisamente por existir tales divergencias, resultan más sorprendentes las similitudes, porque más allá y por encima de las disparidades se perfilan facciones paralelas. Para que se adviertan mejor éstas últimas, anotemos de pasadas algunos pensamientos que se emparentan, no sólo por el contenido, sino por su corte de sentencias concisas y adoctrinadoras, aunque las distingue el estilo, por supuesto.

Dijo Herzl: "El estado Judío es una necesidad universal": y Martí: "La creación del pueblo libre (de Cuba) es un servicio universal".

Herzl: "Nadie es lo bastante poderoso como para hacer retroceder la cultura"; y Martí: "Trincheras de ideas valen más que trincheras de piedras".

Herzl: "Las generaciones venideras han de ser educadas en la libertad y para la libertad". Y Martí: "Cuando todos los hombres sepan leer, todos los hombres sabrán votar... La conciencia propia y el orgullo de la independencia garantizan el buen ejercicio de la libertad".

Herzl: "Hemos de vivir, por fin, como hombres libres en nuestro terruño"; y Martí: "La tierra propia es lo que nos hace falta. Con ella, ¿qué hambre y qué sed".

Herzl: "La Tierra de Promisión es el país del trabajo": y Martí: "Este pueblo está amasado con trabajadores".

Herzl: "Un pueblo sólo puede ayudarse a sí mismo; si no es capaz de hacerlo, no hay ayuda para él"; y Martí: "La libertad cuesta muy cara y hay que comprarla por su precio o resignarse a vivir sin ella"; "la libertad no se compra con lágrimas, sino con sangre".

Herzl: "Los hombres y sus monumentos perecen y sólo las ideas viven para siempre"; y Martí: "Sombra es el hombre, y su palabra como espuma, y la idea la única realidad".

Herzl: "La mejor forma de ejecución la tenemos que buscar en un común esfuerzo"; y para Martí, unirse fué "la palabra de orden".

Herzl: "El Sionismo aspira a... vivir en paz con todo el mundo"; y Martí: "La unión con el mundo, y no con una parte de él contra la otra"... "El porvenir es de la paz".

Herzl: "El que prepara el porvenir, debe ser capaz de pasar

por alto el presente"; y Martí: "Adivinar es un deber de los que pretenden dirigir. Para ir delante de los demás, se necesita ver más que los demás".

Herzl: "El mundo se liberta con nuestra libertad"; y Martí: "Es un mundo lo que estamos equilibrando... No son dos islas las que vamos a libertad".

Herzl: "Lo que allí ensayemos en beneficio nuestro, obrará poderosa y felizmente en provecho de la humanidad entera"; y Martí: "Cuba no anda de pedigüeña en el mundo. Al salvarse, salva".

Herzl: "Sólo el hombre débil se aleja de su pueblo"; y Martí: "Los que no tienen fe en su tierra son hombres de siete meses".

Herzl: "No hay nación poseedora de unidad de razas"; y Martí: "No hay odio de razas porque no hay razas".

Dirán a todas éstas los escépticos que las analogías antes señaladas son propias de una coexistencia en la grandeza de espíritu, en la pasión por el bien, por la justicia, por la libertad. ¿Pero acaso es de subestimarse esa convivencia —a través de las distancias— de dos cumbres hermanadas por una común atmósfera de altitud?

Al igual que el libertador cubano, el profeta judío vitalizó la raíz de su grandeza con los jugos espirituales de su pueblo, y fue arteria canalizadora para la sangre de las ideas, inquietudes y espernzas milenarias de sus hermanos. El viejo sueño de las masas israelitas de retornar a Jerusalén algún día, fue también el sueño del grande hombre que le dió configuración documental y argumentada en el libro "El Estado Judío". Porque, después de todo, ése es y ha de ser el sino de todo "hombre magno" u "homagno generoso": el de corporizar en ideología y en acción el alma de su cuerpo y en su sociedad: saber leer en la entraña de la época para prever el futuro, interpretar el vuelo de las horas y decidir a tiempo y con oportunidad dialéctica el instante de la acción. Bien él supo que el intelectual 'torremarfilino", escindido de su sociedad y de su tierra —como el adolescente de Joyce entretenido en pulirse las uñas mientras en torno se agitaban las rebeldías populares— puede culminar en una evasión mental no muy lejana a la disociación esquizofrénica. Herzl, responsable a plenitud de su sino como intelectual, como guía de su pueblo, se puso al frente de él, no para desorientarlo con personalismos abstractos, sino para, al mismo tiempo, captar pulcra-

mente la voluntad de sus gentes y guiarlas con lucidez hacia la meta.

Hoy, sus restos reposan en una tumba situada en lo alto de un monte próximo a Jerusalém. A través de las piedras sepulcrales convertidas en lentes de observación, tal vez él continúe vigilando con el amor de sus ojos sin materia el tráfago ardoroso de su pueblo, sus peligros, sus afanes, sus heroismos, su trabajo creador, su triunfo sobre los azares de un mundo desorbitado de tensiones e intereses. El fue el Profeta de la paz, el moderno Mesías de un mundo nuevo creado por el trabajo, donde los héroes mayores y más dignos de homenaje son los héroes del trabajo, donde la tierra cultivada y los talleres entonan la polifonía del trabajo, donde las mismas potencias del cosmos parecen empeñadas en una eterna jornada de labor creadora, hecha constante transformación de materia y energía en intercambio indetenible. Sobre la tumba de quien sólo en la muerte encontró descanso tras una vida de afanes sin tregua, el cielo se distiende como una gran espalda en el esfuerzo; y hechas gotas de sudor, a lo largo se deslizan las estrellas errantes.

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ

Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו

Cortesía de

Exquisite Form
brassieres

Hecho en Cuba

:: :: ::

SALUDAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU PROGRESO, BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

UNITED ARTISTS CORP. OF CUBA. S. A.
(Artistas Unidos)

ALMENDARES 175. **FILMCENTRO.**

Saluda afectuosamente a la Colonia Hebrea de Cuba
en ocasión de celebrar el Año Nuevo

y

les presenta...

PRONTO

Piso de Soltero
(THE APARTMENT)

Jack Lemon, Shirley Maclaine, Fred Mac Murray

Una producción de BILLY "ALGUNOS PREFIEREN QUEMARSE" WILDER

Heredarás del Viento
(INHERIT THE WIND)

Spencer Tracy - Frederich March - Gene Kelly

Producida y dirigida por STANLEY KRAMER

Elmer Gantry
(ELMER GANTRY)

Burt Lancaster - Jean Simmons - Shirley Jones

Technicolor

1960-61 תשכ"א — 5721

THE ROYAL BANK OF CANADA

Sirviendo a Todas las Clases Económicas del País desde 1899

BRINDA A SUS CLIENTES
A TRAVES DE MAS DE 1000 SUCURSALES
EL MAS EFICIENTE SERVICIO BANCARIO
EN LAS PRINCIPALES PLAZAS DEL MUNDO

PAGAMOS 2% INTERES EN CUENTAS DE AHORRO

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

CORTESIA DE

UNITED SHOE MACHINERY

COMPANY DE PAN-AMERICA

Calzada del Cerro 1709. — Telf. I-5119.

SEGUROS DE TODAS CLASES

TRUST INSURANCE AGENCY

AGENTES GENERALES

The Employers' Liability Assurance Corp. Ltd.
de Inglaterra

The Employers' Fire Ins. Co.
Fundada en los E.U.A.

Fidelity and Deposit Company of Maryland
de los Estados Unidos

The Patriotic Assurance Company, Ltd.
de Irlanda

National Union Fire Insurance Company
de los Estados Unidos

Queensland Insurance Company Limited
de Australia

Sun Insurance Office, Limited
de Inglaterra.

F. CONTIJOCH
Presidente

A. PERMUY
Vice-Presidente

Telfs.: 5-1901, 5-1902 y 5-1903 — Aguiar 362, Habana.

Cable y telégrafo: "Trustseg" Apartado 2492

PARA TODA LA FAMILIA...

U. S. Keds

¡SIEMPRE NUEVOS PORQUE SON LAVABLES!

Recuerde: no son "Keds" si no llevan, el nombre "Keds"

U. S. Rubber

CONCHA No. 416 TELF. 9-7591

HABANA

Fabricados en Cuba por obreros cubanos

●

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Ciencia y Etica

Texto de la Conferencia pronunciada por el Primer Ministro de Israel. Sr. David Ben Gurió, en la Universidad Brandeis, de los Estados Unidos.

●

Considero un gran privilegio ser huésped de la universidad norteamericana que lleva el nombre del judío norteamericano más grande de nuestra generación: el juez Luis D. Brandeis.

Conocí a Brandeis desde que fué nombrado juez de la Corte Suprema, y cuando hablaba con él sentía que me encontraba ante una personalidad humana armoniosa y perfecta —hasta cuando puede ser perfecto un ser humano— en su calidad de judío y norteamericano, de pensador y de hombre de rectitud moral.

Su intelecto y su conciencia eran potentes y gobernaban todos sus actos; se entrelazaron armónicamente estas dos fuerzas toda su vida, y esta fusión fué el secreto de su grandeza como jurista, juez, americano y judío. Considero a Brandeis una personalidad que debiera dar ejemplo a nuestro pueblo y, si no temiese ser demasiado presuntuoso, diría a la humanidad toda.

LOS TRES PILARES DE NUESTRA CIVILIZACION

Soy de los que creen plenamente en la profecía de Isaías:

Yo, Jehová, te he llamado en la justicia, y te he tomado de la mano. Yo te he formado, y te he

puesto alianza para mi pueblo y para luz de los pueblos (42,6).

No es esa la única profecía en la que creo. Isaías dijo:

Yo traeré tu descendencia del oriente, y los reuniré del occidente. Diré al septentrión: "devuélvelos", y al mediodía: "no los retengas. Devolved a mis hijos de regiones lejanas, y a mis hijos de los confines de la tierra". (43, 5-6).

Y también dijo:

Pero sucederá a lo postrero de los tiempos, que el monte de la casa de Jehová será confirmado por cabeza de los montes, y será ensalzado sobre los collados, y correrán a él todas las gentes, y vendrán muchedumbres de pueblos, diciendo: Venid, subamos al monte de Jehová, a la casa del Dios de Jacob, y El nos enseñará sus caminos, e iremos por sus sendas, porque de Sión ha de salir la Ley y de Jerusalén la palabra de Jehová. El juzgará a las gentes y dictará sus leyes a numerosos pueblos, que de sus espadas harán rejas de arado, y de sus lanzas, hoces.

No alzarán la espada los unos contra los otros ni se ejercitarán para la guerra (2, 2-4).

Una de estas profecías ya ha empezado a realizarse en nuestros días, y en la primera década de la resurrección del Estado Judío en nuestra antigua patria hemos traído a más de un millón de judíos de más de cien países, del oriente y del occidente, del septentrión y del mediodía. También en nuestros días ha encontrado lugar en el orden del día de la Asamblea de las Naciones Unidas la visión del desarme general.

El pueblo judío es reducido; Israel cuenta hoy en día con poco más del 15 por ciento de los judíos del mundo, de modo que la pretensión de que el pueblo de Israel en su tierra sea una luz para los pueblos podría considerarse exagerada y chauvinista.

A fin de disipar este error de la mente de los que me escuchan, diré ante todo que no considero que seamos un pueblo elegido. Todos los pueblos son, en cier-

ta medida, pueblos elegidos, al menos, en sus ojos; y así como hay sombras en la vida de todos los pueblos, sabemos que, tanto en el pasado como en el presente, la luz irradía de muchos pueblos.

Hijos de Israel, ¿no sois para mí como hijos de etíopes?, dice Jehová. ¿No hice yo subir de la tierra de Egipto a los hijos de Israel, y a los filisteos de Caftor, y a los arameos de Quir?

Eso dijo el profeta Amos.

IGUALDAD SOCIAL, DIVERSIDAD ESPIRITUAL

Todos los pueblos tienen parte en la herencia de la raza humana, al igual que todos los hombres, sin distinción de raza, religión ni patria, son iguales en derechos y obligaciones, y valen lo mismo.

Las relaciones entre los hombres y los pueblos deben basarse, por ende, en la igualdad de derechos y deberes.

Pero la igualdad de los hombres, que es la base de nuestra conciencia política y social no reduce nuestra admiración por la grandeza de Descartes, Newton, Da Vinci, Rembrandt, Beethoven y Einstein. De la misma manera, el reconocimiento de la igualdad de los pueblos no puede disminuir la admiración que desempeñaron un papel único y fructífero en los anales de la humanidad.

Hasta este día nadie ha descubierto el enigma del genio de esas personalidades benditas que con su poderoso intelecto han vertido luz en los misterios de la naturaleza o enriquecido el tesoro del caudal humano con creaciones artísticas y literaria, ni se ha explicado hasta el día de hoy el secreto de la grandeza de aquellos pueblos excepcionales que dejaron su marca en la cultura humana. El pueblo judío, en otros tiempos, tuvo el privilegio de ser uno de los que legaron a la humanidad valores imperecederos y moldearon muchas naciones de todas partes de la tierra. Tres de esos publeos son Israel, Grecia y la India.

INFLUENCIA MORAL DEL BUDISMO

Al mencionar a la India no me refiero a la sabiduría de los brahmines. Es cierto que en los Upanishads se encuentran joyas de la metafísica panteísta; pero esa sabiduría era patrimonio de unos pocos y no impidió la perpetuación del sistema de castas, que degradó a millones de seres humanos al nivel de impuros, ni desarraigó la brutal costumbre de quemar vivas a las viudas, que tiene origen en el Atarva Veda.

La gran contribución de la India fué la enseñanza del budismo. El fundador de esta doctrina, Sidarta Gautama, uno de los príncipes de la India septrentional, conocida en el mundo como Buda, fué durante su vida un símbolo de nobleza humana y pureza moral, y fué sin duda alguna una de las diez personalidades más grandes de la historia humana.

El Buda se rebeló contra la tradición hindú de las castas. En la comunidad budista —la sanga— no se reconocen discriminaciones de casta. Todos los hombers son iguales. El Buda reconoció la igualdad de hombres y mujeres. El Buda estaba compenetrado de su gran misión personal y del significado de sus enseñanzas, pero no asumió el lugar central de su nueva doctrina. Cuando el Buda estaba a punto de morir, vió llorar a su discípulo favorito, Aranda, y le dijo: No llores, Aranda. Tú brillarás con luz propia. No tendrás necesidad de mí.

El Buda se rebeló contra la tradición hindú del sacrificio, que era la característica principal del credo brahmínico, y rechazó la posición de privilegio de los brahmines. No es el derecho de herencia sino la rectitud del hombre la que le da derecho a ser un brahmín o un hombre privilegiado. Esta fué la enseñanza del Buda.

Para predicar esta doctrina hace dos mil quinientos años en una sociedad hindú dominada por los brahmines se necesitaba gran valor espiritual, un espíritu revolucionario y gran capacidad creativa.

Es extraordinario pensar que su doctrina, originada en la India, ha desaparecido casi de la tierra que la vió nacer, pero se ha extendido entre los pueblos del Lejano Oriente: Ceilán, Tailandia, Cambodia, Laos, Birmania, China y Japón, y aunque contenga mucho de la negación del mundo material, y el nirvana constituya su ideal más alto, el Budismo se sobrepuso a sus comienzos pesimistas y predicó el amor, la bondad y la compasión por toda criatura viviente. Sus imperativos éticos no difieren, en líneas generales, de nuestros Diez Mandamientos. El Buda educó a los pueblos del Lejano Oriente que por alguna razón no conocieron el mensaje del judaísmo, ni en su forma original ni en sus versiones cristiana y musulmana, y sus enseñanzas constituyen todavía un factor educativo y moral de fuerza incalculable para cientos de millones en las extensiones orientales de Asia.

EL LEGADO DE GRECIA

En los días del Buda vivieron en Grecia los grandes de la fisolofía: Tales de Mileto y sus discípulos, Pitágoras, Heráclito, Empuédocles y Perménides. De ellos y de sus discípulos heredó el occidente —y ahora el mundo todo— su método sistemático de investigación filosófica y científica. Sin duda, sería una exageración decir que las conquistas de la ciencia en los últimos tres o cuatro siglos son legado exclusivo de la Grecia clásica, y podría afirmarse con cierta veracidad que la ciencia moderna nació de la revuelta contra las tradiciones científicas griegas. Un ejemplo de ello es la lucha de Galileo con los discípulos de Aristóteles, y aun previamente vemos la negación de Copérnico de la teoría ptolemaica; aún cuando Aristarco de Samos, que no está mencionado en la obra de Copérnico, conocía ya la rotación de la tierra sobre su eje y su revolución alrededor del sol, pero sus enseñanzas no fueron aceptadase en la antiqua Grecia. A Copérnico le cupo renovar esta doctrina. Sin embargo, es imposible concebir el Renacimiento en Italia y en otros países, que colocó las bases de la ciencia moderna, sin el redescubrimiento de la antigua literatura griega, traída a Europa en el siglo

IV desde la Bizancio declinante. Y aún hoy las obras pensadores de Grecia, presididos por Platón, constituyen una fuente de inspiración para el espíritu humano, en su intento de comprender el orden de la naturaleza y del universo, y de comprendrse a sí mismo.

LA CIENCIA NECESITA GUIA MORAL

Con todo, los adelantos de la ciencia se hacen cada vez más patrimonio de todos los pueblos del mundo. Este es, quizás, el triunfo espiritual más universal de nuestra era, y ninguna otra posesión es común a todos los pueblos de nuestro tiempo. En cierto sentido, la ciencia contemporánea difiere de la, antigua Grecia. Para los pensadores de la antigua Grecia, lo principal era la contemplación intelectual, la teoría, y muy pocos se ocupaban además de praxis, del lado práctico, de integrar la ciencia en la vida cotidiana.

Lo contrario sucede en nuestros días. La investigación científica es hoy un factor diario, permanente, central, de la vida de los pueblos. La actividad económica la salud pública, la seguridad; todas ellas se basan hoy en los adelantos de la ciencia, y la significación preponderante de la ciencia en todas las ramas de la actividad se acrecienta día a día. La ciencia pura y la actividad cotidiana están íntimamente entrelazadas.

Pero la ciencia, en toda su importancia espiritual y material, se encuentra, por su esencia misma, más allá del bien y del mal. Por medio de ella podemos explicar los fenómenos naturales —y el hombre es parte de la naturaleza—, pero la ciencia es incapaz de indicarle al hombre qué sendero debe seguir en la vida. Por medio de ella la humanidad acrecienta su salud, su prosperidad y su progreso intelectual. Por medio de ella también es posible destruir la civilización humana. El árbol del conocimiento del bien y del mal no florece en el suelo de la ciencia, que trata de revelar los secretos de la naturaleza, pero no de aconsejar al hombre lo que debe hacer.

No obstante, no puede haber ciencia sin científicos, y el científico no es una máquina pensante sino una personalidad que soporta una pesada responsabilidad moral. La crisis de nuestro tiempo no es científica.

Por ende, el científico no cumplirá fielmente su misión ni será digno de su tarea a menos que, al paso que aumenta la capacidad de la ciencia y extiende las fronteras del conocimiento puro, haga todo lo posible por fomentar los valores morales en los que se basan las relaciones entre hombres y entre pueblos. El árbol del conocimiento del bien y del mal debe plantarse en el corazón de todos los hombres, y ante todo en el de los hombres de ciencia, para que su actividad creadora constituya una bendición para la humanidad.

El descubrimiento de la verdad científica es un fin en sí mismo, pero es también un medio de alcanzar un fin muy alto: el progreso del hombre y de la sociedad, el dominio de la naturaleza en aras de la elevación espiritual y moral del hombre y del bienestar económico y social de todos los pueblos y de toda la raza humana. No podemos separar los adelantos de la ciencia, producto del intelecto humano, de los valores éticos, es decir, de los imperativos de la conciencia humana, que constituye el elemento divino del hombre.

El secreto de la inteligencia del hombre, capaz de comprender la estructura del cosmos y sus habitantes, no ha sido revelado y no sé si ha de serlo alguna vez. Tampoco se ha desentrañado el secreto de la conciencia humana, que hace que el hombre sacrifique su vida en aras de valores más valiosos que la vida misma. Pero ambos existen, y es solamente integrándolos plenamente como cosechará el hombre el fruto glorioso que ellos contienen.

Renacimineto de Israel

Faltaríamos a la verdad si dijésemos que la grandeza de la antigua Grecia se restringía a los dominios de la belleza y el intelecto. En los escritos de Platón, Aristóteles y Plotino encontramos una profunda sed de

bien y justicia. Tampoco sería verdad afirmar que la grandeza del antiguo Israel se manifestó solamente en los mensajes religiosos y éticos de sus profetas. De los Libros de la Biblia emana sublime belleza y honda sabiduría. Igualmente, las enseñanzas del Buda no se limitan a instituir una forma de vida noble y redentora, sino que irradian un pensamiento filosófico profundo y original. Con todo, es cierto que la base del genio griego fué el arte y la filosofía así como el objeto de la enseñanza budista fué liberar al individuo del sufrimiento y las tribulaciones. El tema fundamental de los profetas de Israel fué la supremacía de la conciencia moral y religiosa.

El renacimiento de Israel en nuestros días no ha sido meramente político y material. Israel no puede sobrevivir sin fuerza ni poderío militar, pero aún retenemos la fe que ha acompañado a nuestro pueblo por miles de años, la fe en la supremacía del espíritu. No en el espíritu opuesto a la materia y separado de ella, porque la dualidad de materia y espíritu era ajena al pensamiento judío en tiempos bíblicos, así como le es ajena a la ciencia actual. Creíamos y seguimos creyendo en la preeminencia del espíritu que penetra la materia y la gobierna. En esta fe se basan la misión y el destino histórico del Estado de Israel.

Y la prevalencia del espíritu implica no solamente la superioridad de la ciencia y la inteligencia, sino también de la moral, cuya expresión práctica y auténtica entre nosotros es la **jalutsiut,** la cualidad del pionero, del hombre totalmente dedicado a su misión en la vida. Hemos emprendido en nuestro país algo sin paralelo en la historia: Abrimos nuestras puertas a los restos de un pueblo esparcidos por todo el mundo, para reconstruir las ruinas de un país pobre y pequeño, rodeado de enemigos, y establecer una sociedad modelo construída sobre la base de la libertad, la igualdad, la cooperación y el amor al prójimo.

El gran Libro o más exactamente, la colección de grandes Libros que nos confiere la prerrogativa de ser

llamados "el pueblo del Libro" fué creado en la época en que nuestro pueblo vivía en su tierra y era soberano por derecho propio. Aunque fuese un pueblo pobre, reducido en número y débil en materia militar y en extensión territorial, desde entonces hasta el día de hoy no desmereció de ninguna otra nación en materia de creación espiritual, y produjo para sí y para el mundo libros de más alto valor espiritual, expresión perdurable de poesía y pensamiento, moral y religión.

Nueva era de creación judía

A partir del exilio proseguimos viviendo, en corazón y mente, dentro de los límites de este legado bíblico; pero no continuamos creando, salvo por la multiplicación de interpretaciones interpretadas y explicaciones explicadas de nuestros preciosos escritos. Nuestra vida espiritual, así como la material, era pobre y languidecente. Y si al comienzo del moderno período del Renacimiento, en el siglo diecisite, un águila —Baruj Spinoza— se elevó de nuestro medio y escaló los cielos en raudo pensamiento, fué arrojada de nuestro nido para que volara por sobre los otros, y redactara sus profundas palabras en lengua extranjera. Eso no se debió a que estuviese atrofiado nuestro poder de creación —en tal caso, es dudoso que hubiésemos mantenido nuestra identidad en esas condiciones terribles— sino a que habíamos sido desarraigados de la fuente de vitalidad del pueblo y despojados de nuestra patria y nuestra independencia.

El nuevo período que comenzó con la reconstrucción de nuestra patria hace ochenta años, y la renovación de nuestra independencia en años recientes, abrió un nuevo capítulo no sólo por lo que toca a nuestra posición en el mundo sino también a nuestra creación tercera restauración de nuestra independencia —fase que durará aún muchos años— deberemos, como ahora, invertir la mejor parte de nuestras energías y nuestra fuerza física y espiritual en el aumento de nuestra seguridad, en el desarrollo del país, en la solidificación de su economía, en la absorción de sus inmigrantes y en

la consolidación de una nación libre e independiente, soberana por derecho propio. Nuestra independencia corre aún peligro; todavía estamos sitiados; hay que resolver problemas fundamentales de la absorción de inmigrantes; nuestros desiertos aguardan la redención. Por ende, nuestros esfuerzos deben concentrarse principalmente en la esfera de la seguridad, la política y la economía. Pero esos esfuerzos no rendirán fruto a menos que los nutra una gran dedicación espiritual.

Una de las maravillas de nuestra generación ha sido la victoria de las fuerzas de Defensa de Israel; pero no fué gracias a sus armas ni a su nómero como resistió el joven ejército israelí el ataque de las tropas enemigas. Su secreto era la alta cualidad moral de nuestra juventud. También la reconstrucción del país, las centenas de aldeas que surgen de la noche a la mañana en todos los rincones, el descubrimiento de agua en un desierto que permaneció árido y yermo desde el comienzo de la Creación, los cientos de miles de inmigrantes reunidos en la patria en breve espacio de tiempo; para realizar todo eso no bastó la tecnología ni la finanza. Un factor decisivo fué el poder de ese espíritu tenaz que anima a nuestro pueblo. La fuerza conductora fué la visión mesiánica que los preservó desde el momento en que partieron al exilio, hace más de dos mil quinientos años. A no ser por ese espíritu no se habrían aferrado a su condición de judíos ni habrían regresado a Israel.

Unidad de la mente y la materia

¿Qué clase de espíritu nos es necesario? En primer lugar, la conquista de la ciencia. Nuestra labor en Israel es tal vez única por las dificultades internas y externas que debemos resolver. Nuestra labor en Israel es tal vez única por las dificultades internas y externas que debemos resolver. Nuestra labor constructiva no tocará a buen fin a menos que sepamos cómo movilizar todos los adelantos de la ciencia en provecho de nuestra economía, nuestra educación y nuestra seguridad. No osamos contentarnos con lo obtenido has-

ta el presente, debemos acrecentar nuestra capacidad intelectual a fin de lograr nuevas conquistas científicas que nos ayuden a sobrepasar los obstáculos, a aumentar y mejorar la calidad y productividad de nuestra obra, a construir y defendernos con los medios más perfeccionados. Pero el valor de la ciencia no reside solamente en su uso práctico sino en su exaltación de las cualidades distintivas del hombre y en el enriquecimiento del espíritu humano.

Somos pocos, y seguiremos siendo pocos; nuestro país es pequeño y seguirá siéndolo, aunque espero que logremos expandir su capacidad económica. La única grandeza que nos está reservada, inherente a nuestro carácter es la grandeza del espíritu. A través de la ciencia, del conocimiento del mundo y lo que contiene, del descubrimiento de los secretos de la naturaleza y de la existencia nos elevaremos más y más. La capacidad del hombre de conocer los secretos de la naturaleza y del universo no tiene límites. Nunca hemos aceptado la desacreditada teoría que el mundo está compuesto de materia ciega y cruda, de la misma forma en que no hemos dado cabida a la opinión falaz que todo lo que vemos, sentimos y oímos no es más que producto desencarnado de la imaginación. Todos los grandes hombres de Israel, en días pasados y en nuestros tiempos, han reconocido siempre, ya sea por intuición religiosa o por medio de la comprensión científica, la omniabarcante unidad de la existencia, la unidad de la materia y la mente.

Capacidad intelectual ilimitada

El hombre es parte de la maravilla de la existencia, que con toda su unidad asume muchas manifestaciones, tanto materiales como espirituales; y el hombre, como parte orgánica de su compleja existencia, a la vez material y espiritual, natural y divina, tiene el don de ver y observar, de entender y abarcar la naturaleza del universo. El hombre tiene dos medios de investigar el secreto del ser: la contemplación interna y la externa. La capacidad intelectual del hombre no tiene límite

ni frontera, y las cimas a las que ascendió la ciencia en nuestros días son solamente los primeros travesaños de una escala cuyos pies están en la tierra, pero cuyo límite superior toca el cielo. El israelí no es inferior en sus cualidades y capacidades a ningún otro hombre, y nada le está vedado en el reino de la ciencia si se esfuerza sin cesar y brega osada y continuamente por elevarse.

Pero la ciencia aislada no basta; necesita una fuerza moral que la dirija. Por ende, el segundo imperativo espiritual son los elevados y eternos valores éticos del judaísmo. No solamente nosotros sino también otros pueblos antiguos dieron voz en diferentes épocas a sublimes verdades morales. Pero no sé si hubo alguien que logró hacerlo con más vigor y con una pasión más pura y santa que los profetas de Israel. El hombre fué creado a la imagen de Dios; todos los hombres son hijos de Dios y por consiguiente, hermanos; "amarás a tu prójimo como a tí mismo"; la visión de paz y justicia —ninguna literatura antigua ni moderna sobrepasa estos conceptos. Y nuestros profetas encontraron y exigieron justicia no sólo en la vida del hombre sino en el mundo entero, en el cosmos. Isaís, uno de nuestros profetas más grandes, ve la justicia y la paz impresas en los cielos y en la tierra. Dice Isaías:

> **Destilad rocío, cielos, desde arriba, y lloved justicia, nubes; ábrase la tierra y produzca el fruto de la salvación, y germine la justicia (45, 8).**

Y cuando el Salmista quiere catalogar los valores morales supremos en un breve verso, afirma:

> **Se han encontrado la clemencia y la verdad, se han dado un abrazo la justicia y la paz.**

Y agrega:

> **Brota de la tierra la verdad, y mira la justicia desde lo alto de los cielos (85, 10-11).**

La conciencia moral, en las palabras de nuestros profetas, no es solamente inherente al hombre sino a la naturaleza toda: la justicia llueve de los cielos y la verdad en la tierra.

Solamente yendo en pos de la ética profética es posible dirigir el poderoso y fecundo poderío de la ciencia para que traiga bendición a naciones y hombres. La ciencia que no está guiada por valores morales puede ser muy peligrosa.

La doctrina de Confucio

Pero la moral puede ser beneficiosa sólo con una condición: que no sea predicada ni elegantemente expuesta, sino observada teórica y prácticamente, y acompañada por el espíritu de realización y dedicación. Los valores morales se transforman en una fuerza revolucionaria creadora que repara las imperfecciones del mundo y eleva la vida del hombre solamente a través de la realización personal. (Hemos aprendido esta verdad por la experiencia de las fuerzas pioneras que obran entre nosotros desde el principio de nuestra colonización, hace ochenta años).

El sabio chino llamado Kung Tze (Confucio), que vivió en los días de Jeremías y sirvió de maestro al pueblo chino durante dos mil quinientos años, condensó esta doctrina en unas palabras incisivas. Uno de sus discípulos le preguntó: "Maestro, ¿cuál es el hombre superior? Kung-Tze respondió: "El hombre superior es el que ejecuta ante todo lo que exige de los demás, y no exige de los demás más de lo que ejecutó". Las tres generaciones de pioneros que reconstruyeron nuestro país y establecieron el Estado de Israel no predicaron el regreso de Sion, sino que lo llevaron a la práctica.

El anhelo del Estado Judío alentó en el pueblo judío todos los años transcurridos desde que fué destruído el segundo Templo. ¿Qué produjo en nuestros días el milagro, qué transformó la plegaria, el anhelo y las ansias en la realidad de la independencia nacional?

Fué la voluntad de ser los primeros, despertada en el corazón de unos pocos hace ochenta años, la que les impulsó a abandonar las murallas de la Ciudad Vieja y el distante exilio de Hungría. Ellos se reunieron para establecer la primera aldea judía de nuestro tiempo. Y las siguieron decenas y centenas, y más tarde miles y cientos de miles. Ellos realizaron el milagro.

La realización por medio de la dedicación

Es solamente la cualidad de abrir nuevos rumbos la que presta fuerza a los valores que respetamos. Sin ella, esos valores son hueros, meras palabras engañosas y crueles.

El establecimiento del tercer Estado de Israel en nuestro tiempo ha abierto una nueva era. A su establecimiento el Estado contaba con seiscientos cincuenta mil judíos. Aun hoy no cuenta con dos millones de judíos. Debemos consumar aun el proceso de reconstrucción. El camino que se abre ante nosotros es largo y difícil. Y mientras nos ocupamos de nuestra regeneración nacional debemos recordar siempre la visión mesiánica de la redención que nos preservó durante miles de años. Esa visión preveía la redención completa del pueblo judío más aún, de la humanidad toda.

Porque no puede haber redención duradera de un solo pueblo sin la redención de todas las naciones. Cumpliremos la ardua e ingente tarea que pesa sobre nosotros sola y únicamente si permanecemos fieles a la gran visión del Fin de los Días que vieron los profetas de Israel y que, seguramente se realizará.

Esta visión se cumplirá enteramente si, junto con nuestra actividad práctica, retenemos intactos nuestros valores espirituales: los adelantos de la ciencia, la ética de los profetas y el coraje de abrir nuevos rumbos.

LA CUBANA

FUNDADA EN 1918

COMPAÑIA NACIONAL DE SEGUROS

Desea a la Colonia Hebrea de Cuba un espléndido año en 5720 y aprovecha la oportunidad para enviarle un mensaje de nuestro Departamento de Vida.

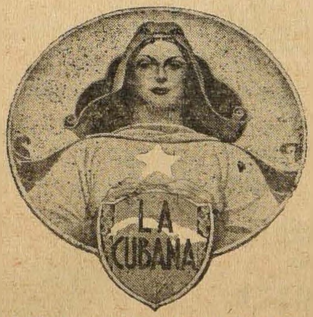
"COMO CAMBIAN LOS TIEMPOS"

Posiblemente no hay mejor inversión **hoy** que un seguro de vida... Y éste puede ser comprado mediante primas adelantadas... obteniendo el beneficio de un descuento del 2 %.

Pida informes a los Sres. Julián de la Guardia o Antonio J. Méndez al teléfono 6-8226 o escribiendo al Apartado 2509, La Habana.

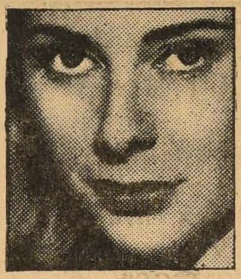
"LA CUBANA" TAMBIEN LO ASEGURA CONTRA:

Incendio
Ciclón
Ras de Mar
Terremoto
Motín
Transporte Marítimo
Terrestre y Aéreo
Automóvil
Cristales
Accidentes Personales

AGUIAR Y LAMPARILLA

TELEFONO 6-8226 **APARTADO 2509**

PRONTO

ATLANTIC

GRAN

Pre-Estreno

FRANZ LISZT

UN GENIO CUYOS AMORES ERAN MAS IMPESTUOSOS QUE SU MUSICA

COLUMBIA PICTURES presenta
la producción WILLIAM GOETZ

LA LLAMA MAGICA

(SONG WITHOUTEND)

LA HISTORIA DE FRANZ LISZT

DIRK BOGARDE as Franz Liszt

with

GENEVIEVE PAGE | PATRICIA MORISON · IVAN DESNY
MARTITA HUNT · LOU JACOBI

and introducing glamorous breathtaking CAPUCINE

in CINEMASCOPE
Eastman COLOR

Written by OSCAR MILLARD Directed by CHARLES VIDOR

EL GRAN CONCERTISTA CUBANO

JORGE BOLET

TOCA AL PIANO LA MUSICA DE ESTA PELICULA

ASTRAL
MIRAMAR

PRONTO

RIVIERA
MA'RA

¡EL ESPOSO DE LA OTRA ...Y LA MUJER DEL OTRO!

¡Las circunstancias prendieron fuego a su ilícita pasión; en cuya trampa cayeron sin derecho a ello. Hubieran querido amarse abiertamente. Sabían que era fruta prohibida y que tarde o temprano sufrirían las consecuencias!

COLUMBIA PICTURES
PRESENTA A

KIRK DOUGLAS | **KIM NOVAK**

ERNIE KOVACS | **BARBARA RUSH**

en

Vecinos y Amantes

CINEMASCOPE

COLOR Eastman

¡Escuche la canción tema "STRANGERS WHEN WE MEET"!

c/estrellas

WALTER MATTHAU
VIRGINIA BRUCE • KENT SMITH
HELEN GALLAGHER • Una Producción BRYNA-QUINE
Argumento de EVAN HUNTER, basado en su propia novela
Producida y Dirigida por RICHARD QUINE

Cortesía

DE LOS TEATROS

AMERICA - RODI - RADIO CINE

23 Y 12 Y AVENIDA

AMISTAD 311

AIRE

Acondicionado

Montero

TURNOS POR EL TELEFONO 6-9365

EL FOTOGRAFO DE LAS NOVIAS

EL ESTUDIO FOTOGRAFICO DIGNO DE SU CONFIANZA

SALUDA A SUS CLIENTES Y A TODA LA COLONIA HEBREA, DESEANDOLE UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Israel, Catalizador del Despertar de Africa y Asia

Representadas 47 Naciones en Conferencia Patrocinada por Instituto Weizmann de Ciencia. — Israel y Nepal firman convenio de Ayuda Mutua. — Asiste Sacerdote Católico, Presidente de la Nueva República de Congo.

POR RUTH GRUBER

●

Acaba de tener lugar en el Instituto Weizmann de Ciencia, en Rejovot, una trascendental conferencia en la que participaron líderes políticos de los nuevos estados de Africa y Asia y destacados hombres de ciencia del mundo occidental.

Por primera vez en la historia se encontraron frente a frente en una conferencia internacional políticos cuyos pueblos padecen la agonía del hambre y la enfermedad con expertos que conocen la solución de algunos de sus problemas.

Más de 125 representantes de 47 naciones en cinco continentes vinieron a Israel con dos propósitos: participar en la conferencia, y ver cómo está resolviendo sus problemas Israel, también un estado joven.

La conferencia se prolongó durante dos semanas y evidenció de inmediato el papel que pueden desempeñar las naciones pequeñas para ayudarse unas a otras. Este era uno de los objetivos de la conferencia. Nepal, que había enviado a Rejovot a su Primer Ministro, B. P. Koirala, firmó un convenio de ayuda mutua con Israel en las primeras horas del 21 de agosto. Israel enviará en breve expertos a Katmandu para que formulen planes específicos de "ayuda técnica y otra especie y empresas con-

juntas en las esferas agrícola industria y de la construcción". Nepal enviará a Israel estudiantes y trabajadores a fin de que reciban adiestramiento técnico y especializado.

El comunicado conjunto emitido por los primeros ministros de Israel y Nepal después de la visita, que se prolongó nueve días, reza así:

"A invitación del Gobierno de Israel, B. P. Koirala, Primer Ministro del Gobierno de Su Majestad de Nepal, efectuó una visita oficial amistosa del 12 de agosto al 21 de agosto. Durante esta visita el Premier ade Nepal asistió en nombre del Gobierno de Su Majestad de Nepal a la Conferencia Internacional Sobre la Ciencia en el Progreso de los Nuevos Estados, organizada por el Instituto Weizmann".

"El Programa de Rejovot" que surge de la conferencia, contempla toda una serie de proyectos de "auto ayuda" de los nuevos estados carentes de recursos, con la asistencia técnica y financiera de países más viejos y más ricos.

Contempla asimismo laboratorios regionales para grupos enteros de naciones.

Serían ellos centros multinacionales de investigación técnica. Aquí podrían adiestrarse estudiantes e iniciarse estudios en ciencia aplicada vinculados a las necesidades económicas básicas de cada país.

Es posible que de esta conferencia nazca una organización de líderes políticos y hombres de ciencia con una oficina permanente, quizás en Israel. El anfitrión de la conferencia, Abba Eban, quien es Presidente del Instituto Weizmann y Ministro de Educación y Cultura de Israel, describió los propósitos de esta organización permanente de la siguiente manera:

"Un lugar en que puedan discutirse ideas, planes y proyectos de desarrollo que puedan aplicarse en los nuevos estados en evolución. Confiamos que después de la conferencia los líderes saldrán resueltos a introducir en sus sistemas económicos y sociales algo que los mantenga en contacto con el resto del mundo y que el moderno movimiento científico considera a Asia y Africa como su desafío y su campo de acción".

Quizás la más importante conclusión a que arribó la conferencia es que hacen falta tanto la ciencia como la compasión

para ayudar a los nuevos estados a elevarse hasta el Siglo XX. Después de dos semanas de debates y discursos, los políticos y los hombres de ciencia decidieron que la energía nuclear no es para los nuevos estados; éstos deben dar los primeros pasos para eliminar la mortalidad infantil y elevar el promedio de vida de la cifra trágicamente baja de 29 años a los 70 a que se ha llegado en occidente. antes de que puedan dar los pasos gigantescos necesarios para construir reactores nucleares.

La conferencia constituyó una experiencia en muchos sentidos sin igual. Por primera vez en la historia, un país en desarrollo (a Israel le desagrada la expresión "subdesarrollado"), convocó en su propio suelo una reunión científica y política de esta clase. Son muchas las conferencias en que participan políticos o bien hombres de ciencia. Esta conferencia incluyó a ambos grupos, no para oponerlos unos a otros, sino para que cada uno de ellos estudiara las ideas del otro y midiera el alcance de sus respectivos sueños.

En la mayoría de las conferencias se preparan grandes exposiciones. En ésta no hubo diagramas, gráficos, ni siquiera fotografías. Israel mismo constituía el mejor ejemplo. Un dirigente interesado en aprender cómo plantar algodón en el desierto sólo tenía que recorrer un corto trayecto en automóvil para ver magníficos campos verdes de algodón creciendo desde el borde del camino hasta el horizonte. Dirigentes políticos interesados en medicina, en atención de los niños, sólo tenían que visitar los hospitales. Los estadistas interesados en cultivar en forma colectiva podían pasar algún tiempo en granjas cooperativas. Los líderes más ambiciosos interesados en la energía solar y la investigación nuclear, no tenían más que recorrer las instalaciones del mismo Instituto Weizmann.

Fué el profesor W. Arthur Lewis, Director del Colegio Universitario de las Indias Occidentales, en Jamaica, quien en una de las primeras sesiones de trabajo de la conferencia parafraseó a Lincoln Steffens al describir a Israel:

"He visto el futuro y funciona".

"La mayora de los que provenimos del exterior —dijo— hemos venido a este país para ver con nuestros propios ojos la maravillosa lección que enseña; de lo que pueden lograr los hombres cuando tienen la voluntad de construir por sí mismos

una sociedad en la que cada miembro pueda hallar un hogar, una forma de vida, satisfacción espiritual y un espíritu de cordialidad. Les agradezco tanto en mi nombre como en el de otros visitantes, por la oportunidad de estar aquí y de ver que realmente funciona. Este es el importante mensaje de estar aquí y de ver que realmente funciona. Este es el importante mensaje que todos llevaremos con nosotros al regresar a nuestros países".

Los representantes de Asia y Africa vieron aquí a representantes de occidente, no en términos de colonialismo, sino como ingenieros, doctores, economistas, educadores, hombres profundamente preocupados por los problemas de la explosión de poblaciones, la erosión de suelos y el hambre.

Israel, el primer país que concibió la idea de confrontar a los políticos con los expertos, era el país anfitrión lógico. "Pertenecemos a ambos mundo", me dijo Eban. "Pertenecemos a occidente en nuestra ciencia y tecnología. Pertenecemos a Asia y Africa en nuestra geografía y en el hecho de que también nosotros acabamos de obtener la libertad y hacemos frente a los mismos problemas.

"Los dos grandes cambios que tienen lugar en nuestra generación —dijo— surgen de dos movimientos, la revolución científica, con sus brillantes realizaciones, y la introducción de la liberación nacional que ha cambiado la faz de la familia internacional. Las naciones de Africa y Asia que acaban de despertar, han logrado la igualdad en el sentido jurídico e institucional, con banderas, monedas, estampillas, etc., pero detrás de la fachada están los viejos elementos de atraso y pobreza, enfermedad, técnicas primitivas y no-utilización de sus recursos. Esta es una situación muy explosiva.

"La revolución nacional no ha cambiado la situación del pueblo. Los líderes tienen conciencia de ello y están resueltos a lograr la igualdad en un nivel económico y cultural. Sus ojos se dirigen a la ciencia y la tecnología —misterios que han permanecido fuera de su alcance. Hasta ahora han estado aislados de los beneficios de la ciencia. Los hombres de ciencia han estado trabajando en los países que menos los necesitan. Esta es la razón por la que decidimos convocar juntos a eminentes hombres de ciencia y nuevos líderes, para investigar el papel

de la ciencia en el aceleramiento del desarrollo de los nuevos estados".

Era lógico que esta extraordinaria conferencia de estadistas y hombres de ciencia se llevara a cabo en Israel. El espíritu de pionerismo que imbuye cada ciudad y colonia, fué transmitido por Israel a los estados que acaban de ganar su independencia del colonialismo. Los estadistas de naciones pequeñas, que podrían desconfiar de la ayuda exterior de los gigantes de oriente u occidente, de la Unión Soviética o los Estados Unidos, no tienen por qué desconfiar de Israel. En este caso una nación pequeña ayuda a otras naciones pequeñas sin condiciones políticas o militares.

El Ministro de Finanzas de Nigeria Occidental, alto en su manto blanco, Jefe J. A. D. Adeybiyi, presidió la sesión sobre Alimentos, Nutrición y Eugenesia, en la que los numerosos participantes estudiaron cómo podía alimentarse a la humanidad mientras su población explota tan rápidamente que en cuarenta años probablemente habrá 6.000 millones de personas sobre la tierra.

El digno representante africano declaró que si se olvidara todo lo dicho en esta conferencia de naciones y hombres de ciencia, lo que sí debía recordarse era la palabra y el hecho israelí conocidos como "jalutziut", la cualidad de pionerismo y dedicación personal a la misión del hombre en la vida, que había transformado la diáspora en Israel.

"Esta cualidad —dijo— que transformó los desiertos de Israel en un próspero país agrícola, no puede ser enseñada. Debe ser absorbida. Sin ella el pueblo israelí no podría vivir en un país donde tanto la naturaleza como los enemigos conspiran para ser hostiles. Si la idea de "jalutziut" puede hacerse efectiva globalmente hay esperanza para los estados viejos así como para los que surgen. Citó la canción israelí "Havenu Shalom Aleijem" (Os hemos traído la paz), agregando que "no puede haber paz si no hay bastante comida, bastante ropa, bastante techo para todos".

El Instituto Weizmann también era el lugar lógico como punto focal de la conferencia, ya que el doctor Chaim Weizmann, fundador del Instituto y primer Presidente de Israel, in-

corporaba dentro de sí el doble talento de estadista y hombre de ciencia. Para él la ciencia, el uso del cerebro humano, era el más poderoso instrumento con que Israel podría superar su falta de recursos naturales. Una generación antes de que Asia y Africa fueran liberadas, años antes de que los 250 millones de habitantes de Africa y los cientos de millones de Asia, soñaran con surgir del colonialismo, el doctor Weizmann estaba escribiendo qué importante era inspirarlos con las ideas de la ciencia y la liberación nacional.

Ahora se estaba cumpliendo el sueño del doctor Weizmann. Por los hermosos jardines de Yad Chaim Weizmann, la Plaza Recordatoria, caminaban los altos y regios líderes de Nigeria, Ghana, Mali y otros estados africanos en sus togas, budistas en sus vestimentas típicas de Birmania, Nepal y otros estados asiáticos, conjuntamente con hombres de ciencia en mangas de camisa, para rendir homenaje al doctor Weizmann, cuyo cuerpo yace bajo una simple y austera lápida.

La importancia de la conferencia queda demostrada por el calibre de los que participaron en ella. Pocos días después de obtener su independencia la República de Congo (antes Congo Francés), su Presidente, Abate Fulbert Youlou, en su negro hábito de sacerdote católico, vino a Israel para asistir a la conferencia. Era su primer viaje como jefe de estado y fué saludado en el aeropuerto con una salva de 21 cañonazos.

El delgado y poético Primer Ministro de Nèpal, B. P. Koirala, quien habló ante un público de 2.500 personas en la ceremonia inaugural, se refirió a los extensos beneficios que Nepal e Israel obtendrían de su amistad y cooperación. Después de recorrer Israel, habló nuevamente en una de las sesiones de trabajo y con completa sinceridad describió los problemas que amenazan abrumar a algunos de los nuevos estados. Algunas veces, confesó, "cuando contemplamos nuestros problemas, nos sentimos deprimidos y no sabemos por donde empezar. Nuestro problema más crítico es la pobreza".

Vinieron ministros de países tan nuevos que sus nombres no aparecen todavía en los mapas. Asistieron once ministros de Africa y seis de Asia. Vino el Vice Primer Ministro de Chad y, en francés, habló conmovedoramente sobre el sentimiento de

frustración que frecuentemente se producía después del logro de la independencia. Expresó su esperanza de que esta conferencia ayudaría a elaborar una nueva filosofía del arte de gobernar que vincularía a los pueblos en común fraternidad y humanidad.

Vinieron representantes de Islandia, de las Filipinas, de Singapur y Tailandia, de Birmania y Hong Kong, de Vietnan y Kenia, de América Latina y las Indias Occidentales, de Ghana y Nigeria, de Australia y la Comunidad Francesa, los Camerún, la Costa de Marfil, Congo, Madagascar, Mali y Togo, de Japón y Yugoeslavia. Los delegados de Polonia, Hungría y Bulgaria, que habían aceptado, expresaron luego su pesar por hallarse enfermos.

Llegaron a Israel famosos hombres de ciencia de los Estados Unidos, de Gran Bretaña, de Canadá, de Alemania y de Japón, para unirse a los del país.

Nunca hubo tan colorido en Israel. Nunca se reunieron tantos hombres de ciencia en territorio de Israel. Fué ésta la más importante conferencia que jamás se haya realizado en el Estado judío.

También tuvo matices políticos. Irán, en conflicto con Nasser, por haber reconocido a Israel, aceptó inesperadamente la invitación de Israel en la misma víspera del comienzo de la conferencia y envió a cinco hombres de ciencia, entre ellos el profesor Alí Asghar Azad, Rector de la Universidad de Teheran, y dos miembros del Consejo Económico Supremo de Irán.

"Hemos venido —me dijo el profesor Azad— porque estamos interesados en la potencialidad de la ciencia y la tecnología. Ya hemos comenzado a efectuar algunas investigaciones en cieertas esferas, especialmente la de la energía atómica para usos pacíficos. Estamos discutiendo la posibilidad de intercambiar hombres de ciencia de la Universidad de Teheran y la Comisión de Energía Atómica de Israel. Nos agradaría enviar estudiantes iranios a Israel para seguir cursos adelantados y confiamos que los expertos de Israel nos asistan en el manejo de nuestro reactor atómico".

Otro visitante cuya llegada constiuyó en cierto modo una sorpresa, fue Francois Silaut, de Leopoldville, Congo. El Sr. Silaut, Director General del Departamento de Bienestar Infantil

del Ministerio de Salud, entusiasmó a los delegados al vincular Africa e Israel en un brindis entusiasta: "Vive la Républque d'Israel et vive l'Afrique".

El Sr. Silaut se refirió a la labor humanitaria que efectúa Israel en el Congo, destacando su misión médica de doctores, enfermeras, anestesistas y técnicos, que respondiendo al pedido del Congo, fue despachada en pocas horas a Leopoldville.

Las lesiones estuvieron divididas en Problemas Económicos y Sociales de los Estados Nuevos y en Desarrollo; Energía; Medicina y Salud; Alimentos, Nutrición y Eugenesia; Ciencia y Educación; Agua y Agricultura; Ciencia Política y Economía.

Los hombres de ciencia y estadistas participantes acordaron buscar soluciones para problemas tales como el control de población, mejores técnicas agrícolas, métodos para eliminar la malaria entre los humanos y la mosca tse tse entre los animales.

Atentamente escucharon las explicaciones del delegado japonés, profesor Minoru Tachi, Director del Instituto de Problemas de Población de Tokio, quien ilustró con proyecciones el éxito del Japón en el uso de las algas marinas como alimento. "Los mares del mundo —dijo— ocupan alrededor del 70% de la superficie del globo. Los productos vegetales como las algas marinas, son utilizadas muy poco como alimento en comparación con las plantas terrestres. Las microalgas, cuyo número asciende a unas 10 mil especies, no son utilizadas todavía como alimento".

Hubo amplias zonas de acuerdo básico sobre la necesidad de educación secundaria, buscar nuevos métodos para desalinizar el agua, luchar contra la pobreza y utilizar los recursos de cada país. Las diferencias más violentas se registraron sobre el uso de la energía atómica por los nuevos estados.

La mayoría de los expertos de Estados Unidos y Gran Bretaña expresaron su convicción de que la energía nuclear era algo para el futuro incluso en relación con las naciones ricas. El profesor Jerrold K. Zacharías, del Instituto de Tecnología de Massachusetts, resumió la actitud de los expertos diciendo: "Me agradaría que la energía atómica no se discutiera en esta conferencia". Pero algunos de los delegados de Africa estuvieron en desacuerdo. Muchos de ellos veían en la energía atómica un atajo en el camino a la segunda revolución industrial. Mientras un ganador del Premio Nobel de Paz, el profesor Patrick M. S. Blac-

kett, de Inglaterra, un experto en energía atómica, estaba hablando sobre el retorno a la tierra con el sudor de la frente, los delegados africanos hablaban sobre los peligros de la radiación.

El Ministro de Finanzas de Nigeria Oriental, Dr. S. E. Imoke, un alto e imponente líder que se describió a sí mismo hablando conmigo en perfecto inglés de Oxford como "un practicante de la medicina", planteó el problema de los peligros de la radiación de las pruebas de bombas atómicas y de hidrógeno. Uno de los delegados de Ghana preguntó a los expertos en energía atómica qué eefcto tendría la eliminación de residuos radioactivos sobre el uso futuro de los recursos de un país.

Los delegados acordaron que había prioridades definidas para el establecimiento de un programa permanente para los próximos quince años:

1.—La necesidad de programas a corto alcance ejecutados con la ayuda de sociedades más ricas en capital y conocimiento, en vez de los beneficios a largo alcance de la ciencia.

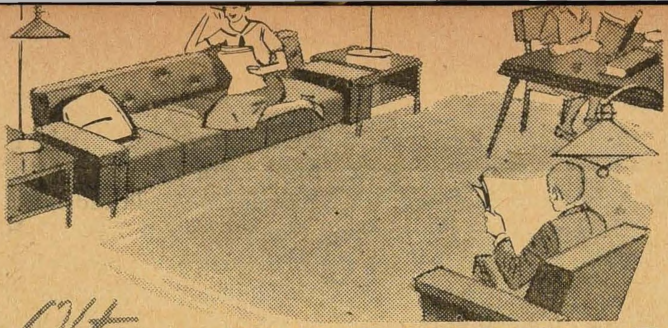
2.—La necesidad inmediata de adiestrar personal administrativo y tecnológico.

3.—La necesidad de pequeñas unidades de energía en vez de enormes reactores.

Fué el Dr. Imoke, de Nigeria Oriental, quien resumió las esperanzas de los delegados que habían volado a Israel desde todos los rincones de la tierra:

"En mi opinión los problemas que encara esta conferencia superan las fronteras de las ideologías políticas. Por lo tanto, abrigo la sincera esperanza de que en una fecha no distante los países del bloque oriental se unirán a nosotros en la gran cruzada que ha sido iniciada aquí en el Instituto Weizmann, para hacer uso de los conocimientos científicos y técnicos en beneficio de sus hermanos menos privilegiados sobre la tierra, antes de seguir adelante con ambiciosos programas de vuelos al espacio y viajes a la Luna.

"Nosotros, que pertenecemos a los nuevos países, consideramos que esta conferencia constituye un desafío en nuestro nombre a los países más viejos. Nosotros no pedimos la luna ni estamos ansiosos de efectuar viajes a otros planetas. Todo lo que queremos es vuestra ayuda, asistencia y cooperación en nuestros esfuerzos para hacer uso de los tesoros de nuestras tierras a fin de que podamos elevarnos más allá del nivel de subsistencia a una vida más abundante".

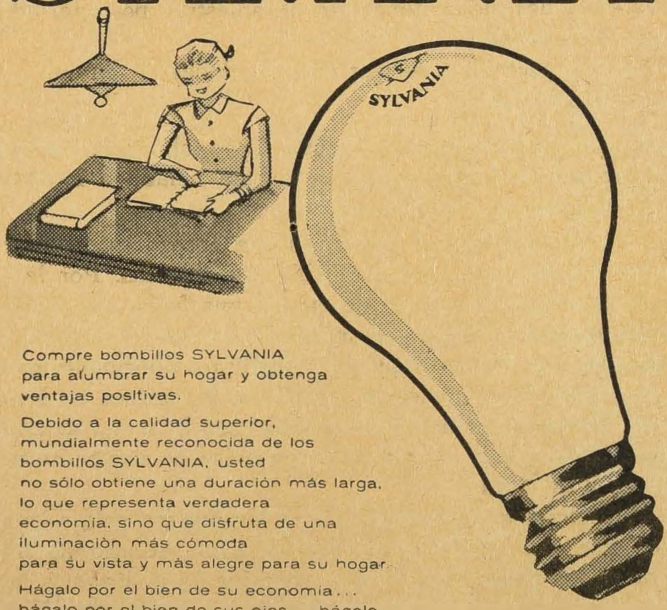

Obtenga **MAS HORAS**

de alegre iluminación

EXIJA BOMBILLOS

SYLVANIA

Compre bombillos SYLVANIA para alumbrar su hogar y obtenga ventajas positivas.

Debido a la calidad superior, mundialmente reconocida de los bombillos SYLVANIA, usted no sólo obtiene una duración más larga, lo que representa verdadera economía, sino que disfruta de una iluminación más cómoda para su vista y más alegre para su hogar.

Hágalo por el bien de su economía... hágalo por el bien de sus ojos... hágalo para alegrar su casa ¡exija bombillos SYLVANIA!

SYLVANIA **Símbolo de iluminación y electrónica en todo el mundo.**

Distribuidores exclusivos:

ELECTRO SALES *Co. Inc.*

Oficios 204 - Telf. 8-3625 - Habana

Vea Nuestras Buenas Peliculas

•

Metro Goldwyn Mayer de Cuba

El secreto de la

está en la

y la mejor brocha es

CORONA®

En pura CERDA CHINA

NB-55-1

WARNER BROS., FIRST NATIONAL SOUTH FILMS CO.

Desea a la Colonia Hebrea de Cuba
un feliz Año Nuevo 5721
y le recomienda no deje de ver

OCTUBRE 24 AL 30

América - Rodi - Santa Catalina

SOLO LO MEJOR ES BUENO PARA EL BEBE...

Sí, señora, lo sabe usted y lo saben todas las mamás y los niños también lo reconocen con sus sonrisas de bienestar... el Talco 3-A de Luceván es el mejor...

Para proteger y refrescar la tierna piel de los bebés, use siempre Talco 3-A de Luceván. Cien por ciento puro y suave, el Talco 3-A de Luceván, es benéfico desodorante y protector contra infecciones y salpullido.

Aténgase a lo seguro. Solamente Talco 3 A de Luceván — el mejor amiguito del niño.

Talco 3-A de Lucevan

De venta en Farmacias y Perfumerías.

PELICULAS RANK LTD.

SALUDA AFECTUOSAMENTE A LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN OCASION DE CELEBRAR EL AÑO NUEVO Y ANUNCIA, QUE PRESENTARA UNA EXTRAORDINARIA SELECCION DE SUS MEJORES PELICULAS.

ESTE AL TANTO DE SUS ESTRENOS.

CORTESIA DE LA

Perfumería Laségue A.S.

CONEJITOS - DIAPHANE - SMASH

La perfumería francesa que hace más de 30 años fabrica en Cuba los productos de Belleza de más Alta Calidad.

MINIMAX SUPERMERCADOS S. A.

SALUDA CORDIALMENTE A LA COLONIA HEBREA DE CUBA CON MOTIVO DE LA CELEBRACION DEL AÑO NUEVO Y HACEN VOTOS POR SU BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

FABRICA DE CONFECCIONES

NIAGARA

DE NATAN CRUGLIAC

CAMISAS Y PANTALONES
ROPA DE TRABAJO

TELEFONO: 8-7304 VILLEGAS 429
HABANA entre Muralla y Tte. Rey

—0—

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
פריינט און באַקאַנטע און ווינטשן זיי אַ יאָר
פון גליק פרייד און פיל פראָספעריטעט.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Rachman Electric

MUSICA INDIRECTA

Grabadoras — Amplificadores — Bocinas — Alta Fidelidad — Cinta Magnética para grabar marca Irish

O'Reilly No. 504 — M-9507

—0—

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן
פריינט אוּן דער גאַנצער קאַלאָניע אין קובאַ
אוּן ווינטשן אַלעמען

אַ כתיבה וחתימה טובה!

Sorrento

EL COLOR DE LAPIZ LABIAL DE ULTIMA MODA

Creme Puff

LA MARAVILLOSA COMBINACION DE POLVO BASE

Y

Max Factor Hollywood

SALUDAMOS A NUESTROS CLIENTES Y A TODA LA COLONIA HEBREA, DESEANDOLES UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

UNIVERSAL TEXTILE

CIA. DE TEJIDOS EL GLOBO, S. A.

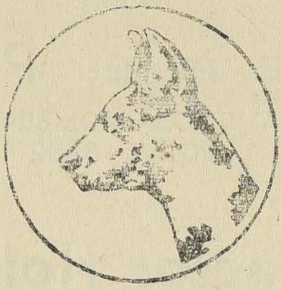
MORDUCH EPSTEIN — MURALLA 166

TELEFONO: 6-2825 — HABANA, CUBA

א יאָר פון גליק פרייד און פראָספעריטעט
וויטשן מיר אַלע אונזערע קליענטן פריינט
און דער גאַנצער א י ד י ש ע ר קאָלאָניע.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

די קאמיסיטאם מארקע "פערפא"
איז די מארקע פון קוואליטעט !

די עלטסטע אידישע טעקסטיל פאבריק אין קובא
וואס ארבעט אויס די בעסטע און גאראנטירטע
ארטיקולאס דע פונטא!

העכסטע קוואליטעט און נייעסטע מאדעלן!

Tejidos y Confecciones

Perro, S A.

San Juan Bosco 113 — Teléfono 4-6842
Santos Suárez — Habana

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פרייונט און דער גאנצער קאלאניע אין קובא
און ווינטשן אלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

„טעכידאם אי קאנפעקסיאנעס פערפא ס. א."

ברוך בענעס
יעקב בייקאוויטש
ענריקע בייקאוויטש
זלמן בייקאוויטש

Ecos de la Prensa Cubana

HABLA SOBRE LA REVOLUCION CUBANA EL REPRESENTANTE DEL CONGRESO JUDIO MUNDIAL

Cutis sonrosado, pelo gris, espejuelos con discreta armadura transparente, pronunciación de depurado inglés y ademanes y expresiones de diplomático de experiencia, así es el encuadre físico del doctor Maurice L. Perlzweig, representante permanente del Congreso Judío Mundial en las Naciones Unidas y su Jefe de Asuntos Internacionales. Su palabra resuena en el Salón de Conferencia de la Comunidad Hebrea de Cuba ante un quórum de reporteros habaneros para dar su criterio favorable a la Revolución cubana y el por qué de su presencia en Cuba:

—Quiero señalar que no he venido a Cuba a aclarar rumores sobre una supuesta campaña antisemita en Cuba. Mi visita tiene por objeto saludar al Gobierno cubano y a la comunidad hebrea de Cuba, afiliada al Congreso Judío Mundial.

PLENA LIBERTAD

Subraya la frase con su sonoro inglés, mientras puntualiza con el índice:

—Como representante ante las Naciones Unidas del Congreso Hebreo Mundial presenté mis respetos al Gobierno de

Cuba, teniendo el gusto de ser recibido por el subsecretario de Relaciones Exteriores, licenciado Francisco Chavarry expresándole la satisfacción de las comunidades hebreas del mundo por el respeto que hay en Cuba para los hebreos. Me satisface el carácter jovial y democrático del pueblo cubano como vívida expresión de la doctrina humanista que respeta la personalidad humana sin discriminaciones de raza o religión.

FALSEDAD

Demostrando su simpatía por la Revolución cubana añade el doctor Perlzweig:

—No he venido a formular quejas de ninguna clase. Aunque la propaganda extranjera decía que había campaña antisemita en Cuba contemplo satisfecho como ocurre todo lo contrario. Participé en los servicios religiosos y comprobé como el gobierno revolucionario respeta con devoción las libertades de cultos y de credos. Las actividades hebreas se desarrollan en Cuba sin ningún tropiezo.

Con una sonrisa llena de simpatía hacia Cuba y su revolución ofrece una noticia de interés el Representante Permanente del Congreso Judío Mundial en la ONU:

SATISFACCION

—Llevaré esta grata impresión personal a la Asamblea Plenaria del Congreso Judío Mundial que se celebrará en Amsterdam en enero del entrante año. Esta información será recibida con gran satisfacción por los representantes de 65 países que estarán presentes en la reunión.

VERDADERA REVOLUCION

En tono vehemente añade:

—En la América Latina ha habido revueltas, pero no revoluciones. A Cuba le ha tocado el privilegio de hacer una verdadera revolución, democrática y humana. He estado en este país durante 6 días como extranjero, hablando inglés y no he recibido más que consideraciones. He visto aquí las extraordinarias facilidades que hay para el turismo.

DIFERENCIAS

Una pregunta sobre la posible semejanza de la Reforma Agraria cubana con la realizada en Israel, la disuelve brevemente el doctor Maurice L. Perlzweig:

—Hay una gran diferencia en la forma de desarrollo como Nación entre Israel y Cuba y por consiguiente en la Reforma Agraria de ambos países. Además, desconozco en detalles la Reforma Agraria cubana.

AYUDA A CUBA

Los objetivos del Congreso Judío Mundial los expresa con fluidez el destacado líder hebreo, nacido en Londres y graduado de las universidades de Cambridge y de Londres:

—Nuestra última reunión tuvo lugar en Estocolmo y una de sus principales sesiones fué dedicada a mantener el derecho de los pueblos a mantener sus credos culturales y religiosos. Es una satisfacción para nosotros que el Encargado de Negocios del Israel presentara credenciales ante el Gobierno cubano la pasada semana. Esto hace apropiado que el Estado de Israel pueda prestar amplia ayuda en la base de su propia experiencia al desarrollo económico de Cuba.

CUBA, LUGAR IDEAL

La charla con el brillante representante de las organizaciones mundiales hebreas concluye indagando sobre la posibilidad de la celebración de un Congreso Judío Mundial en Cuba. En tono diplomático llega la respuesta del doctor Perlzweig:

—Me gustaría que en Cuba se celebrase un Congreso Judío Mundial. Eso es cuestión a-decidir por los ejecutivos mundiales del Congreso. En lo personal recomendaría la celebración en Cuba de un Congreso. Creo que con las facilidades existentes para el turismo puede celebrarse aquí. Me sorprende que con los atractivos y comodidades existentes en Cuba para incrementar el turismo no se incremente la corriente turística. De pueblo a pueblo se pueden ver las cosas mejor para una mejor compresión. Así las restantes naciones del Mundo podrán comprobar mejor las cosas buenas que están ocurriendo en Cuba.

"El Mundo" - 27 de Diciembre de 1959.

"SON PROPIOS DEL FASCISMO EL ODIO Y EL PREJUICIO RACIAL",
DECLARA DR. FIDEL CASTRO

"La discriminación hacia el hebreo y demás formas de odio y prejuicio raciales han sido siempre propias del fascismo y otros movimientos políticos, que representan intereses de clases sociales privilegiadas y reaccionarias, nunca de una Revolución que emana el ideal de las clases humildes de cualquier pueblo".

Las anteriores declaraciones las formuló nuestro Primer Ministro, doctor Fidel Castro, para aclarar unas mendaces declaraciones hechas en Nueva York por el traidor Miguel Pons Goyzueta, interesado en crearle dificultades al Gobierno Revolucionario en los Estados Unidos.

El doctor Fidel Castro formuló sus declaraciones en respuesta a una comunicación que le dirigió desde Nueva York un corresponsal interesado en aclarar la infamia del traidor Pons Goyzueta.

CONTESTACION DEL DOCTOR FIDEL CASTRO:

La discriminación hacia el hebreo y demás formas de odio y prejuicio raciales han sido siempre propias del fascismo y otros movimientos políticos que representan intereses de clases sociales privilegiadas y reaccionarias, nunca de una Revolución que emana el ideal de las clases humildes y de cualquier pueblo. Nuestra lucha por la igualdad de derechos de negros y blancos y de todos los hombres, cualquiera que sea su color o religión, desmiente con los hechos la infame afirmación del traidor Pons Goyzueta. ¿No ve usted que lo que ha querido es quedarse con los fondos que tenía bajo su custodia? Venga a Cuba y verá cómo en este país libre los niños negros pueden sentarse junto al niño blanco y el niño cristiano junto al niño hebreo en la misma escuela donde se preparan para un mundo mejor y más justo.

FIDEL CASTRO
Primer Ministro.
"Revolución" - 25 de Marzo de 1960.

RESPETA LA REVOLUCION EL CREDO RELIGIOSO DE LOS HEBREOS, DECLARA EL PRESIDENTE DEL PATRONATO

El presidente de la Casa de la Comunidad Hebrea de Cuba, señor Herman Heisler, acaba de expresar al periódico "Revolución" sus puntos de vista en relación con el problema religioso y la actitud del Gobierno Revolucionario.

El señor Heisler que viene presidiendo esa institución desde hace once años y que lleva 37 años residiendo en nuestro país donde contrajo matrimonio y tiene dos hijos nacidos en Cuba, expresa con manifiesto optimismo conceptos interesantes sobre la situación política cubana. Particularmente, interrogado sobre la cuestión religiosa y la actitud del Gobierno Revolucionario en relación a todas las religiones, credos o criterios ideológicos, dijo:

"El actual Gobierno Revolucionario no ha molestado ni interferido en ninguna forma el culto religioso de la Comunidad Hebrea de Cuba.

Ha respetado nuestro credo religioso entre los miembros de nuestra sinagoga y en las demás de La Habana y del interior de la República.

Tampoco hemos sido interferidos en nuestras actividades sociales, culturales, reuniones, etc., pues ni siquiera se nos exige ahora el requisito del premiso previo para las grandes festividades religiosas o actos diversos, como antes se nos exigía.

UNA OPINION VALIOSA

Puedo agregar a lo expresado que a fines del pasado año durante la visita a Cuba de Maurice L. Perlzweig, jefe del Departamento de Asuntos Internacionales del Congreso Judío Mundial y su representante permanente en las Naciones Unidas, afirmó que había tenido la oportunidad de observar personal-

mente el proceso revolucionario de un pueblo que lucha para lograr un destino de felicidad. Aquí hay —agregó entonces Perlzweig— plenas libertades de religión y de razas. Esta es una verdadera revolución humanista. No es una revuelta como las que estamos acostumbrados a ver...

—Con motivo de un cable —continuó diciéndonos nuestro entrevistado, señor Herman Heisler— publicado hace algunos meses cuando se desató la campaña antisemita en muchos países del mundo, el Primer Ministro de Cuba, doctor Fidel Castro, hizo unas declaraciones categóricas condenando esos hechos vandálicos. La actitud del líder máximo de la Revolución Cubana ratifica las plenas garantías de parte del Gobierno Revolucionario de Cuba para todas las creencias religiosas.

—En aquella oportunidad de las declaraciones del doctor Castro, el Patronato de la Casa de la Comunidad Hebrea de Cuba, le pasó al Primer Ministro un telegrama felicitándolo y expresándole que habíamos podido constatar que en Cuba no había ni el más ligero amago de antisemitismo.

LIBERTAD POLITICA Y SOCIAL

A otra pregunta del reportero nuestro entrevistado expuso:

—"Todo lo que tienda a beneficiar el desarrollo económico, social, cultural y de mayores libertades para la nación, resulta beneficioso porque es la base para que no hayan discriminaciones raciales ni obstáculos al libre desenvolvimiento de las ideas. Porque la libertad, la justicia social, el progreso y la paz que advertimos como premisas insoslayables de esta Revolución, son postulados que defiende la religión judía.

RELACIONES CORDIALES CON EL PUEBLO CUBANO

"Las relaciones entre el pueblo cubano y los miembros de la colectividad hebrea —dijo finalmente— siempre han sido cordiales, existiendo en estos momentos lazos de simpatía recíproca. Ya desde la época de los primeros esfuerzos por la in-

dependencia de Cuba en el pasado siglo, los hebreos, junto a Narciso López y a otros patriotas, lucharon por la libertad de Cuba conscientes de que únicamente bajo un sistema político de plenas libertades es como se logra el progreso de los pueblos. Nosotros nos sentimos muy confiados de esta amistad ya centenaria, con el pueblo de Cuba, como estamos igualmente confiados y muy esperanzados de que la Revolución trabaja para la felicidad del pueblo.

"Esa plena confianza que los hebreos tenemos de nuestra convivencia en este país progresista, que ahora se siente plenamente feliz, nos ha llevado a edificar esta moderna y espaciosa Casa de la Comunidad Hebrea y nos sería muy grato que la visitaran y conocieran todos los cubanos interesados en el desarrollo social y cultural de Cuba. Nos sentimos muy contentos de poder vivir en un país democrático y libre, gobernado por hombres que saben respetar todas las creencias religiosas.

"Revolución" - 18 de Agosto de 1960.

CORTESIA DE

Casa Turull

CIA. THOMAS F. TURULL, S. A.

MURALLA No. 60. CRISTINA Y VIGIA.

TELF. 6-8201 TELF. 8-5199

HABANA

Cía. de Confecciones
CLERMONT S. A.

FABRICANTES E IMPORTADORES

SOL No.416 TELFS.: M-7198 y ML-0993

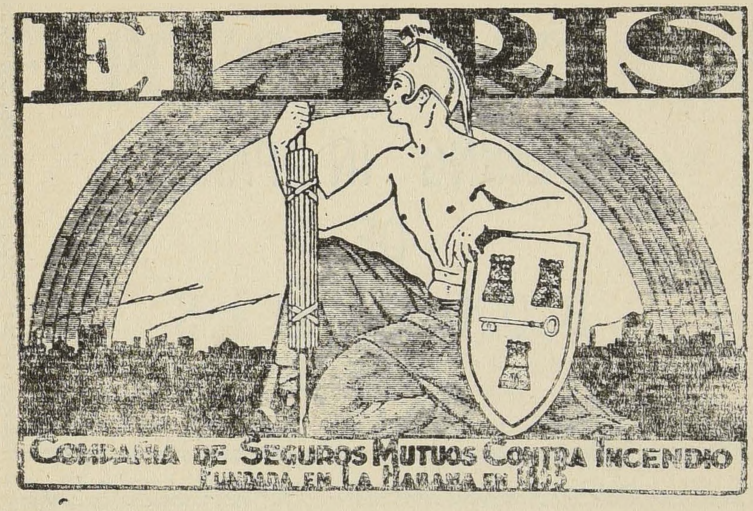
HNOS. ROSENBERG Y RIMER

LA HABANA

באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע זייערע
קליענטן און באַקאַנטע, און ווינטשן זיי אַ
יאָר פון פראָספעריטעט, גליק און פרייד !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו !

105 יאָר פון אומאויפהערלעכע פּאַרבעכערטער דינסט
אַ פּאָליסי פון „איריס" גיט אייך די העכסטע
גאַראַנטיע און די גרעסטע עקאָנאָמיע!

קאפיטאל רעזערוו־פאנד
3.162,066.63 דאָלער

אינגעצאָלט בין איצט:
3.091,717.71 דאָלער

OFICINA: En su edificio propio, calle Empedrado No. 312.
HABANA.—Teléfonos: M-L-1394 y M-2186.

CORTESIA DE

The Central Agency Ltd.

Aguacate 460 **Habana**

דעפּאָזיט פון פּאָדעם
אייניציקע אימפּאָרטירער פון די
באַוואוסטע מאַרקעס פּאָדעם:

CADENA — ANCLA — etc.

CORTESIA

DE LOS PRODUCTOS

"EVENING IN PARIS"
DE
BOURJOIS

THE MAY TRADING Co. S. A.

IMPORTADOR Y DISTRIBUIDOR EXCLUSIVO

Quincalla — Sedería y Artículos de Goma
Venta al por mayor

AGUIAR 527-29 TELFS. 5-8448 y 5-8495

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
קליענטן און באַקאַנטע און ווינטשן זיי אַ
יאָר פון פראָספעריטעט גליק און פרייד !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

EL POZO DE NATAN JAI

Por JAIM HAZAZ

En una aldehuela pequeña y pobre de la Baja Galilea, situada sobre una colina, vivía un hombre de escasa estatura, propietario de una choza y un dúnam de tierra; tenía esposa y tres hijos, y se le conocía con el nombre de Natán Jai. Agricultor de profesión, deambuló por Judea, Samaria y ambas Galileas, padeció la fiebre, criticó acerbamente, con palabras en las que se traslucía el cariño, las antiguas y nuevas posiciones judías, buscó gresca con sus compañeros y se mofó del matrimonio. Pero al llegar a los treinta y cinco años, y siendo su aspecto el de un tronco de olivo, tronchado y rugoso, caso con la "costurera de Rosh Pina", muchacha dos años menor que él, y se estableció definitivamente en la pequeña colina. En el espacio de cinco años trajeron al mundo tres criaturas sanotas, de buen apetito, y ambos se sintieron cogidos por el yugo de la vida.

¿De dónde le venía el nombre de Jai, no siendo él sefardí, sino originario de los alrededores de Dubno? En verdad, no era otra cosas que una abreviatura de Jai Vekaiam, la respuesta que tenía a flor de labios para todo aquel que le preguntaba por su salud: "¿Cómo estás, Natán?", "Jai Vekaiam" (se vive, voy tirando); pero pasando el tiempo hízose más parco en palabras a medida que crecían las vicisitudes, y respondía brevemente: "Jai" (vivo), y le quedó el mote, al punto que

todos, desde Dan a Beersheva, le conocían por el nombre "Natán Jai".

Como muchos de sus camaradas, componentes de la Segunda aliá, también él padecía de una idea fija, que en su caso era la del agua. La redención del país, y en consecuencia, la redención del pueblo, no dependía sino del agua. Si dieran bastante agua en Eretz Israel, esto sería el paraíso. Y para demostrarlo tenía infinidad de pruebas, orales y escritas, extraídas de cien fuentes diversas; empezando por un versículo del Génesis " Y salía del Edén un río para regar el huerto" (de donde se deducía que sin riego, no hubiera habido Edén) hasta el dicho famoso del Emperador Guillermo al Dr. Herzl, desde su cabalgadura: "esta tierra necesita agua, mucha agua", pasando por su propia experiencia.

Porque Natán no se contentaba con hablar sobre el agua. Era un estudioso del agua en Eretz Israel, fueran las excesivamente salobres del Mar Muerto la de los ríos, riachos, manantiales y correntadas, agua surgentes y de lluvia, superficiales y profundas aguas para irrigación y para fuerza motriz. Meses y años estuvo trabajando en la perforación de pozos en todo el país, en las instalaciones de riego en los naranjales, en las obras de drenaje, de pantanos y en la extensión de caños de irrigación. En resumen, donde había agua, allí estaba él. Y ocurrió que el anciano campesino y hombre de letras, maestro y guía de los obreros, palmeóle cierta vez la espalda y recordó un versículo de Job: "Y al conjuro del agua, florecerá".

Y cosa extraña: precisamente a Natán, el maniático del agua, tocóle como lugar de residencia la colonia yerma, blanca de polvo casi todos los días del año, para levantar allí su choza y formar su hogar. El Todopoderoso quiso simbolizar con ello su inmensa ansia de agua. Porque de haberse establecido en una de las bien regadas colonias de Sarón, el manantial de su anhelo es hubiera secado. Mas la colonia de Galilea, desfalleciente de sed, abonó su añoranza, y no cesó de hablar del agua.

En medio de la colonia había un aljibe con una roldana, que recogía el agua de lluvia durante la temporada. Si el invierno era lluvioso, el aljibe se llenaba y el agua alcanzaba (para el hombre, la bestia y el huertecillo que rodeaba la casa) hasta el mes de Ab, y desde este momento no salía del fondo del aljibe más que lodo. Si el año era de pocas lluvias, las aguas alcanzaban hasta mediados de Siván, y desde aquel momento era tarea de los aguadores (tmbién Natán, naturalmente, se dedicó a ella por un tiempo) acarrear en un tonel sobre dos ruedas, tirado por una mula, por la mañana y por la noche, el agua de la fuente lejana, situada en tierra de árabes, agua que se adquiría por dinero; si el hombre tardaba en volver por la noche, una nube cubría el rostro de sus camaradas de la colonia: ¿Qué beberemos hoy?

Pero no era Natán hombre de callar injusticias. Desde que se transformó en propietario, en un ciudadano como todos (merced a su choza y a su dúnam) no desaprovechó ningún encuentro con los dirigentes del yishuv sin presentarles el problema del agua en todas las colonias de Galilea y en la suya en particular, que padecía de este mal más que ninguna otra. Pero todos los esfuerzos de Natán Jai no trajeron frutos. Movió todos los resortes administrativos, desde las oficinas del Barón en el país y en el extranjero, hasta el Kerén Kayemet y todas las reparticiones de la Agencia Judía. Abrumó a todos con cartas, memorandas y planes referentes al agua, sin la cual no puede haber vida en la colonia. No valieron pretextos: vinieron, investigaron, enviaron expertos y perforaron, en el centro de la colonia, al pie de la montaña, a una milla de la última casa al sur y a una milla de la casa al norte, quebrándose barrenos, algunos obreros se hirieron, y uno que cayó lesde la boca del pozo quedó inválido para el resto de su vida, pero el agua no aparecía. Cierta vez, después de seis semanas de excavaciones, tropezóse con una capa de tierra húmeda y extrajóse el balde lleno de lodo aguanoso; la gente, alborozada, comenzó una danza en torno al pozo, pero al seguir perforando todo ceso y

nuevamente hizo su aparición la pedruzca seca, fría, implacable, para desesperación de los lugareños.

Y Natán no ceja en sus profecías: hay agua suficiente en nuestra buena tierra, y palpita dentro de ella como el corazón en el cuerpo del hombre. Sólo hay que dar con el sitio. Hendir el barreno en el lugar preciso.

Y cierto día regresó Natán del Sur acompañado por un inglés de barba rubia (nadie supo jamás como dio con él) que había estado muchos años en el Sudán, hablaba el árabe con acento inglés y gangoso, y traía consigo una vara que enarbolaba como un mago su varita mágica, golpeando con ella la tierra, sosteniéndola verticalmente para comprobar su oscilación y deducir de todo ello si había o no agua en el lugar.

El inglés señaló un lugar para la perforación. Pero después de tantas amargas experiencias e inútiles inversiones, no hubo quien quisiera facilitar las primeras cien libras que hacían falta para comenzar el trabajo. Los lugareños hospedaron al inglés en casa del Mujtar, lo alimentaron a cuerpo de rey, le pagaron cinco libras que recolectaron en la colonia y lo despacharon. No hubo perforación.

A todo esto, las fuerzas de Natán Jai iban cediendo. Andaba ya por los cuarenta y cuatro años. Sus cabellos rizados, en los que en sus mocedades hundía los dedos la "costurera de Rosh Piná" a tiempo que musitaba—"¡qué hermosos cabellos tienes, Natán!", fueron cayendo, y en su lugar apareció una calvicie lisa y reluciente, como la seda. Los tres hijos, varones todos, no encontraban paz en la pequeña choza, más aún desde que Java Lea se pasaba el día cosiendo a máquina para contribuir a los gastos de al casa (cosía hasta para las mujeres árabes de las inmediaciones) y él, que con su carga de esposo y padre de tres hijos ganaba apenas el sustento, debía a veces emprender viajes por el país, en busca de trabajo, con lo que el dúnam quedaba abandonado a su suerte. Pero, no por ello desesperaba. Aunque su aspecto era melancólico y taciturno, especialmente

sus ojos, que traslucían una profunda tristeza, su lengua le respondía aún, rica en agudeza y chascarrillos, y en cuanto se mentaba el agua, se transformaba; era como si una nueva vida se inyectara en sus venas. Sus ojos brillaban y su lengua se solazaba en la descripción del sueño: Día vendrá en que un chorro de agua surgirá de las profundidades para abrevar y fertilizar la tierra de nuestra colonia. Ahora bulle bajo nuestras plantas, ¿escucháis? Prestad atención y escucharéis.

Su interlocutor le palmeaba la espalda encorvada, y mirándole a los ojos le preguntaba:

—Y tú, Natán, ¿cómo estás?

—Bien.... se vive.

II

Cuando el hijo menor cumplió seis años, ocurrió que Java Lea se sintió nuevamente embarazada. La alarma cundió en la casa. También él, Natán Jai, se sintió anonadado. ¡Esto faltaba! Los tres que había ya andaban hambrientos y haraposos. Java Lea cosía para todos, menos para sus hijos; no le alcanzaba el tiempo. Si se pusiera a coser para ellos, no tendría con qué alimentos.... Y ahora, otro más.

La partera de la colonia imprecó a Java Lea, la llenó de insultos, aconsejándole finalmente que se apresurara a ir a la ciudad para hacer lo que fuera necesario.

Los hombres no son cerdos, dijo, permitiéndose una expresión grosera. Era una solterona de "principios" (había pertenecido, en Rusia, a las "instructoras del pueblo"). Por un momento, Java Lea se dejó convencer. "Tal vez tenga razón", pensó, pero al decírselo a Natán, éste fijó en ella sus ojos desorbitados, escupió furiosamente y gritó con voz que no parecía la suya:

—No harás caso a este árbol seco, mientras yo me llame Natán Jai!

Y el asunto fue olvidado.

Pero desde este momento, un nuevo espíritu se infundió en Natán Jai. Era como un resorte en tensión.

Emprendía viajes a Tiberíades y a Jaifa, a Afule y Nazaret, llegando hasta a Tel Aviv y Jerusalén. Estaba ausente por días o semanas enteras, y regresaba al hogar trayendo en su saco de viaje algunas cosas necesarias para la casa, alimentos, algún lienzo para ropa, y también algo de dinero.

Un poco de luz entró en la casa. Pero Natán iba desmejorando a ojos vistos. Su cuerpo se iba encogiendo, su calva se tornaba reluciente como el cobre, y sus ojos ardían de fiebre, sólo su espíritu no cedía. Cuantas veces le preguntaban por su salud, respondía con la sempiterna muletilla: "se vive". El aspecto de los niños era más cuidado. Obligada a permanecer en casa, Java Lea pudo dedicarse a coserles alguna ropilla.

Y he aquí que se aproximaba el día del parto. Según el cálculo, debía dar a luz a mediados de Ab.

Pasado el 9 de Ab, cumplióse el plazo. Todo estaba dispuesto. Hablaron también con la partera. Aunque ésta persistía en su resentimiento hacia esta "gente atrasada", no tuvo más remedio que pactar. Convino en aproximarse a la choza para velar porque todo marchara bien.

Y a dieciocho días del mes de Ab advinieron los dolores del parto. Natán se apresuró a llenar dos baldes de agua. Y aunque Jaca Lea no gritó, la escuchó la partera y vino a la carrera. Desde el primer momento, se dió cuenta que no era un parto normal, y después de una hora de forcejeo, revelósele la necesidad de llamar al médico de la colonia cercana, pues el peligro se agrandaba por momentos. Se lo dijo a Natán y éste, sin preguntar más, tomó su cayado y se puso en marcha hacia la colonia grande.

Era poco antes del mediodía. En el cielo, blancos copos de nubes refulgían al sol. La pequeña colonia yacía silenciosa y desierta, con sus casitas pobres y sus huertecillos polvorientos, en los que los restos de verdor semejaban manchas de herrumbre sobre una chapa de cinc. Sólo los eucaliptos, alineados a los bordes del camino, lucían en sus ramas los retoños frescos. El camino

que llevaba el wadi estaba cubierto por una espesa capa de polvo. De pronto, tres buitres hicieron su aparición en el cielo, formando un triángulo. Uno al Norte, otro al Este y el otro al Oeste, y una idea relampagueó en la mente de Natán. Venían del agua: uno de Genezaret, otro del mar y otro del Jordán. Este pensamiento dio alas a sus pies y no sintió el sudor que fluía de su rostro y de la nuca. A través del wadi hay una hora de camino hacia la colonia grande, pero él llegaría en media porque apresuraría el paso. ¿Cómo no se le ocurrió montar sobre un caballo o una mula? Mas la mayor parte del camino estaba hecha. No valía la pena regresar.

Extiéndase la sequía sobre los campos segados, interrumpida sólo por matas de espinillos y zarzas. Era la vegetación tenaz que no se deja vencer por el yermo, que guardaba en lo profundo de sus raíces una gota de agua, o sorbía el rocío de la noche para sustentarse.

Natán pasó por el cementerio que se levantaba sobre una colina; echó una mirada a las tumbas, de las cuales sólo dos estaban debidamente construidas, y el resto ofrecía el aspecto de piedras diseminadas por el campo. Encogióse su corazón a la vista del cementerio y al recuerdo de Java Lea, que se debatía en los dolores del parto. Echó a correr, llevando en alto su cayado. El sudor se deslizaba de su frente al rosotro, penetraba en la boca, en los ojos, en el cuello, humedeciendo el vello de su pecho desnudo. Se quitó la gorra y expuso su calva al calor del sol.

Y de pronto, al llegar a la boca del wadi, sintió una leve punzada en la cabeza. Sus piernas se doblaron. Tuvo la impresión de que se aligeraba y lo levantaban en vuelo; su corazón comenzó a latir desenfrenadamente y todo en torno suyo se oscureció. Se abatió sobre su cayado, dio una corta sacudida y rodó por el borde del camino cayendo a una zanja, no muy profunda.

III

Pasadas dos horas, y como no llegaran Natán ni el médico salvador, la partera corrió hacia la puerta de

la choza, con los cabellos en desorden y lanzó un agudo grito. Los tres hijos de Natán, que habían estado enfracados en sus juegos, acudieron, con los ojos agrandados por el terror. Uno a uno fue apareciendo la gente de la aldea y la mujer ordenó.

—Aprisa, id por el médico, Java Lea se muere.

En menos de media hora, un robusto mozo de la colina trajo en su carro al médico. Pero Java Lea no vivía ya. El niño quedó clavado en sus entrañas.

Y el cuerpo de Natán Jai hallado después de cinco días, en el fondo de la zanja, por una aldeana árabe. Llamóle la atención el hecho que merodeaban algunos buitres, y al acercarse al lugar comprobó los sucedido. Corrió a decírselo al Mujtar, y cuando llegaron, el cadáver estaba ya descompuesto, con los ojos y la boca picoteados por las aves de rapiña.

Lo enterraron tal cual estaba, sin lavarlo, al lado de la tumba de Java Lea.

Los tres niños, huérfanos de padre y madre, fueron distribuidos en tres casas. El menor fue recogido por la partera, que tan denonadamente luchó con la muerte, sin poder vencerla.

Una pesada tristeza cayó sobre la colonia. En el transcurso de un día tres personas habían sido arrebatadas al mundo y un hogar se disgregaba en la pequeña comunidad. ¿Quién podía desentreñar los caminos de la vida?

Y Natán Jai, desde que le fuera dada sepultura judía, sintióse aliviado de la pesada carga, superior a sus fuerzas. Java Lea yacía a su lado, con el niño en sus entrañas, descansando para la eternidad. "Allí reposan los de cansadas fuerzas." ¿Y quién lo era más que Java Lea? Aún antes de su matrimonio, desde su arribo al país, trabajó duranmente, al principio como obrera, luego como ayudante en los quehaceres domésticos y por último como costurera. Y desde que se casó con Natán tampoco tuvo reposo. Dio a luz tres hijos, uno tras otro,

encorvándose siempre sobre su máquina de coser, que le consumía el resto de su vitalidad. Pero era un ser lleno de bondad y pureza de alma y pese a todas sus tribulaciones jamás partió una queja de su boca. Y ahora estaba allí gozando del descanso tan merecido. Y los niños que quedaron huérfanos de padre y madre, estarían bien seguros en adelante. Cada uno de ellos hallá un hogar cariñoso, tendrían bastante pan para saciar su hambre y no les faltaría ropa limpia. Y mejor que todos lo pasaría el pequeño. Esta solterona regañona y amargada volcaría en él toda su bondad y ternura contenidas.

Y él, Natán Jai, también había hallado el reposo total. Sus huesos cansados, triturados por el trabajo pesado, podían regodearse en la holganza. Su mente estaba limpia de preocupaciones y podía ahora dedicar toda su capacidad de pensar a una sola cosa, que llenó todo su ser en vida, el pensamiento del agua.

Yacían, pues, distendidos sus miembros, en la tierra buena y fresca, y un solo deseo lo llenaba: agua... agua.... Sabía muy bien que su poder después de muerto, era mayor que el que poseía en vida. Bastaba ahora concentrar toda su voluntad en un solo punto; debía querer con todas sus fuerzas, y se le revelaría entonces la fuente del líquido precioso que fue el sueño de su existencia.

Día a día, mes a mes, hurgaba con sus sentidos invisibles la tierra, como con un imán sensible. Todo menos que en alguna parte palpitaba un nervio de agua, que ansiaba revelarse. oda la carne desapareció de su cuerpo; hasta los gusanos hicieron abandono de sus pelados huesos. Y a medida que su carne mortal desaparecía, agudizábase su sensibilidad y su voluntad se hizo tensa como una cuerda de violín.

Y el verano siguiente, un año después del día en que se abatiera en el camino, un estremecimiento sacudió su esquelto silencioso, y sus huesos se entrechocaron. Una leve sensación de humedad llegó hasta él. En

un principio, no pudo precisar de dónde llegaba. Su exaltación fue enorme. Era necesario concentrar toda su voluntad para precisar la extensión del hilo de agua que llegaba hasta él. Y de pronto, revelósele de dónde partía. Algo como una corriente húmeda, fresca y agradable, fluía de aquel lugar. El percibía sus latidos. Un año entero hubo de estar alerta para con él. ¡Ja, ja! El pozo del inglés no hubiera servido de nada. La fuente estaba allá, en el extremo del cementerio, a unos noventa metros en línea recta, al Oeste de su tumba.

Todo s sus huesos saltaban de gozo; no podían quedar quietos en el ataúd. Ahora sabía lo que debía hacer. Lo sabía, sí. El sueño de su vida se vería realizado.

IV

Tres noches seguidas se apareció Natán Jai en el sueño del mujtar, y le indicó con rostro gozoso el lugar en que debían perforar: noventa metros exactos, en línea recta, al Oeste de la tumba, y agregó: "No perdáis el tiempo, salid a cavar, y a los treinta y tres metros de profundidad os espera la corriente. No vaciléis: un año entero estuve atrayendo el agua hasta este punto. No podré mantenerla mucho tiempo allí. ¡Buscad la fuente antes que sea tarde!"

En la primera noche el mujtar despertó y relató a su esposa el extraño sueño. "Tonterías, convinieron ambos". Pero al día siguiente sintió un extraño desasosiego, que no le daba reposo. El sueño no se apartaba un minuto de su memoria. Después de la segunda noche, en que el sueño se repitió, relató el suceso a varios camaradas, y uno de ellos dijo: "Algo hay en esto". Transcurrida la tercera noche, el mujtar convocó una sesión del Ejecutivo de la colonia, y se acordó, por mayoría, hacer la prueba, y cavar treinta y tres metros. Naturalmente, no había medios.

Pero en las cercanías había una cuadrilla de excavadores, perforando un pozo. Hacía tres meses que

estaban cavando, habiendo llegado a más de doscientos metros de profundidad. Dos capas habían sido perforadas y llegaban ahora a la tercera, más dura que las primeras, sin que hubiera señal de agua. En los últimos tres días el trabajo se había paralizado, desalentados los obreros y diseminados en el lugar, como cadáveres, las herramientas.

Dos miembros del Ejecutivo de la colonia se dirigieron a Jaifa, dejando en depósito treinta y tres libras, una por cada metro que se debía perforar. Al día siguiente llegaron los obreros al lugar, señalado con una barra de hierro, cavaron un poco las palas, y tomando del barreno, comenzaron.

Muchas frases irónicas se cruzaban en torno a la excavación y a medida que el pozo se iba agrandando. disminuía la fe en el sueño del mujtar. Cuando el taladro pasó el límite de los treinta metros, ya todos estaban arrepentidos, y de buena gana hubieran ordenado la suspensión del trabajo, si el amor propio no se lo impidiera.

Y de pronto...

Era al mediodía, aproximadamente la hora en que Natán Jai corría por el camino, en busca del médico, cayendo dentro de la zanja. En el cielo relucían las nubecillas blancas. El último golpe del taladro resonó en la colonia. Y de pronto, el hierro se deslizó de las manos de quien lo sostenía y antes que pudiera nadie darse cuenta de lo sucedido, un chorro de aguas claras, que refulgían al sol, emergió de las profundidades, formando un arco que tornaba a la tierra y rociaba alegremente el suelo en derredor.

No hubo un alma en la colonia que no corriera a presenciar el espectáculo. Todos contemplaban, maravillados, el arco de agua, y lágrimas de alegría y emoción brillaban en sus pupilas.

Y un manantial de vida se abrió para el hombre, la bestia y la planta. Ahora la colonia florecería. Cumplíanse las predicciones de Natán, Natán Jai.

V

Poco tiempo después levantábase en el lugar un tanque enorme, sobre cinco pilares, y una cabina de bombas. Y llegó la fiesta, la fiesta del agua de la colonia.

De colonias cercanas y lejanas llegaron, cada cual portando su ofrenda, quienes que rían compartir la alegría de los miembros de la aldea cuya sed, de años, se calmaba ahora con plenitud de agua. El terreno en torno al pozo lucía con verdes árboles y alegres flores. El espacio destinado a los invitados estaba también regado y apisonado. En el blanco atavío de hombres, mujeres y niños, destacábase una rama verde. Y entre los jinetes de las colonias cercanas, mezclábanse también algunos árabes. Sobre los caballetes, las mesas tendidas tentaban a todos los presentes con apetitosos manjares y frescas bebidas. En la tarima el coro infantil de las escuelas de tres colonias (y el maestro de música con la batuta en alto) disponíanse a entonar el cántico "Y sacaréis agua con gozo". En primera fila aparecían los tres hijos de Natán Jai, vistiendo ropas blancas, limpias como la nieve.

Y en todos los corazones campeaba un solo espíritu, fuerte y confiado, el espíritu de Natán Jai.

En lo alto de la cabina, encima del portón de hierro, una leyenda grabada en firmes caracteres reza:

BEER LAJAI

"El pooz de Natán Jai". He aquí su nombre, y su monumento.

Pero alguien, el que escribió aquellas palabras, al contemplar tristemente la leyenda, agregó más abajo, con tiza:

"Y también de Java Lea, Dios la tenga en su gloria".

אַ יאָר פון גליק, פרייד און פראָספּעריטעט,
ווינטשן מיר אַלע אונזערע קלייענטן, פריינט
און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

העלש וואָסמאַן און זין

די פאַבריקאַנטן פון די באַוואוסטע בערשטלעך
פון דער מאַרקע „קאָראָנא" און אַנדערע

La Casa Tarzan

Gran fábrica de Carteras "DIVA"
Industrias "TARZAN"

Muralla 414 Telf. A-8770
La Habana

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קלייענטן
פריינט און דער גאַנצער קאָלאָניע אין קובאַ
און ווינטשן אַלעמען
אַ כתיבה וחתימה טובה!

CIMBLER Y HIJO

IMPORTADORES
DE TEJIDOS Y PAÑOS INGLESES
"STRAND"
Trade Mark

Plácido (Bernaza) No. 221.
Teléfono A5-2162.
LA HABANA

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן
פריינט און דער גאַנצער קאָלאָניע אין קובאַ
און ווינטשן אַלעמען

א גוטיבה והתימה טובה!

MUEBLERIA

LA VENTAJA

de MATIAS REDLER
Juegos de Cuarto, Sala, Comedor y Living Room
Refrigeradores y Radios marca "General Electric"
LA IMPERIAL, Neptuno 674 — Telf. U-1211
MONTE 506 al 510 — Teléfono 6-5755 — Habana
Televisores PHILCO
Sucursal: Calle Habana 413 Telf. 5-7177
San Miguel 774 Telef. 8-4570
Angeles No. 123 Telf. ML-0854
Aceptamos sus muebles en fondo
Inigualables facilidades de pago
Sofa-Cama DOWNEY-DAVENS

אלע אונזערע קליענטן און פריינט, ווינטשן מיר
א געזונטן, גליקלעכן נייעם יאָר.
לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

N. KUBILIUM

Almacenista de pieles y artículos para calzado

Teniente Rey 318, entre Compostela y Aguacate.

Teléfono M-9524 HABANA CUBA

א גליקלעכן און צופֿרידענעם יאָר. ווינטשן
מיר אַלע אונזערע קליענטן, פֿריינט און
דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

EL CAIRO

פון פֿנחס פֿערעלים

SASTRERIA ELEGANTE

MONTE No. 465.—TELEFONO M-7098.—HABANA

Trajes hechos y a la medidas.—Siempre lo más nuevo y lo más chic a los precios más económicos

LA ETIQUETA QUE DA PERSONALIDAD

GRAN SURTIDO EN ZAPATOS DE HOMBRE

Más elegantes - Más baratos

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
קליענטן און באַקאַנטע און ווינטשן זיי א
יאָר פון פֿראַספֿעריטעט גליק און פֿרייד!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

IMPORTADORA SUPERIOR, S. A.

de Aron Shapiro

Máquinas de Escribir y Contadoras
Precios para Vendedores

Amistad No. 406 — La Habana — Teléfono M-8980

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע פרייַנט און באַקאַנטע,
אוןווינטשן זיי אַ יאָר פון גליק, פרייד און פיל פּראָספּעריטעט!
לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

KASIEL FIALKOFF

Almacén y Fábrica de Artículos de Punto

NAZARENO 157 Y 159
GUANABACOA TELF. 90-1949

אַ גליקלעכן און צופרידענעם יאָר ווינטשן
מיר אַלע אונזערע קליענטן פרייַנט און
דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע אין קובאַ.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!